സോദരസംഘം

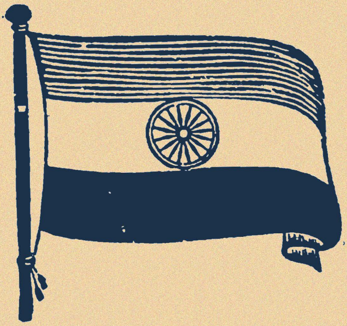

മിസ്സ്. ജെ. ആർ. ജോഷ്വാ എം. എ.

UDAYA BOOK STALL, PUNALUR.

സേവാസംഘം

മിസ്സ് ജെ. ആർ. ജോഷ്വാ, എം. എ.

പ്രസാധകർ:-
ഉദയാ പബ്ലിഷിംഗ് ഹൗസ്,
പുനലൂർ.

1123 ഇടവം
രണ്ടാം പതിപ്പു്

(പകർപ്പവകാശം പ്രസാധകർക്കു്)

വില 1 രൂ. 8 ണ.

Printed at
The Udaya Press,
Punalur.

അവതരണം

"പണ്ടു് സത്യഭാമ സമരം ചെയ്തില്ലേ, സുഭദ്ര തേർ തെളിച്ചില്ലേ, ഇന്നു മഹാരാജ്ഞി വിക്ടോറിയ പാരു ഭരിക്കുന്നില്ലേ, ഞങ്ങൾ സ്ത്രീജനങ്ങൾ കവിതയ്ക്കു മാത്രം ആളല്ലെന്നു വരുമോ? എന്നു് അന്നത്തേയും ഇന്നത്തേയും ചില പ്രസിദ്ധ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കാണിച്ചു ഒരു സമാധാനം പറഞ്ഞിട്ടായിരുന്നു ശ്രീമതി ഇക്കാവമ്മ തന്റെ സുഭദ്രാർജ്ജുനം" മലയാളഭാഷാനാടകം കേരളസാഹിത്യലോകത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടതു്. ഗ്രന്ഥകർത്രി ആ തോട്ടയ്ക്കാട്ട കുടുംബത്തിലെ അംഗം. എടുത്തു കാണിച്ച ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വിജയത്തിൽ പരിണമിച്ചവ, സുപ്രസിദ്ധങ്ങൾ സാക്ഷാൽ നരകാസുരനുമായുള്ള യുദ്ധം, ദ്വാരകയിൽ നിന്നും ഹസ്തിനപുരത്തേക്കുള്ള ഒളിച്ചോട്ടം, സൂര്യൻ അസ്തമിക്കാത്ത ബ്രിട്ടിഷ്സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ഭരണം; എന്നിട്ടും വിട്ടില്ല, അന്നത്തെ സാഹിത്യലോകം. ഒരു പ്രസിദ്ധ സാഹിത്യകാരൻ തന്നെ സുഭദ്രാർജ്ജുനം നാടകം അടിതൊട്ടു മുടിയോളം നോക്കിയിട്ടു്—"ചാത്തമനാടിയാരുടെയതെന്നൊരു ശങ്ക തോന്നി" എന്നു് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു കളഞ്ഞു.

വർഗ്ഗീസുമാപ്പിളയുടെ മലയാളമനോരമയിലെ കവിതാപംക്തികൾ അന്നത്തെ കവികളുടെ കളിക്കളവും പോർക്കളവും ആയിരുന്നു. മനോരമയ്ക്കു കവിത എഴുതുന്നതിനു ആരും മടിച്ചില്ല എന്നു മാത്രമല്ലാ 'മഹാകവികൾ' പോലും അതിനു അഭിമാനവും ഉത്സാഹവും പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. അക്കൂട്ടത്തിൽ ചില വമ്പന്മാർ തന്നെ സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ പേരിൽ കവിതകൾ പ്രസിദ്ധം ചെയ്തു. അതിലെ വ്യാജം ഗ്രഹിച്ചു മററു ചില വമ്പന്മാർ തന്നെ മറുകവിതകൾ എഴുതി. അങ്ങിനെ പല തല്ലുകവിതകളും മല്ലുകവിതകളും നടത്തിയിരുന്ന കാലമായിരുന്നു അ

ണ്ട്. എന്നാൽ അന്നുമുണ്ടായിരുന്നു കുട്ടിക്കുഞ്ഞു തങ്കച്ചി. അന്നു മുതൽ ഇന്നുവരെ ചരിത്രാതീത കാലത്തും ചരിത്രകാലത്തും കവയത്രികൾ ഉള്ളതായിക്കാണാം. സമരംതേർതെളി,രാജ്യഭരണം മുതലായവയിലും സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ കാര്യം ഇങ്ങിനെ തന്നെയാണ്. ഇന്നു ഇതിനു തെളിവു ഹാജരാക്കാൻ ആർക്കും ശ്രമപ്പെടേണ്ട. വിശേഷിച്ച് ശ്രീ സേതു പാർവ്വതി മഹാറാണിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യമുള്ള നമ്മുടെ തിരുവിതാംകൂറിൽ നിന്ന്

ഏതായാലും മിസ്. ജോഷപ്പായ്ക്ക് 'സേവാസംഘം' എഴുതാനോ പ്രസിദ്ധം ചെയ്യാനോ യാതൊരു സങ്കോചവും വേണ്ട.

ആദ്യമായി ശ്രീമതി ജോഷപ്പായെ ഒന്നു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ. ബി എ: പരീക്ഷയിലും എം. എ. പരീക്ഷയിലും വിജയം വാങ്ങി ഹിന്ദി സാഹിത്യത്തിലും വിശാരദ്, വിദ്വാൻ, പ്രോരാ ഹിന്ദി റെഗുലർ കവിഷയമായി സ്വീകരിച്ചു എം. എ. ഈ ബിരുദങ്ങൾ വാങ്ങി' തന്റെ പരിചയത്തെയും വിജ്ഞാനത്തെയും പ്രത്യക്ഷമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. മാതൃഭാഷയായ മലയാളത്തിൽ തനിയ്ക്കുള്ള വൈദഗ്ദ്ധ്യവും പ്രയോഗചാതുരിയും ഹിന്ദിയിൽ നിന്ന് താൻ വിവർത്തനം ചെയ്കയും പത്രങ്ങൾ സന്തോഷപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചു പ്രസിദ്ധം ചെയ്കയും ചെയ്തിട്ടുള്ള ചില ചെറുകഥകളും വെളിവാക്കി കഴിഞ്ഞു. ഇനി ചില നാടകങ്ങളും നോവലുകളും ഭാഷാന്തരം ചെയ്യാൻ നിർബന്ധ നിഷ്കർഷകളോടെ ആരംഭിച്ചിരിക്കയാണ്. ആ വക ഉദ്യമത്തിന്റെ ആദ്യഫലമാണ് ഈ "സേവാസംഘം"

ഇത് ഒരു അനുകരണമോ തർജ്ജിമയോ അല്ല, തീരെ സ്വതന്ത്രവുമല്ല. മിസ്. ജോഷാ പണ്ടെങ്ങാണ്ടോ വായിച്ച ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് നോവലിന്റെ ചില കഥാപാത്ര

ങ്ങൾ അവരുടെ സ്മൃതിപുടത്തിൽ തേഞ്ഞും മാഞ്ഞും മങ്ങിമിന്നങ്ങിയിരുന്നു. ഭാരതീയാദർശങ്ങൾക്ക് അനുഗുണവും അനുയോജ്യവും ആയ വിധത്തിൽ അവയെ കൂട്ടിയും കുറച്ചും മാറ്റിയും മറിച്ചും ഒരു പൂർണ്ണാകാരമുണ്ടാക്കി മജ്ജാമാംസരക്താദികൾ ചേർത്തു ജീവനും നൽകി സാഹിത്യലോകത്തിനു കാഴ്ച വയ്ക്കുന്ന ഒരു ചെറു നോവലാണ് ഈ "സേവാസംഘം"

'നല്ല ശിക്ഷ കഴിച്ചോർക്കുമില്ല വിശ്വാസമാത്മനി' എന്നു കവികുലകൂടസ്ഥനായ കാളിദാസൻ തന്നെ വിളിച്ചു പറയുന്നു. തന്റെ കൃതിയിൽ കഥാവസ്തുവിലും ഭാഷാപ്രയോഗത്തിലും അഭംഗികളും അസംബന്ധങ്ങളും അനൗചിത്യങ്ങളും അപശബ്ദങ്ങളും കടന്നുകൂടിയിരിക്കാമെന്നു മിസ്. ജേചാഷായ്ക്കു സംശയമുണ്ടാകുന്നതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാനില്ല. എന്നാൽ സേവാസംഘം ആവക വിശാചൃക്കളുടെ വലിയ ബാധകളൊന്നും കൂടാതെ സുഖജീവിതം നയിക്കുന്നു എന്നാണ് എനിക്കു തോന്നിയതു്. ചില ദോഷങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ ഇരുന്നുകൊള്ളട്ടെ. അവ ഗുണസന്നിപാതത്തിൽ ഇന്ദുവിന്റെ കളങ്കം കിരണങ്ങളിൽ എന്നപോലെ നിമജ്ജനം ചെയ്യും. അഥവാ ദോഷസങ്കലനം കൂടാതെ ദൈവസൃഷ്ടികളിൽതന്നെ ഏതുണ്ട്? പിന്നെയല്ലേ മനുഷ്യസൃഷ്ടികളുടെ കഥ. ദോഷങ്ങളിൽനോട്ടം ചെലുത്തുന്ന നിരൂപകജളൂകർ ആത്മശോധനം ആദ്യം ചെയ്യട്ടെ. ഞാൻ പറയുന്ന സമാധാനം ഇതാണ്.

ചൊടിചൊടിപ്പും വെടിവെട്ടപ്പും ഒത്തു മിന്നിമിനുത്ത വാക്യങ്ങൾ അർത്ഥാനുരൂപങ്ങളും അവസരാനുഗുണങ്ങളും ആയി സ്വയം വന്നുനിന്ന പോലെയുള്ള പദങ്ങൾ കഥാഭാഗങ്ങളിലെ രസം നിഷ്പ്രയാസം സഹൃദയഹൃദയത്തിലേക്കു പകരുന്ന പ്രയോഗങ്ങൾ, ഇങ്ങനെ ഭാഷ.

മനസ്സിനെ അത്രവളരെ ക്ലേശിപ്പിച്ചു വിഷമിപ്പി

ക്കാത്തവയും എന്നാൽ അതിന്ന ആവശ്യത്തിൽ വേണ്ടിടത്തോളം പ്രഹരങ്ങൾ നൽകുന്നവയും ആയ അനിഷ്ടസംഭവങ്ങൾ അതുപോലെ തന്നെ അതിനെ ആഹ്ലാദയോരണിയിൽ മയക്കി ലോകയാഥാർത്ഥ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു അസ്വമാക്കാത്തവയും എന്നാൽ അതിന്ന ആസ്വാദ്യമായ ആമോദം പാകത്തിന്ന നൽകി ആവശ്യമുള്ള സുഖം അനുഭവിപ്പിക്കുന്നവയും ആയ ഇഷ്ടസംഭവങ്ങൾ, ഇതാണ് കഥ. ഒരു സുശീലയായ സഹോദരി, ഒരു സുശീലനായ സഹോദരൻ, അവർ തമ്മിലുള്ള സുഭഗവും എന്നാൽ പ്രബലവും ആയ സ്നേഹം; അവരുടെ ആദർശപരമായ പരസ്പരാധാരത്വം, എല്ലാം നന്മയ്ക്കായി ഭവിക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം, ഭവിക്കുമെന്നുള്ള ആശ, ചെറിയ ജീവിതം ആരംഭിച്ചു വലിയ ജീവിതത്തിൽ പരിണമിച്ച് ഒടുവിൽ ലോകോപകാരത്തിനായുള്ള സമർപ്പണം, ആരംഭം മുതൽ സമാപ്തിവരെ ഈ കഥയിൽ കൂടിയുള്ള യാത്രയിൽ മനസ്സ ആസ്വാദ്യമായ ഒരു സമാധാനസുഖം അനുഭവിക്കുന്നു.

മിസ്. ജോഷ്വായ്ക്ക് എന്റെ ഹൃദയപൂർവമായ ആശീർവാദം.

C. S. Subrahmanian Potti

വെള്ളിമന,
കരുനാഗപ്പള്ളി,
119 കർക്കടകം 29.

സേവാസംഘം

അദ്ധ്യായം 1

‘‘എന്താണു് ഇന്നു ജ്യേഷ്ഠൻ പതിവിലധികം താമസിക്കുന്നതു്? ദിവസവും നാലു മണിക്കു് ക്ലബ്ബിലേക്കു പോയാൽ കൃത്യം ആറിനു തിരിച്ചെത്തും, ഇന്നാണെങ്കിൽ അഞ്ചുമണിക്കു തിരിച്ചെത്തുമെന്നും ശ്രീമതി സുബ്ബലക്ഷ്മിയുടെ പാട്ടുകച്ചേരിക്കു പോകണമെന്നും പ്രത്യേകം പറഞ്ഞിട്ടാണു പോയതു്. പിന്നെന്തുകൊണ്ടു താമസിക്കുന്നു? എങ്കിലും തക്കതായ കാരണം കൂടാതെ ഒരു നിമിഷംപോലും താമസിക്കുകയില്ല,’’ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് പ്രേമലത അടുത്ത മുറിയിൽ കടന്നു് നാഴികമണിയിലേക്കു നോക്കി. മണി ആറര കഴിഞ്ഞു ജന്നലിൽ തൂക്കിയിരുന്ന കർട്ടൻ മാററി വീട്ടിൻെറ മുൻവശത്തു് നോക്കിക്കൊണ്ടവൾ നാലഞ്ചു മിനിട്ടു നിന്നു. “ഛെ! കാണുന്നില്ലല്ലോ. ഈശ്വരാ! ജ്യേഷ്ഠനെന്തു പററി! ഇന്നിനിയും പാട്ടുകച്ചേരിക്കു പോകാൻ പററുമോ? ഒരു പക്ഷെ പെട്ടെന്നു് കയറി വന്നു്, പോകാമെന്നു പറഞ്ഞാലോ? എന്തായാലും എൻെറ കുററം വേണ്ട. ഞാൻ ഉടുത്തൊരുങ്ങി നിന്നേയ്ക്കാം.

അവൾ ബദ്ധപ്പെട്ടു സ്വന്തമുറിയിൽ പോയി വസ്ത്രങ്ങൾ മാറി യാത്രയ്ക്കു തയ്യാറായി വീണ്ടും പ്രധാന മുറിയി

ലെത്തി. എന്നാൽ അവളുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ അപ്പോഴും തി രിച്ചെത്തിയില്ല. അവൾ വീട്ടിന്റെ മുൻവശമുള്ള വരാന്ത യിലേയ്ക്കു ഇറങ്ങി; ഒരു തൂണും ചാരി ഗേററിലേക്കു നോ ക്കിക്കൊണ്ടു ചിന്താമഗ്നയായി നിലയായി. ഓരോ നിമി ഷം കഴിയുംതോറും അവളുടെ ഉൽക്കണ്ഠിതവും പരിഭ്രമവും വ ൎദ്ധിച്ചു.

"ജ്യേഷ്ഠന് എന്തോ ആപത്തു പററി, സംശയമില്ല. ഇല്ലെങ്കിൽ ഒരിക്കലും ഇത്ര താമസിക്കുകയില്ല. യാതൊ രാവശ്യവുമില്ലെങ്കിൽ പോലും ആറു മണിക്കു പതിവായി തിരിച്ചെത്തും. ഇന്നു പാട്ടുകച്ചേരിക്കു പോകണമെന്നു മുൻകൂട്ടി തീർച്ചയാക്കിയതുമാണു്. ടിക്കററു കിട്ടിയില്ലെ ങ്കിലോ എന്നു ഭയന്നു് ഇന്നലെത്തന്നെ രണ്ടു സീററുകൾ ബുക്കുചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. കൃത്യം ഏഴുമണിക്കു കാർ കൊണ്ടുവ രാൻ ചട്ടം കെട്ടി. അതനുസരിച്ചു് കാർ എപ്പോഴേ കൊ ണ്ടുവന്നു നിർത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതെന്തത്ഭുതം! ജ്യേഷ്ഠൻ ഒ രു നിസ്സാരകാര്യം പോലും മറക്കുന്ന കൂട്ടത്തിലല്ല. പി ന്നെയാണോ പാട്ടുകച്ചേരിയുടെ കാര്യം! ഈശ്വരാ! ഞാ ൻ എന്താണു ചെയ്യുക! ആരെയെങ്കിലും അയച്ചു് അന്വേ ഷിപ്പിക്കാമെന്നു വെച്ചാൽ അതിനും നിവൃത്തിയില്ല. ജാ നു ഇല്ലാത്ത സ്ഥിതിക്കു് മാടപ്പനോടു പൊയ്ക്കൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞതു് എത്ര അബദ്ധമായി! പാട്ടുകച്ചേരി കഴിഞ്ഞു വരുമ്പോഴേയ്ക്കു അവൻ വന്നാൽ മതിയല്ലോ എന്നു വി ചാരിച്ചു! അതെത്ര സാഹസമായി! ഏതായാലും ഇന്നിനി യും പോകാൻ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കാറു താ മസിപ്പിച്ചാൽ വെറുതെ കൂടുതൽ കൂലികൊടുക്കണം. അതു

കൊണ്ടു് ഡ്രൈവറെ ക്ലബ്ബിലേക്കു പറഞ്ഞയയ്ക്കുകയാണു് ന്നു്. അവിടെവെച്ചോ വഴിക്കു വെച്ചോ ജ്യേഷ്ഠനെ കാണുന്നെങ്കിൽ ജ്യേഷ്ഠൻെറ ഹിതംപോലെ ചെയ്യട്ടെ! കണ്ടില്ലെങ്കിൽ കാറുംകൊണ്ടു പോകട്ടെ. അവളുടെ ചിന്താഗതി ഇങ്ങനെ ഒരു തീരുമാനത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ അവൾ ഡ്രൈവറെ വിളിച്ചു തൻെറ അഭിപ്രായംഅറിയിച്ചു, അയാൾ അതു സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

മണി എട്ടടിക്കുന്നതു കേട്ടാണു് പ്രേമലത അവിടെ നിന്നും മാറിയതു്. അവൾ തൻെറ മുറിയിലേയ്ക്കു പോയി വായിക്കാൻ ഒരു പുസ്തകം കയ്യിലെടുത്തു. കുറേനേരം അതു കയ്യിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു് അധോമുഖിയായി ഇരുന്നു. അനന്തരം പുസ്തകം മേശപ്പുറത്തുവെച്ചു. യാദൃച്ഛികമായി അവളുടെ ദൃഷ്ടികൾ ചുവരിൽ തൂക്കിയിരുന്ന ഒരു ഫോട്ടോയിൽ പതിഞ്ഞു. അതു് അവളും അവളുടെ സഹോദരൻ രവികുമാരനും ഒരുമിച്ചു എടുപ്പിച്ച ഒന്നായിരുന്നു. തൻെറ സ്നേഹനിധിയായ ജ്യേഷ്ഠൻെറ സൌകുമാര്യമോ താനും സഹോദരനും തമ്മിലുള്ള രൂപസാദൃശ്യമോ ഏതാണു അവളെ അധികം ആകർഷിച്ചതെന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഏതായാലും വളരെ നേരം അവൾ അതിൽ നോക്കിനിന്നു. അനന്തരം അടുക്കളയിലേയ്ക്കു പോയി. സഹോദരൻ വന്നാലുടൻ ഭക്ഷണം കൊടുക്കുന്നതിനുവേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തശേഷം വീണ്ടും വീട്ടിൻെറ മുൻവശമുള്ള വരാന്തയിൽ എത്തി. കുറേനേരം റോഡിലേയ്ക്കു് നോക്കിനിന്നു. ഒരു പൂർവ്വകഥ അവളുടെ സ്മരണയിൽ ഉദിച്ചു. അതു് അവളുടെ സങ്കടവും പരിഭ്രമവും ശതഗുണം വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

പതിനെട്ടു വർഷം മുമ്പാണു് ആ സംഭവം നടന്നതു്. അന്നവർക്കു ഒരു വയസ്സും രവികുമാരനു് അഞ്ചു വയസ്സും മാത്രമേ പ്രായം ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. കാലപ്പഴക്കം മൂലം അധികംപേരും അതു മറന്നുകഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ പ്രേമലതയെയും രവികുമാരനെയും പരിചയമുള്ളവർ അവരെ കാണുമ്പോൾ ഓർമ്മിക്കാറും ഉണ്ടു്. ഗ്രാമവാസികളെയും പോലീസുകാരെയും അത്ഭുതാധീനരും പരിഭ്രാന്തരും ആക്കിത്തീർത്ത ആ സംഭവം ലതയുടെയും കുമാരന്റെയും പിതാവായ സുബ്രഹ്മണ്യത്തിന്റെ പെട്ടെന്നുള്ള തിരോധാനം ആയിരുന്നു ഒരു പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടറായിരുന്ന സുബ്രഹ്മണ്യം ഒരു സംഘം തീവെട്ടിക്കൊള്ളക്കാരെ പിടിക്കാനായി ചില അനുചരന്മാരോടു കൂടി പുറപ്പെട്ടു. രാത്രി അധികമായിട്ടും അദ്ദേഹം സ്വഗൃഹത്തിൽ തിരിച്ചെത്തിയില്ല. പിറേറന്നു കാലത്തു് സ്റ്റേഷനിൽ അന്വേഷിച്ചതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെപോയവരെല്ലാം തിരിച്ചെത്തിയെന്നും അദ്ദേഹം ഏകാകിയായി എങ്ങോട്ടോ പോയെന്നും അറിഞ്ഞു. വീട്ടുകാരും ബന്ധുക്കളും ഗ്രാമവാസികളും പോലീസുകാരും പലസ്ഥലങ്ങളും അന്വേഷിച്ചു. എന്നാൽ ഒരു ഫലവും ഉണ്ടായില്ല. ഏഴാം ദിവസം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുതിര പതിനെട്ടുമൈൽ അകലെ ഒരു കാട്ടിൽ പാറക്കൂട്ടങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ചത്തുകിടക്കുന്നതു കണ്ടു. അദ്ദേഹം കൊള്ളക്കാരുടെ സങ്കേതം തേടി ആ കാട്ടിനുള്ളിൽ കടക്കുകയും അവരുടെ കയ്യിൽ അകപ്പെട്ടു് മൃതി അടയുകയും ചെയ്തിരിക്കുമെന്നു് ജനങ്ങൾ അനുമാനിച്ചു. ഒന്നര വ്യാഴവട്ടം കഴിഞ്ഞിട്ടും അദ്ദേ

ഛത്തിനെപ്പററി യാതൊരു വിവരവും ലഭിക്കായ്കയാൽ ആ അനുമാനം പ്രബലപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ഈ കഥ ഓൎമ്മയിൽ എത്തിയതോടുകൂടി, തന്റെ സഹോദരനും എന്തെങ്കിലും ആപത്തു നേരിട്ടിരിക്കുമെന്നു പ്രേമലത ഭയപ്പെട്ടു. അവളുടെ ശരീരം വിറപൂണ്ടു. കണ്ണുകളിൽ നിന്നും ബാഷ്പധാര പ്രവഹിച്ചു തുടങ്ങി.

മണി ഒൻപതടിക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു് അവൾ ഒന്നു ഞെട്ടി. വരാന്തയുടെ തെക്കുവശത്തുള്ള മുറി തുറന്നു കിടക്കുന്നതായി തോന്നി. കെട്ടിടത്തിന്റെ മുകളിലേയ്ക്കുള്ള ഏണിപ്പടികൾഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന ആ മുറി രവിയില്ലാത്തപ്പോൾ തുറന്നിടുക പതിവില്ല. അവൾ വായുവേഗത്തിൽ മുന്നോക്കംപാഞ്ഞു: ഇരുട്ടായിരുന്നിട്ടും ഒരു നിമിഷം കൊണ്ടു് പടികളെല്ലാം കയറി മുകളിൽ എത്തി. അവിടെങ്ങും വിളക്കു കത്തിച്ചിരുന്നില്ല. അവൾ വേഗം "സ്വിച്ച്" കണ്ടുപിടിച്ചു വൈദ്യുതദീപം പ്രകാശിപ്പിച്ചു. കുമാരന്റെ മുറിയുടെ വാതിൽ തുറന്നു കിടക്കുന്നു. അകത്തുകടന്നു് അവൾ അവിടെയും വിളക്കു കത്തിച്ചു. ഹാ! രവികുമാരൻ മേശപ്പുറത്തു് തലയുംവെച്ചു് ഒരു കസേരയിൽ ഇരിക്കുന്നു. അയാളുടെ കപോലങ്ങളിൽ കൂടി കണ്ണുനീർ ഒഴുകുന്നു. സഹോദരന്റെ ഈ സ്ഥിതികണ്ടു പ്രേമലത പൂൎവ്വാധികം സംഭ്രാന്തയായി. അവൾ തന്റെ ഒരു കരം അയാളുടെ തോളിലേക്കിട്ടുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

"ജ്യേഷ്ഠാ! ഇതെന്തു കഥയാണു്. ജ്യേഷ്ഠൻ എപ്പോൾ വന്നു! എന്തു പററി? ജ്യേഷ്ഠൻ കരയുന്നതെന്തിനു്? വേഗം പറയണം!"

രവികുമാരൻ മറുപടിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ല: എന്നുമാത്രമല്ല തൻെറ തോളിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്ന സഹോദരിയുടെ കരം പിടിച്ചു മാററുകയും ചെയ്തു.

"അയ്യോ ചേട്ടാ, ഇതെന്താണു, ഇത്രനേരവും ജ്യേഷ്ഠൻ വന്നില്ലല്ലോ, എന്തോ ആപത്തു പററിയിരിക്കും. എന്നോർത്തു്......" ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോൾ അവളുടെ ശബ്ദം ഇടറി.

പ്രേമലത ഏങ്ങിക്കരഞ്ഞുകൊണ്ടു് വീണ്ടും ചോദിച്ചു. "എൻെറ ജ്യേഷ്ഠാ! എന്നോടുപറയില്ലേ, ജ്യേഷ്ഠൻ എന്തിനാണു് കരയുന്നതു്? സുഖമില്ലേ? ഡോക്ടർക്കു് ആളയക്കട്ടേ;" വീണ്ടും മറുപടിയില്ല. കുമാരൻ സഹോദരിയെ നോക്കുകപോലും ചെയ്തില്ല. ലത ഒരിക്കൽക്കൂടി അവളുടെ കയ്യ് രവിയുടെ തോളിൽ അർപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അയാൾ ഇത്തവണ ബലംപ്രയോഗിച്ചു ആകയ്യ് എടുത്തുകളഞ്ഞു. സങ്കടാധിക്യത്താൽ അവൾ ഇരുകരങ്ങളാലും സ്വന്തം ശിരസ്സിൽ പ്രഹരിച്ചു. ആ ശബ്ദംകേട്ടു് രവികുമാരൻ പെട്ടെന്നു് തലഉയർത്തി സഹോദരിയുടെ കരാഗ്രങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു് അവളുടെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. "ലതേ, സാഹസം കാണിക്കരുതു് വെറുതെ എൻെറ സങ്കടം വർദ്ധിപ്പിക്കരുതു്." എന്നു് ആജ്ഞാപിച്ചു.

"എന്നാൽ ജ്യേഷ്ഠൻ സങ്കടപ്പെടുന്നതെന്തുകൊണ്ടെന്നു് എന്നോടു പറയണം. ഈ ലോകത്തിൽ എനിക്കു് ജ്യേഷ്ഠനും ജ്യേഷ്ഠനു് ഞാനും അല്ലാതെ ആരുണ്ടു്. 'ജ്യേഷ്ഠൻ എന്തിനാണു് ദുഃഖിക്കുന്നതെന്നു്, എന്നോടല്ലാതെ ആരോടുപറയും; ആരു ചോദിക്കും; എൻെറ അച്ഛനും അമ്മയും സഹോദരനും സഹോദരിയും എല്ലാം എൻെറ ജ്യേഷ്ഠനല്ലേ?"

രവി:— പ്രേമേ, ഞാൻ എന്തു പറയാനാണു്; എന്റെ സഹോദരി......അയ്യോ ഞാൻ നശിച്ചു. എന്റെ ഏകസഹോദരിയേയും നശിപ്പിച്ചു."

പ്രേമ:—"ജ്യേഷ്ഠാ! കാൎയ്യം വ്യക്തമായി പറഞ്ഞു് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കത്തുന്ന തീ കെടുത്തണേ!"

രവി:—ഹാ! ദൈവമേ! ഞാൻ വഞ്ചകനായി. ദ്രോഹിയായി. എന്റെ പേരുനശിച്ചു. എന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ പേരും കീൎത്തിയും നശിച്ചു. എന്റെ അനുജത്തിയുടെ ഭാവിനശിച്ചു. സൎവ്വവും നശിച്ചു.

പ്രേമ.—അയ്യോ! എനിക്കിതൊന്നും കേൾക്കാനും സഹിക്കാനും ശക്തിയില്ല. എന്റെ ജ്യേഷ്ഠാ, ദയവുചെയ്തു് കാൎയ്യം എന്താണെന്നു പറയണം.

രവി:—പ്രേമേ, എന്റെ അനുജത്തീ! ക്ഷമിക്കൂ. ഞാൻ ഒരു വഞ്ചനചെയ്തു."

പ്രേമ:—വഞ്ചനയോ? ജ്യേഷ്ഠാ എന്തുതന്നെ ആയാലും കാൎയ്യം വിശദമായി പറയണം. അതിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാൻ വല്ല മാൎഗ്ഗവും ഉണ്ടോ എന്നു നമുക്കു ആലോചിക്കാം.

രവി:—പ്രേമേ, ഇല്ല ഒരുമാൎഗ്ഗവുമില്ല. സൎവ്വവും നശിച്ചു.

പ്രേമ:— എങ്കിലും ജ്യേഷ്ഠൻ കാൎയ്യം പറയണം."

രവി:— ആ രാമസാമി മുതലിയാരെ നീ അറിയുകില്ലേ?

പ്രേമ:—"ഏതു്? സരോജത്തിന്റെഅച്ഛനോ? ഇപ്പോഴും ദീനം പിടിച്ചു കിടക്കുന്ന ആളല്ലേ?"

രവി:—"അതേ! അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യാ ഗവൎമ്മെന്റിനു് പതിനായിരം ഉറുപ്പിക കടം കൊടുത്തിരുന്നു. അതിന്റെ കാലാവധി തീരുകയാൽ കടപ്പത്രം തിരി

കൈക്കൊടുത്തു പണം വാങ്ങുന്നതിന് കഴിഞ്ഞ ബുധനാഴ്ച അദ്ദേഹം എന്നെ അധികാരപ്പെടുത്തി.''

പ്രേമ:—''അതെന്തു്? അദ്ദേഹത്തിന്ന തന്നെ വാങ്ങിക്കൂടെ?''

രവി—''അതെങ്ങനെ? അദ്ദേഹം എഴുന്നേൽക്കുവാൻ പോലും ശക്തിയില്ലാതെ മരണസമയവും പ്രതീക്ഷിച്ചു് കിടപ്പല്ലേ?''

പ്രേമ:—എന്നിട്ടു് ജ്യേഷ്ഠൻ എന്തു ചെയ്തു?''

രവി—''ഇന്ന പണം കിട്ടി. മുഴുവൻ ആയിരം രൂപാ നോട്ടുകളായിരുന്നു. എണ്ണിവാങ്ങി കോട്ടിൻെറ പോക്കററിൽ സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ ബാങ്കിൽ നിന്ന തിരിച്ചു. ക്ലബ്ബിൽ നിന്നും തിരിക്കാറായപ്പോൾ പോക്കററിൽ പഴ്സില്ല. അവിടെല്ലാം അന്വേഷിച്ചു. ഒരു തുമ്പുമില്ല.''

പ്രേമ—''ജ്യേഷ്ഠൻ ബാങ്കിൽ നിന്ന പണം വാങ്ങുന്നതു് ആരെങ്കിലും കണ്ടോ? കണ്ടവരാരോ ലാക്കു നോക്കി തട്ടിക്കൊണ്ടു പോയിരിക്കണം. ജ്യേഷ്ഠൻ ആൾക്കൂട്ടത്തിൽ എങ്ങാനും പോയോ?

രവി—വഴിയിൽ ഒരു വലിയ ആൾക്കൂട്ടം കണ്ടു് എന്താണെന്നറിയാൻ ആ കൂട്ടത്തിൽ കയറി. ഒരാൾ ഒരു കാറപകടത്തിൽപ്പെട്ട് കിടക്കുകയായിരുന്നു.

പ്രേമ—അപ്പോൾ ആരോ പോക്കററിൽ നിന്നു് എടുത്തിരിക്കും. ജ്യേഷ്ഠൻെറ പഴ്സ് വലുതായിരുന്നതുകൊണ്ടു് പോക്കററിന്ന പുറത്തേക്കു തള്ളിയിരുന്നിരിക്കാം. ഏതായാലും പോയതങ്ങനെ എന്നു ആ

ലോചിച്ചിട്ട ഫലമില്ല. മുതലിയാർക്ക് പണം കൊ
ടുക്കാനുള്ള വഴി ആലോചിക്കണം.

രവി—"ഒരു വഴിയുമില്ല. മുതലിയാർക്ക് ലോകത്തിൽ
ആരെയും വിശ്വാസമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാൎയ്യ
യ്ക്കും മക്കൾക്കും പോലും ഇങ്ങനെ ഒരു സംഖ്യ കി
ട്ടാനുണ്ടെന്നു അറിഞ്ഞുകൂടാ.

പ്രേമ—നമ്മുടെ വസ്തുക്കളിൽ ഏതെങ്കിലും വേഗത്തിൽ
വിററു അദ്ദേഹത്തിന് പണം കൊടുക്കണം.

രവി—അതിനും നിവൃത്തിയില്ല. അച്ഛനെ കാണാതാക
ുന്നതിനു ഏതാനും മാസം മുമ്പ് അദ്ദേഹത്തിനു
എന്തോ ഭയങ്കരമായ രോഗം പിടിപെട്ടു. മരിച്ചു
പോകുമെന്നു അദ്ദേഹം ഭയന്നു. അതിനാൽ ഒരു
വില്പത്രമെഴുതി. അതിൽ നമുക്കുള്ള വസ്തുക്കളുടെ ആദാ
യം എടുക്കുകയല്ലാതെ വിൽക്കുകയോ പണയപ്പെടു
ത്തുകയോ ചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്നു വ്യവസ്ഥ ചെ
യ്തിട്ടുണ്ട്. എനിക്കു ഇരുപത്തഞ്ചു വയസ്സ് പൂ
ൎത്തിയാവുകയോ നിന്റെ വിവാഹം നടക്കുകയോ
ചെയ്താൽ ഭാഗം നടത്തുകയും അതിനു ശേഷം സൎവ്വ
സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളും വിനിയോഗിക്കുകയും ചെയ്യാം.

പ്രേമ—കഷ്ടം എന്തിനാണ് അച്ഛൻ ഇങ്ങനെ ഒരു നി
ശ്ചയം ചെയ്തതു്?

രവി—നാം തീരെ കുട്ടികളായിരുന്നു. അമ്മയല്ലാതെ പ്രാ
പ്തിയുള്ള വേറെ ബന്ധുക്കളാരുമില്ലായിരുന്നു. അ
തിനാൽ നമ്മുടെ രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടി ചെയ്തതാണ്.

പ്രേമ—ഇങ്ങനെ വ്യവസ്ഥയുണ്ടെന്നു ആൎക്കെങ്കിലും അ
റിയാമോ?

രവി—പലർക്കും അറിയാം.

പ്രേമ—ഇക്കാലം മറൊരുപായവുമില്ലേന്നോ? ജ്യേഷ്ഠാ! നമ്മുടെ വസ്തുക്കളിൽ നിന്നും നല്ല വരവുണ്ടല്ലോ. കടം തീരുന്നതുവരെ ആദായം മുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തിനു വിട്ടുകൊടുക്കണം.

രവി:—ലതേ! നീ ഇത്ര സാധുവോ? ലോകപരിചയം ലേശംപോലും ഇല്ലാത്ത ഒരു കുഞ്ഞിനെപ്പോലെയല്ലേ നീ സംസാരിക്കുന്നതു്.

പ്രേമ:—എനിക്കു് ലോകപരിചയമില്ലെന്നുള്ള കഥ പോകട്ടെ; വേട്ടൻ പരമാത്ഥം പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം കേൾക്കാതിരിക്കുമോ?

രവി:—ഇക്കാലത്തു പണത്തിനായി ലോകം എന്തുതന്നെ ചെയ്യുന്നില്ല! അദ്ദേഹത്തിൻെറ പതിനായിരം രൂപാ കളഞ്ഞു എന്നു പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം വിശ്വസിക്കുമോ? ഉടൻ പോലീസ്സിൽ അറിവുകൊടുക്കുകയും കേസ്സു് ഫയലാക്കുകയും ചെയ്യുകില്ലേ? പണംകിട്ടാൻ രണ്ടുമൂന്നു ദിവസം താമസം നേരിട്ടുമെന്നദ്ദേഹത്തിനറിയാം. അതു കഴിഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം വല്ല അവധിയും കേൾക്കുമോ?.......ഞാൻ ഒരൊററ വഴിയേ കാണുന്നുള്ളു.

പ്രേമ:—അതെന്താണു്?

രവി:—നാളെ കാലത്തു ഇവിടം വിട്ടുക. ജപ്പാനിലോ, ചൈനയിലോ, ആഫ്റിക്കയിലോ പോയി ആരുമറിയാതെ താമസിക്കുക.

പ്രേമ:—അയ്യയ്യോ! അതു ചതിയല്ലേ ജ്യേഷ്ഠാ? പോരെങ്കിൽ ഭീരുത്വവും! ഈശ്വരൻപോലും ക്ഷമിക്കാത്ത

വഞ്ചനയാണു്. ഒരിക്കലും പാടില്ല. അദ്ദേഹത്തി നോടു സത്യം പറയണം. വിരോധമില്ലെങ്കിൽ മേലിൽ. അദ്ദേഹത്തിനു കൊടുക്കാനുള്ള പണം പലിശയോടുകൂടി കൊടുത്തുതീർക്കാം. ആകട്ടെ! നമ്മുടെ സകല സ്വത്തുക്കളിൽ നിന്നും സുമാർ എന്തു വരവുണ്ടു്?

രവി:—അമ്മ മരിച്ചിട്ടു ഇപ്പോൾ അഞ്ചുകൊല്ലമായില്ലേ? ആ അഞ്ചുകൊല്ലത്തെ കണക്കു് ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ബാങ്കിൽ നിന്നുള്ള പലിശ, വസ്തുക്കളുടെ പാട്ടവും വാടകയും എല്ലാംകൂടി 3500 ക യാണു് വരവു്. പത്തിരുപതു കൂടുതൽ കണ്ടേക്കാം. ഈ അഞ്ചു കൊല്ലങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കുറെ മിച്ചം വരുത്താൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷെ, അമ്മയുടെ ദീന ചികിത്സയ്ക്കും അടിയന്തിരത്തിനും മററുമായി4000 ക. കടം വാങ്ങിയതു കൊടുത്തു തീർക്കേണ്ടി വന്നതിനാൽ അതിനു സാധിച്ചില്ല.

പ്രേമ.— ജ്യേഷ്ഠാ! 3500 ക. വരവുണ്ടെങ്കിൽ ഈ കടം മൂന്നു കൊല്ലം കൊണ്ടു തീർക്കാമല്ലോ.

രവി.— പാവം! ലതേ! ഇതെന്തുകഥയില്ലാത്തവർത്തമാനമാണു്. പിന്നെ നാം ജീവിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അതാണു് ഞാൻ പറയുന്നതു്‌ നാടുവിട്ടുപോകാമെന്നു്. അന്യദേശങ്ങളിൽ എവിടെയെങ്കിലും പോയി ജോലിചെയ്തു് പണം ഉണ്ടാക്കി കൊണ്ടുവന്നുവിടാം.

പ്രേമ.—കഷ്ടം! എന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ ഇങ്ങനെ ആലോചനയില്ലാതെ സംസാരിക്കുന്നല്ലോ. അദ്ദേഹം നാളെയല്ലെങ്കിൽ മറന്നാൾ ജ്യേഷ്ഠനെ അന്വേഷിക്കുക

ഞ്ഞില്ലേ? ഇവിടെ വില്ലെന്നറിഞ്ഞാൽ അന്യായം കൊടുത്തു് കണ്ടുപിടിക്കാൻ ശ്രമിക്കാതിരിക്കുമോ? അഥവാ അതു സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽതന്നെ നാട്ടു മുഴുവൻ ദുഷ്‌പേരു പരക്കുകയില്ലേ? ഭീരുത്വവും വിവേകശൂന്യതയുംകൊണ്ടു് ജനങ്ങളുടെ പരിഹാസത്തിനു പാത്രമാകുകയോ? എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ ചതിയനാണെന്നും ദ്രോഹിയാണെന്നും മററും, ജനങ്ങൾ പഴിക്കുന്നതു കേട്ടുകൊണ്ടു് ഞാൻ ഇവിടെ ജീവിക്കണമെന്നോ? കൊള്ളാം; ഒരു നിമിഷംപോലും എന്നെക്കൊണ്ടു് അതു സാധ്യമല്ല. ജ്യേഷ്ഠൻ തിരിച്ചുവന്നാൽ എങ്ങനെ മററുള്ളവരുടെ മുഖത്തു നോക്കും; എങ്ങനെ ഈ നാട്ടിൽ ജീവിക്കും? അതുകൊണ്ടു ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കണം. കാലത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിൽ സത്യം പറയണം; അതിന്റെ ഫലം എന്തായാലും നമുക്കനുഭവിക്കാം. അതിൽ യാതൊരു കുറച്ചിലുമില്ല. സത്യത്തിനും ധർമ്മത്തിനും വിരുദ്ധമായിട്ടുള്ള ജ്യേഷ്ഠന്റെ ആലോചന നിശ്ശേഷം വെടിയണം; ഈശാപകോപം സമ്പാദിക്കരുതു്.

രവി—ഏതായാലും നമുക്കു് അതിനെപ്പററി നല്ലവണ്ണം ആലോചിക്കാം. നീ ഊണു കഴിച്ചില്ലല്ലോ; പോയി ഊണു കഴിച്ചിട്ടു വരു.

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠനോ?

രവി—എനിക്കു് തീരെ വിശപ്പില്ല; ഒന്നും വേണമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

പ്രേമ—എന്നാൽ എനിക്കും വേണ്ട.

അല്പനേരം രണ്ടുപേരും മൌനം ദീക്ഷിച്ചു അന

ന്നും അവർ താഴത്തേയ്ക്കു പോയി. അധികം താമസി യാതെ രണ്ടു പേൎക്കുള്ള ഭക്ഷണസാധനങ്ങളുമായി പ്രേമല ത തിരിച്ചെത്തി. സഹോദരിയുടെ നിർബ്ബന്ധത്താൽ ര വിയും ഊണു കഴിച്ചു.

രവികുമാരന്റെ മുഖത്തു് പ്രതിക്ഷണം വർദ്ധിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന അശാന്തിയും അസ്വസ്ഥതയും കണ്ടു പല തും ശങ്കിച്ചു പ്രേമലത ഇപ്രകാരം തുടർന്നു—

"ജ്യേഷ്ഠൻ തനിച്ചു് ഇന്നു ഇവിടെ കിടക്കേണ്ട. താഴെ വന്നു് എന്റെ മുറിയിൽ കിടക്കണം. ഞാൻ അടുത്ത മുറിയിൽ കിടക്കാം."

രവി—അല്ലല്ല, പ്രേമേ! ഇതെല്ലാം എന്തിനു്?

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ തനിച്ചു മുകളിൽ കിടക്കുന്നതു് എനി ക്കിഷ്ടമില്ല.

രവി—ഇന്നലെവരെ കിടന്നതോ?

പ്രേമ—ഇന്നലെവരെ ജ്യേഷ്ഠനു് മനഃക്ലേശമില്ലായിരു ന്നു.

രവി—ഓഹോ! ഞാൻ ആത്മഹത്യ ചെയ്യുമെന്നു ഭയപ്പെ ടുന്നോ, അങ്ങനെ ചെയ്യണമെങ്കിൽ ഇവിടെ വരു ന്നതിനു മുമ്പു് ആകാമായിരുന്നല്ലോ. പ്രേമേ' ഞാ ൻ അത്ര ഭീരുവല്ല, എന്റെ അനുജത്തിയെ അനാ ഥയായി വെടിയത്തക്ക കഠിനഹൃദയനുമല്ല.

പ്രേമ—ആരോ ഗേററിൽ തട്ടി വിളിക്കുന്നെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ പോയി വേലക്കാരിയെ അയച്ചു് ആരെന്നു് അന്വേഷിപ്പിക്കാം.

രവി—വേണ്ട, ഞാൻ പോയി നോക്കാം.

രവികുമാരൻ താഴത്തേയ്ക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 2

പ്രേമ—ആരാണു വന്നതു്?

രവി—മുതലിയാരുടെ ഭൃത്യൻ

പ്രേമ—പണത്തിനു തന്നെയോ?

രവി—അല്ല, അദ്ദേഹം സ്വല്പം മുമ്പു മരിച്ചുപോയി.

പ്രേമലത വളരെനേരം അധോമുഖിയായി, ചിന്താമഗ്നയായി ഇരുന്നു.

രവി—പ്രേമേ, ഈശ്വരൻ സഹായിച്ചു.

പ്രേമ—ഉം, എങ്ങനെ?

രവി—പണത്തിന്റെ കാര്യം മുതലിയാർക്കല്ലാതെ ആർക്കും തന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടാ.

പ്രേമ—തീർച്ചതന്നെയോ?

രവി—തീർച്ചതന്നെ. ഇന്നലെ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടപ്പോഴും പറഞ്ഞതു് പണത്തിന്റെ വിവരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയോടോ മക്കളോടോ പറയരുതെന്നാണു്. പണം കിട്ടാനുണ്ടെന്നു് അവർക്കറിഞ്ഞുകൂടെ, എന്നു ഞാൻ പ്രത്യേകം ചോദിച്ചു. അവർക്കാർക്കും അറിഞ്ഞുകൂടാ. അതിനു് ഒരു കാരണം ഉണ്ടു്. മുതലിയാർക്കു് സ്വന്തമായി ഒററക്കാശിന്റെ മുതലില്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈവശമുള്ള സ്വത്തു മുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ ഭാര്യയുടെ വകയാണു്. അദ്ദേഹം മരിച്ചതോടുകൂടി മുഴുവനും ആ ഭാര്യയിൽ ഉള്ള മകനു മാത്രമായി.

പ്രേമ—ആ മകൻ എവിടെ?

രവി—അയാൾ ബർമ്മായിൽ ഒരു നല്ല ഉദ്യോഗത്തിലിരി

ക്കുകയാണ്. മരിച്ച വിവരം അറിഞ്ഞാൽ ഉടൻ വരും.

പ്രേമ—സരോജത്തിന് സഹോദരന്മാരാരുമില്ലേ.?

രവി—ഇല്ല, സരോജം സ്കൂളിൽ വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും മിക്കവാറും ഒരുമിച്ചു നടക്കാറുള്ളതു് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഈവക കാര്യങ്ങൾ ഒന്നും നിങ്ങൾ തമ്മിൽ പറയാറില്ലായിരുന്നോ?

പ്രേമ—ഇല്ല. ഞങ്ങൾ സ്കൂളിലെ കാര്യങ്ങളല്ലാതെ വീട്ടുകാര്യങ്ങൾ യാതൊന്നും പറയുകയോ ചോദിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ല.

രവി—അവർ ആറുപേരുണ്ടു്. ആറും പെണ്ണു്. രണ്ടുപേരുടെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ രണ്ടുപേരും വിധവകളാണു്. മൂന്നുപേർക്ക് വിവാഹത്തിനു പ്രായമായിട്ടുണ്ടു്. നിൻെറ സ്നേഹിത സരോജത്തിൻെറ വിവാഹാലോചന മിക്കവാറും നടന്നു. എന്നാൽ അവൾ അതിനു വഴിപ്പെട്ടില്ല

പ്രേമ—കഷ്ടം! അവൾ എന്തുകൊണ്ടാണു് വഴിപ്പെടാഞ്ഞതു്! അവരുടെ സമുദായനടപ്പനുസരിച്ചു ഇതിനു എത്രയോ മുമ്പു് വിവാഹം നടക്കേണ്ടതല്ലേ? അവൾ സൽസ്വഭാവിയും, സമർത്ഥയും, ബുദ്ധിശാലിനിയുമാണു്. പഠിപ്പിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ പ്രശസ്തമായ വിജയം നേടുമായിരുന്നു. അവൾക്കു് പഠിക്കാൻ വലിയ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. പഴയ ആചാരങ്ങളെ ലംഘിച്ചു് എന്തെങ്കിലും ചെയ്താൽ സാമുദായത്തിൽ നിന്നും ബഹിഷ്കരിക്കുമെന്ന ഭയന്നു് അച്ഛനമ്മമാർ അവളെ സ്കൂളിൽ അയയ്ക്കേണ്ടെന്നു തീർച്ചയാക്കി. ഇക്കാര്യം അവൾ വളരെ സങ്കടത്തോടുകൂടെ പല പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

രവി.—അദ്ദേഹം മരിച്ച സ്ഥിതിക്ക് ഇനി അവൾ വഴിപ്പെട്ടാലും, ആഗ്രഹിച്ചാലും ആ വിവാഹം നടക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല; അവൾ വഴിപ്പെടാത്തതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം വളരെ മനസ്സുതാപത്തോടുകൂടി എന്നോടു സംസാരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പ്രേമ.— അവൾ വഴിപ്പെടാഞ്ഞതെന്താണ്? ആലോചിച്ച ആൾ ആരാണ്. ജേഷ്ഠന് പരിചയമുള്ള ആളാണോ?

രവി:—അല്ല, എനിക്കു യാതൊരു പരിചയവുമില്ല. വിധവമാരായ ജ്യേഷ്ഠത്തിമാരുടെ അനുഭവംകൊണ്ട് സരോജം അവിവാഹിതയായി കഴിയാൻ ആഗ്രഹിച്ചത്രെ. അതുമാത്രമല്ല, അച്ഛന്റെ ഭഗീരഥപ്രയത്നത്തിനുശേഷം വഴിപ്പെട്ട വരൻ ഉപരിപഠനത്തിനു സീമയിൽ പോകാനുള്ള പണം ആവശ്യപ്പെട്ടത്രേ. അദ്ദേഹം അതിനും വഴിപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ഇങ്ങനെ ഒരു കരാറിന്മേൽ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു് ലജ്ജാവഹമാണെന്ന് സരോജം അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അച്ഛൻ എത്ര നിർബന്ധിച്ചിട്ടും അവൾ നിരാകരിക്കുകയാണുചെയ്തതു് കഷ്ടം! ഇപ്പോൾ അവൾക്ക് അതോർത്തു ഖേദമുണ്ടാകും. ആ കുട്ടികളുടെ മേലാലുള്ള ഗതി എന്തായിരിക്കും? അവർ വെറും നിസ്സഹായരാണ്.

പ്രേമ. —അല്ലല്ല, ഇതു വും അറിഞ്ഞിരുന്നുകൊണ്ടാണോ "ഈശ്വരൻ സഹായിച്ചു" എന്നുള്ള വാക്കുകൾ ജേഷ്ഠൻ ഉച്ചരിച്ചതു്? ഇങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ ധർമ്മസങ്കടത്തിന് കാഠിന്യം കൂടുന്നതേയുള്ളു. വാസ്തവത്തിൽ നാം കൊടുക്കേണ്ട പണത്തിന്റെ അവകാശി ബർമ്മായിലിരിക്കുന്ന ആളാണ്. അയാൾക്ക് അതിനെപ്പററി യാതൊരറിവുമില്ല. ആ

സ്ഥിതിക്ക് ആ തുക സ്വരാജത്തിന്റെ അമ്മയ്ക്കും സഹോദരിമാക്കുമായി കൊടുക്കണം. അതു് വഞ്ചനയല്ലേ എന്നു ജ്യേഷ്ഠൻ ചോദിച്ചേക്കാം. അതെ; അതിലും അല്പം വഞ്ചനയില്ലാതില്ല. എന്നാൽ ആ വഞ്ചനയിൽ തന്നെ ഒരു മഹത്തായ ധർമ്മം ഉണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് ദൈവം ക്ഷമിക്കും. ജനങ്ങൾ അറിഞ്ഞാലും പഴിക്കയില്ല. ഏതായാലും ജ്യേഷ്ഠൻ സഹിപ്പിച്ചതുപോലുള്ള അപമാനം ഞാൻ കാണുന്നില്ല. എങ്കിലും ഒരു സമാധാനമുണ്ടു്. എന്തെങ്കിലും കാരണം പറഞ്ഞു് പരസ്യമായിത്തന്നെ ഇവിടെ നിന്നു പോകാം എന്റെ നിശ്ചയം പറയട്ടെ; ജ്യേഷ്ഠൻ സ്വീകരിക്കുമോ?

രവി—കാര്യം കേൾക്കട്ടെ; പിന്നെ തീർച്ചയാക്കാം.

പ്രേമ—മേശ, കസേര, കട്ടിൽ തുടങ്ങിയവ ഒഴിച്ചുള്ള സാമാനങ്ങളെല്ലാം രണ്ടുമൂന്നു മുറികളിലാക്കി പൂട്ടിക്കൊണ്ടു് ഈ കെട്ടിടം വാടകയ്ക്കു് കൊടുക്കണം. പാട്ടക്കാരെയും വാടകക്കാരെയും മററും കണ്ടു് നമുക്കു വരേണ്ട പണം നാം താമസിക്കുന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കു് അയച്ചുതരാൻ ഏർപ്പാടുചെയ്യണം. ഇത്രയും ചെയ്തശേഷം നമുക്കു ഇവിടെ നിന്നും ബോംബെയിലോ, കൽക്കത്തായിലോ എവിടെയെങ്കിലും പോകാം, നമ്മുടെ ചെലവിനു വേണ്ട പണം കടം തീരുന്നതുവരെ നാം വേലചെയ്തുണ്ടാക്കണം. ജ്യേഷ്ഠൻ ബി. ഏ. വരെ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഞാനും സ്കൂൾ ഫൈനലും ടൈപ്പ്റൈററിങ്ങും പരീക്ഷകൾ ജയിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഉദ്യോഗം ഇച്ഛിച്ചല്ലെങ്കിലും ജ്യേഷ്ഠന്റെ നിർബന്ധംകൊണ്ടു ടൈപ്പ്റൈററിങ്ങു് പരീക്ഷയ്ക്കു ചേർന്നതു് ഉപകാരമായി എന്നു തോന്നുന്നു. ജ്യേഷ്ഠനു പെട്ടെന്നു ജോലി കിട്ടും. സംശ

യമില്ല. ഉള്ളതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെട്ടു നമുക്കു ജീവിക്കാം. ജ്യേഷ്ഠൻ ഏതുകൊണ്ടും വിഷമിക്കേണ്ട.

രവി—ഒരു വലിയ വിഷമം തീൎന്ന സ്ഥിതിക്കു നിനക്കു ഇവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചാലെന്തു്? നീ കഷ്ടപ്പെട്ടുന്നതു കാണാൻ ഞാൻ ശക്തനല്ല. പ്രേമേ! ഞാൻ കഴിയുന്നത്രം വേഗത്തിൽ വേണ്ട സമ്പാദ്യവുമായി മടങ്ങാം. ഒന്നുകൊണ്ടും വിഷമിക്കേണ്ട.

പ്രേമ—"ജ്യേഷ്ഠാ! സഹോദരസ്നേഹം ഒരാൾക്കുമാത്രമേയുള്ളോ? ജ്യേഷ്ഠൻ അന്യനാട്ടിൽ സുഖമായിരുന്നാലും എനിക്കു മനസ്സിനു സ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടാകുമോ? എന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഹിതംനോക്കുന്നതാരു്? എന്തെങ്കിലും സുഖക്കേടു വന്നാൽ ആരു ശുശ്രൂഷിക്കും? മനസ്സുഖമില്ലാതെ മററു സുഖങ്ങൾകൊണ്ടെന്തു ഫലം? അതുകൊണ്ടു് എന്റെ അഭിപ്രായം ജ്യേഷ്ഠൻ സ്വീകരിക്കണം."

ഇതിനെത്തുടൎന്നു് രവിയും ലതയും ഒരു വാദപ്രതിവാദംതന്നെ നടത്തി. ദീർഘമായ വാദത്തിനു ശേഷം രവികുമാരൻ സമ്മതിച്ചു. പണം കൊടുക്കാതെ കഴിക്കാമെന്നും അതല്ല കൊടുക്കണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽതന്നെയും എപ്പോഴെങ്കിലും കൊടുത്താൽ മതിയെന്നും രവികുമാരൻ പല പ്രാവശ്യം പറയാതിരുന്നില്ല.. പക്ഷേ, പ്രേമലതയുടെ യുക്തിവാദം ആ ആലോചനകളെ ആകമാനം ശിഥിലമാക്കി; എന്നു മാത്രമല്ല. രവികുമാരന്റെ മങ്ങിക്കിടന്ന ധർമ്മബോധത്തെ അവൾ പ്രോജ്വലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

രവി—നമ്മുടെ യാത്രക്കും, ജോലി കിട്ടുന്നതുവരെയുള്ള ചെലവിനും പണം വേണ്ടേ?

പ്രേമ—വേണം ഇപ്പോൾ ജ്യേഷ്ഠന്റെ കയ്യിൽ ഒന്നുമില്ലേ?

രവി—എന്റെ പക്കൽ കഷ്ടിച്ച് നൂറു രൂപാ കാണും.

പ്രേമ—എന്റെ കയ്യിലും ഏകദേശം അത്രയും കാണും.

രവി—അതെങ്ങനെ?

പ്രേമ—ഇവിടത്തെ ചെലവുകൾക്ക് എന്നെ ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ അത്രയും മിച്ചംവെച്ചിട്ടുണ്ട്.

രവി—മറെറാന്നിനും ആവശ്യമില്ലേ?

പ്രേമ—ഉണ്ട്; കുറച്ചാവശ്യമുണ്ട്, വേലക്കാരുടെ ശമ്പളം കൊടുത്തു തീർക്കണം: അവർക്കു ഇനാമായി എന്തെങ്കിലും കൊടുക്കണം. രണ്ടു മൂന്നു മാസം സഞ്ചരിച്ചിട്ടു തിരിച്ചുവരുമെന്നു മാത്രം അവരോടു പറയാം.

രവി—അത്യാവശ്യമുള്ള പണത്തിനു എന്താണു വഴി?

പ്രേമ—അതിനത്ര വിഷമമാകണോ ജ്യേഷ്ഠാ? എന്റെ ആഭരണങ്ങൾ വില്ക്കാമല്ലോ?

രവി—പ്രേമേ! എന്നെക്കൊണ്ടതു സാധ്യമല്ല. എന്റെ ഏകസഹോദരിയുടെ ആഭരണങ്ങൾ ഞാൻ വില്ക്കുകയോ?

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠാ! ഇങ്ങനെയുള്ള അവസരങ്ങളിൽ ഈവിധ വിചാരങ്ങൾക്കവകാശമില്ല ഈ ആഭരണങ്ങൾകൊണ്ട് എന്തു പ്രയോജനം? അവ അഭിമാനത്തെക്കാൾ വിലയേറിയതാണോ?

രവി—അതിരിക്കട്ടെ, എങ്ങോട്ടാണു പോകേണ്ടതു്, എപ്പോഴാണു തിരിക്കേണ്ടതു്, എന്നും മററും ആദ്യം തീർച്ചയാക്കിയിട്ടല്ലേ മററു കാര്യങ്ങൾ.

പ്രേമ—നമുക്കു ഇപ്പോൾ കല്ക്കത്തായ്ക്കു തിരിക്കാം. അവിടെ ശ്രമിച്ചിട്ട് ഫലമില്ലെങ്കിൽ ബർമ്മായ്ക്കു പോകാം.

രവി—ശരി; എന്നാൽ എന്നു പുറപ്പെടാം?

പ്രേമ—ഒരാഴ്ചക്കുള്ളിൽ പോകണം; നമുക്കു ജോലി

ചെയ്തു ജീവിക്കാം. കുടുംബത്തിൽനിന്നുമുള്ള ആദായം അപ്പോഴപ്പോഴായി മുതലിയാരുടെ ഭാൎയ്യയ്ക്കു അയച്ചുകൊടുക്കാം. നാം നേരിട്ടു പണം അയക്കണമെന്നില്ലല്ലോ. അതിന്നു വേണ്ട ഏൎപ്പാടുകൾ ചെയ്യണം; സരോജത്തിന്റെ അമ്മ അതു കൈപ്പററാൻ മടിക്കുമെന്നു സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്നും മുൻകൂട്ടിവല്ല ഏൎപ്പാടും ചെയ്യണം. പണം മുഴുവൻ കൊടുത്തുകഴിയുമ്പോൾ നമുക്കു നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങാം. അപ്പോൾ വിവരമായി കാൎയ്യമെല്ലാം അവരോടു പറയാം. നാളെമുതൽ യാത്രയ്ക്കു തയ്യാറാകുകതന്നെ. എന്താ, ജ്യേഷ്ഠാ അങ്ങനെയാകരുതേ?

രവി—പ്രേമേ! ഇത്രത്തോളം ബുദ്ധിശക്തിയും, ധൎമ്മബോധവും ഉള്ള ഒരനുജത്തിയെ കിട്ടിയതു് എന്റെ ഭാഗ്യം തന്നെയാണു്. കഷ്ടം! എന്റെ സൂക്ഷ്മക്കുറവുകൊണ്ടു് അവിചാരിതമായുണ്ടായ നഷ്ടംമൂലം ഞാൻ എന്തെല്ലാം ആലോചിച്ചു. മനസ്സുകൊണ്ടെങ്കിലും സത്യധൎമ്മാദികളിൽനിന്നും എത്ര വ്യതിചലിച്ചു. പ്രേമേ! നീ എനിക്കു് ഒരു പുതിയ ജീവനും ശക്തിയും പ്രദാനം ചെയ്തു നീ ഇന്നു് എന്നെ എന്തെല്ലാം പഠിപ്പിച്ചു. നിന്റെ സ്നേഹവും ത്യാഗവും എനിക്കു മാത്രമല്ല ലോകത്തിനു മുഴുവൻ ഒരു പാഠമായിരിക്കും. ഒരു വലിയ സങ്കടസാഗരത്തിലല്ലേ ചാടാൻ എനിക്കുവേണ്ടി നീ തയ്യാറാകുന്നതു്? എന്റെ ലതയുടെ ആദൎശത്തെത്തന്നെ ഞാനും കൈക്കൊള്ളട്ടെ.

പ്രേമ—ഹാ! ഹാ! ജ്യേഷ്ഠൻ എത്ര ഭംഗിയായി പ്രസംഗിക്കുന്നു. മതി, മതി. എന്നെ ചെത്തക്കൊമ്പിലൊന്നും കയററേണ്ട. ദുഷ്പേരു ഭയന്നു് ജ്യേഷ്ഠൻ എന്തൊക്കെയൊ മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചു; എന്നല്ലാതെ

സന്മാൎഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും ഒരടിപോലും വ്യതിചലിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് എനിക്കറിയാം. അതാണു മഹേഷ്യന്റെ അമൂല്യമായ നേട്ടം. അനർഘമായ സമ്പത്തു. "ഏതു് ആപത്തിലും ഗുണദോഷബോധം വെടിയരുതു്. സത്യത്തിനും ധർമ്മത്തിനും വേണ്ടി ജീവിക്കണം: ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കും" ഇതാണു നമ്മുടെ മാതാവു് ഉപദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു്, അതു് നാം മറക്കരുതു്. നാം കൈക്കൊള്ളാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ജീവിതത്തിൽ ധാരാളം ക്ലേശങ്ങൾ ഉണ്ടാകാം, സംശയമില്ല. ഈവിധമുള്ള പരീക്ഷകൾ മുഖേനയല്ലേ ഈശ്വരൻ നമ്മുടെ സദാചാരനിഷ്ഠ പരിശോധിക്കുന്നതു് സധൈര്യം മുന്നോട്ടു പോകാം. അവസാനം നമുക്കു നന്മതന്നെ ലഭിക്കും. ഹരിശ്ചന്ദ്രനോടൊപ്പം എന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ കീർത്തിഗാനങ്ങൾ കേട്ടു എനിക്കു ആനന്ദിക്കാമല്ലോ.

പിറേറന്നു രവികുമാരനും പ്രേമലതയും സരോജത്തിന്റെ വീട്ടിൽ പോയി; അവളുടെ അമ്മയെ കഴിയുന്നത്ര ആശ്വസിപ്പിച്ചു. അവരുടെ യാത്രയെപ്പററിയും പറഞ്ഞു. സരോജം സ്കൂൾ വിട്ടതിനുശേഷം ലതയും സരോജവും അന്യോന്യം കണ്ടിട്ടില്ല. ശോകാതുരയായി കഴിയുന്ന സരോജത്തെ കാണുന്നതിനു ലത അവളുടെ മുറിയിൽ കടന്നു.

സരോജത്തെ കണ്ട മാത്രയിൽ ലതയുടെ കണ്ണുകളിൽ അശ്രു നിറഞ്ഞു. എങ്കിലും അവൾ ധൈര്യം കൈവെടിഞ്ഞില്ല. കേവലം ഒരു ശിശുവായിരിക്കെ തന്റെ അച്ഛനേയും ബാല്യാവസ്ഥയിൽ മാതാവിനെയും പിരിയേണ്ടിവന്ന ലത സ്വാനുഭവങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു് സരോജത്തിനെ യഥോചിതം സാന്ത്വനപ്പെടുത്തി. സരോജം അല്പം ശാന്തചിത്തയായി എന്നു കണ്ടപ്പോൾ അവൾ

സംഭാഷണവിഷയം മാററി.

പ്രേമ—സരോജം, ഇങ്ങനെ വെറുതേയിരുന്നു മുഷിയുകയാണോ? സമയം പോകുന്നതെങ്ങനെയാണു്?

സരോ—ഒരു നിമിഷംപോലും പാഴാക്കരുതെന്നു് എനിക്കു നിർബന്ധമുണ്ടു്. പകൽമുഴുവൻ ഞാൻ എന്തെങ്കിലുംജോലിയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കും. സ്കൂൾവിട്ടതിനുശേഷവും പതിവായി പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കാറുണ്ടു്. സംഗീതവും തുന്നലും ഇപ്പോഴും പഠിക്കുന്നു. ബാക്കി സമയം ഗൃഹകാര്യങ്ങൾക്കായി ചെലവഴിക്കും.

പ്രേമ—സരോജം, സ്കൂൾ വിടുന്ന അവസരത്തിൽ നീ വളരെ വ്യസനത്തോടുകൂടെയാണല്ലോ വീട്ടിലേയ്ക്കു പോയതു്. അച്ഛനോടു് ശാഠ്യം പിടിച്ചു് സ്കൂളിൽ വീണ്ടും വന്നുചേരുമെന്നു പറഞ്ഞതല്ലേ?

സരോ—പ്രേമേ, അതിപ്പററി എന്തു പറയാനാണു്? നമ്മുടെ ഹെഡ്മിസ്ട്രസ് തുടങ്ങി വിദ്യാസമ്പന്നരായ ചില ആദർശമഹിളകളെ കണ്ടതോടുകൂടി, ഒരു ഡിഗ്രിയെടുത്തു് അദ്ധ്യാപകവൃത്തിയിലേർപ്പെടണമെന്നായി എന്റെ ഏക ഉദ്ദേശം. അച്ഛനും അതിനനുകൂലിക്കാതിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, മുത്തമ്മയും മററു പ്രായമുള്ള സ്ത്രീകളും നിർബന്ധിക്കയാൽ അച്ഛനു് യാതൊരു നിർവ്വാഹവുമില്ലാതായി.

പ്രേമ—സ്കൂളിൽ വന്നില്ലെങ്കിലും വീട്ടിൽ ഇരുന്നു പഠിക്കാമായിരുന്നല്ലോ.

സ—ആദ്യം അവരാരും അതും അനുവദിച്ചില്ല. എന്നാൽ, ഞാൻ വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയില്ലെന്നു തീർത്തുപറഞ്ഞപ്പോൾ, പിന്നെ എന്റെ ഉദ്ദേശം എന്താണെന്നു് ആരാഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഗത്യന്തരമില്ലായ്കയാൽ വീട്ടിലിരുന്നു പഠിക്കുവാൻ എനി

സന്തോഷം ലഭിച്ചു.

ലത—സരോജം, വിദ്യാഭ്യാസത്തിലുള്ള താല്പര്യംകൊണ്ടാണോ ബിലാത്തിയിൽപോയിഉപരിപഠനംകഴിക്കാനാഗ്രഹിച്ചു ഒരു വരൻ വന്നിട്ടു് നീ നിരസിച്ചതു്?

സ—അല്ല. ഒരിക്കലുമല്ല. അച്ഛൻ ഭഗീരഥപ്രയത്നം കഴിച്ചാണു അയാളെ കണ്ടുപിടിച്ചതു്. പക്ഷേ, മററുള്ളവരുടെ നിർഭാഗ്യത്തിൽ നിന്നും തന്റെ സ്വാർത്ഥസിദ്ധി കാംക്ഷിക്കുന്ന ഒരുവനെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു് ഉചിതമല്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അപമാനമായും എനിക്കു തോന്നി.

ഇതിനിടയിൽ സരോജത്തിന്റെ മററു സഹോദരികൾ അവിടെ എത്തുകയാൽ അവർ സംഭാഷണവിഷയം പെട്ടെന്നു മാററി. അവരുമായി വീട്ടുകാര്യങ്ങൾ പലതും പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കെ, ഒരു ഭൃത്യൻ വന്നു് രവികുമാരൻ ലതയെ വിളിക്കുന്ന വിവരം അറിയിച്ചു. പ്രേമലത അവരോടു യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു. സരോജത്തിന്റെ വീട്ടുകാർക്കു് രവികുമാരന്റെ പക്കൽനിന്നും പൊയ്പോയ പണത്തെപ്പററി യാതൊന്നും അറിവില്ലെന്നു് അവൾക്കു ബോദ്ധ്യമായി. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ടു് അവൾക്കു് ശാന്തിയുണ്ടായില്ല! എന്നുമാത്രമല്ല സരോജത്തിന്റെയും സഹോദരിമാരുടെയും ഭാവിയെപ്പററിയുള്ള ചിന്ത ലതയെ കൂടുതൽ പീഡിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൫

പ്രേമലതയും രവികുമാരനും കൽക്കത്തായിൽ എത്തി. പട്ടണത്തിന്റെ പ്രധാനഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും അകന്നു് സാധുക്കളുടെ സങ്കേതമായ ഒരു സ്ഥലത്തു് ഒരു ചെറിയ വീ

ടുവാടകയ്ക്കെടുത്തു താമസമാക്കി. അവരുടെ പിതാവിന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനായിരുന്ന മിസ്റ്റർ രാമമൂർത്തിയെ രവികുമാരന പരിചയം ഉണ്ടായിരുന്നു. രാമമൂർത്തി കൽക്കത്തായിലു ഒരു കമ്പനിമാനേജരായി താമസിക്കുന്ന വിവരവും രവിക്കറിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിനെ ചെന്നുകണ്ടു് ഒരു ജോലിക്കു ശ്രമിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി. ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ ആ യുവാവു് രാമമൂർത്തിയുടെ ഭവനത്തിൽ എത്തി. അവർ തമ്മിൽ കണ്ടിട്ടു എട്ടുപത്തുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പ്രായാധിക്യത്താൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകൾക്കു കാഴ്ച കുറഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ രവികുമാരന സ്വയം പരിചയപ്പെടുത്തേണ്ടിവന്നു.

രാമ—അല്ലാ, രവിയോ? ക്ഷമിക്കണേ! എത്രവർഷമായി കണ്ടിട്ടു്? അതു മാത്രമല്ല ഞാൻ നിങ്ങളെ കണ്ടിട്ടുള്ളതും മൂന്നോ നാലോ പ്രാവശ്യം മാത്രമാണല്ലോ. എങ്കിലും, കഷ്ടം! എന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തിന്റെ പുത്രനെ ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ല, ക്ഷമിക്കണം.

രവി—അതു സാരമില്ല; ആർക്കും വരാവുന്നതുതന്നെ.

രാമ—എന്തെല്ലാമാണു വിശേഷം. അമ്മയ്ക്കു സുഖം തന്നെയോ?

രവി—അമ്മ മരിച്ചുപോയി.

രാമ—എന്നു്?

രവി—നാലഞ്ചുകൊല്ലമായി.

രാമ—ഇളയ ഒരു പെൺകുട്ടി ഇല്ലേ?

രവി—ഉണ്ടു്; പ്രേമലത.

രാമ—അതെ, അതെ. ഞാൻ ഓർമ്മിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ അച്ഛനോടു് ആ പേരു് നിർദ്ദേശിച്ചതു ഞാനാണു്. അച്ഛനെപ്പറ്റി യാതൊരു വിവരവും ഇല്ലല്ലോ. രവി ഇവിടെ എന്നു വന്നു?

രവി—രണ്ടുമൂന്നു ദിവസമായി.

രാമ—ദിക്സഞ്ചാരത്തിന്ന തിരിച്ചതായിരിക്കാം.

രവി—വെറും സഞ്ചാരമല്ല ഉദ്ദേശം. എവിടെയെങ്കിലും ഒരു ഉദ്യോഗം കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്.

രാമ—അല്ലല്ല, അന്യനാട്ടിൽ ജോലിക്കായി അലയേണ്ട ആവശ്യം? അച്ഛന്റെ ധാരാളം സമ്പാദ്യങ്ങളായിരുന്നില്ലേ. എസ്റ്റേറ്റുകളും മറ്റും ആരുടെ മേൽനോട്ടത്തിലാണു്?

രവി—സമ്പാദ്യത്തിന്ന യാതൊരു കുറവുമില്ല. ഇതുവരെയും ആ കാര്യങ്ങൾ ഞാൻതന്നെയാണു അന്വേഷിച്ചുപോന്നതു്. എങ്കിലും തന്നത്താൻ വേലചെയ്തു കഴിയുന്നതാണല്ലോ നന്നു് വീട്ടുമുതൽ തിന്നു എത്രകാലം ജീവിക്കാം? അതുകൊണ്ടു് എനിക്കൊരു മുഷിഞ്ഞു, എന്നു മാത്രമല്ല, അഭിമാനത്തിന്ന ഏററതല്ലെന്നും തോന്നിത്തുടങ്ങി.

രാമ—അതു ശരിതന്നെ; എന്തുചെയ്യാം. നല്ലകാലമായിരുന്നെങ്കിൽ എന്റെ കൂടെത്തന്നെ ജോലി തരാമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അതിന്നും നിർവാഹമില്ല. ഒരാഴ്ചമുമ്പു് ഞാൻ കുറേ അധികം ജോലിക്കാരെ നിവൃത്തിയില്ലാതെ പിരിച്ചയച്ചു. ഏതായാലും എന്റെ സ്നേഹിതൻ പല വ്യവസായങ്ങളും നടത്തുന്നുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്ന സമർത്ഥനായ ഒരാളെ വേണമെന്നു കുറച്ചു ദിവസങ്ങൾക്കമുമ്പു് പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു എഴുത്തു തരാം. എന്താ, ആ എഴുത്തും കൊണ്ടുപോയി അദ്ദേഹത്തെ കാണരുതെ? അദ്ദേഹം തീർച്ചയായും വേണ്ടതു ചെയ്യും. എന്നെ കൂടക്കൂടെ വന്നു കാണണം. മടിക്കരുതു് പരിചയമില്ലാത്ത അന്യനാടല്ലേ; പല ആവശ്യങ്ങളും നേരിട്ടേക്കാമല്ലോ. എന്നാൽ കഴിയുന്ന സഹായങ്ങൾ ചെയ്തുതരാൻ എപ്പോഴും തയ്യാറാണു്.

അനന്തരം രാമമൂൎത്തി തന്റെ സ്നേഹിതൻ എസ്സ്. സി. ബാനർജിക്കു് ഒരു കത്തെഴുതിക്കൊടുത്തു. രവികുമാരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായത്തിനു നന്ദിപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു.

രവികുമാരൻ നേരെ ബാനർജിയുടെ ബംഗ്ലാവിലേക്കു പോയി കത്തുകൊടുത്തു.

ബാനർജി—മിസ്റ്റർ രവികുമാർ, അദ്ദേഹം ഞാൻ പറഞ്ഞതു തെററിദ്ധരിച്ചു എന്നാണു തോന്നുന്നതു്. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനോടു പറഞ്ഞതു് നിങ്ങളെപ്പോലെ ഉയൎന്ന നിലയിലുള്ള ഒരാളെ വേണമെന്നല്ല. ഇവിടെ ഒഴിവുള്ളതു് കേവലം നാലക്ഷരം ഉരുവിടുക മാത്രം ശമ്പളമുള്ള ഒരു ക്ലാക്കിന്റെ സ്ഥാനമാണു്.

രവി— അതു സ്വീകരിക്കുന്നതിനും എനിക്കു മടിയില്ല.

ബാന—നിങ്ങളെ ഞാൻ ആ ജോലിയിൽ നിയമിക്കുകയില്ല. മിസ്റ്റർ രാമമൂൎത്തി എനിക്കെഴുതിയിരിക്കുന്നതു നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരുത്തമസുഹൃത്തിന്റെ ഏകപുത്രനും ഒരുൽകൃഷ്ടകുടുംബത്തിലെ അംഗവും ആണെന്നാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു ഈ ജോലിയിൽ നിങ്ങളെ നിയമിച്ചാൽ നിങ്ങളെയും അദ്ദേഹത്തിനെയും അപമാനിക്കുകയായിരിക്കും ഞാൻ ചെയ്യുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് വിവരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടു പറയണം. ഞാനും അദ്ദേഹത്തെ താമസിയാതെ കാണും.

രവി—ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരുത്തമസ്നേഹിതന്റെ മകനാണു്. കുടുംബത്തെപ്പററി അദ്ദേഹം എഴുതിയതും പരമാൎത്ഥമാണു്. സാമാന്യം വേണ്ട സ്വത്തുക്കളും ഇല്ലാതില്ല. പക്ഷേ, ചില ഗ്രഹപ്പിഴകൾമൂലം സ്വദേശവും സ്വഗൃഹവും വിട്ടു് വേലചെയ്യു

ജീവിക്കാൻ വന്നിരിക്കുകയാണ്. അതുകൊണ്ടു് ഒ. ഴിവുള്ള ജോലിയിൽ എന്നെ നിയമിച്ചാൽ ഉപകാരമായി. വീഴ്ചവരാതെ അവിടുത്തേക്ക് തൃപ്തി തോന്നത്തക്കവണ്ണം ഞാൻ ജോലി ചെയ്തുകൊള്ളാം: കൂടുതൽ ശമ്പളമുള്ള സ്ഥാനങ്ങൾ ഒഴിവുവരുമ്പോൾ എൻെറ പേരിൽ തൃപ്തിതോന്നുന്നെങ്കിൽ കയററം തരാമല്ലോ.

ബാനർജി—അതെല്ലാം ചെയ്യാം. പക്ഷേ, നിങ്ങളെ ഇത്രയും തുച്ഛമായ ശമ്പളത്തിൽ നിയമിക്കാൻ എനിക്കു മടിയുണ്ടു്. മിസ്റ്റർ രാമമൂർത്തി തന്നെ എന്തു വിചാരിക്കും?

രവി—പരമാർത്ഥം ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ അറിയിച്ചുകൊള്ളാം.

ബാന—അത്ര നിർബന്ധമാണെങ്കിൽ നിങ്ങളെ നിയമിക്കാം. എന്നു ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കാം.

രവി—അവിടുത്തേക്കു സമ്മതമെങ്കിൽ ഇന്നുതന്നെ പ്രവേശിക്കാം.

ബാന—എന്നാൽ നിങ്ങൾ നാളെ കാലത്തു് പത്തുമണിക്കു് ആഫീസിൽ വരണം. ഞാൻ അവിടെ കാണും രവികുമാരൻ ബാനർജിയോടു യഥോചിതം കൃതജ്ഞത പ്രകാശിപ്പിച്ചു.

* * * *

രവികുമാരൻെറ പ്രത്യാഗമനം പ്രതീക്ഷിച്ചു് സോ. തന്റെ വീട്ടിൻെറ മുൻവശത്തു വളരെ നേരമായി നിൽക്കുന്ന പ്രേമലത അയാളുടെ പ്രസന്നഭാവം കണ്ടു് അതീവ സന്തുഷ്ടയായി.

"എന്തു്? കാര്യം സാധിച്ചോ?"

"സാധിച്ചു. പക്ഷേ, ശമ്പളം തുച്ഛമാണു."

"എന്തു കിട്ടും?"

"നാല്പത്തു ഉറപ്പിക. അതുകൊണ്ടു് നാം എങ്ങനെ ജീവിക്കും?"

"ജ്യേഷ്ഠാ! കിട്ടിയതിൽ തൃപ്തിപ്പെടണം. ഇതുവരെ വഴി തെളിച്ച സർവേശ്വരൻ കുറേക്കൂടി നല്ല ഒരു മാൎഗ്ഗം കാണിച്ചു തരും. എനിക്കും എവിടെയെങ്കിലും ഒരു ജോലി കിട്ടുമോ എന്നു ശ്രമിക്കണം.

"ലതേ. അന്യനാട്ടിൽ വന്നു നിത്യവൃത്തിക്കായി നിന്നെ ജോലിക്കയയ്ക്കുകയോ? നമ്മുടെ അഭിമാനത്തിനതു പോരാത്തതല്ലേ?"

"ചേട്ടാ, ചേട്ടന്റെ ഈ വിചാരം ഒട്ടും ശരിയല്ല. സ്വന്തം അദ്ധ്വാനംകൊണ്ടു ജീവിക്കുന്നതു് അഭിമാനമല്ലേ. പരിശ്രമം കൂടാതെ മററുള്ളവരെ ആശ്രയിച്ചു ജീവിക്കുന്നതല്ലേ പോരായ്മ?"

"ആകട്ടെ, അതിനെപ്പററി നമുക്കു പിന്നീടു ആലോചിച്ചു തീർച്ചയാക്കാം."

"ചേട്ടനു് ക്ഷീണമുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ; അല്പം കാപ്പി കൊണ്ടുവരട്ടെ?"

"ഇപ്പോൾ വേണ്ട. ഞാൻ കുളിയും മററും കഴിഞ്ഞു വരട്ടെ. ഇവിടെ പല ജോലികളും ചെയ്യാനുണ്ടല്ലോ. ....ലതേ, ഞാൻ പോയശേഷം നീ ധാരാളം ജോലി ചെയ്തല്ലോ. വൃത്തികെട്ടു കിടന്ന ഈ വീടു് നീ എങ്ങനെ ഇത്ര ഭംഗിയാക്കി? കഷ്ടം! വീട്ടുജോലികൾക്കായി നാലഞ്ചു വാല്യക്കാരെ ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്ന നമ്മുടെ സ്ഥിതി ഇതോ? നിന്നെ ഞാൻ എത്രമാത്രം ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നു! തീ ഊതി എന്റെ സഹോദരിയുടെ കണ്ണുകൾ കലങ്ങിയിരിക്കുന്നു. തലമുടി മുഴുവൻ ചാമ്പൽ! സാരി മുഴുവൻ കരിയും ചെളിയും. ഈശ്വരാ! ഇതു കാണാനോ എന്റെ വിധി! എന്റെ ഹൃദയം തകരുന്നു!"

"എന്തൊന്നു ജ്യേഷ്ഠാ! മനുഷ്യരായാൽ ജോലി ചെ-

ണ്ടു തന്നെ കഴിയണം. വീട്ടിൽ വേലക്കാരുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും എന്തെല്ലാം ജോലി ഞാൻ ചെയ്തിരുന്നു; അടിച്ചു തളിച്ചു കുളിച്ചാൽ ഈ വൃത്തികേടെല്ലാം നീങ്ങുകയില്ലേ?"

രവികുമാരൻ സഹോദരിയുടെ കരം ഗ്രഹിച്ചു് വാത്സല്യപൂർവ്വം ചുംബിച്ചു.

ആ ചെറിയ കുടുംബത്തിൽ സകല ജോലികളും പ്രേമലത തന്നെയാണു ചെയ്യുന്നതു്. എന്നിട്ടും അവൾക്കു് പ്രിയതരമായ തയ്യൽ, ചിത്രമെഴുത്തു് ഉദ്യാനനിർമ്മാണം മുതലായവയ്ക്കു്; അവൾ സൗകര്യം ഉണ്ടാക്കണം. രവികുമാരൻ ദിവസവും വൈകിട്ടു് ആഫീസിൽ നിന്നു വരുമ്പോൾ അന്നത്തെ അമൃതബസാർപത്രിക കൂടി കൊണ്ടുവരും. അതു മുഴുവൻ അവൾ രാത്രിയിൽ വായിക്കും. സ്വഗൃഹത്തിൽ സുഖമായി ജീവിച്ച കാലത്തെപ്പോലെ ഇപ്പോഴും അവൾ സംതൃപ്തിയും ഉന്മേഷവതിയുമാണു്.

രവികുമാരനു് ആഫീസിലേക്കു മൂന്നു മൈലോളം നടക്കണം. അവിടെ ചെന്നാൽ പതിനൊന്നു മണിമുതൽ അഞ്ചുമണിവരെ ജോലി ചെയ്യണം. ഇങ്ങനെ രണ്ടു മൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും അയാൾ പുതിയ ജീവിതം വെറുത്തു തുടങ്ങി. തലവേദന, വയറുവേദന, കാലുവേദന എന്നിങ്ങനെ പലതും പറയാൻ തുടങ്ങി. പക്ഷേ പ്രേമലത അപ്പോഴപ്പോൾ വേണ്ട ശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്തും, സമുചിതമായ ഉപദേശങ്ങൾ കൊണ്ടു് ധൈര്യപ്പെടുത്തിയും കർത്തവ്യകർമ്മനിർവഹണത്തിനു അയാളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അതിനും പുറമേ കുമാരന്റെ ഭാഗ്യത്താൽ അയാളുടെ കൃത്യനിഷ്ഠയിലും ജോലിക്രമത്തിലും സംതൃപ്തി തോന്നി ബാനർജി അയാളെ ശമ്പളക്കൂടുതലോടുകൂടി ഒരു പുതിയ ഉദ്യോഗത്തിൽ നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൪

അമൃതബസാർ പത്രികയുടെ ഒരു ലക്കത്തിൽ "ഒരു ടൈപ്പിസ്റ്റിനെ ആവശ്യമുണ്ട്. പരീക്ഷായോഗ്യതയും മററു വിവരങ്ങളും കാണിച്ച് അപേക്ഷിക്കുക" എന്നൊരു പരസ്യം പ്രസിദ്ധം ചെയ്തിരുന്നത് പ്രേമലത യാദൃച്ഛികമായി കാണാൻ ഇടയായി. പരസ്യം പ്രസിദ്ധം ചെയ്തിട്ട് മുന്നാഴ്ചയോളമായിരുന്നെങ്കിലും ഒരപേക്ഷ അയയ്ക്കാൻ ആശ അവളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അവളുടെ ആഗ്രഹം കണ്ടിട്ട് രവികുമാരൻ അതിനെ വിരോധിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, കഴിയുന്നതും നേരിട്ടു കണ്ട് അപേക്ഷിക്കുന്നതായിരിക്കും നന്ന് എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുകകൂടി ചെയ്തു. അതിനാൽ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു അവൾ അതിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അവൾ ട്രാമിൽ കയറി. അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മോടിയായി വസ്ത്രധാരണം ചെയ്തിട്ടുള്ള മറെറാരു യുവതിയും അതിൽ കയറി. അവളുടെ സമീപം ഇരുപ്പായി. പണം വാങ്ങി ടിക്കററു കൊടുക്കുന്നതിന് വാർദ്ധക്യത്തോട്ട വളരെ അടുത്ത ഒരാൾ ആ യുവതിയെ സമീപിച്ചു. അവൾ പെട്ടെന്ന് എഴുന്നേററ് സീററിലും സമീപസ്ഥലങ്ങളിലും പരിശോധിച്ചു. അവളുടെ മുഖം അരുണവർണ്ണമായി. പരിഭ്രമവും ലജ്ജയും ആ മുഖത്ത് കളിയാടി.

യുവ—എൻെറ ബാഗ് കാണുന്നില്ല. ഞാൻ എവിടെയോ വെച്ചു മറന്നുപോയി.

ടിക്കററുകൊടുക്കുന്ന ആൾ—അതിനു ഞാൻ എന്തു വേണം? ഒന്നുകിൽ ചാർജ്ജു തരണം, അല്ലെങ്കിൽ പെട്ടെന്ന് ഇറങ്ങണം.

യുവ—എനിക്ക് അത്യാവശ്യമായി ഒരിടത്തു പോകണം.

അവിടെ ഇറങ്ങിയാലുടൻ പണം തരാം

ടിക്കററു—അതു നടപ്പില്ല. അങ്ങനെയില്ലെങ്കിൽ കയറിയതു പോലെ അങ്ങിറങ്ങിയേക്കണം.

യുവ—എന്നെ അത്ര വിശ്വാസമില്ലേ?

ടിക്കററു—തീരെയില്ല. ഈ വയസ്സിനകം ഏതെല്ലാം പ്രായത്തിൽ, ഏതെല്ലാം വേഷത്തിൽ വരുന്നവരെ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്.

യുവ—എന്നെ ആ കൂട്ടത്തിൽ കൂട്ടേണ്ട.

ടിക്കററു—കാര്യം കാണാൻ ആളുകൾ ഏതുവേഷം കെട്ടാനാണു് മടിക്കുന്നതു്? വേഗം ഇറങ്ങണം. എനിക്കു് ഈമാതിരിയുള്ള പ്രസംഗങ്ങളും മററും കേൾക്കാൻ സമയമില്ല.

ഇത്രയുമായപ്പോഴേയ്ക്കു ആ യുവതി വണ്ടിയിൽ നിന്നും ഇറങ്ങാൻ എഴുന്നേററു. ആ സന്ദർഭത്തിൽ പ്രേമലത പറഞ്ഞു-"വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ചാർജ്ജുകൊടുക്കാം"

"വളരെ ഉപകാരം, ഞാൻ നാളെ തിരിച്ചുതരാം;" പ്രേമലത ചാർജ്ജു കൊടുത്തു.

യുവ—നോക്കണം അയാളുടെ ധിക്കാരം. എത്ര മര്യാദകേടായി അയാൾ സംസാരിച്ചു?

പ്രേമലത വെറുതായി ഒന്നു മന്ദഹസിച്ചതല്ലാതെ യാതൊന്നും മറുപടി പറഞ്ഞില്ല.

യുവ—നിങ്ങൾ എവിടെയാണു താമസം? ദയവായി മേൽവിലാസം ഒന്നു കുറിച്ചു തരണം.

പ്രേമലത അവളുടെ മേൽവിലാസം കുറിച്ചുകൊടുത്തു. അതു വാങ്ങി നോക്കിയിട്ടു് അവൾ പറഞ്ഞു—"ഞാനും അതിനടുത്തു തന്നെയാണു് താമസം. ആ തെരുവിൽ അല്ലെന്നേയുള്ളു. എവിടെപ്പോകുന്നു? സ്വദേശം എവിടെയാണു്? ഇതല്ലെന്നു നിശ്ചയം."

പ്രേമ---എന്റെ നാട്ട് മദ്രാസ് പ്രസിഡൻസിയിലാണ്. എന്റെ സഹോദരന് ഇവിടെ ഒരു കമ്പനിയിൽ ജോലിയുണ്ട്. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവു കൊണ്ടു് ഞങ്ങളുടെ സുഖജീവിതത്തിന് മതിയാകുന്നില്ല. അതിനാൽ എനിക്കും ഒരു ജോലി കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്. ഞാൻ സ്കൂൾഫൈനലും ടൈപ്പ്റൈറ്റിംഗ് പരീക്ഷയും പാസ്സായിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾക്ക് എന്തെങ്കിലും ജോലി ഉണ്ടോ?

യുവ--ഉണ്ട്. ഇവിടെ സ്ത്രീകളുടെ വകയായി ഒരു പരസ്പരസഹായസംഘവും സ്റ്റോറും ഉണ്ട്. അവിടെയാണ് എനിക്ക ജോലി. സാമാനങ്ങൾ എടുത്തു കൊടുക്കുക, അതാണ് ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതു്.

പ്രേമ—അവിടെ ഒരു ടൈപ്പിസ്റ്റ് ആവശ്യമുണ്ടോ?

യുവ—ഒരു സ്ത്രീ ഉണ്ട്. പക്ഷേ, അവരെക്കൊണ്ടു മതിയാകുന്നില്ലെന്ന് മാനേജർ ചിലപ്പോൾ പറയാറുണ്ട്

പ്രേമ—ആരാണ് മാനേജർ?

യുവ—മിസസ്സ് ഘോഷ്; വളരെ നല്ല സ്വഭാവമാണ്. നാളെ ഞാൻ ചോദിക്കാം. വൈകിട്ട് നിങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ വന്ന് വിവരം പറയാം.

പ്രേമ—വളരെ ഉപകാരം.

ആ യുവതിയാണ് ആദ്യമായി ട്രാമിൽ നിന്നും ഇറങ്ങിയതു്. അല്പം കഴിഞ്ഞു് പ്രേമലതയും ഇറങ്ങി. അവൾ നേരെ കമ്പനിയിലേക്ക് നടന്നു. മാനേജരെ കാണാൻ ഒട്ടും ക്ലേശിക്കേണ്ടി വന്നില്ല. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറുപടി—"ആ സ്ഥാനത്തു് ആൾ നിയമിച്ചിട്ട് ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞു"—എന്നായിരുന്നു.

അദ്ധ്യായം 5

പിറേറന്നു് അഞ്ചുമണിയോടുകൂടി ആ യുവതി പ്രേമലതയുടെ ഗൃഹത്തിലെത്തി. അവളുടെ കൃത്യനിഷ്ഠയിൽ പ്രേമലത അത്യധികം സന്തോഷിക്കുകയും മനസാ അവരെ പ്രശംസിക്കുകയും ചെയ്തു.

യുവതി—ഈ വീട്ടു് ഇതു നാ മുൻപു് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അന്നിതു് മാന്യന്മാർക്കു താമസത്തിനു കൊള്ളാവുന്നതായി തോന്നിയില്ല. ഇപ്പോൾ ഇതു് എത്ര നന്നായിരിക്കുന്നു. പഴയ വീടാണെന്നു തോന്നുകയേ ഇല്ല, ഇതിനെ ഈ രൂപത്തിലാക്കുവാൻ എത്ര പണവും അദ്ധ്വാനവും വേണ്ടിവന്നിരിക്കും.

പ്രേമ—പണമോ? എന്തിനു്? കെട്ടിടം മുഴുവൻ തേച്ചുകഴുകി ചുവരിൽ വെള്ള അടിച്ചു; മുററത്തും പറമ്പിലും ഉണ്ടായിരുന്ന കാടു മുഴുവൻ നശിപ്പിച്ചു. കുറേ സസ്യങ്ങളും ചെടികളും നട്ടു; പഴയ സാരികൾ കീറിതച്ചു് ജനാലകളിലും കതകുകളിലും കർട്ടൻ ഇട്ടു. ഇതെല്ലാം ഞാനാണു ചെയ്തതു്, ഒരാളുടെ സഹായവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

യുവ—അപ്പോൾ നിങ്ങൾ എത്ര കഷ്ടപ്പെട്ടു.

പ്രേമ—എനിക്കതൊന്നും കഷ്ടപ്പാടായി തോന്നുന്നില്ല.

യുവ—വീട്ടുജോലിക്കാരാണു് ?

പ്രേമ—ആരുമില്ല; എനിക്കു ചെയ്യാവുന്നതിൽ കൂടുതൽ ജോലിയുമില്ല.

യുവ—നിങ്ങൾക്കു് ഗൃഹജോലികളിൽ പ്രത്യേക താല്പര്യവും വാസനയുമുണ്ടെന്നു് തോന്നുന്നല്ലോ.

പ്രേമ—പറയത്തക്ക വാസനയും സാമർത്ഥ്യവും ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. 'ആവശ്യം തന്നെയാണു വാസന.

യുവ—നിങ്ങളുടെ കാര്യം ഞാൻ മാനേജരോട് പറഞ്ഞു. നാളെകാലത്തു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലണം, കണ്ടു സം സാരിച്ചിട്ടു തീർച്ചയാക്കാം എന്നായിരുന്നു മറുപടി.

പ്രേമ—വളരെ സന്തോഷം; നിങ്ങളുടെ ഈ സഹായത്തി ന് ഞാൻ എന്നും കൃതജ്ഞയായിരിക്കും.

യുവ—എനിക്ക ചെയ്ത സഹായമോ? ഒരു അപമാനത്തിൽ നിന്നും എന്നെ രക്ഷിച്ചില്ലേ; ഇതാ ആ പണം.

പ്രേമ—കാലത്തു എത്ര മണിക്ക പോകണം?

യുവ—11 മണിക്ക് അവിടെ എത്തണം, പത്തരമണി ക്ക് ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുവരാം.

പ്രേമ—അവിടെ എത്ര ജോലിക്കാരുണ്ട്? എല്ലാം സ്ത്രീക ളാണോ?

യുവ—സാമാനങ്ങൾ എടുത്തുകൊടുക്കാൻ മൂന്നു പേർ. ബില്ലെഴുതാനും പണം വാങ്ങാനും ഒരാൾ; ഇത്രയും സ്റ്റോറിൽ. ആഫീസിൽ കണക്കെഴുതാനും മററു മായി മൂന്നുപേർ; ഒരു ടൈപ്പിസ്റ്റ്, ഇത്രയും ജോലി ക്കാർ ഉണ്ട്. സംഘംവകയായി തുന്നല്, വ സ്ത്രനിർമ്മാണം, മുതലായി വേറെയും പല ജോലി കൾ നടത്തുന്നുണ്ട്. അതെല്ലാം വേറൊരു സ്ഥല ത്താണ്. മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് എല്ലാററിൻേറയും കൂ ടി മാനേജരാണ്.

പ്രേമ—നിങ്ങളുടെ പേരെന്താണ്?

യുവ—സുശീല.

പ്രേമ—യോജിച്ച പേര്, എനിക്ക വളരെ പിടിച്ചു. അ വിടുത്തെ ജോലിക്കാരെല്ലാം ഇത്തരക്കാരാണോ?

സുശീ—ഇത്തരക്കാരെന്നു വെച്ചാലോ?

പ്രേമ—സുശീലയെപ്പോലെ സുശീലകളാണോ എന്ന്.

സുശീ—അത്ര മാത്രം കഷ്ടം. ഒരു ടൈപ്പിസ്ററുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞല്ലോ. വസുന്ധര എന്നാണ് പേര്. അ

വരുടെ സ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കാൻ വിഷമമാണു്. ദേവിക്കു അവരെപ്പററി അത്ര നല്ല അഭിപ്രായമില്ല. ആഫീസിലുള്ളവൎക്കു് അവരെ ഭയവുമാണു്. അസൂയയുടേയും ഏഷണിയുടേയും ഇരിപ്പിടമാണെന്നാണു് വയ്പു്. കണ്ടാൽ അവരാണു മാനേജരെന്നു തോന്നും.

ഒരു മണിക്കൂറോളം അവർ സംഭാഷണം ചെയ്തു. രവികുമാരൻ ആഫീസിൽ നിന്നു തിരിച്ചെത്തിയ ശേഷമാണു് അവർ പിരിഞ്ഞതു്. പ്രേമലത അവരുടെ സംഭാഷണ വിഷയം രവികുമാരനെ അറിയിച്ചു.

രവി--പ്രേമേ, നീ ജോലിക്കു പോകേണ്ടെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം. ഉള്ളതുകൊണ്ടു നമുക്കു സംതൃപ്തിയോടെ കഴിയാം.

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠാ! ഇനിയും ഈ അഭിപ്രായം മാറിയില്ലേ? ജോലി ചെയ്യുന്നതിൽ എന്താണു കുറച്ചിൽ. ജ്യേഷ്ഠനു വൃത്തിയായി നടക്കാൻ പോലും സാധിക്കുന്നില്ലല്ലോ.

രവി—അത്ര നിർബന്ധമാണെങ്കിൽ നാളെ പോയി നോക്കു. നല്ല തൃപ്തിയാകുന്നെങ്കിൽ മാത്രം സ്വീകരിച്ചാൽ മതി.

* * * * *

പിറെറന്നു കാലത്തു് നിശ്ചിതസമയത്തു് സുശീലയും പ്രേമലതയും വനിതാസംഘം ആഫീസിലേക്കു പോയി. അവർ ആദ്യമായി മാനേജരുടെ മുറിയിലേക്കു ചെന്നു.

സുശീ—ദേവി വന്നില്ല; കൃത്യം പതിനൊന്നിനു വരും. വരാറായി; നമുക്കു മററുള്ളവർ ഇരിക്കുന്ന മുറയിൽ പോയി ഇരിക്കാം.

മാനേജരുടെ മുറിയുടെ അടുത്ത മുറിയിലാണു് ക്ലാർക്കന്മാരും ടൈപ്പിസ്റ്റും ഇരിക്കുന്നതു്. സുശീലയും പ്രേമലതയും വരുന്നതു് അതിനകത്തിരുന്ന സ്ത്രീകൾ മുൻകൂട്ടി കണ്ടു. അവർ ബദ്ധപ്പെട്ടു ഒരു ഗൂഢാലോചന നടത്തി. പ്രേമലതയും സുശീലയും മുറിയിലേയ്ക്കു കടന്നയുടൻ അവിടെ ഇരുന്നവരെല്ലാം ചാടിയെഴുന്നേററു.

വസുന്ധര—ഇതെന്തു പാടു്! ദേവി വന്നെന്നല്ലെ ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചു പോയതു്.

ഇത്രയും പറഞ്ഞിട്ടു് അവർ അവജ്ഞയോടുകൂടി പ്രേമലതയെ ഒന്നു നോക്കി. ആ സ്ത്രീയുടെ വേഷവും ഭാവവും സംസാരവും എല്ലാം അവരുടെ സ്വഭാവദൂഷ്യം വിളംബരം ചെയ്തു.

സ്ത്രീകൾ പരസ്പരം നോക്കി പുഞ്ചിരി തൂകി.

വസുന്ധര—(അടുത്തിരുന്ന ഒരു സ്ത്രീയോടു്) ഇതു് എവിടെ കിടന്ന സത്വം? നാച്ചുകാശിന്റെ സ്വർണ്ണം പോലും ദേഹത്തില്ല. സ്ത്രീകൾ ഇങ്ങനെയും നടക്കാറുണ്ടോ? ഒരു ദാരിദ്ര്യപിശാചു്". അപരയ്ക്കു് മറുപടി പറയാൻ കഴിയുന്നതിനു മുൻപു് മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് ആ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവർ കോപത്തോടുകൂടി എല്ലാവരെയും ഒന്നു നോക്കി.

"എന്തൊരു ചിരിയും ബഹളവുമാണു് ഇവിടെ കേട്ടതു്? ഇതൊരു ചന്തസ്ഥലമല്ലെന്നു ഓർമ്മിക്കണം. വിശേഷിച്ചൊരാൾ വന്നപ്പോൾ നല്ല മര്യാദ. നിങ്ങളിൽ ചിലരെപ്പററി ഞാൻ ബോർഡിൽ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്യുന്നുണ്ടു് വെറും ശോചനീയവാസം; അപരിചിതരായി ആരെങ്കിലും വന്നാൽ അവരോടു മര്യാദയായി പെരുമാറുകയല്ലേ വേണ്ടതു്? നല്ല വാക്കു പറയുകയും ഉപചരിക്കുകയുമല്ലേ വേണ്ടതു്? ഇത്തരത്തിൽ ബഹളമുണ്ടാക്കയും ചിരി

ക്കകയും ചെയ്താൽ മററുള്ളവർ എന്തു വിചാരിക്കും? ഇങ്ങനെയായാൽ വന്നുകാണുന്നവർക്ക് ഈ സ്ഥാപനത്തെപ്പററി എന്തായിരിക്കും അഭിപ്രായം?''

അനന്തരം സുശീലയോടു—ഇവരെപ്പററിയാണോ പറഞ്ഞതു്?

സുശീല—അതെ!

"എന്നാൽ നിങ്ങൾക്ക പോകാം. (പ്രേമലതയോടു) വരണം"

മിസ്സിസ്സ് ഘോഷ് പ്രേമലതയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് അവരുടെ മുറിയിലേക്ക പോയി.

"എന്താണു് പേരു്?

"പ്രേമലത"

സ്വദേശം"?

"മദ്രാസ് പ്രസിഡൻസിയിലാണു എന്റെ വീടു്"

"കൂടെ ആരെല്ലാമുണ്ടു്?"

"ഒരു സഹോദരൻമാത്രം. അദ്ദേഹത്തിനു് ഇവിടെ ഒരു കമ്പിനിയിൽ ജോലിയുണ്ടു്''

"എന്തെല്ലാം പരീക്ഷകൾ ജയിച്ചിട്ടുണ്ടു്?

"സ്കൂൾഫൈനലും ടൈപ്പ്റൈറ്റിങ്ങ് ഹയ്യറും

"അവിടെയിരിക്കണം; ഇതാ ഈ എഴുത്തു നോക്കിയിട്ടു് അതിനൊരു മറുപടിയെഴുതണം. ഉദ്യോഗത്തിനുള്ള ഒരപേക്ഷയാണു്. തല്ക്കാലം ഒഴിവില്ലെന്നും; ഒഴിവുണ്ടാകുമ്പോൾ അറിയിക്കാമെന്നും എഴുതണം."

പ്രേമലത മറുപടയുടെ നക്കൽ തയ്യാറാക്കി വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു. മിസ്സിസ്സ് ഘോഷ് അതു വാങ്ങി കയ്യക്ഷരവും നോക്കി. അവർക്കു് വളരെ തൃപ്തിയായി.

ഇതു് ടൈപ്പുചെയ്യണം. വേറെയും രണ്ടു മൂന്നു് എഴുത്തുകൾക്ക മറുപടി അയയ്ക്കാനുണ്ടു്. നമുക്കു് അടുത്ത മുറിയിലേക്ക പോകാം:

പ്രേമലതയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു അവർ അടുത്ത മുറി യിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ എന്തോ ടൈപ്പുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന വസുന്ധരയോടു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങൾ ഇങ്ങോട്ടുമാറണം. മിസ്സ് പ്രേമലത ചില എഴുത്തുകൾ ടൈപ്പു ചെയ്യട്ടെ."

ഈ വാക്കുകൾ വസുന്ധരയുടെ ഉള്ളിൽ പല സംശയങ്ങളും ഉളവാക്കി. മിസ്സസ്സ് ഘോഷല്ലാതെ മററാരെങ്കിലും ഇതു പറഞ്ഞിരുന്നു എങ്കിൽ വസുന്ധര അതിനു് തക്കതായ മറുപടി നൽകുമായിരുന്നു. ക്രോധവും ഹാസ്യവും നിറഞ്ഞ ഭാവത്തോടുകൂടി പ്രേമലതയെ ഒന്നു നോക്കിയിട്ടു് അവർ അവിടെ നിന്നും മാറി.

പ്രേമലത തയ്യാറാക്കിയ മറുപടി ആവൾ ടൈപ്പു ചെയ്തു കഴിഞ്ഞ ശേഷം മററു ചില കത്തുകളുടെ വാചകങ്ങൾ മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. പ്രേമലത അതെല്ലാം കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ ഭംഗിയായി ടൈപ്പു ചെയ്തു.

പ്രേമലത സവിനയം പറഞ്ഞു.

"ഈയിടെ എങ്ങും ഞാൻ ടൈപ്പു ചെയ്യാറില്ല. നാലഞ്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ, കൂടുതൽ വേഗത്തിൽ ജോലിചെയ്യാം. ഈ മിഷ്യനം വളരെ പഴയതാണെന്നു തോന്നുന്നു.

"അതെ, അതെ, വളരെ പഴയതാണു്. മറെറാരു മിഷ്യൻ വാങ്ങാൻ ഞാൻ സംഘത്തിലേക്കു എഴുതിയിട്ടുണ്ടു്. അതുവരെ കിട്ടുന്നതുവരെ ഇതുകൊണ്ടു കഴിച്ചുകൂട്ടണം."

"എൻെറ സ്വന്തമായി ഒരു മിഷ്യനുണ്ടു്. പുതിയതു കിട്ടുന്നതുവരെ അതു കൊണ്ടുവന്നു ജോലിചെയ്യാം."

"വളരെനല്ലതു്, എന്നു ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കാം?"

"അവിടുത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ. ഇപ്പോൾ തന്നെ പ്ര

ദ്രവശിക്കാനും ഞാൻ തയ്യാറാണ്"

"ശമ്പളത്തിന്റെ കാര്യമോ?"

"നിശ്ചയിക്കുന്നതുപോലെ. സ്ത്രീകൾക്ക വേണ്ടി സ്ത്രീകൾ തന്നെ നടത്തുന്ന ഒരു സ്ഥാപനത്തിൽ ജോലി ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നതു തന്നെ ഒരനുഗ്രഹമാണല്ലോ."

"എന്നാൽ ഇന്നുമുതൽ തന്നെ ആകട്ടെ. അതാ ആ അടുത്തു കിടക്കുന്ന മേശയും കസേരയും ഉപയോഗിക്കാം. എനിക്ക ചിലതെല്ലാം പകത്താനുണ്ട്. ആദ്യമായി അതു ചെയ്യണം." മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് അവരുടെ മുറിയിലേക്ക പോയി.

അദ്ധ്യായം ൩

മദ്ധ്യാഹ്നവിശ്രമത്തിനുള്ള സമയമായി. ജോലിക്കാർ ഭക്ഷണത്തിനായ് സ്വഗൃഹങ്ങളിലേക്ക തിരിച്ചു. സുശീല, പ്രേമലതയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു സംഘം വകയായി അതിനടുത്തുള്ള ലഘുഭക്ഷണശാലയിലേക്ക പോയി.

സുശീല:—എന്താ ആഫീസിനെപ്പററി എന്തു തോന്നുന്നു? ദേവിയെപ്പററി എന്താണഭിപ്രായം? ജോലി ചെയ്യാൻ ഉത്സാഹം തോന്നുന്നുണ്ടോ?

പ്രേമ:—രണ്ടുമൂന്നു മണിക്കൂർ ജോലിചെയ്തുകൊണ്ടു ഈവക കാര്യങ്ങളിൽ ശരിയായ ഒരഭിപ്രായം പറയുക എളുപ്പമാണോ? ഏതു സ്ഥാപനമായാലും ഗുണദോഷങ്ങൾ കാണും. പക്ഷേ, ആ സ്ഥാപനത്തിന്റെ മഹത്തായ ഉദ്ദേശം എന്നെ അത്യുത്സാഹത്തോടെ ജോലിചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ദേവിയെപ്പററി എനിക്ക ബഹുമാനവും മതിപ്പുംതോന്നുന്നു. അവർ എത്രസ്നേഹത്തോടും സന്തോഷത്തോടുമാണു

പെരുമാറുന്നത്. വളരെ ശാന്തസ്വഭാവമാണെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ. അവിടെയുള്ള ബാലരെ ശാസിച്ചപ്പോഴും മാതൃവാത്സല്യം കൊണ്ടുള്ള ശാസനയാണെന്നാണ് എനിക്കനുഭവപ്പെട്ടതു്. എന്താ അങ്ങനെയല്ലേ?

സുശീ—അതെ, ദേവിയെപ്പററി പൊതുജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായവും ഇതുതന്നെയാണ്. അവർ പരോപകാരതല്പരയാണ്. ആഫീസിലെ മററു സ്ത്രീകളെക്കുറിച്ചു് എന്തു തോന്നുന്നു?

പ്രേമ—അവരെക്കുറിച്ചു് യാതൊരഭിപ്രായവും പറയാറായില്ല. ആരെയും ഞാൻ ശരിയായി കണ്ടതുപോലുമില്ല. ടൈപ്പിസ്റ്റിനെ മാത്രം ഒന്നു കണ്ടു. അവരോടും യാതൊന്നും സംസാരിക്കാനിടയായില്ല.

സുശീ—അവരോടു് സംസാരിക്കാനിടയാകാത്തതു തന്നെ നല്ലതു്. അവരെപ്പററി ഞാൻ ഇന്നലെത്തന്നെ നിങ്ങളോടു ചിലതെല്ലാം പറഞ്ഞില്ലേ? ഇന്നു രാവിലെ നാം അവിടെ ചെന്നു കയറിയപ്പോൾ കാണിച്ച ബഹളം കണ്ടില്ലേ. എന്തുമര്യാദകേടാണു്. ദേവി പലപ്പോഴും അവരെ ശാസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പലകുറി താക്കീതും നൽകിയിട്ടുണ്ടു്. ഇന്നു നമ്മെ മനഃപൂർവ്വം കളിയാക്കാനായി കാലേക്കൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചു വെച്ചിരുന്നതാണു്. ആ വസുന്ധരയാണു് ഇതിനെല്ലാം കാരണക്കാരി. അവരുടെ വഷളത്വം അടിക്കടി വർദ്ധിക്കുകയാണു്

പ്രേമ—സുശീലേ, ഒരാളെ ഇങ്ങനെ ദുഷിക്കരുതു്. എല്ലാം തികഞ്ഞിട്ടൊരു വസ്തുപോലും കാണാറില്ലല്ലോ എല്ലാവരിലും എന്തെങ്കിലും കുററങ്ങൾ കാണും. നാം എന്തിനു് അന്യരെ കുററപ്പെടുത്തുന്നു?

സുശീ—അപ്പോൾ ദുഷ്ടകളെയും കുററപ്പെടുത്താരുതോ?

പ്രേമ—അതു് ദുഷ്ടനയായി എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. വിനോദശീലമാണു്.

സുശീല—നല്ല വിനോദം! വിനോദശീലമാണോ മററു വല്ല ശീലവുമാണോ എന്നുള്ളതു നിങ്ങൾക്കു് കാലക്രമേണ മനസ്സിലാകും. ഏതായാലും ദേവി അവൾക്കു് കണക്കെ നു കൊടുത്തു.

അവർ ഇങ്ങനെ സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കെ വസുന്ധരയും അവിടെ എത്തി.

വസു—(പ്രേമലതയോടു്) നിങ്ങളെ കണ്ടിട്ടു് സംസാരിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല സമയം കിട്ടിയില്ലെങ്കിലോ എന്നു ഭയന്നു് ഞാൻ ഓടി വരികയായിരുന്നു.

പ്രേമ—ഇനിയും എന്നും നമുക്കു സംസാരിക്കാമല്ലോ

വസു--എവിടെയാണു താമസം?

പ്രേമ—സുശീല താമസിക്കുന്നതിനടുത്ത തെരുവിൽ.

വസു—അയ്യോ! അവിടെ മനുഷ്യരാരെങ്കിലും താമസിക്കുമോ? തോട്ടികളും അതുപോലുള്ളവരുമല്ലേ അവിടെ താമസം?

പ്രേമ—ഞങ്ങളുടെ സ്ഥിതിക്കുതക്ക സ്ഥലം മതിയല്ലോ. അവിടെ ആരൊക്കെയാണു് താമസക്കാരെന്നു് എനിക്കു നല്ല നിശ്ചയമില്ല

സുശീ:—അവിടെയൊന്നുപോയി നോക്കണം. അവിടെ പല തരക്കാരും താമസമുണ്ടു് പോരെങ്കിൽ പ്രേമലത ആ വീടു് സ്വർഗ്ഗമാക്കിയിരിക്കുന്നു.

വസു:—എന്തൊക്കെയായാലും ആ തെരുവുനന്നല്ലോ. അവിടെ വൃത്തിയുള്ള ഒരു വീടുപോലുമില്ല.

പ്രേമ:—വൃത്തിയും വൃത്തികേടും മനുഷ്യർ ഉണ്ടാക്കുന്നതല്ലേ? താമസക്കാരുടെ വൃത്തിയല്ലേ സ്ഥലത്തിന്റെ വൃത്തി?

വസു:—സ്വദേശം എവിടെയാണു്?

പ്രേമ:—മദ്രാസാണു്.

വസു:—ആരെല്ലാംകൂടെയുണ്ടു്.

പ്രേമ:—ഒരു സഹോദരൻമാത്രം.

വസു:—ഉദ്യോഗത്തിനായി, സഹോദരനുമായി പുറപ്പെട്ട താണോ?

പ്രേമ:—അതും ഉദ്ദേശിക്കാതിരുന്നില്ല.

വസു:—സഹോദരനു് ഉദ്യോഗം എവിടെയാണു്?

പ്രേമ:—ഇവിടെയുള്ള ഒരു കമ്പനിയിൽ?

വസു.—അമ്മയും മററും എന്താണു് കൂടെ വരാഞ്ഞതു്?

പ്രേമ:—അമ്മ ഇല്ല.

വസു.—സഹോദരികളും ഇല്ലേ?

പ്രേമ:—ഇല്ല.

വസു—വീട്ടുവേലയ്ക്കു് ആരുണ്ടു്.?

പ്രേമ—ഞാനുണ്ടല്ലോ?

വസു—അതു കൊള്ളാം. നിങ്ങളും സഹോദരനും മാത്രമോ?

വസുന്ധര, പ്രേമലതയുടെ കുടുംബകാര്യങ്ങളെയും, സ്വദേശം വിട്ടുപോരാനുള്ള കാരണത്തെയും കുറിച്ചു് തുടന്നു് നിരവധി ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചു. താൻ ഒരു സാധുകുടുംബത്തിലെ അംഗമാണെന്നും ഉപജീവനത്തിനു വേണ്ടി പോന്നതാണെന്നും മാത്രം ആയിരുന്നു പ്രേമയുടെ മറുപടി.

*　*　*　*　*　*

അന്നു വൈകിട്ടു് പ്രേമലത മിസസ്സ് ഘോഷിൻെറ മുറിയിലായിരുന്നപ്പോൾ കൂട്ടുകാരികൾ ഒന്നിച്ചുകൂടി സംഭാഷണം തുടങ്ങി.

വസു—എവിടെക്കിടന്ന ശവമോ! താമസിക്കാൻ കണ്ട സ്ഥലം!

മററൊരുവൾ—അതിലെന്തത്ഭുതം? അവനവൻെറ യോ

ഗ്ര്യതയ്ക്കു പററിയ സ്ഥലം.

മൂന്നാമത്തവൾ—വിദേശികളല്ലെ. പോരെങ്കിൽ തീരെ അപരിചിതരും. ആ സ്ഥലത്തെപ്പററി ഒന്നുമറി ഞ്ഞുകൂടായിരിക്കാം. അഥവാ വാകകൂററവുമൊക്കി യായിരിക്കാം. അത്ര തെററാണോ?

വസു—അവൾ പറഞ്ഞതും അങ്ങനെതന്നെ. കണ്ടിട്ടും ഒരു ദാരിദ്ര്യക്കോമരം.

മൂന്നാ—അവൾക്ക് ഒരു ശ്രേഷ്ഠകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച ലക്ഷ ണമുണ്ട്. നല്ല അടക്കവും വണക്കവും ഉള്ള സ്വ ഭാവം. കണ്ടാലും രവിവർമ്മയുടെ ഹംസദമയന്തി യെപ്പോലെയിരിക്കുന്നു.

വസു—പിന്നെ, പിന്നെ, നിങ്ങൾ പെണ്ണുങ്ങളെ കണ്ടിട്ടു ണ്ടോ? ഹോ! ഒരു കംസദമയന്തി!

രണ്ടാ—വയറുപിഴയ്ക്കാൻ കൽക്കത്താവരെ ഓടിയെത്തി യദമയന്തി. സഹോദരനും കൂടെയുണ്ടുപോലും.

വസു—ദമയന്തിയെന്നല്ലെ പറഞ്ഞത്. നളനായിരിക്കാം കൂടെയുള്ളതു്. ആരുടെകൂടെയാണ് ചാടിപ്പുറപ്പെ ട്ടതെന്ന് ആരറിഞ്ഞു?

മൂന്നാ—കാര്യമില്ലാതെ നിങ്ങൾ എന്തിനിങ്ങനെ അന്യ രെ ദുഷിക്കുന്നു? അവൾ നിങ്ങൾക്ക് യാതൊരു ദ്രോ ഹവും ചെയ്തിട്ടില്ലല്ലോ.

വസു—അല്ലല്ല, വിമലേ, നിങ്ങൾ വല്ല വക്കാലത്തും ഏ ററിട്ടുണ്ടോ? ഈ മമതയ്ക്കുള്ള കാരണം? വല്ല രഹ സ്യവുമുണ്ടെങ്കിൽ പറയണം.

രണ്ടാ—ആരാണെ ഇവളെ കൊണ്ടുവന്നു വിട്ടതു്?

വസു— സ്റ്റോറിലെ സുശീല. കാലത്തെ കൊണ്ടുവന്നതു കണ്ടില്ലേ? ഏതായാലും നമ്മുടെ ഉദ്യോഗം ഇനിയും ശാശ്വതമല്ല. പണ്ടേ മാനേജർക്ക ഏറെനെ കണ്ടു കൂടാ.

വിമല—ഓഹോ! അതെന്താണോ ആ സാധുസ്ത്രീയുടെ നേരെ കാലുഷ്യം.

വസു—അയ്യോ! എനിക്കൊരു കാലുഷ്യവുമില്ല. ഇവിടത്തെ ഉദ്യോഗം കണ്ടാണോ എന്റെ അമ്മ എന്നെ പ്രസവിച്ചതു്?”

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അല്പം ഉറക്കെ ഒന്നു തു പ്പി. ഇതുകേട്ടു് മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് തന്റെ മുറിയിൽ നിന്നും ഇറങ്ങി മെല്ലെ നടന്നു് ഒരു ജനലിന്റെ മറവിൽ നിന്നുകൊണ്ടു് അകത്തേക്കു നോക്കി. അല്പനേരം അവരുടെ സംഭാഷണം ശ്രദ്ധിച്ചു. അവൾക്കു ദുസ്സഹമായ കോപം ഉണ്ടായി. പെട്ടെന്നു് അകത്തു കടന്നു. ഒരു സ്ഥലത്തു കൂടി നിന്നവരെല്ലാം വെടികേട്ട കാക്കകളെപ്പോലെ നാലുഭാഗത്തേക്കും ഓടി.

മാനേ—“വസുന്ധരേ! എന്താണു് ഇവിടെ നടന്നതു്? ഇന്നു കാലത്തു് നിങ്ങളെ താക്കീതു ചെയ്തതിന്റെ ഫലമോ?

വസു—ദേവി! കഴുത്തുകഴച്ചിട്ടു് ഞാൻ ഒന്നെഴുന്നേററു. അതുകണ്ടു് ഇവരും എന്റെ അടുത്തെത്തി.

മാനേ—ജോലി ചെയ്തു ക്ഷീണിച്ചു പോയതാണോ? ആട്ടെ! ഇന്നു് എത്ര പേജു് ടൈപ്പു ചെയ്തു.

വസു—അഞ്ചു്.

മാനേ—ചെറിയ ലറററ്‍പേപ്പറിന്റെ അഞ്ചു പേജല്ലേ? ഒരു കുട്ടി ഇന്നുവന്നശേഷം പരിചയമില്ലാത്ത മിഷ്യനിൽ എത്ര പേജു ടൈപ്പു ചെയ്തുവെന്നു നോക്കണം. അതിരിക്കട്ടെ നിങ്ങൾ നീട്ടിത്തുപ്പിയതിന്റെ അർത്ഥം?

വസു—ഒന്നുമില്ല.

മാനേ—നിങ്ങൾക്കു ജോലി വേണമെങ്കിൽ മര്യാദയായി

രൂപമാറണം. ഇതിന്റെയെല്ലാം രഹസ്യം എനിക്കറിയാം. ഏതായാലും ഇനി ഇങ്ങനെയൊന്നും ഉണ്ടാവരുതു്.

മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് അവരുടെ മുറിയിലേക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 7

"സുശീലേ, നീ പ്രേമലതയുടെ വീട്ടിൽ പോയിട്ടുണ്ടോ?" വസുന്ധര ചോദിച്ചു.

സുശീ—ഉണ്ടു്.

വസു—അവളുടെ സഹോദരനെ നീ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?

സുശീ—ഉണ്ടു്.

വസു—സഹോദരൻ തന്നെയോ?

സുശീ—അല്ലാതെ?

വസു—അന്യരുടെ രഹസ്യങ്ങൾ നമുക്കെങ്ങനെ അറിയാം?

സുശീ—അന്യരുടെ രഹസ്യങ്ങൾ എങ്ങനെ അറിയുമെന്നല്ലാ എന്തിനറിയണം, എന്നുള്ളതാണു് എനിക്കു മനസ്സിലാകാത്തതു്? പ്രേമലതയെ ഇത്തരത്തിൽ സംശയിക്കുന്നതും ദുഷിക്കുന്നതും മഹാപാപമാണു്. ഒരു സഹോദരനെയും സഹോദരിയെയും കണ്ടാലും അറിഞ്ഞുകൂടെ? ഒരേ ഛായ, ഒരേ നിറം.

വസു—അയാൾക്കു എന്തു പ്രായം കാണും?

സുശീ—പ്രേമലതയെക്കാൾ നാലഞ്ചു വയസ്സു കൂടുതൽ കാണും. പ്രേമലതയെപ്പോലെ തന്നെ വളരെ നല്ല സ്വഭാവമാണെന്നു തോന്നുന്നു.

അയാളുടെ ആകൃതിവർണ്ണന വസുന്ധര ആവശ്യപ്പെട്ടു. പക്ഷെ അവളുടെ അനാവശ്യമായ ജിജ്ഞാസ പൂരി

പ്പിക്കാൻ സുശീല തുനിഞ്ഞില്ല. അവൾ പറഞ്ഞു.

“ഞാൻ യുവാക്കന്മാരെ കണ്ടാൽ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കാറില്ല. ഒരാളുടെ സൌന്ദര്യം വർണ്ണിക്കാനുള്ള സാമർത്ഥ്യവും എനിക്കില്ല. ഏതായാലും ഒന്നു തീർച്ചതന്നെ. അവർ രണ്ടുപേരും വളരെ നല്ല നിലയിൽവളർന്നവരാണു്.

വസു—ഓഹോ അതു് വിശ്വസിക്കാതിരിക്കാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. വയറു കഴിക്കാനായി ഇത്രദൂരം വന്നതാണെന്നു് അവർ തന്നെ സമ്മതിച്ചു. അത്ര നല്ല നിലയിൽ വളർന്നവർ ഇത്രദൂരം വന്നു് ഈ അല്പശമ്പളത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നതെങ്ങനെ? അതിനും പുറമെ ആ തെരുവിൽ. അവർ ഏതോ വെടികൾ പറഞ്ഞതു കേട്ടു സുശീല മയങ്ങിപ്പോയി എന്നു തോന്നുന്നു. ഈ കള്ളങ്ങളൊന്നും ഞങ്ങളാരും അത്ര എളുപ്പത്തിൽ വിശ്വസിക്കയില്ല.

സുശീ—അവർക്കു എന്തെങ്കിലും ആപത്തു നേരിട്ടിരിക്കും. ഈ വിധത്തിൽ സംസാരിക്കാതിരിക്കൂ. മനുഷ്യരുടെ കാര്യമല്ലേ. ആർക്ക് എപ്പോൾ എന്തു നിലവരുമെന്നു നമുക്കു എന്തു നിശ്ചയം.

അന്നു വൈകിട്ടു് വസുന്ധര ആഫീസിൽ നിന്നും അല്പം താമസിച്ചാണു് ഇറങ്ങിയതു്. അവൾ നേരെ സുശീലയുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പോയി; അവളെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് പ്രേമലതയുടെ വസതിയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു.

രവികുമാരൻ ആഫീസിൽ നിന്നും വന്നു കാപ്പികുടി കഴിഞ്ഞു മുററത്തു രണ്ടു കസേരകൾ എടുത്തിട്ടു് സഹോദരിയെയും വിളിച്ചിരുത്തി താനും ഇരുന്ന ശേഷം സംഭാഷണം തുടങ്ങി.

“പ്രേമേ, നിന്റെ ആഫീസുകാര്യങ്ങൾ എങ്ങനെയിരിക്കുന്നു? നിനക്കു ജോലി അധികമാണോ? മുഷിവു തോന്നുന്നുണ്ടോ?”

പ്രേമ—ജോലി അധികമൊന്നുമില്ല. മുഷിവു തോന്നുന്നില്ലെന്നല്ലാ, അതിലെനിക്കുത്സാഹമേയുള്ളൂ.

രവി—അവിടുള്ളവരെല്ലാം നല്ല കൂട്ടത്തിലാണോ?

പ്രേമ—"തരക്കേടില്ല; അഥവാ ചീത്തകളുണ്ടെങ്കിൽ തന്നെ എനിക്കെന്തു"? അവരുടെ കൂട്ടുകെട്ടു വേണ്ടെന്നു വെച്ചാൽ മതിയല്ലോ. ജ്യേഷ്ഠന്റെ ജോലി ഇപ്പോൾ രസകരമായി തോന്നുന്നോ?

രവി—'സംശയമില്ല. ജോലി പോരെന്നാണു എനിക്കിപ്പോൾ തോന്നാറുള്ളതു്. ഇന്നു് ഒരു വിശേഷമുണ്ടായി. ഒരാൾ ഒരു ബില്ലു് മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടരുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം ആ ബിൽ പാസ്സാക്കിയ ശേഷം പണം എടുക്കാൻ സേഫിന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു പോയി. അപ്പോൾ ഒരു ലറ്റർ ഒപ്പിടുവിക്കാനായി ഞാൻ അവിടെ ചെന്നു. മേശപ്പുറത്തു കിടന്ന ബിൽ യദൃച്ഛയാ എന്റെ കണ്ണിൽ പെട്ടു. അനാവശ്യമായിരുന്നെങ്കിലും ഞാൻ അതു കൂട്ടി നോക്കിയപ്പോൾ ആയിരത്തിൽ ചില്വാനം ഉറുപ്പികയുടെ വ്യത്യാസം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം തിരിച്ചുവന്നപ്പോൾ "ഇതു ശരിയാണോ" എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചു; "അങ്ങനെ തോന്നുന്നില്ല. ഒന്നുകൂടി നോക്കിയാൽ കൊള്ളാം" എന്നു് ഞാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു് അദ്ദേഹം എന്നെയും അടുത്തു വിളിച്ചു നിർത്തിക്കൊണ്ടു് കണക്കു കൂട്ടാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ വീണ്ടും കൂട്ടി. എന്റെ ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായം ശരിപ്പെട്ടു. ഉടനെ അദ്ദേഹം മാനേജരെ വിളിച്ചു. "ബിൽ ശരിയാണോ, എങ്ങനെ പാസ്സാക്കി അയച്ചു എന്നു ചോദിച്ചു. മാനേജർ വീണ്ടും നോക്കിയിട്ടു തെറ്റുസമ്മതിച്ചു"

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ പണം കൊടുക്കുമായിരുന്നില്ലേ?

രവി—"നിശ്ചയമായും"

പ്രേമ—അദ്ദേഹത്തിനു സന്തോഷമായില്ലേ?

രവി—സംശയമോ? മാനേജർ ഇതിനു മുൻപും ഇതരം തെററുകൾ പല പ്രാവശ്യം വരുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നും ഒരു പക്ഷെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു തന്നെയായിരിക്കുമെന്നും അദ്ദേഹം സൂചിപ്പിച്ചു.

പ്രേമ—"ജ്യേഷ്ഠൻ അനുകൂലിച്ചോ? യജമാനപ്രീതിക്കു വേണ്ടി പരദ്രോഹം ചെയ്തോ?

രവി—ഒരിക്കലുമില്ല. ജോലിത്തിരക്കിൽ തെററിപ്പോയിരിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞു. ഏതായാലും ഞാൻ ആഫീസിൽ നിന്നു് ഇറങ്ങാറായപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്യൂൺ ഒരു കവർ കൊണ്ടുവന്നു തന്നു. സംഭ്രമത്തോടുകൂടി പൊളിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ എന്നെ ഹെഡ്അക്കൌണ്ടൻറായി കയററം ചെയ്തിരിക്കുന്നെന്നാണു് കണ്ടതു്.

പ്രേമ:- ജോലിയും ഉത്തരവാദിത്വവും കൂടുതലുള്ള ഉദ്യോഗമല്ലേ?

രവി.—അതെ അതെ; ജോലി അധികമില്ലെങ്കിലും ചുമതല കൂടുതൽ ഉണ്ടു്. സകല കണക്കുകളുടേയും ചുമതല ഹെഡ്അക്കൌണ്ടൻറിനാണു്. ആ വകുപ്പിൽ ധാരാളം ക്ലാക്കുകൾ ഉള്ളതുകൊണ്ടു ഇതുവരെ ഒരു പ്രത്യേക ഹെഡ് അക്കൌണ്ടൻറു ഇല്ലായിരുന്നു. മാനേജർ തന്നെയാണു് ആ ചുമതല വഹിച്ചിരുന്നതു്."

പ്രേമ.—"ശമ്പളമോ?

രവി.—"അതു പിന്നീടു നിശ്ചയിക്കാമെന്നു എഴുതിയിരുന്നു."

പ്രേമ.—"ജ്യേഷ്ഠൻ ഈശ്വരവിചാരത്തോടുകൂടി വളരെ സൂക്ഷിച്ചു ജോലിചെയ്യണേ. ഈശ്വരൻ എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ അനുഗ്രഹിക്കും.' ജ്യേഷ്ഠൻ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടു മൂന്നുമാസമേ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളു. ഇതിനകം രണ്ടു പ്രമോഷൻ കിട്ടിയല്ലോ.'' എന്നു പറഞ്ഞു് ആകാശത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി അവൾ കൈകൂപ്പി.

ഈ ഘട്ടത്തിലാണു് സുശീലയും വസുന്ധരയും അവിടെ എത്തിയതു്. അവരെക്കണ്ടു് രവികുമാരൻ എഴുന്നേററു അകത്തേക്കു പോയി. പ്രേമലത അവരെ സ്വാഗതം ചെയ്തു.

പ്രേമ:—അല്ല, വസുന്ധരാദേവി എവിടെ പോയിട്ടു വരുന്നു?

വസു:—ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു തന്നെ വന്നതാണു്. പുതിയ സ്നേഹിതയെ വന്നന്വേഷിക്കേണ്ടതു ഒരു ചുമതലയല്ലേ?

പ്രേമ.—"വളരെ വന്ദനം. അന്യദേശത്തു നിന്നു വന്നു താമസിക്കുന്ന സാധുക്കൾക്കു നിങ്ങളെപ്പോലെയുള്ളവരെ കാണുന്നതു തന്നെ എത്ര സന്തോഷമാണു്.

വസു.—"സഹോദരൻ എന്താണു പൊയ്ക്കളഞ്ഞതു്? നിങ്ങളുടെ സൈ്വരതയ്ക്കു ഞങ്ങൾ തടസ്സം ഉണ്ടാക്കിയല്ലോ.''

ജ്യേഷ്ഠൻ ആഫീസിൽനിന്നു വന്നു ഇവിടെ ഇരുന്നു. ഞാനും അടുത്തെത്തി. ജ്യേഷ്ഠൻ ആഫീസുകാര്യങ്ങളെപ്പററി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

വസു.—വരണം അകത്തേക്കു പോകാം. വീടെല്ലാം ഒന്നു കാണട്ടെ''

വസുന്ധര രവികുമാരനെ കാണാനും, ഒരു ചെറിയ കുടിലിൽ പ്രേമലത ഭിക്ഷക്കാരെപ്പോലെ ജീവിക്കുന്നെന്നു

കണ്ടറിഞ്ഞു കൂട്ടുകാരോടു പറയാനും വേണ്ടിയാണു് ഞാ വിടെയെത്തിയതു്. എന്നാൽ ചെറുതെങ്കിലും ശുചിത്വമുള്ള ഒരു വീടു്. ആവശ്യത്തിനു വേണ്ട സകല സാമാനങ്ങളും; അതുകണ്ടു് അവൾക്കു നിരാശ തോന്നി.

വസു.—"ധാരാളം സാമാനങ്ങളുണ്ടല്ലോ. ഇതെല്ലാം ഇവിടെ വന്നതിനുശേഷം വാങ്ങിയതാണോ?

പ്രേമ.—അല്ല. ഞങ്ങൾ വിശേഷാൽ ഒന്നുംതന്നെ വാങ്ങിയില്ല. ഞങ്ങളുടെ അച്ഛന്റെ ഒരു സ്നേഹിതൻ ഇവിടെയുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഒരു ദിവസം ഞങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചുവന്നപ്പോൾ ഇവിടെ അത്യാവശ്യത്തിനു വേണ്ട ഉപകരണങ്ങൾ പോലും ഇല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിനു വേണ്ടതെല്ലാം കൊടുത്തയച്ചു.

വസു.—അയാൾ ആരാണു്? ഈ നാട്ടുകാരനാണോ?

പ്രേമ.—അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ നാട്ടുകാരനാണു്. രാമമൂർത്തിയെന്നാണു പേരു്. ഒരു കമ്പനിമാനേജരാണു്.

"പ്രേമലതയുടെ സഹോദരനെ ഞങ്ങൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി തരണം. ഞങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടിട്ടുപോലുമില്ലല്ലോ?" പ്രേമലത അവളുടെ സഹോദരനെ വിളിച്ചു. രവി വരാന്തയിലേയ്ക്കു ചെന്നു.

പ്രേമ.—ഇവരെ ജ്യേഷ്ഠനു പരിചയപ്പെടേണ്ടേ?

രവി.—സുശീലാദേവി ഇതിനു മുൻപും ഇവിടെ വന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ—

പ്രേമ.—വസുന്ധരാദേവി ഞങ്ങളുടെ ആഫീസിലെ ടൈപ്പ്റൈറ്റിങ്ങ് വകുപ്പിന്റെ ഹെഡാണു്.

രവി.—കണ്ടതിൽ വളരെ സന്തോഷം. എന്റെ സഹോദരിക്കു വേണ്ട സഹായം ചെയ്തുകൊടുക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു.

വസു.—പ്രേമലതക്കോ, എന്തു സഹായം ചെയ്യാനാണു്? ആരുടെയും സഹായം അവർക്കാവശ്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഞങ്ങളെക്കൂടി സഹായിക്കാനുള്ള സാമർത്ഥ്യം അവർക്കുണ്ടു്. മാനേജർക്കു പ്രേമലതയിൽ വളരെ തൃപ്തിയാണു്. അവരുടെ സാമർത്ഥ്യത്തെപ്പററി എപ്പോഴും പ്രശംസിക്കാറുണ്ടു്.

രവി:—എന്റെ അനുജത്തിയെക്കുറിച്ചു് നിങ്ങൾക്കെല്ലാം ഇത്ര നല്ല അഭിപ്രായമാണുള്ളതെന്നറിഞ്ഞതിൽ അതിയായ സന്തോഷമുണ്ടു്. നിങ്ങളുടെ സ്നേഹത്തിനു നന്ദിപറയുന്നു. എനിക്കല്പം ജോലിയുണ്ടു്, ക്ഷമിക്കണം. പ്രേമേ; ഇവർക്കു് ചായയെങ്കിലും കൊടുക്കൂ. രവി തന്റെ മുറിയിലേക്കുപോയി. വസുന്ധരയ്ക്കു് അതു തീരെ ഇഷ്ടമായില്ല. അവൾക്കു രവിയുമായുള്ള സംഭാഷണം ദീർഘിപ്പിക്കണമെന്നായിരുന്നു ആശ: പ്രേമലത വസുന്ധരയെപ്പററി ഒരക്ഷരംപോലും ദൂഷ്യമായി രവിയോടുപറഞ്ഞിരുന്നില്ല. എങ്കിലും ദർശനമാത്രയിൽ അവളെക്കുറിച്ചു് ദുരഭിപ്രായമാണു് അയാൾക്കുണ്ടായതു്. തന്നെ കാണാൻ അവൾ പ്രകടിപ്പിച്ച ജിജ്ഞാസപോലും നീരസമായിത്തോന്നി. അവളുടെ സങ്കോചമില്ലായ്മയിൽ രവി അത്ഭുതപ്പെട്ടു. ആ യുവാവു് പെട്ടെന്നു് യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞതിനെ വസുന്ധര പലപ്രകാരത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചു. പല ദുരാലോചനകളും അവളുടെ ദുർബ്ബുദ്ധിയിൽ ഉദയംചെയ്തു. പ്രതികാരചിന്ത അവളുടെ നോട്ടങ്ങളിൽപോലും നിഴലിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 8

ഈ കഥയുടെ ആരംഭത്തിൽ സരോജം എന്നൊരു യുവതിയെപ്പററി ചിലതു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കഥാഗതിയിൽ അവൾക്കു ഗണ്യമായ സ്ഥാനമൊന്നും ഇല്ലെങ്കിലും സുശീലയും സുചരിതയുമായ അവളെപ്പററി ചില വിവരങ്ങൾകൂടി അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യമാണു്.

രവികുമാരന്റെ ഉത്തമണ്ണനായ മുതലിയാരുടെ ദ്വിതീയഭാര്യയിൽ ജനിച്ച തൃതീയസന്താനമാണു് സരോജം. മുതലിയാരുടെ ആദ്യഭാര്യ മരിച്ചുപോയി. ആ ഭാര്യയിൽ ഒരു പുത്രൻ മാത്രമേയുള്ളു. ആ പുത്രൻ ബൊമ്മായിൽ ഒരു നല്ല ഉദ്യോഗത്തിൽ ഇരിക്കുകയാണെന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. മുതലിയാർക്കു് സ്വന്തമായി പറയത്തക്ക ദ്രസ്വത്തു് ഇല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം നിർധനനായിരുന്നെന്നു് ആരും അർത്ഥമാക്കരുതു്. മുതലിയാർ ഗൃഹഭരണം കൈയേററതോടുകൂടി നിർഭാഗ്യവശാൽ രണ്ടു മൂന്നുകൊല്ലം തുടർച്ചയായി കൃഷിപ്പിഴനേരിട്ടു. തന്മൂലം നിലങ്ങൾ എല്ലാം അയാൾ വിററുപണമാക്കി, സെയ്ത്തു് ഇൻഡ്യൻബാങ്കിൽ നിക്ഷേപിച്ചു. അന്നുമുതൽ പണക്കാരനെന്ന നിലയിൽ അയാൾ കൂടുതൽ പ്രസിദ്ധനായി. പക്ഷേ, ഭാഗ്യദേവത പെട്ടെന്നു് അയാൾക്കു പ്രതികൂലമായി. ബാങ്കുപൊളിഞ്ഞു; പണമെല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ടു. എങ്കിലും ആദ്യഭാര്യയുടെ സ്വത്തുക്കൾ മുഴുവൻ തന്റെ അധീനതയിൽ ആയിരുന്നതിനാൽ ദാരിദ്ര്യം തെല്ലും അയാളെ ബാധിച്ചില്ല.

മുതലിയാരുടെ ദ്വിതീയഭാര്യയിൽ അദ്ദേഹത്തിനു് ആറുപുത്രിമാരുണ്ടായിരുന്നു. ജാത്യാചാരപ്രകാരം ആദ്യത്തെ രണ്ടുപുത്രിമാരുടെയും വിവാഹം യഥാകാലം നിർവ്വ

ഹിച്ചു. എങ്കിലും ആ കാര്യത്തിലും അയാൾക്കു് തീരാത്ത സങ്കടം നേരിട്ടു. മൂത്തമകൾ വിവാഹാനന്തരം ഒരു കൊല്ലമെങ്കിലും പൂർത്തിയാകുന്നതിനുമുമ്പും, രണ്ടാമത്തവൾ വിവാഹശേഷം മൂന്നാമത്തെക്കൊല്ലത്തിലും വിധവകളായി. സരോജത്തിനു് ഇപ്പോൾ ഇരുപത്തിരണ്ടുവയസ്സു പൂർത്തിയായിരുന്നു. കുലാചാരപ്രകാരം എത്രയോ മുമ്പു് അവളുടെ വിവാഹം നടക്കേണ്ടതാണു്; നടക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. പക്ഷേ, അവൾ സമ്മതിച്ചില്ല. സർവകലാശാലാബിരുദധാരിയായ ഒരു യുവാവു്—സരോജത്തിനെ കണ്ടിട്ടുപോലും ഇല്ലാത്ത ഒരാൾ — സ്വാർത്ഥലാഭത്തിനു വേണ്ടി അവളെ വിവാഹംചെയ്യാൻ തയ്യാറായി. അതായതു്, വൈദ്യശാസ്ത്രം പഠിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി മുതലിയാർ പണം ചെലവാക്കി ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കു അയയ്ക്കാമെങ്കിൽ വിവാഹംചെയ്യാമെന്നു് സമ്മതിച്ചു. മുതലിയാർ അതിനു തയ്യാറായി. എന്നാൽ സരോജം സമ്മതിച്ചില്ല. അവൾക്കു ചില കാരണങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നാമതു് തനിക്കു യാതൊരവകാശവുമില്ലാത്ത സ്വത്തു് (പിതാവിന്റെ അധീനതയിലുള്ള സ്വത്തുമുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യഭാര്യയുടെ വകയായിരുന്നല്ലോ) തന്റെ വിവാഹത്തിനു വേണ്ടി ചെലവാക്കുന്നതു് അന്യായമാണെന്നുള്ള ബോധം, അതിനുംപുറമെ ആ സ്വത്തിൽ ഒരു ഭാഗം വിൽക്കുകയോ പണയപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യാതെ വരന്റെ പഠിത്തച്ചെലവു് നിർവ്വഹിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നും അവൾക്കറിയാമായിരുന്നു; രണ്ടാമതു്, സ്വാർത്ഥലാഭത്തിനുവേണ്ടി വിവാഹത്തിനു തയ്യാറാകുന്ന ഒരാളുമായുള്ള ദാമ്പത്യബന്ധം ഏതുവിധത്തിൽ കലാശിക്കുമെന്നും അവൾ ഭയപ്പെട്ടു. അതോടുകൂടി തന്റെ രണ്ടു ജ്യേഷ്ഠസഹോദരികളുടെ ദുരവസ്ഥയും അവൾ സ്മരിച്ചു. ഏതായാലും മുൻപറഞ്ഞ കരാറിൽ ഒരു വിവാഹബന്ധത്തിനു താൻ വഴിപ്പെടുകയി

ല്ലെന്നു് അവൾ ഖണ്ഡിച്ചു പറഞ്ഞു.

മുതലിയാർ, രോഗിയായതോടുകൂടി സരോജത്തിനെ കാറപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങി. അപ്പനെ അവൾ അനുസരിച്ചു. ക്രമേണ സഹോദരികളും അവരോടു ചേൎന്നു. ഒടുക്കത്തിൽ തന്റെ ഭാവിയെപ്പററി സരോജത്തിനു ഭയം ജനിച്ചു. തന്മൂലം അവൾ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ വിസ്മതം ഗണ്യമാക്കാതെ നേഴ്സിങ്ങ്കോഴ്സ് തീൎത്തു പരീക്ഷയിലും ചേൎന്നു. പക്ഷേ, അതിന്റെ ഫലം അറിയുന്നതിനുമുമ്പു് മുതലിയാർ മരിച്ചു.

* * * * * * *

ഒരു ദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു് സരോജവും അനുജത്തി രജനിയും മാതാവിന്റെ മുറിയിൽക്കൂടി.

സരോ—അമ്മാ, കാലത്തു് ആ വയസ്സൻ എന്തിനാണു് വന്നതു്? രജനിയുടെ കാൎയ്യം എന്തോ പറയുന്നതു കേട്ടല്ലോ. വിവാഹാലോചന വല്ലതുമാണോ?

മാതാ—ഭാഗ്യംകെട്ട നമ്മുടെ വീട്ടിലോ അതെല്ലാം?

സരോ—ഭാഗ്യംകെട്ടിട്ടെത്രകാലമായി. അവൾക്കു വയസ്സു ഇരുപതു കഴിഞ്ഞില്ലേ?

രജ—അതേ, അതേ. അനുജത്തിയുടെ വിവാഹം ആദ്യം അതല്ലേ ലോകനടപ്പു്?

മാതാ—ഇതത്രയും നീ വരുത്തിവെച്ച നാശമാണു്. അന്നു നിന്റെ കല്യാണം നടന്നിരുന്നെങ്കിൽ രജനിയുടെ മാത്രമല്ല, നളിനിയുടെ വിവാഹം കൂടിയെങ്കിലും ആയിടെതന്നെ നടക്കുമായിരുന്നു.

സരോ—അമ്മ ആ പഴയ പല്ലവി തുടങ്ങിയിരിക്കുകയാണു്.

മതാ.—പിന്നെത്തുടങ്ങാതെ? മരിക്കുന്നതുവരെ പറയും. എന്നാലും എന്റെ സങ്കടം തീരുകയില്ല. അദ്ദേഹവും ആ സങ്കടംകൊണ്ടുതന്നെയാണു് ഇത്ര ക്ഷണം

മരിച്ചതു്. വ്യാധിയല്ല, ആധിയാണു് അദ്ദേഹത്തെ കൊന്നതു്.

സരോജത്തിന്റെ നയനങ്ങൾ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായി.

സരോ;—കഷ്ടം! എന്റെ തലയിലെഴുത്തു്. എന്തെല്ലാം മഹാപാപങ്ങളാണു് ഞാൻ ചുമക്കേണ്ടതു്. ജാനകിയുടെ വിവാഹത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം തടഞ്ഞു, അച്ഛനെ കൊന്നു, വീടുനശിപ്പിച്ചു, ബാങ്കുപൊളിഞ്ഞതിനും, ജ്യേഷ്ഠത്തിമാർക്കു വൈധവ്യം നേരിട്ടതിനും കാരണം ഞാൻതന്നെയായിരിക്കാം.

മാതാ.—അതിനിത്ര സംശയമോ? ഒരു ധൂമകേതു ഉദിച്ചാൽ ലോകം മുഴുവൻ പലവിധത്തിലും നശിക്കുന്നില്ലേ? നീ തലയെടുത്തതോടുകൂടി ഓരോ രൂപത്തിലായി നാശവും തുടങ്ങി.

കണ്ണുനീർ പ്രവാഹത്തെ നിയന്ത്രിക്കാൻ സരോജം അശക്തയായി. അവൾ മുഖംതുടച്ചുകൊണ്ടു് എഴുന്നേറ്റു.

"അമ്മാ, പെറ്റമ്മയ്ക്കും സഹോദരിമാർക്കും ഇനിയുമെങ്കിലും നാശമുണ്ടാകാതെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു് എന്റെ കടമയാണു്. മൂധേവി വീട്ടിൽ നിന്നു് ഒഴിഞ്ഞാൽ എങ്കിലും ലക്ഷ്മി പ്രസാദിക്കുമെങ്കിൽ എനിക്കു സന്തോഷമേയുള്ളു." ഇത്രയും പറഞ്ഞിട്ടു് അവൾ ആ മുറിയിൽ നിന്നും പോയി. രജനി മാതാവിന്റെ നിഷ്ഠൂരഭാഷണത്തെ പഴിക്കാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ സരോജത്തിന്റെ ഒരു സ്നേഹിത മുറിയ്ക്കകത്തു കടക്കുകയാൽ അവൾ ആ യുവതിയേയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു് സരോജത്തിന്റെ മുറിയിലേക്കു പോയി.

സരോജം—ആ സാധു യുവതി—തന്റെ കട്ടിലിൽ വെന്നുകിടന്നു്—ഏങ്ങി ഏങ്ങി കരയാൻ തുടങ്ങി. എങ്കിലും തന്റെ സ്നേഹിതയെക്കണ്ടു് എഴുന്നേറ്റു് ഗദ്ഗദ

സ്വരത്തിലെങ്കിലും "രമണിയോ, വരണം ഇരിക്കണം." എന്നു പറഞ്ഞു് അതിഥിസല്ക്കാരം നിർവഹിച്ചു. രജനി ആ മുറിയിൽ നിന്നും പോയി.

സരോ—ഉം, എന്താണു് ഇരിക്കാത്തതു്? വരണം.

രമ—വന്നാലോ? എനിക്കു കരച്ചിൽ വരുന്നില്ല.

സരോ—കരയണമെന്നു് ആരുപറഞ്ഞു?

രമ—കരയുന്ന ആളുടെ അടുത്തുവന്നിരുന്നു ചിരിക്കുന്ന തെങ്ങനെ?

സരോ—അമ്മ ചില കാര്യങ്ങൾക്കു് എന്നെ ശാസിച്ചു. അതു കൊണ്ടു കരഞ്ഞതാണു്.

രമ—കാര്യം?

സരോ—പണ്ടത്തെ വിവാഹാലോചന.

രമ—ആക്കേസ് ഇനിയും തീർന്നില്ലേ?

സരോ—ഇല്ല; രമണി, ഇവിടെ വന്നിരിക്കൂ. എന്നിട്ടു് എനിക്കൊരു സഹായംചെയ്യു.

രമ.—ഉം, എന്തു സഹായം?

സരോ.—ഒരാപ്ലിക്കേഷൻ എഴുതിത്തരു.

രമ,—ആർക്കു്? എന്തിനു്?

സരോ.—അതെല്ലാം ഞാൻ പറയാം.

രമ.—തന്നത്താൻ എഴുതിയാലെന്തു്?

സരോ.—നീ എന്നെക്കാൾ പഠിച്ചവളല്ലേ?

രമണി സരോജത്തിൻെറ സമീപം ചെന്നിരുന്നു.

രമ:—ഞാൻ ഒരു വിശേഷം കേട്ടു. അതു വാസ്തവമാണോ?

സരോ:—എന്തു വിശേഷം?

രമ:—പ്രേമലത എവിടെപ്പോയി?

സരോ—പ്രേമലത എവിടെപ്പോയെന്നറിയണോ? അവളുടെ അണ്ണൻ എവിടെപ്പോയെന്നറിയണോ?

രമ—എനിക്കു പ്രേമലതയെപ്പററി അറിഞ്ഞാൽ മതി.

സരോ—എന്നാൽ എനിക്ക നിശ്ചയമില്ല. രവികുമാര നെപ്പററിയാണെങ്കിൽ എനിക്കറിയാം.

രമ—മെയ്, നേരംപോക്ക മതിയാക്കു. അവർ ഒരു മിച്ച് ഒരു സ്ഥലത്തേക്കുപോയെന്നാണല്ലോ ഞാൻ കേട്ടതു്.

സരോ—പിന്നെന്തിനാണ് എന്നോട ചോദിച്ചതു?

രമ—എവിടെപ്പോയി, എന്തിനുപോയി, എന്നെല്ലാം അറിയാമെന്ന വിചാരിച്ചു.

സരോ—ഹും! നല്ലസ്യത്രം! നിൻെറ ഈ തന്ത്രങ്ങളൊന്നും ആർക്കും അറിഞ്ഞുകൂടെന്നായിരിക്കും. പാവമേ, പാവം! അവൾക്ക രവികുമാരനെപ്പററി അറിയണം. അതിന്ന് ആ പാവം പ്രേമലതയെ പിടികൂടി.

രമ—അഥവാ, അക്കാൻ ശങ്കിക്കുന്നതുപോലെതന്നെയാണെന്നിരിക്കട്ടെ. അങ്ങനെയാണെങ്കിലും അതു് തെററാണോ? പരിചയമുള്ള ഒരാളെപ്പററി അറിയാൻ ആഗ്രഹം തോന്നുന്നതു് മനുഷ്യസ്വഭാവമല്ലേ?

സരോ—അല്ലെന്ന് ആരു പറഞ്ഞു?—"പരിചയമുള്ള ഒരാൾ—"ഒരിക്കലേ മറെറാ കണ്ടിട്ടുണ്ട് ഇല്ലേ?

രമ—എന്തെല്ലാമോ മനസ്സിൽ വച്ചുകൊണ്ട സംസാരിക്കുന്നല്ലോ

സരോ—എൻെറ മനസ്സിലോ? ഒന്നുമില്ല. കണ്ണാടിപോലെ നിമ്മലം.

രമ—എൻെറ മനസ്സോ?

സരോ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) ഗംഭീരമായ ഒരു സാഗരം... ......അലതല്ലുന്നു. സാരമില്ല. വിദ്യാസമ്പന്നയായ ഒരു യുവതി-അല്ലേ?

രമ—ഉം, പ്രസംഗിക്കണം നിൎത്തേണ്ട. വണ്ണനതന്നെ നടക്കട്ടെ.

സരോ—നിന്നെ വൎണ്ണിച്ചാൽ നിനക്കിഷ്ടമാകുന്നില്ല. പിന്നെ ആരെ വൎണ്ണിക്കണം?

രമ—ഈ അക്കന്നു് അന്യരെ കളിയാക്കാൻ പ്രത്യേകവിരുതുണ്ടു്. പ്രേമലതയെപ്പററി എന്തെങ്കിലും അറിയാമോ എന്നു ചോദിച്ചതിനു്, എന്തെല്ലാം വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ, റിമാർക്കുകൾ, വൎണ്ണനകൾ — അലതല്ലുന്നപോലു; എന്തൊന്നാണു അലതല്ലുന്നതു്?

സരോ—(വെളിയിൽ) പ്രേമം.

രമണിയുടെ മുഖം ലജ്ജയാൽ അവനതമാകുന്നു.

രമ—അക്കാ, എന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരെപ്പോലെ അക്കനും എന്നെ കുററപ്പെടുത്തുന്നോ?

സരോ—ഇതെന്തു കഷ്ടം! ഞാൻ നിന്നെ കുററപ്പെടുത്തിയോ? സ്നേഹംകൊണ്ടു കളിയാക്കി. നിനക്കിഷ്ടമില്ലെന്നറിഞ്ഞെങ്കിൽ അതും ചെയ്യുയില്ലായിരുന്നു. ഇനിയും ഒരക്ഷരം ഞാൻ പറയുന്നില്ല.

രമ—ഞാൻ ആകപ്പാടെ കഷ്ടത്തിലായി. എന്റെ മനഃസ്ഥിതി വീട്ടിലാരും അറിയുന്നില്ല. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ സ്നേഹിച്ചുപോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്ഥിതി എനിക്കു ഊഹിക്കാൻ പോലും നിർവാഹമില്ല

സരോജം സ്നേഹിതയെ സ്നേഹപൂൎവ്വം തഴുകിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"രമണി, നിന്റെ സ്നേഹം ഒട്ടും അസ്ഥാനത്തിലല്ല. രവികുമാരനെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനായ ഒരാളെ സ്നേഹിക്കാൻ യാതൊരു യുവതിക്കും സാധിക്കുകയില്ല. അയാൾ അത്രയോഗ്യനാണു്, പ്രേമലതയുടെ സഹോദരന്റെ പത്നിയായിരിക്കുന്നതും ഒരു മഹാഭാഗ്യമാണു്, സംശയമില്ല."

രമ—പക്ഷേ, ഒരാൾ മാത്രം സ്നേഹിച്ചതുകൊണ്ടു്...

സരോ— അയാൾ നിന്നോടു ഒന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ?

രമ—എന്നോട സംസാരിച്ചിട്ടുള്ളതുതന്നെ നാലോ അഞ്ചോ പ്രാവശ്യം. അപ്പോഴെല്ലാം പഠിത്തക്കാര്യമോ വീട്ടുകാര്യമോ അല്ലാതെ ചോദിച്ചിട്ടുമില്ല,

സരോ—ഏതായാലും അവരിങ്ങുവരട്ടെ, നമുക്കു ശരിപ്പെടുത്താം. പ്രേമലത ഇക്കാര്യത്തിൽ നിശ്ചയമായും സഹായിക്കും,

സംഭാഷണം അവസാനിപ്പിച്ചിട്ട് അപേക്ഷ തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ അവർ ഏർപ്പെട്ടു.

അദ്ധ്യായം 9

പ്രേമലതയുടെ സ്വഭാവയോഗ്യത അവളുടെ സംഭാഷണങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രവൃത്തികളിൽ നിന്നും വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കാം. അവളുടെ ആകൃതിയെക്കുറിച്ചു എന്തെങ്കിലും പറയണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ വസുന്ധരയുടെയും കുട്ടരുടെയും പരിഹാസജല്പനങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കി അവളുടെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ പരിധി ആരെങ്കിലും നിർണ്ണയിച്ചു എങ്കിൽ അവർക്കു തെററിപ്പോയി. പ്രത്യുത, വിമല അവളെ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ എഴുതിയ ഹംസദമയന്തിയുടെ ചിത്രവുമായി സാദൃശ്യപ്പെടുത്തിയതു് മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ പ്രേമലതയുടെ സൌന്ദര്യത്തെപ്പററി ഒരു വാക്കുപോലും പറയേണ്ട ആവശ്യമില്ല. അവളുടെ മുഖത്തു സ്ഫുരിക്കുന്ന പ്രശാന്തമായ ജ്യോതിസ്സു് കണ്ടിട്ടുള്ളവർക്കു് അവളെ ഒരു പുരാണനായികയോടല്ലാതെ ഉപമിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. ആഡംബരത്തിലും അനുകരണത്തിലും ഭ്രമിച്ചു്

അതുകൊണ്ടു സൗന്ദര്യം ഉണ്ടാക്കാമെന്നു മോഹിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നവർ വേഷഭൂഷാദികൾ നോക്കി "മാർക്കൻ്റ്ലീകാൻ" തുനിഞ്ഞാൽ അവർക്കു തീർച്ചയായും തോൽവിപിണയും. സ്വഗൃഹത്തിൽ ഏകനായികയായി, തൻ്റെ ഏതൊരഭീഷ്ടവും സാധിക്കാൻ തയ്യാറുള്ള സഹോദരൻ്റെ സംരക്ഷണയിൽ സകലസൗഭാഗ്യങ്ങളോടും കഴിഞ്ഞുകൂടിയപ്പോഴും അവൾ ആ ധാടിബരം ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. സദാചാരനിഷ്ഠ. അതുമാത്രമായിരുന്നു അവളുടെ ഭൂഷണം. യഥാർത്ഥസൗന്ദര്യം, ഈശ്വരൻ യാതൊരു ലുബ്ധും കൂടാതെ അവൾക്കു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്.

സുശീല പേരിനു അനുയോജ്യമായ ശീലഗുണവും സാമാന്യസൗന്ദര്യവും ഉള്ള ഒരു യുവതി—ഒരു സാധുകുടുംബത്തിലെ അംഗം. അവളും ഒരനുജത്തിയും വൃദ്ധയായ മാതാവും മാത്രമാണു് ആ കുടുംബത്തിലുള്ളതു്. സുശീല ജനിച്ചതും വളർന്നതും ഒരു സാമാന്യകുടുംബത്തിലാണെങ്കിലും ഒരുവിധം വിദ്യാഭ്യാസം അവൾക്കുണ്ടു്. താനുമായി പരിചയപ്പെടുന്ന ഏതൊരാളെയും തൻ്റെ സ്വഭാവഗുണം കൊണ്ടു് അവൾ വശീകരിക്കും.

ഒരു ദിവസം പ്രേമലത വസുന്ധര, സുശീല, വിമല തുടങ്ങിയ യുവതികളോടുകൂടി ആഫീസിൽ നിന്നും തിരിച്ചു. വസുന്ധരയും വിമലയും പിരിഞ്ഞപ്പോൾ സുശീല പറഞ്ഞു.

സുശീ—നമ്മളെല്ലാം സ്ത്രീകളല്ലേ, സ്ത്രീകളായാൽ ഒരുവിധം അടക്കവും ഒതുക്കവും വേണം. ഈ വസുന്ധരയെപ്പോലെ ഒരു താന്തോന്നിയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

പ്രേമ—ഒരു പക്ഷേ, നമ്മുടെ ലോകപരിചയത്തിൻ്റെ കുറവുകൊണ്ടു് നാം അവരെ തെറ്റിദ്ധരിക്കുകയായിരിക്കും.

സുശീ—നിങ്ങൾ തമ്മിൽ എന്തൊരന്തരം! പകലും രാത്രി

യും—മാനം ചെന്നായും—വെള്ളവും തീയും. അങ്ങനെയാണ് ഇന്ന് വിമല പറഞ്ഞത്. വസുന്ധര ഇന്നൊരു കേസുണ്ടാക്കി. ദേവിയുടെ പ്രൈവറ്റ മുറിയിലിരുന്ന ഒരു സ്ഫടികപ്പാത്രം വിമലയുടെ കൈയ്യിൽ നിന്നും വീണുപൊട്ടി. നാലഞ്ചുദിവസം മുമ്പ് അവിടെ ഇരുന്ന ഒരു ചീപ്പു കണ്ടില്ല. ഇന്ന് വസുന്ധരാദേവി വന്നയുടൻ ഓടിച്ചെന്ന് പാത്രം ഉടച്ച കാര്യം പറഞ്ഞു.

പ്രേമ—അവരെ വിളിച്ചു ചോദിച്ചായിരിക്കും.

സുശീ—അല്ല, ദേവി മുറിക്കകത്തു കയറിയ ഉടൻ ഓടിച്ചെല്ലുകയായിരുന്നു.

പ്രേമ—ഒരാൾ തെററു ചെയ്താൽ അതു മറയ്ക്കേണോ?

സുശീ—മറയ്ക്കേണ്ട, എങ്കിലും ചോദിക്കുമ്പോൾ പറഞ്ഞാൽ പോരേ? ഏതായാലും മുഴുവനും കേൾക്കണം. പാത്രം ഉടച്ചകാര്യം മാത്രമല്ല പറഞ്ഞത്. ചീപ്പു കൊണ്ടുപോയതും വിമലയാണെന്നു സൂചിപ്പിച്ചു.

പ്രേമ—ദേവി വിമലയെ വിളിച്ചു ചോദിച്ചില്ലേ?

സുശീ—ഇല്ല, വസുന്ധര പറഞ്ഞതെല്ലാം കേട്ടു. മറുപടി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ദേവി മേശപ്പുറത്തിരുന്ന കടലാസുകൾ എടുത്തു നോക്കിയപ്പോൾ വിമലയുടെ ഒരെഴുത്തു കിട്ടി; അതിൽ പാത്രം കൈയ്യിൽനിന്നും വീണു ഉടഞ്ഞുപോയെന്നും അതിനു മാപ്പു ചോദിക്കുന്നെന്നും പാത്രം വാങ്ങിവെയ്ക്കുകയോ, അതിന്റെ വിലകൊടുക്കുകയോ ചെയ്യാമെന്നും എഴുതിയിരുന്നു. ദേവി ആ എഴുത്തുംകൊണ്ടു വിമലയുടെ അടുത്തുചെന്നു; സത്യം മുൻകൂട്ടി അറിയിച്ചതിൽ തനിക്കു സന്തോഷമുണ്ടെന്നും, പാത്രം തന്റെ സ്വന്തമായതിനാൽ വാങ്ങിവെയ്ക്കുകയോ വിലകൊടുക്കുകയോ

വേണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു.

പ്രേമ:—തെററ് ആൎക്കും പററും. പക്ഷേ, തെററു ഗ്രഹിച്ചാൽ സമ്മതിക്കണം. അതിൽ പശ്ചാത്തപിക്കണം, വിമല നല്ലകൂട്ടത്തിലാണ്. ഇതെല്ലാം എപ്പോഴായിരുന്നു?

സുശീ:—നിങ്ങൾ ഇന്ന് താമസിച്ചേ വരു എന്നു പറഞ്ഞില്ലേ? അതുകൊണ്ട് ഞാൻ പതിവില്ലും നേരത്തെ പോയി. ഞാനവിടെ ചെല്ലുന്നതിനു മുൻപ് പാത്രം ഉടച്ചു; ബാക്കിയെല്ലാം ഞാൻ ചെന്നശേഷമായിരുന്നു.

പ്രേമ:—ചിലൎക്ക് എന്തിനും ഒരു ധൃതിയുണ്ട്; വസുന്ധര അക്കൂട്ടത്തിലായിരിക്കും, അതുസാരമില്ല.

സുശീ:—നിങ്ങൾക്കൊന്നും സാരമില്ല. അന്യരെപ്പററി മിണ്ടരുത്; അതാണു് നിങ്ങളുടെ വ്രതം. ആകപ്പാടെ നിങ്ങൾ ഒരു ദേവസ്ത്രീയാണ്.

പ്രേമ:—എന്നെ കളിയാക്കുന്നോ?

സുശീ:—ഒന്നുമില്ല, എന്റെ മനസ്സിൽക്കൊള്ളാതെ പറഞ്ഞതാണ്. നിങ്ങളെ എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതയായി കിട്ടിയെങ്കിൽ............

പ്രേമ:—ഞാൻ നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതയല്ലേ?

സുശീ:—അയ്യോ, നാം തമ്മിൽ എത്ര അന്തരമുണ്ട്?

പ്രേമ:—സുശീലേ, ഒരിക്കലും ഇങ്ങനെ കരുണയില്ലാതെ സംസാരിക്കരുതേ: ഈശ്വരസൃഷ്ടിയിൽ ഏററവും എളിയവളാണ് ഞാൻ. എന്തു വലിപ്പം, എന്തു ചെറുപ്പം! അതെല്ലാം വിവേകമില്ലാത്ത മനുഷ്യൻ സങ്കല്പിക്കുന്ന വ്യത്യാസങ്ങൾ. ഞാൻ ഇന്നും എന്നും നിന്റെ സ്നേഹിതയാണ്, നിന്റെ സഹോദരിയാണ്.

സുശീലയുടെ നയനങ്ങളിൽ സന്തുഷ്ടിയും ആനന്ദവും ബഹുമാനവും കളിയാടി. അവൾ പ്രേമലതയുടെ കരംഗ്രഹിച്ചു കൊണ്ടുചോദിച്ചു "ഒരു ദിവസം എന്റെ

വീട്ടിൽ വരുമോ?

പ്രേമ:—ഞാൻ എന്നും വരാറില്ലേ?

സുശീ:—അതുപോരാ. നിങ്ങൾ വരുമ്പോൾ എൻെറ അനുജത്തിസ്കൂളിൽ പോയിരിക്കും. അതുതന്നെയുമല്ല, ആഫീസിലേയ്ക്കുപോകാനുള്ള ധൃതികൊണ്ടു് അച്ഛൻ ഇരുന്നിട്ടുപോലും ഇരുന്നിട്ടുമില്ല. അമ്മയെന്നും അതുപറയും.

പ്രേമ—അതിനെന്തു്? ഇപ്പോൾത്തന്നെ വരാമല്ലോ

സുശീ—ജ്യേഷ്ഠൻ വരുമ്പോഴേക്കു് വീട്ടിൽ എത്തി കാപ്പി തയ്യാറാക്കേണ്ടെ?

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ ആഫീസുകാര്യമായി ഇന്നു് എവിടെയോപോയിരിക്കയാണു്. 8-30 നുള്ള വണ്ടിക്കേ വരൂ.

സുശീ—എന്നാൽ നമുക്കു് വീട്ടിൽ കയറാം.

അദ്ധ്യായം 10

പ്രേമലതയും, സുശീലയും ഇങ്ങനെ സംഭാഷണം ചെയ്തു കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ അല്പം അകലെ ഒരാൾക്കൂട്ടം കണ്ടു് അവർ പരിഭ്രമിച്ചു. എങ്ങനെയാണു് അവിടം കടന്നുപോകുന്നതെന്നുള്ള വിചാരം രണ്ടുപേർക്കും ഉണ്ടായി. റോഡിൻെറ ഒരുവശമുള്ള ഒരു രണ്ടുനില കെട്ടിടത്തിൽ നിന്നു് സുമുഖനായ ഒരാൾ ബദ്ധപ്പെട്ടു് ഇറങ്ങിവന്നു് ആ ആൾക്കൂട്ടത്തിനുള്ളിൽ കടന്നു. ഉടൻതന്നെ ഒരു കുട്ടിയേയും എടുത്തു് ഒരു ഭിക്ഷക്കാരി സ്ത്രീയുടെ കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് ആ ഗൃഹത്തിലേക്കു് മടങ്ങി. ആ

ആൾക്കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്ന കുട്ടികൾ "ഭ്രാന്തൻ, ഭ്രാന്തൻ" എന്ന് അത്യുച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു. കൂട്ടുകാരികൾ അവർക്ക് അഭിമുഖമായിവന്ന ഒരു വൃദ്ധനോട് കാര്യം എന്താണെന്ന് അന്വേഷിച്ചു. "എനിക്കൊന്നും മനസ്സിലായില്ല. നിനക്ക നടപ്പാൻ കെല്പില്ല, വാ," എന്നു പറഞ്ഞു് ഒരുത്തൻ ഒരു സ്ത്രീയെ ആ വീട്ടിലേക്ക പിടിച്ചുകൊണ്ടു പോയി." എന്നായിരുന്നു വൃദ്ധൻെറ മറുപടി.

ആ വീട്ടിൻെറ നടയിൽ' ഡാക്ടർ എസ്സ്. സുന്ദരം" എന്ന് എഴുതിയ ഒരു ബോർഡു തൂങ്ങുന്നു.

പ്രേമ—അദ്ദേഹം ആ ആൾക്കൂട്ടത്തിലേക്ക് ഓടിയ ഓട്ടം! ആ മനുഷ്യനാണോ ഡാക്ടർ?

പ്രേമ—അദ്ദേഹം ഭ്രാന്തനാണോ? കഷ്ടം! ആ സാധു സ്ത്രീയെ ഹിംസിക്കുകയില്ലേ? നമുക്ക് അകത്തു കടന്ന് അവരെ രക്ഷിക്കാം. ഭ്രാന്തനാണെന്നറിയാമെങ്കിൽ ആ കൂട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നവരാരും ആ സ്ത്രീയെ രക്ഷിക്കുവാൻ തുനിയാഞ്ഞതെന്തു്? അത്ഭുതം തന്നെ. വരൂ സുശീലേ, നമുക്ക വേഗം പോകാം.

സുശീ—ഹെയ്, അദ്ദേഹം അങ്ങനെയുള്ള ഒരു ഭ്രാന്തനല്ല. ആളുകൾ പറയുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊന്നുമില്ല. ഒരു പക്ഷേ, അല്പം ലൂസ്സായിരിക്കാം. പ്രേമലതയുടെ ഭയം തീർന്നില്ല. "ഒരു സാധുസ്ത്രീ; അവളെ കണ്ടിട്ട് ഒരു ദുർബ്ബലയോ, രോഗിണിയോ ആണെന്നു തോന്നുന്നു. അവളെ ആ മനുഷ്യൻ ഉപദ്രവിക്കുന്നപക്ഷം എന്തു കഷ്ടമാണ്. ഒരു സഹായവും ചെയ്യാതെ പൊയ്ക്കളയുന്നതു് പാപമല്ലേ?" എന്നിങ്ങനെ അവൾ ചിന്തിച്ചു. പ്രേമലതയുടെ ചിന്താഭാവവും പരിഭ്രമവും ആ സ്ത്രീയെ തിരഞ്ഞു രക്ഷിക്കാനുള്ള തിടുക്കവും കണ്ടിട്ട് സുശീല പറഞ്ഞു "വെറുതെ പരിഭ്രമിക്കേണ്ട. അദ്ദേഹം

ഒരു വലിയ ഡാക്ടരാണു് പട്ടണത്തിന്റെ കേന്ദ്രത്തിൽ ഒരൊന്നാംതരം ആശുപത്രി സ്ഥാപിച്ചു് നാലഞ്ചു കൊല്ലം ചികിത്സ നടത്തി കണക്കില്ലാത്ത പണവും പേരും കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ബെങ്കാളിൽ ഇത്ര മിടുക്കനായ ഒരു ഡാക്ടരില്ലെന്നാണു ആളുകൾ പറയുന്നതു്. എന്തായാലും അതെല്ലാം കളഞ്ഞു് അദ്ദേഹം ഇവിടെ വന്നു താമസമായി. രോഗികളെ ചികിത്സിക്കുന്നതിനു പണം വാങ്ങുകയേ ഇല്ല. വഴിയരികിൽ കാണുന്ന രോഗികളെയും ഭിക്ഷക്കാരെയും തന്റെ വസതിയിലേക്കു കൂടി കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകും. വീഥികളിൽ വൃത്തികെട്ടവരായി അലഞ്ഞു നടക്കുന്ന അനാഥക്കുഞ്ഞുങ്ങളെ അദ്ദേഹം എടുത്തു് മാറോടു് അണച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നതു കണ്ടാൽ ആരും അത്ഭുതപ്പെടും. ചുരുക്കത്തിൽ ഇങ്ങനെയുള്ളവരെ തേടി നടക്കുകയാണു്. ഇതെല്ലാം കണ്ടാണു ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ഭ്രാന്തനാണെന്നു പറയുന്നതു്.

പ്രേമ—ഇപ്പോഴും രോഗികളെ ചികിത്സിക്കുന്നുണ്ടോ? ചികിത്സയിൽ ദൂഷ്യമൊന്നുമില്ലേ?

സുശീ—ധാരാളം ചികിത്സ നടത്തുന്നുണ്ടു്. ദൂഷ്യമൊന്നുമില്ലെന്നു മാത്രമല്ല; ഇത്ര നല്ല ഒരു ഡാക്ടർ ഇൻഡ്യയിലെങ്ങുമില്ലെന്നാണു് അസൂയ ഇല്ലാത്ത യൂറോപ്യൻ ഡാക്ടർമാർ പോലും പറയുന്നതു്.

പ്രേമ—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാററത്തിനു് എന്തെങ്കിലും തക്ക കാരണം കാണണം.

സുശീ—കാരണം എന്തെങ്കിലും കണ്ടേക്കും. പക്ഷേ അതാരും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ കാണിക്കുന്നതെല്ലാം കണ്ടാൽ ഭ്രാന്തനാണെന്നു തോന്നും. കയ്യിൽ കിട്ടുന്നതെല്ലാം ആർക്കെങ്കിലും കൊടുക്കും. ആർക്കു

ങ്കിലും സുഖമില്ലെന്നറിഞ്ഞാൽ വിളിക്കാതെ തന്നെ കൊടി എത്തും. സ്വന്തം പണം ചെലവാക്കി ചികിത്സിക്കും. റോഡിൽ എങ്ങാനും വച്ചു് രോഗികളെ കണ്ടാൽ വിളിച്ചോ എടുത്തോ വീട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോകും. കണ്ടില്ലേ, ഇപ്പോൾ ആ സ്ത്രീയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയതു്. അവർ രോഗിണിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ലേ? അവരുടെ സുഖക്കേടു് ചികിത്സിച്ചു ഭേദമാക്കിയല്ലാതെ ഇനിയും അവരെ വിട്ടയയ്ക്കുകയില്ല. ഇങ്ങനെയാണു ഇദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ പതിവായി ചെയ്യുന്നതു്.

പ്രേമ—ഒന്നുകിൽ കിറുക്കൻ, അല്ലെങ്കിൽ അസാധാരണ മഹാൻ. വെറും കിറുക്കനാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പണവും പ്രതാപവുംകൊണ്ടു ഫലമില്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കി സാധുക്കളെ രക്ഷിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കിയതായിരിക്കാം. ലോകസേവയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ആ മഹാന്റെ മാഹാത്മ്യം മനസ്സിലാക്കാതെയല്ലെ ആ കുട്ടികൾ അദ്ദേഹത്തെ ഭ്രാന്തനെന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു് പിൻതുടരുന്നതു്? സ്വാർത്ഥാന്ധരായ ആളുകൾക്കു മാത്രമേ ഇന്നു് ഈ ലോകത്തിൽ സ്ഥാനമുള്ളുവെന്നു തോന്നുന്നു.

സുശീ—അതിലെന്താണു സംശയം? ഇന്നു് നമ്മുടെ ഇടയിൽ അക്രമവും അധർമ്മവും അടിക്കടി വളർന്നു വരികയില്ലേ? 'പരോപകാരാർത്ഥമിദം ശരീരം' എന്നുള്ള ആപ്തവാക്യം ഇപ്പോൾ പരദ്രോഹാർത്ഥം ഇദം ശരീരം എന്നു രൂപാന്തരപ്പെട്ടതായി തോന്നുന്നു. ഏഴകളെയും രോഗികളെയും സഹായിക്കുന്നതിനായി തന്റെ ജീവനെ ബലി കഴിക്കുന്ന മഹാന്മാരെ ഇന്നു ലോകം അപഹസിക്കുകയാണു്. അതിലും അത്ഭുതപ്പെടാനില്ല. കലികാലം എന്നു് വ

ല്യമ്മമാർ പറയാറില്ലേ? ഇങ്ങനെ എന്തെല്ലാമാണു് ഇന്നു് ലോകം ഒട്ടുക്കു നടക്കാറുള്ളതു്. നാം എന്തു കാണുന്നു?

പ്രേമ— സുശീലെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കെട്ടിടത്തിനു മുൻപിലായി ബോർഡുണ്ടു്: അതു് ഒരു ആശുപത്രി തന്നെയാണോ; അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കാൻ മററു ജോലിക്കാരുണ്ടോ? ചികിത്സയിലിരിക്കുന്ന രോഗികളെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ നല്ല നഴ്സുകളും മററും ആവശ്യമല്ലേ? അദ്ദേഹത്തിനു ഭാര്യതന്നെ പേരു നൽകിയിരിക്കെ സഹായത്തിനായി ആരെങ്കിലും പോകുമോ? പോരെങ്കിൽ അദ്ദേഹം പണം വാങ്ങിയല്ല, പണം കൊടുത്താണു് ചികിത്സിക്കുന്നതെന്നും പറഞ്ഞല്ലോ.

സുശീ—അതിനെപ്പററി എനിക്കു സൂക്ഷ്മമായി അറിയാൻ പാടില്ല. കാണണമെന്നാണു് എന്റെ വിശ്വാസം. അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെപ്പററി ഇത്ര നല്ല അഭിപ്രായം ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഉണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ?

പ്രേമ—പട്ടണത്തിന്റെ കേന്ദ്രത്തിൽ ചികിത്സ നടത്തിയപ്പോൾ പണവും പേരും സമ്പാദിച്ചു എന്നു പറഞ്ഞില്ലേ: അതായിരിക്കാം ആളുകൾ പറയുന്നതു്.

സുശീ—അല്ല; ഇപ്പോഴും പൊതുജനസമ്മതിയ്ക്കു് കോട്ടം തട്ടിയിട്ടില്ല. എന്തുമാകട്ടെ, അതിനെപ്പററി അറിയാൻ താല്പര്യമുണ്ടെങ്കിൽ നമുക്കു ക്രമേണ അന്വേഷിച്ചറിയാം.

അവർ സുശീലയുടെ വീട്ടിന്റെ മുമ്പിൽ എത്തി. അതിനാൽ സംഭാഷണം നിറുത്തി അവർ അകത്തു കടന്നു.

സുശീ—ലീലേ! നീ കാണണമെന്നു് പറഞ്ഞയാൾ ഇതാ

വന്നിരിക്കുന്നു.

ലീല—ആരു വെച്ചു?

സുശീ—"പ്രേമലത"

സുശീലയുടെ അനുജത്തി ഓടി എത്തി. അവൾ പ്രേമലതയെ വിനയാദരപുരസ്സരം വന്ദിച്ചു. പ്രേമലതയാകട്ടെ അവളെ അരികിൽ മാറണച്ചു തലോടി. ഒരു മണിക്കൂറോളം ലീലയോടും സുശീലയോടും അവരുടെ മാതാവിനോടും സംസാരിച്ചു് പ്രേമലത അവിടെ കഴിച്ചുകൂട്ടി.

സുശീ--വസുന്ധരയെ പിരിച്ചയയ്ക്കണമെന്നു് ദേവിക്കു ഉദ്ദേശമുണ്ടു്. എനിക്കൊരു പ്രേമോഷൻ തരുന്ന കാര്യം ഇന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. ടൈപ്പറൈറ്റിംഗു് അറിയാമെങ്കിൽ വലിയ വിഷമം കൂടാതെ സാധിക്കാമെന്നാണു പറഞ്ഞതു്.

പ്രേമ—അതിനെന്തു്? ആഫീസിലേക്കു രണ്ടു പുതിയ മിഷ്യൻ ഈ ആഴ്ച വാങ്ങും. അപ്പോൾ എന്റെ മിഷ്യൻ ഞാൻ കൊണ്ടുപോരും: അടുത്ത ആഴ്ചയിൽ പഠിക്കാമല്ലോ.

സുശീ--സത്യമാണോ? എന്നെ ടൈപ്പുറൈററിംഗ് പഠിപ്പിക്കുമോ?

പ്രേമ--അതിന്നിത്ര സംശം എന്തു്? പക്ഷെ ഒരു കാര്യം ഗുരുദക്ഷിണയും ഫീസ്സും ശരിക്കു കിട്ടണം.

സുശീ--അതിനു കുഴപ്പമില്ലല്ലോ. പക്ഷേ ഗുരുവിന്റെ യോഗ്യതയ്ക്കനുയോജ്യമായതു് കിട്ടിയില്ലെന്നു വന്നേക്കാം. എങ്കിലും ശിഷ്യയ്ക്കു ചേർന്നതും സാധിക്കുന്നതും ആവാം. എന്താ അതിൽ പരിഭവമുണ്ടോ?

പ്രേമ--പരിഭവമോ? വേണമെങ്കിൽ ലീലയെക്കൂടി പഠിപ്പിക്കാം

സുശീ—വസുന്ധര അന്നു നിങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ വന്നതു് നിങ്ങളുടെ ജ്യേഷ്ഠനെ കാണാനാണു്

പ്രേമ—അതു തെററാണോ?

സുശീ—തെററൊന്നുമല്ല. എങ്കിലും ന്യായമായ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി അവർ യാതൊന്നും ചെയ്യാറില്ല. ജ്യേഷ്ഠൻതന്നെയോ എന്നു് അവൎക്കു അറിയണമെന്നായിരുന്നു.

പ്രേമ—അന്യരുടെ പ്രവൃത്തികളിൽ നാം എന്തിനാണു് ദുരുദ്ദേശം ആരോപിക്കുന്നതു്? അതു നന്നല്ല.

സുശീ—ഇത്രയുമായിട്ടും വസുന്ധരയെ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടില്ലല്ലോ. മുന്നുനാലു മാസമായില്ലേ? നിങ്ങളുടെ ജ്യേഷ്ഠനെപ്പററി എന്നോടു പലപ്പോഴും ചോദിച്ചു. എന്നാൽ യാതൊന്നിനും ശരിയായ മറുപടി കിട്ടാഞ്ഞതുകൊണ്ടാണു് നേരിട്ടു കണ്ടു സംസാരിക്കാമെന്നു കരുതി എന്നെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങോട്ടുപോന്നതു്. നിങ്ങളുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ അവളോടു അധികനേരം സംസാരിക്കാഞ്ഞതിനെപ്പററി അവൾ ഒരു ദിവസം എന്തെല്ലാം പറഞ്ഞു. പക്ഷേ, വിമല അതിനെല്ലാം ഏററ മറുപടി പറഞ്ഞു.

പ്രേമ—ഇതൊന്നും നാം അന്വേഷിക്കരുതു്. മററാരാൾ എന്തു പറഞ്ഞു; എന്തുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു എന്നെല്ലാം അന്വേഷിച്ചു് വിലയേറിയ സമയം നഷ്ടപ്പെടുത്താതിരിക്കയല്ലേ നന്നു്; വൈരമില്ലായ്മ താനേ ഉണ്ടാകരുതു്......നേരം അധികം ആകുന്നു ഞാൻ ഇറങ്ങട്ടെ.

സുശീ—തനിച്ചു പോകാമോ? ഞാൻകൂടി വരാം.

പ്രേമ—വേണ്ട

സുശീ—എനിക്കു് ഇന്നു മുഴുവൻ തലവേദന ഉണ്ടായിരുന്നെന്നു് ഞാൻ നേരത്തെ പറഞ്ഞില്ലേ. ഇപ്പോഴും കുറേശ്ശ കുളിരുകയും ചെയ്യുന്നു. പനിയോ മറേറാ ഉണ്ടായാൽ നാളെ ഞാൻ വരില്ല. ഏതായാലും

പോകുന്നതു് ഇതിലെ ആണല്ലോ?
പ്രേമലത തൻെറ വസതിയിലേക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 11

മിസസ്സ് ഘോഷ് ഒരു ദിവസം ആഫീസിൽ എത്തിയ ഉടൻ പ്രേമലതയെ അവരുടെ മുറിയിലേക്കു വിളിച്ചു.

മിസസ്സ് ഘോഷ്——സുശീലയെ കണ്ടിട്ടു നാലഞ്ചു ദിവസമായല്ലോ; അവളുടെ പനി ഭേദമില്ലേ?

പ്രേമ—ഇല്ല; ഇന്നലെ വളരെ കൂടുതലായിരുന്നു. ഇന്നു് ന്യൂമോണിയായുടെ ആരംഭം ഉള്ളതുപോലെ തോന്നി.

മി. ഘോ—ന്യൂമോണിയായോ?

പ്രേമ--എൻെറ സംശയമാണു്. ഏതായാലും ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ആരുമില്ല. സുശീലയുടെ അമ്മ അധികകാലമായി വാതം പിടിച്ചു കിടപ്പാണു്. പിന്നെ അനുജത്തി ഒരു കുട്ടിമാത്രമുണ്ടു്. ദിവസവും രാത്രിയിൽ അധികനേരം ഞാൻ അവിടെ കഴിച്ചുകൂട്ടും. ഇന്നു കഴിയുന്നതും നേരത്തെ ചെല്ലണമെന്നു പറഞ്ഞു.

മി. ഘോ--എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ തന്നെ പൊയ്ക്കൊള്ളണം. കുറവില്ലെങ്കിൽ നാളെ വരേണ്ട. അപകടം ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നെങ്കിൽ വിവരം എന്നെ അറിയിക്കണം. അവൾ അത്ര നല്ല ഒരു കുട്ടിയാണു്. ഏഴെട്ടുവയസ്സു പ്രായമായതു മുതൽ എനിയ്ക്കവളെ അറിയാം. ഞാൻ ഒരു അദ്ധ്യാപി

കയായിരുന്നു സുശീലയെ ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അന്നേ എനിക്ക് അവളെ വലിയ കാര്യമാണ്.

മിസ്സസ്സ് ഘോഷിന്റെ അനുമതിയോടുകൂടി പ്രേമലത സുശീലയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. സുശീലയ്ക്കു ന്യുമോണിയായുടെ ആരംഭമുണ്ടെന്നു് കാലത്തു അവൾക്കു തോന്നിയ അഭിപ്രായം ബലപ്പെട്ടു. അതിനാൽ അടുത്ത വീട്ടിലെ ഒരു വൃദ്ധനെ വിളിച്ചു് ഒരു നല്ല ഡാക്ടരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരണമെന്നു അവൾ അപേക്ഷിച്ചു. സുശീലയോ, മാതാവോ അറിയാതെയാണ് അവൾ അങ്ങനെ ചെയ്തതു്. അനന്തരം കുറെ തവിടുകൊണ്ടുവരുവിച്ചു അതു വറുത്തു സുശീലയുടെ നെഞ്ചിൽ ചൂടു പിടിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ ആരുടേയോ കാൽപെരുമാററം കേട്ടു് അവൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കി അവൾ ഒന്നു ഞെട്ടി. സുശീലയ്ക്കു പനി തുടങ്ങിയ ദിവസം കണ്ട ഭ്രാന്തൻ ഡാക്ടർ. അവൾ എഴുനേററു. എന്നാൽ "അവിടെ ഇരിക്കണം, രോഗിയെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിനു് വിഘ്നം വരുത്തരുതു്. അതു കഴിഞ്ഞു ഞാൻ പരിശോധിക്കാം' എന്നു പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം തടുത്തു.

ഡാക്ടർ സുശീലയെ സശ്രദ്ധം പരിശോധിച്ചു. അനന്തരം അദ്ദേഹം ആലോചനാനിമഗ്നനായി അല്പനേരം ഇരുന്നു.

ഡാക്ടർ--(പ്രേമലതയോടു്) സഹോദരിയാണോ?

പ്രേമ—എന്നുതന്നെ പറയാം.

ഡാ--എന്നുവെച്ചാൽ സ്നേഹിതകൾ എന്നാണോ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതു്?

പ്രേമ--അതെ; ഞങ്ങൾ ഒരേ ആഫീസിൽ ജോലി ചെയ്യുന്നവരാണു്.

ഡാ-- ഏതാഫീസിൽ?

പ്രേമ--വനിതാസംഘം ആഫീസിൽ.

ഡാ--ഇവരെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ഇവിടെ ആരുണ്ട്?

പ്രേമ--അമ്മയും ഭാര്യാജാതിയും. പക്ഷേ, അമ്മ സുഖമില്ലാതെ കിടപ്പാണ്.

ഡാ--എന്താണ് സുഖക്കേട്?

പ്രേമ--വാതം.

ഡാ--ഇവർക്ക് ന്യുമോണിയാ ആണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതുകേട്ടു ഭയപ്പെടരുത്. വേണ്ടതുപോലെ ചികിത്സിക്കാം. പക്ഷേ, ചികിത്സയേക്കാറും ശുശ്രൂഷയ്ക്കാണ് പ്രാധാന്യം. ശരിയ്ക്കു ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ആളില്ലെങ്കിൽ എന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്കു മാറ്റണം. നിങ്ങൾക്ക് ഇവിടെത്താമസിച്ചു ശുശ്രൂഷിക്കാൻ സാധിക്കുമോ?

പ്രേമ--എന്നെക്കൊണ്ടു മതിയാകുമെങ്കിൽ താമസിക്കാം.

ഡാ--ധാരാളം മതി. നിങ്ങൾ അവരെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. പഴക്കമുള്ള ഒരു നഴ്സിനെപ്പോലെ എനിക്കു തോന്നി. അതിനും പുറമേ ന്യുമോണിയ ആണെന്നു കണ്ടയുടനെ നിശ്ചയിക്കാനും നിങ്ങൾക്കു കഴിഞ്ഞല്ലോ. അതുകൊണ്ടു സാധിക്കുമെങ്കിൽ ഇന്നും നാളെയും മുഴുവൻ നിങ്ങൾതന്നെ അടുത്തിരുന്നു ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതാണു നല്ലതു്. വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഞാൻ തരാം. ഉടൻതന്നെ മരുന്നും കൊടുത്തയക്കാം.

പ്രേമ—ഫീസ്?

ഡാക്ടർ—അതെ, അതെ, ഫീസു വേണം! അതു ഞാൻ മറക്കില്ല. എങ്കിലും ഇപ്പോൾ ഞാൻ പോയിവേഗം മരുന്നു കൊടുത്തയക്കട്ടെ. നിർദ്ദേശങ്ങളെല്ലാം അതോടുകൂടി ഉണ്ടായിരിക്കും.

ഡാക്ടർ ബദ്ധപ്പെട്ടു മടങ്ങി. എങ്കിലും അനന്തരം അദ്ദേഹം മൂന്നു പ്രാവശ്യം കൂടി ചെന്നു് പരിശോധി

ക്കുകയും വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്തു പ്രേമലതയ്ക്കും രോഗിക്കും അല്പം സമാധാനമായി. പ്രേമലതയുടെ ശുശ്രൂഷയിൽ ഡാക്ടർ സന്തുഷ്ടനായി. ഇത്രയും വിദഗ്ദ്ധയായ ഒരു നഴ്സിനെ എന്റെ ആതുരാലയത്തിൽ കിട്ടിയിരുന്നെങ്കിൽ... എന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ലീലപോലും സുശീലയ്ക്കു വേണ്ടി യാതൊന്നും ചെയ്യാൻ പ്രേമലത സമ്മതിച്ചില്ല. അന്നും അടുത്തദിവസവും അവൾ തന്നെ രാത്രിയും പകലും അടുത്തിരുന്നു ശുശ്രൂഷിച്ചു. മൂന്നാം ദിവസം കാലത്തു് ഡാക്ടർ പതിവുപോലെ പരിശോധിച്ചുശേഷം "ഇന്നു് നിങ്ങൾ പോയി വിശ്രമിക്കണം. ഇനി ഭയപ്പെടാനില്ല. അപകടഘട്ടം നിശ്ശേഷം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു; ഇനിയും പനിയേയുള്ളു." എന്നു പ്രേമലതയോടുപറഞ്ഞു. സുശീലയും നിർബന്ധിക്കുകയാൽ പ്രേമ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കുപോയി.

പ്രേമലത പോയതിനുശേഷം ലീല, സുശീലയോടും മാതാവിനോടും അവളെ സ്തുതിച്ചുപറഞ്ഞു തുടങ്ങി. രോഗിയായ മാതാവും അതിനെ തുടർന്നു ഡാക്ടരുടെ മഹാമനസ്കതയെ പ്രശംസിച്ചു തുടങ്ങി.

ലീല:—അമ്മെ, പ്രേമ ചേച്ചി പോയി. ഞാനുംചേച്ചിയും ഇത്രനേരം നിർബന്ധിച്ചതുകൊണ്ടാണു് പോയതു് ഇങ്ങനെ ഒരു ചേച്ചിയെ കിട്ടിയാൽ എന്തുവേണം! ചേച്ചി ഈ നാട്ടിൽ വന്നുചേർന്നതു ആരുടെ ഭാഗ്യമോ!

മാതാവു്.—മകളേ, അതു് ആരുടേയും ഭാഗ്യമല്ല. ഈശ്വരന്റെ കാരുണ്യം മാത്രമാണു്. ആ സാധു ഇന്നെങ്കിലും അല്പം വിശ്രമിക്കട്ടെ. ഇന്നലെയും മിനഞ്ഞാന്നും ഉറങ്ങിയതേ ഇല്ല

ലീല:—ഇന്നും ചേച്ചി അധികനേരം വിശ്രമിക്കുമെന്നെനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ഇന്നലെ ഉറങ്ങിയില്ലെന്നല്ലാ

കിടന്നതുപോലുമില്ല. ആഹാരത്തിന്റെ കഥ പറയാനുമില്ല. എന്നെ അടുക്കലോട്ടു ചെല്ലാൻപോലും അനുവദിച്ചില്ല. അധികം വൈകാതെ മടങ്ങുമെന്നാണു് ഇറങ്ങിയപ്പോൾ എന്നോടുപറഞ്ഞതു്

മാതാ.—കുഞ്ഞേ, പോടുന്നനെ വന്നു ഭവിക്കുന്ന ഓരോ കാര്യങ്ങൾ ഓർത്താൽ അത്ഭുതപ്പെടാതെ തരമില്ല. ഈശ്വരനിശ്ചയം എന്നല്ലാതെ എന്തു പറയാനാണു്. മദ്രാസിൽ ഉള്ള ആ കുട്ടി. നാടുവിട്ടുവന്നു അഗതികളായ നമ്മെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നു. പൂർവ്വജന്മബന്ധങ്ങൾ വല്ലതുമാണോ? ആരറിഞ്ഞു; ആ കുഞ്ഞു് ഈ കലികാലത്തു ജനിക്കേണ്ടവളല്ല. ഇത്ര ഗുരുത്വവും, ഈശ്വരവിചാരവും, സാധുക്കളോടു് ദയവും സ്നേഹവും ഉള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയെ ഇന്നു കാണുക വിഷമംതന്നെയാണു്. ഈശ്വരാ! അവളെ അനുഗ്രഹിച്ചു് കാത്തുരക്ഷിക്കുക. ആ ഡാക്ടറെയും! നീതന്നെ തുണയ്ക്കുക സർവ്വശക്താ!

ലീല—അമ്മേ, ആ ഡാക്ടർ ആരാണു്? വിളിക്കാതെ തന്നെ ചേച്ചിയെ പരിശോധിക്കാൻ എത്ര പ്രാവശ്യം വന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു നാം ഫീസൊന്നുംകൊടുത്തില്ലല്ലോ.

മാതാ—അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി എനിക്കു നല്ല അറിവില്ല. പക്ഷേ ഒരാതുരാലയം സ്ഥാപിച്ചു്, സാധുക്കൾക്കു വേണ്ടി തന്നെത്തന്നെബലികഴിക്കുന്ന ഒരു ത്യാഗിയാണെന്നു പറഞ്ഞുകേൾവിയുണ്ടു്. ഏതായാലും അഗതികളും ഏഴകളും ആയ നമ്മുടെ വീട്ടിൽ അദ്ദേഹത്തെ അയച്ചതു് ഈശ്വരൻ തന്നെയാണു്. ഫീസു കൊടുത്തു ഒരു ഡോക്ടറെ വരുത്താൻ നമുക്കു പ്രാപ്തിയുണ്ടോ? ഈശ്വരൻ നമ്മെ ഒരിക്കലും കൈവിടുകയില്ല. ആ ഡാക്ടരും, പ്രേമലതയും ഇന്ന

ത്തെ സാധാരണ മനുഷ്യകലത്തിൽ പെട്ടവരല്ല. ആത്മസേവയിൽ സുഖസൗഖ്യങ്ങളെ ത്യജിക്കുന്ന ആ പുണ്യാത്മാക്കൾ ചിരകാലം വാഴട്ടെ.

അദ്ധ്യായം 12

വീണ്ടും ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞു. മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് ചില അത്യാവശ്യങ്ങൾ പ്രമാണിച്ച് ഒരു മാസത്തെ അവധിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. സംഘത്തിന്റെ സഹകാര്യദർശിനിയായ നിർമ്മലാദേവി ആക്ടിംഗ് മാനേജരായി. അതോടുകൂടി വസുന്ധര ആഫീസിലെ പ്രമാണിയുമായി: ആഫീസിൽ ബഹളം തന്നെ. പ്രേമലതയും വിമലയും മാത്രം ഈ ബഹളങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടാതെ അവരവരുടെ ജോലി നോക്കും. മററുള്ളവർ അതു കണ്ടു് പരിഹാസവും പുച്ഛവും തുടങ്ങി. ഇങ്ങനെ നാലഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞു. ഒരുദിവസം പതിവുപോലെ പ്രേമലത ആഫീസിൽ ചെന്നപ്പോൾ വിമല ഒഴിച്ചുള്ള സ്ത്രീകൾ ഒരു അമർത്തിയ ചിരിയോടുകൂടി പരസ്പരം നോക്കി. പെട്ടെന്ന് എല്ലാവരും വരാന്തയിലേക്കിറങ്ങി. അവിടെ നിന്നുംകൊണ്ടു് ഇടയ്ക്കിടെ സംഭാഷണവും പൊട്ടിച്ചിരിയും തുടങ്ങി. പതിവിനു വിപരീതമായി അന്നു പതിനൊന്നു മണിക്കു നിർമ്മലാദേവി ആഫീസിൽ എത്തി. അവരെ കണ്ടു് വസുന്ധര ഒഴികെ എല്ലാവരും അകത്തേക്കു പോയി. അവർ വസുന്ധരയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു് അവരുടെ മുറിക്കുള്ളിൽ കടന്നു.

നിർമ്മ—ഇന്നലെ ഞാൻ പോകുന്നതിനു മുൻപു് കുറെ പണം എടുത്തു മേശപ്പുറത്തു വെച്ചിരുന്നു. അതെ

ട്ടക്കാതെയാണ് പോയത് വീട്ടിൽ വെന്നതിന്ന ശേഷമാണ് ഓർത്തത്. നിങ്ങളാരെങ്കിലും കണ്ടോ?

വസു—ഞങ്ങളാരും ഇതിനകത്തു കടന്നില്ല (ആലോചനാഭാവം നടിച്ചിട്ട്) പ്രേമലത ഇതിനകത്ത് നിൽക്കുന്നതു കണ്ടു.

നിർമ്മ—ഇതിനകത്ത് എന്തിനാണ് വന്നത്?

വസു—എന്തോ, മേശയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുന്നതു കണ്ടു.

നിർമ്മ—നിങ്ങൾ പോയി പ്രേമലതയെ ഇങ്ങോട്ടയയ്ക്കണം

വസുന്ധര മൂളിപ്പാട്ടുമായി വരുന്നതു കണ്ടു. അവളുടെ കൂട്ടുകാർ മന്ദഹസിച്ചു. അവൾ പ്രേമലതയുടെ അടുത്തുചെന്ന് നിർമ്മലാദേവി വിളിക്കുന്ന വിവരം അറിയിച്ചു.

*   *   *   *   *

നിർമ്മ—ഞാൻ പോയ ശേഷം നിങ്ങൾ ഈ മുറിയിൽ വന്നോ?

പ്രേമ—വന്നു.

നിർമ്മ—അപ്പോൾ മേശപ്പുറത്ത് വല്ലതും കണ്ടോ?

പ്രേമ—കറൻസി നോട്ടുകൾ ഇരുന്നു.

നിർമ്മ—എത്ര ഉണ്ടായിരുന്നു?

പ്രേമ—ഞാൻ നോക്കിയില്ല. കാററടിച്ചു പാറുപോകാതിരിക്കാൻവേണ്ടി പേപ്പർവെയിററു അതിന്റെ പുറത്തുവെയ്ക്കുകമാത്രം ചെയ്തു.

നിർമ്മ--നിങ്ങൾ എടുത്തില്ലേ?

പ്രേമ--ഇല്ല.

നിർമ്മ--നിങ്ങൾ എന്തിനാണ് ഇതിനകത്തുകയറിയത്?

പ്രേമ--എന്നാം ടൈപ്പു ചെയ്തു തീർന്ന കടലാസ്സുകൾ ഒപ്പിടാൻ ഈ മേശപ്പുറത്തു വെയ്ക്കുകയാണ് പതിവ്

അതനുസരിച്ചു് ഇതെല്ലാം ഇന്നലെ കൊണ്ടുവെച്ചതാണു്.

നിർമ്മ--ഞാൻപോയെന്നറിഞ്ഞിട്ടും നിങ്ങൾ പണം എടുത്തു സൂക്ഷിക്കുകയോ കാഷിയരെ ഏല്പിക്കുകയോ ചെയ്യാതിരുന്നതെന്തു്?

പ്രേമ--നേരത്തെ പോയതുകൊണ്ടു് വീട്ടിലേയ്ക്കായിരിക്കയില്ലെന്നും പെട്ടെന്നു മടങ്ങുമെന്നും വിചാരിച്ചു.

നിർമ്മ--നിങ്ങൾ ഇതിനകത്തു വന്നതു് ആരെങ്കിലും കണ്ടോ?

പ്രേമ--ആഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം കണ്ടിരിക്കും.

നിർമ്മ--സത്യം പറയണം. നിങ്ങൾ എടുത്തിരിക്കുമെന്നാണു് എന്റെ സംശയം. നിങ്ങളല്ലാതെ മററാരും ഈ മുറിയ്ക്കകത്തു കടന്നില്ലെന്നും, തീർച്ചയായും നിങ്ങളറിയാതെ ആ പണം പോയിട്ടില്ലെന്നുമാണു് വസുന്ധരയും പറയുന്നതു്.

കോപവും താപവുംകൊണ്ടു് പ്രേമലതയുടെ മുഖം അരുണവർണ്ണമായി. അവൾ മറുപടി പറയാതെ പുറത്തേയ്ക്കു പോയി. നിർമ്മലാദേവി ഓരോരുത്തരെയായി വിളിച്ചു വിസ്തരിച്ചു. വിമല ഒഴികെ എല്ലാവരും പ്രേമലത തന്നെ എടുത്തിരിക്കുമെന്നു മൊഴി കൊടുത്തു. "പ്രേമലത ഒരിക്കലും അങ്ങനെ ചെയ്യുകയില്ല. അവളെ അങ്ങനെ സംശയിക്കുന്നതു് മഹാപാപമാണു്" എന്നായിരുന്നു വിമല പറഞ്ഞതു്.

നിർമ്മ—എന്താണു് നിശ്ചയം? പല ലക്ഷ്യങ്ങളുമുണ്ടല്ലോ?

വിമല—അവർ ഒരസത്യം പറയുകയാണെന്നുമില്ല. വസുന്ധരയ്ക്കും കൂട്ടർക്കും ദ്വേഷമുണ്ടു് അവർക്കെല്ലാം പ്രേമലതയെ വലിയ പുച്ഛമാണു് അവർ മനഃപൂർവ്വം കള്ളം പറയുകയാണു്.

നിർമ്മ—അമ്പതു രൂപാ ഞാൻ മേശപ്പുറത്തു വെച്ചിരുന്നു. അവളല്ലാതെ ആരും ഇതിനകത്തു വന്നിട്ടില്ല.

വിമല—ഞാൻ വന്നില്ലെന്നു് എനിക്കറിയാം. പക്ഷേ മററുള്ളവരുടെ കാര്യം എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. ഏതായാലും ഒരുകാര്യം ദേവി അറിഞ്ഞിരിക്കണം. പ്രേമലതയെപ്പററി പല പരാതികളും വസുന്ധര ഇതിനു മുമ്പുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. അപ്പോഴെല്ലാം അന്വേഷണം നടത്തി അവളുടെ കൃത്രിമം വെളിവാക്കിയിട്ടുമുണ്ടു്. ഇപ്പോഴും ആ സാധുസ്ത്രീയെ കുററക്കാരിയാക്കാൻ വേണ്ടി ആരോ കൃത്രിമം ചെയ്തിരിക്കയാണു്.

നിർമ്മല—വസുന്ധരയ്ക്കു് ആ യുവതിയോടു് ദ്വേഷമുണ്ടെന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നു. നിങ്ങൾക്കു് അവരോടു പ്രത്യേക സ്നേഹമുണ്ടെന്നു വരരുതേ?

വിമല—അതും ആവാം: ദേവി എന്നെ വിശ്വസിക്കണമെന്നില്ല. പക്ഷേ എനിക്കറിവുള്ളതും എൻെറ അഭിപ്രായവും പറഞ്ഞെന്നേയുള്ളൂ.

നിർമ്മ—പണം നഷ്ടപ്പെടാൻ എനിക്കു് സാധിക്കില്ല. ഏതായാലും ഇന്നു് ഭരണസമിതി മീററിംഗിൽ അറിയിക്കാം. മിസ്സസ്സ് ഘോഷും അപ്പോൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. സമിതിയുടെ തീർച്ചപോലെ ചെയ്യാം. ഇത്രയും പറഞ്ഞു് വിമലയെ അയച്ച ശേഷം വീണ്ടും വസുന്ധരയെ വിളിച്ചു; അവർ തമ്മിൽ പത്തു മിനിററോളം സംഭാഷണം നടത്തി. പ്രേമലത ദാരിദ്ര്യത്തിൽ മുഴുകി ജീവിക്കുന്ന ഒരു സ്ത്രീയാണെന്നും അവൾക്കു് പല സ്വഭാവദൂഷ്യങ്ങളുമുണ്ടെന്നും, മുറിക്കകത്തു വന്ന വിവരം തന്നെ സമ്മതിച്ചതു് തങ്ങളെല്ലാം കണ്ടെന്നു പറഞ്ഞതു കൊണ്ടാണെന്നും വസുന്ധര പറഞ്ഞു. തൻെറ അഭിപ്രായ

ങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു് വേണ്ടി നിരവധി വച്ചു കള്ളങ്ങളും അവർ തട്ടിവിട്ടു.

പ്രേമലത നിർമ്മലാദേവിയുടെ മുറിയിൽ നിന്നിറങ്ങിയ ശേഷം അവളുടെ സ്ഥാനത്തു് ചെന്നിരുന്നെങ്കിലും യാതൊരു ജോലിയും ചെയ്തില്ല. ജീവിതത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി തന്റെ പേരിൽ മോഷണക്കുററം ആരോപിക്കപ്പെട്ടു. "നിങ്ങൾ എടുത്തിരിക്കുമെന്നാണു് എന്റെ സംശയം" എന്നു നിർമ്മലാദേവി പറഞ്ഞതോടുകൂടി ശരീരമെങ്ങും വൈദ്യുതശക്തി വ്യാപിച്ചതുപോലെ തോന്നി. അവളുടെ അഭിമാനവും മനസ്സുഖവും എല്ലാം തകന്നു. ഒരു മണിക്കൂറിലധികം അവൾ ചിന്താക്രാന്തയായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. എത്രശ്രമിച്ചിട്ടും അശ്രുപ്രവാഹത്തെ തടയാൻ അവൾക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. തന്റെ പാരവശ്യം മററുള്ളവർ കണ്ടു പരിഹസിക്കുമല്ലോ എന്നുള്ള വിചാരത്താൽ അവൾ എഴുന്നേററു വരാന്തയിലേക്കു പോയി. അല്പനേരം അവിടെ നിന്നതിനുശേഷം അവൾ നിർമ്മലാദേവിയുടെ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു.

നിർമ്മ— ഉം, എന്തുവേണം?

പ്രേമ—ഞാൻ എന്തു ചെയ്യണം?

നിർമ്മ—പോയിരുന്നു ജോലിചെയ്യണം.

പ്രേമ—ഇനിയും അതു കുറച്ചു വിഷമമാണു്. ഞാൻ ദരിദ്രയാണെങ്കിലും എനിക്കും അഭിമാനമുണ്ടു്, മനസ്സാക്ഷിയുണ്ടു്. ഈ ആഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം പണം എടുത്തതു ഞാനാണെന്നുപറയുന്നു; ആ സ്ഥിതിയ്ക്കു എന്റെ മേൽ ഉചിതമായ നടപടി നടത്തണം.

നിർമ്മ—നിങ്ങൾക്കു് ഈ സംഭവത്തെപ്പററി ഒന്നും പറയാനില്ലേ?

പ്രേമ—എനിക്കു പറയാനുള്ളതു് ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഇ

ന്നിയും ഈശ്വരനോടല്ലാതെ എന്നിക്കാരോടും ഒന്നും പറയാനില്ല.

നിർമ്മ—നിങ്ങൾക്കു അസുഖമാണെങ്കിൽ ഇന്നു ഞാൻ അവധി തരാം. ഇവിടെ ഉണ്ടായതെല്ലാം ഇന്നു ഭരണസമിതി കൂടുമ്പോൾ പറഞ്ഞു് സമിതിയുടെ നശ്ചയംപോലെ ചെയ്യാം.

പ്രേമലത വീണ്ടും ഒരക്ഷരം പറയാതെ നിർമ്മലാ ദേവിയെ വന്ദിച്ചിട്ടു് ആഫീസുമുറിയിൽ ചെന്നു തന്റെ ബാഗും കുടയും എടുത്തു. വിമലയോടു മാത്രം യാത്രപറഞ്ഞു. അവൾ വീട്ടിലേക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 13

സരോജം—അവൾ ഒരു നഴ്സാണു്; ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടു് ഏതാനും മാസങ്ങളേ ആയിട്ടുള്ളു. പക്ഷേ, സ്വകൃതിയിലുള്ള ശ്രദ്ധ, നൈപുണ്യം, രോഗികളോടുള്ള പെരുമാററത്തിന്റെ വൈശിഷ്ട്യം, ഭൂതദയ, മുതലായ വിശിഷ്ടഗുണങ്ങളാൽ ആശുപത്രിയുടെ ചാർജ്ജു് വഹിക്കുന്ന സർജ്ജൻ മുതൽ തൂപ്പുകാരൻവരെ സകലക്കും അവളോടു പ്രത്യേക സ്നേഹമുണ്ടു്. ബഹുമാനമുണ്ടു്. കുബേരനോടും കുചേലനോടും അവൾ ഒരേ നിലയിൽ പെരുമാറും. ഒരാളോടും ഒരൊററപ്പൈ പ്രതിഫലമായോ യാതൊരു സാധനവും പാരിതോഷികമായോ വാങ്ങുകയില്ല. "മിസ്സ് സരോജം ജന്മനാ നഴ്സാണു്. പഠിച്ച നഴ്സായതല്ല" എന്നു പലപ്പോഴും സർജൻ അവളെപ്പററി പ്രശംസിച്ചു പറയാറുണ്ടു്. ഗുരുതരമായ ഒരു ശസ്ത്രക്രിയ നടത്തുന്നമെങ്കിൽ സരോജത്തിന്റെ സഹായം വേണം.

ഏതെങ്കിലും അത്യുൽക്കടമായ രോഗം പിടിപെട്ട ഒരു രോഗി ആശുപത്രിയിലെത്തിയാൽ ആ ആളുടെ മേൽ നോട്ടം സരോജം വഹിക്കണം. ഇങ്ങനെ മേലധികാരികൾക്കും, രോഗികൾക്കും, അവരുടെ ബന്ധുക്കൾക്കും, എല്ലാം സമ്മതയാണു് അവൾ. രോഗം ഭേദമാകുന്നതു അവളുടെ ശുശ്രൂഷാസാമർത്ഥ്യം കൊണ്ടാണെന്നാണു് പലരുടെയും വിശ്വാസം.

വേണുഗോപാലൻ ഒരു ഡപ്യൂട്ടികളക്ടരാണു്. ഗവൺമെൻറിനും ജനങ്ങൾക്കും സമ്മതനാണു്. വയസ്സു മുപ്പതു കഴിഞ്ഞിരിക്കും. ഔദ്യോഗികകൃത്യങ്ങളെപ്പോലെ തന്നെ കായികസംസ്കാരത്തിനവേണ്ടിയുള്ള നിയമങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിനു പ്രത്യേകശ്രദ്ധയുണ്ടു്. നായാട്ടിൽ അതിതൽപ്പരൻ, അതിനിപുണൻ. ഒരു മാസത്തിൽ മൂന്നു നാലു ദിവസമെങ്കിലും നായാട്ടിനു പോകാതിരിക്കയില്ല. ഇങ്ങനെയിരിക്കെ ഒരു ദിവസം ചില അനുയായികളോടു കൂടി അദ്ദേഹം നായാട്ടിനു തിരിച്ചു. പക്ഷേ, കാട്ടിനുള്ളിൽ കടക്കുന്നതിനു മുൻപുതന്നെ അവർക്കു് ഒരു പന്നിയെ അപ്രതീക്ഷിതമായി നേരിടേണ്ടിവന്നു. ചില മുൾച്ചെടികളുടെ മറവിൽനിന്നു് അതു ചാടി അവരെ വളരെ സംഭ്രമിപ്പിച്ചു. വേണുഗോപാലൻ വിപദിധൈര്യം കൈക്കൊണ്ടു് തോക്കുനീട്ടിയെങ്കിലും വെടിതീരുന്നതിനു മുൻപു് ആ ദുഷ്ടജന്തു അദ്ദേഹത്തിനോടു നേരിട്ടു് തുടയിൽ ഭയങ്കരമായ മുറിവേല്പിച്ചു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അതിനു വെടിയും ഏററു. എങ്കിലും രക്തപ്രവാഹംമൂലം അവശനായി അദ്ദേഹം വീണുപോയി.

വേണുഗോപാലൻെറ അനുയായികൾ കഴിയുന്നത്ര വേഗത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ വീട്ടിലേക്കു എടുത്തുകൊണ്ടു പോയി. ഡാക്ടറന്മാർ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ചുററുംകൂടി. വേണ്ടതെല്ലാം അവർ നിഷ്കർഷയോടുകൂടി അനുഷ്ഠിച്ചു.

വിധിവൈപരീത്യം! അല്ലാതെന്തുപറയട്ടെ! അതിവിദഗ്ദ്ധനായ ഡാക്ടർ ദിവസവും രണ്ടും മൂന്നുംപ്രാവശ്യം പരിശോധിക്കുകയും പ്രതിവിധികൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നിട്ടും രണ്ടു മൂന്നു് ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കു വേദന അദ്ദേഹത്തിനു ദുസ്സഹമായിത്തീൎന്നു; മുറിവുപഴുക്കാനുള്ള ലക്ഷണങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമായി. പരിചരണത്തിന്റെ ദൗഷ്യമാണെന്നും ആശുപത്രിയിലേക്കുതന്നെ കൊണ്ടുപോകണമെന്നും ഡാക്ടർ വിധിച്ചു. അതനുസരിച്ചു് അദ്ദേഹത്തെ ആശുപത്രിയിലേക്കുമാററി. സരോജത്തെ ശുശ്രൂഷിക്കാനും ചുമതലപ്പെടുത്തി.

ആഴ്ചകൾ രണ്ടുകഴിഞ്ഞു. മുറിവു കരിഞ്ഞുതുടങ്ങി. വേദന മിക്കവാറും മാറി. അല്പസഹായത്തോടുകൂടി എഴുന്നേററിരിക്കാമെന്നായി. ഒരുദിവസം അദ്ദേഹം എത്രാനും തലയിണകൾ അടുക്കി അതിലേക്കു ചാരിയിരിക്കുമ്പോൾ ഡാക്ടർ ആ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു.

ഡാക്ടർ:—മിസ്റ്റർ വേണുഗോപാൽ! ഇന്നെങ്ങിനെയിരിക്കുന്നു?

വേണു.—വളരെ സുഖമുണ്ടു്. താങ്കളുടെ സഹായത്തിനു ഞാൻ അത്യന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഡാക്ടർ.—അങ്ങു് എനിക്കല്ല, മിസ്സ് സരോജത്തിനാണു് കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. അവരുടെ സമൎത്ഥമായ ശുശ്രൂഷയാണു് രക്ഷിച്ചതു്.

വേണുഗോപാൽ സരോജത്തിനെ നോക്കി. ആ നോട്ടം കൃതജ്ഞതാസമ്പൂൎണ്ണമായിരുന്നു.

വേണു.—മിസ്സ് സരോജം ഊണും ഉറക്കവുംപോലും ഉപേക്ഷിച്ചു് എന്നെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നു. വേദനസഹിക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ ഞാൻ അവരെ ചിലപ്പോഴെല്ലാം ശാസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അപ്പോഴും അവർ ക്ഷമാപൂൎവ്വം ചിരിക്കുകയും എന്നെ ആശ്വസിപ്പിക്കുകയും

ആണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു് ചുരുക്കത്തിൽ നിങ്ങൾ രണ്ടു പേരുംകൂടി എനിക്കു പുനർജ്ജന്മം തന്നിരിക്കുന്നു.

ഡാക്ടർമുറിവു് പരിശോധിച്ചശേഷം കഴുകി മരുന്നു വെച്ചുകെട്ടിയിട്ടു് ആ മുറിയിൽനിന്നുപോയി. സരോജം അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു കപ്പിൽ പാൽപകന്നു കൊടുത്തിട്ടു് സമീപം നിന്നു. വേണുഗോപാൽ അല്പനേരം അവളെ നിർന്നിമേഷം നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ചിന്താധിക്യത്താൽ തന്റെ പ്രവൃത്തിയുടെ അനൌചിത്യംപോലും അദ്ദേഹം വിസ്മരിച്ചു.

സരോ—എന്താണു് ആലോചിക്കുന്നതു്? പാലുകുടിക്കണം.

ഒരു ദീർഘശ്വാസത്തിനുശേഷം അദ്ദേഹം പാൽ കുടിച്ചു. സരോജം കപ്പിനുവേണ്ടി കൈനീട്ടി. എന്നാൽ വീണ്ടും അദ്ദേഹം അവളെ ഉററുനോക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്.

സരോ—എന്താണിത്ര ആലോചന? രോഗികൾ യാതൊന്നിനെപ്പററിയും ആലോചിക്കാതെ എപ്പോഴും സന്തോഷമായിട്ടിരിക്കണം.

വേണു—എനിക്കു സന്തോഷത്തിനു് ഒട്ടും കുറവില്ലല്ലോ. എന്റെ ദുഃഖമെല്ലാം നിങ്ങൾ തീർത്തു.

സരോ—ഈശ്വരൻ തീർത്തുന്നു പറയണം. ഒരാളുടെ കഷ്ടതതീർക്കാൻ മറെറാരാൾക്കു സാധിക്കുമോ? എന്നെപ്പോലെയുള്ള ഒരു സാധുസ്ത്രീക്കു് എന്തുചെയ്യാം?

വേണു—നിങ്ങളുടെ അനുകമ്പ—സ്നേഹം—ത്യാഗം എന്നെ രക്ഷിച്ചു. ഇതിൽ കൂടുതൽ എന്തുചെയ്യാനാണു്?

സരോ—ഈശ്വരകാരുണ്യത്തിനു പുറമേ അവിടത്തെ രക്ഷയ്ക്കു് സഹായിച്ചതു് ഡാക്ടരദ്ദേഹത്തിന്റെ സാമത്ഥ്യമാണു്.

വേണു—അതെല്ലാം എനിക്കറിയാം ഞാനും മനസ്സിലാക്കി. കഷ്ടം! ഞാൻ എന്റെ വീട്ടിൽ കിടന്നെങ്കിൽ ഇതിനു മുമ്പുമരിച്ചുപോകുമായിരുന്നു. ആരു ശുശ്രൂഷിക്കും,

ആരു് ആശംസിപ്പിക്കും!

സരോ—അവിടുത്തെ

വേണു—മുഴുവൻ പറയണം.

സരോജം അധോമുഖിയായി നിന്നതല്ലാതെ മറുപടി പറഞ്ഞില്ല.

വേണു—"എന്റെ ഭാര്യ" എന്നു പറയാനായിരിക്കും തുടങ്ങിയതു്.

സരോ—അതെ.

വേണു—അങ്ങനെ ഒരാൾ ഇല്ല. ഉണ്ടെങ്കിൽ ഇവിടെ വരികയെങ്കിലും ചെയ്യാതിരിക്കുമോ?

സരോ:—ഇവിടില്ലെന്നു വരരുതേ?

വേണു—ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്തിട്ടില്ല. വിവാഹം ചെയ്യാൻ ആലോചിച്ചു. എന്നാൽ നടന്നില്ല.

സരോ:—അതെന്തു?

വേണു—ഞാൻ ബി. എ ജയിച്ചശേഷം ഇംഗ്ലണ്ടിനു പോകാൻ ആശിച്ചു. പക്ഷേ അതിനുവേണ്ടപണം ഇല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോയി പഠിക്കുന്നതിനുവേണ്ട പണം സ്ത്രീധനമായി കിട്ടിയാൽ വിവാഹം ചെയ്യാമെന്നുദ്ദേശിച്ചു.

സരോ— വധു എങ്ങനെയുള്ളവളായാലും ഇത്ര നല്ല ഒരു സ്ത്രീധനം കിട്ടിയാൽ മതിയെന്നു വിചാരിച്ചോ? അതു കഷ്ടംതന്നെ.

വേണു—അത്യാഗ്രഹം മനുഷ്യന്റെ വിവേകത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നു.

സരോ—സംസ്കാരമുള്ള മനുഷ്യനെ അത്യാഗ്രഹം ബാധിക്കുമോ? അതു് അവന്റെ വിവേകത്തെ നശിപ്പിക്കുമോ?

വേണു—മിസ്സ് സരോജം!-നിങ്ങൾ ചില പൂർവ്വകഥകൾ എന്നെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു പെൺ

കുട്ടിയെ വിവാഹംചെയ്വാൻ ആലോചിച്ചു.

സരോ—മുമ്പറഞ്ഞ കരാറിലല്ലേ?

വേണു—ക്ഷമിക്കണം, ഒരു നല്ല പെൺകുട്ടി. സൂൎയ്യോദയത്തിൽ വിടൎന്നു തുടങ്ങുന്ന താമരപോലെയുള്ള ഒരു കുട്ടി. പലരും അവളുടെ സ്വഭാവത്തെപ്പററി എന്നോടു പ്രശംസിച്ചു പറഞ്ഞു.

സരോ—ഇതെല്ലാമാണെങ്കിലുംവിവാഹത്തിനുള്ള കരാറ് മുമ്പു പറഞ്ഞതല്ലേ?

വേണു—അതെ, അവളുടെ അച്ഛൻ സമ്മതിച്ചു.

സരോ—പിന്നെ വിവാഹം നടക്കാഞ്ഞതെന്തു്?

വേണു—അവൾ സമ്മതിച്ചില്ല.

സരോ—കാരണം?

വേണു—ഇത്ര വലിയ ഒരു തുക സ്ത്രീധനമായികൊടുത്തു തന്നെ ആരും വിവാഹം ചെയ്യേണ്ടെന്നു് അവൾ ശഠിച്ചു അച്ഛനും അമ്മയും വളരെ നിർബന്ധിച്ചിട്ടും അവൾ അനുസരിച്ചില്ല. പണം കൊടുത്തു വിവാഹം ചെയ്യിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചാൽ അവൾ ആത്മഹത്യചെയ്യുമെന്നു അവരോടു പറഞ്ഞു.

സരോ—ഇത്ര അധികം പണം സ്ത്രീധനം തരാൻ അവൎക്കു കെല്പില്ലായിരിക്കും. മാതാപിതാക്കന്മാർ മകളുടെ വിവാഹം നടക്കാൻവേണ്ടി ഉള്ള സ്വത്തു മുഴുവൻ വിററു അവിടുത്തേക്കു പണം തരാമെന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കാം. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ ആ കുടുംബം ദാരിദ്ര്യത്തിൽ മുഴുകി നശിക്കും. താൻമൂലം ഒരു ദുരവസ്ഥ ഉണ്ടാകരുതെന്നു് അവൾ ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കാം.

വേണു—അതെ, അതെ അവൾ എനിക്കു നേരിട്ടെഴുതി. ആ എഴുത്തു് ഇപ്പോഴും ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്നെയും എന്റെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെയും എല്ലാം അവൾ അതിൽ പഴിച്ചിട്ടുണ്ടു്. സ്വാൎത്ഥത്തിനുവേ

ങ്ങി ഒരു കുടുംബത്തെ നശിപ്പിക്കാൻ ആശിച്ച ഞാൻ മനുഷ്യനല്ലെന്നുപോലും അവർ വിധിച്ചു. ഒരിക്കലല്ല, ഒരു നൂറുപ്രാവശ്യം ഞാൻ ആ എഴുത്തു വായിച്ചു. അതു മിക്കവാറും എനിക്കു ഹൃദിസ്ഥമാണു്.

സരോ—ധാരാളം സ്വത്തുള്ള മറെറാരു വധുവിനെ അന്വേഷിക്കാഞ്ഞതെന്തു്?

വേണു—ആ എഴുത്തു എൻെറ കണ്ണു തുറന്നു; അത്യാഗ്രഹം നശിപ്പിച്ചു; കൎത്തവ്യകൎമ്മബോധം ഉളവാക്കി. ഞാൻ വളരെ പശ്ചാത്തപിച്ചു. ഇംഗ്ലണ്ടിനു പോകണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശമേ ഞാൻ ഉപേക്ഷിച്ചു. ഈ വിവരമെല്ലാം കാണിച്ചു് ഞാൻ അവൎക്കെഴുതി. പക്ഷേ, ആ എഴുത്തു വാങ്ങിക്ക പോലും ചെയ്യാതെ തിരിച്ചയച്ചു.

സരോജത്തിൻെറ മുഖം മ്ലാനമായി. അല്പം കഴിഞ്ഞു് അവർ ചോദിച്ചു.

സരോ—അവിടത്തെ അഭിപ്രായം മാറിയ വിവരം എങ്ങനെയെങ്കിലും അറിയിക്കാഞ്ഞതെന്തു്?

വേണു—ഞാൻ ഒരു പുരുഷനല്ലെ? എൻെറ തെററുമുഴുവൻ സമ്മതിച്ചും മാപ്പു ചോദിച്ചും ഞാൻ എഴുതിയില്ലേ? ആ കത്തു് കൈകൊണ്ടു വാങ്ങുകപോലും ചെയ്യാതെ തിരിച്ചയച്ച സ്ത്രീയെ ഞാൻ എങ്ങനെയാണു് അറിയിക്കുന്നതു്? എനിക്കും അഭിമാനമില്ലെ?

സരോ—ആ സ്ഥിതിക്കു് അവിടുന്നു മറെറാരു സ്ത്രീയെ വിവാഹംചെയ്യാഞ്ഞതെന്തു്?

വേണു—വിവാഹമേ വേണ്ടെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. പക്ഷേ............

സരോ—ആ നിശ്ചയം ഭേദപ്പെടുത്തിയോ?

വേണു—സ്ത്രീയുടെ മഹത്വം ഞാൻ ഇപ്പോൾ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു. സ്ത്രീശബ്ദം സ്നേഹത്തിൻെറയും ത്യാഗത്തിൻെറയും പര്യായമാണെന്ന് എനിക്ക് ബോദ്ധ്യമായി. ധർമ്മബോധമുള്ള ഒരു ഭാര്യ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ഈ ആപത്തിൽ എനിക്ക് എത്ര ആശ്വാസം തരുമായിരുന്നു.

സരോ—എന്നാൽ ഇനിയും വിവാഹം ചെയ്യണം.

വേണു—മനസ്സിണങ്ങിയ ഒരു സ്ത്രീയെ കിട്ടിയാൽ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്യും.

സരോ—ഇണങ്ങുന്ന ഒരാളെ കണ്ടു പിടിക്കണം.

വേണു—അതു വിഷമം.

സരോ—എന്നാൻ ഇണങ്ങിയ ആളിനെത്തന്നെ കല്യാണം കഴിക്കണം.

വേണു—അതിനു സമ്മതമാണോ?

സരോ—(പൊട്ടിച്ചിരിച്ചിട്ട്) അവിടുത്തേക്കു മനസ്സിണങ്ങിയ ഒരു സ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിനു് എൻെറ സമ്മതം വേണോ?

വേണു—അല്ലാതെ ആരുടെ സമ്മതം! എൻെറ മനസ്സിനിണങ്ങിയിട്ടുള്ളതു് ഒരേ ഒരാൾ മാത്രം. അതു സരോജമാണു്.

സരോ—(പുളകോദ്ഗമസൂചകമായ മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി) ഹും! നല്ല ഇണക്കം. മിനിട്ടിനു മാറുന്ന ഇണക്കം.

വേണു—ഒരിക്കലുമല്ല. എന്നും-മരണംവരെ നിലനിൽക്കുന്ന ഇണക്കമാണു്.

സരോ—അവിടുന്നു തന്നെയല്ലേ അല്പം മുൻപു് ഒരുസ്ത്രീയെപ്പററി പറഞ്ഞതു്. പശ്ചാത്തപിച്ചും മാപ്പു ചോദിച്ചും എഴുതി അയച്ച സ്ത്രീയെപ്പററി. ഒരിക്കൽ ആ സ്ത്രീയിൽ മനസ്സു ലയിച്ചു. സ്ത്രീധനം തരില്ലെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ പിൻമാറി. ഇപ്പോൾ മ

റൊരുത്തിയിലാണു പോലും ഇങ്ങനെ വിചിത്രം തന്നെ. അബലകളായ സ്ത്രീകളാണു പോലും ച പലകൾ!

വേണു—എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ച ആൾ എന്റെ ജീവനാ.......

സരോ—മതി, മതി, ഈ അഗതിയെയും............

വേണുഗോപാലൻ പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞു.

"സരോജം സ്നേഹസ്വരൂപിണിയല്ലേ; ഇങ്ങനെ നിർദ്ദയം പഴിക്കാതിരിക്കൂ. എന്റെ അപേക്ഷ സ്വീകരിച്ച് എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കൂ."

സരോ—എനിക്കു രണ്ടു മൂന്നു രോഗികളെ നോക്കാനുണ്ട്. ഞാൻ പോകട്ടെ.

സരോജം ആ മുറിയിൽ നിന്നു പോയി.

അദ്ധ്യായം 14

രവികുമാരനും പ്രേമലതയും ശമ്പളം വാങ്ങിയിട്ട് നാലഞ്ചു ദിവസമേ കഴിഞ്ഞുള്ളു. അതിനാൽ പ്രേമലത വസതിയിൽ എത്തിയ ഉടൻ അൻപതുറുപ്പിക എടുത്തു മേശപ്പുറത്തു വച്ചു. അനന്തരം അന്നു രമണസമിതി കൂടുന്നതിനു മുൻപു കിട്ടത്തക്കവണ്ണം അവൾ സമിതിക്ക് ഒരു കത്തെഴുതി ആ കത്തു ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

"സ്ത്രീസമുദായത്തിന്റെ നാനാമുഖമായ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി പ്രയത്നിക്കുന്ന മഹതികളേ,

• ഞാൻ സ്വദേശത്തുനിന്നും വിദൂരമായ ഈ നഗരത്തിൽ എത്തി ഉപജീവനത്തിനു വഴി തേടി ക്ലേശിക്കു

മ്പോൾ നിങ്ങൾ നടത്തിപ്പോരുന്ന സഹകരണസംഘം ആഫീസിൽ എനിക്കു് ദയാപുരസ്സരം ജോലി തന്നു് എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ഈ ഔദാര്യത്തിനു് സംഘത്തിന്റെ പൊതുവേയും ഞാൻ മാതൃതുല്യം ബഹുമാനിക്കുന്ന സ്ഥിരം മാനേജർ മിസ്സസ്സു് ഘോഷിനും പ്രത്യേകിച്ചും അത്യന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചതു മുതൽ ആഫീസിൽ ഒരു കോളിളക്കമുണ്ടായതായി എനിക്കറിയാം. ഇതിലധികം ഇതിനെക്കുറിച്ചു പറയാൻ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ യാതൊരാളിലും ദൂഷ്യാരോപണം ചെയ്യാതെ യാതൊരാൾക്കും ഒരു ഉപദ്രവത്തിനും ഇടയാക്കാതെ ജീവിക്കണമെന്നാണു് എന്റെ ആശ.

ഇന്നലെ എന്റെ ജോലി തീർന്നതിൽ പിന്നെ ഫയലുകൾ എല്ലാം അടുക്കി പതിവുപോലെ മാനേജരുടെ മേശപ്പുറത്തു വെയ്ക്കാൻ ചെന്നപ്പോൾ ഏതാനും കറൻസി നോട്ടുകൾ അവിടെ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു. മാനേജർ പോയിരിക്കയില്ലെന്നും, സ്റ്റോറിൽ കാണുമെന്നും ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ഏതായാലും കാററുകൊണ്ടു് നോട്ടുകൾ പറന്നു പോകാതെ പേപ്പർ വെയിററു് അതിന്റെ പുറത്തുവച്ചിട്ടു് ഞാൻ പോയി. നിർഭാഗ്യവശാൽ ജോലി തീർന്നു വീട്ടിലേക്കു പോരുമ്പോൾ മുറിക്കുള്ളിൽ കടന്നുനോക്കിയില്ല. ഇന്നുകാലത്തു് നിർമ്മലാദേവി പണത്തിന്റെ കാര്യം എന്നെ വിളിച്ചു ചോദിച്ചു. നടന്ന പരമാർത്ഥം മുഴുവൻ അല്പം പോലും മറയ്ക്കാതെ ഞാൻ പറഞ്ഞു. എന്നാൽ ആഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം ഞാൻ നോട്ടെടുക്കുന്നതും എണ്ണുന്നതും കൂടി കണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇതു ഞാൻ പറഞ്ഞതിനു വിപരീതമാണു്. സത്യം എന്തായാലും നാലഞ്ചുപേരെ അവിശ്വസിച്ചു് ഒരാളെ വിശ്വസിക്കുക സാധാരണമല്ല. അതുകൊണ്ടു പണം അപഹരിച്ചതു ഞാൻതന്നെയാണെ

ന്നു് ദേവി സംശയിച്ചതിൽ എനിക്കു അത്ഭുതമോ പരാതിയോ ഇല്ല. എന്നാൽ സത്യനിഷ്ഠയും കൃത്യനിഷ്ഠയും ദേശീയമായ ഗുണങ്ങളല്ല; സർവ്വീസുകൊണ്ടു മാത്രം ഉണ്ടാകുന്നവയുമല്ല.

എൻെറ ജീവിതത്തിൽ ഇതുവരെ കളവു പറയുകയോ, പ്രവൎത്തിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നാണു് എൻെറ അഭിമാനം. ദാരിദ്ര്യത്തിൽ മുഴുകി, പരാശ്രയത്തിലാണു് ഞാൻ ജീവിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ഇതിലും അധികം ക്ലേശം ഞാൻ ഇവിടെവന്നു കുറെ കാലത്തേക്കു് അനുഭവിച്ചു. അന്നും ഉള്ളതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെട്ടതല്ലാതെ ദുർമ്മോഹം എന്നെ ബാധിച്ചില്ല. ഇന്നാണെങ്കിൽ സ്വപ്രയത്നം കൂടാതെ എൻെറ സഹോദരൻെറ വരവുകൊണ്ടുമാത്രം സുഖമായി ജീവിക്കാവുന്ന ഒരു സ്ഥിതി ജഗദീശ്വരൻ ഞങ്ങൾക്കു തന്നിട്ടുണ്ടു്. പരദൂഷണം, പരന്മാരുടെ മുതലിൽ വാഞ്ഛ, കളവു്, ചതിവു്, പരദ്രോഹം എന്നുവേണ്ട ഈശ്വരഹിതത്തിനു് അനുകൂലമല്ലാത്ത യാതൊരു ദുഷ്കർമ്മവും ചെയ്യാതെ ജീവിതം നയിക്കണമെന്നാണു് എപ്പോഴും എനിക്കുള്ള ആശയും പ്രാൎത്ഥനയും.

ഇന്നുണ്ടായ സംഭവം എൻെറ മനസ്സുഖത്തെയും അഭിമാനത്തെയും നശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. പരാശ്രയ ജീവിതം അഭിമാനത്തോടും ധർമ്മബോധത്തോടും കൂടി നയിക്കുക സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു എന്നെ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ജോലിയിൽ നിന്നു് ഇന്നു കാലത്തു മുതൽ ഞാൻ വിരമിച്ചിരിക്കുന്നു. പൊതുമുതൽ ആരുടെ കൃത്രിമംമൂലം ആയാലും നഷ്ടപ്പെടുന്നതു് നന്നല്ല. അതിനാൽ എൻെറ മേൽ ആരോപിച്ചിട്ടുള്ള മോഷണക്കുറ്റത്തെ—ഒരാളുടെ മേൽ ആരോപിക്കാവുന്നതിൽ ഏററവും ഹീനമായ ഒരു കുററത്തെ—ഈശ്വരനെയും എൻെറ മനസ്സാക്ഷിയെയും മുൻനിൎത്തിശക്തിപൂർവ്വം

നിഷേധിച്ചുകൊണ്ടു് കാണാതായ അൻപതുറുപ്പിക ഇതു സഹിതം അയയ്ക്കുന്നു. അഗതിയായ ഞാൻ സന്മാൎഗ്ഗ ബോധത്തോടും ഈശ്വരവിശ്വാസത്തോടുംകൂടി ഇതുനിമിഷംവരെ ജീവിച്ചു. ആ പരമാൎത്ഥം നിങ്ങളെയെല്ലാം ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തി എന്റെ അഭിമാനത്തെ സംരക്ഷിക്കുവാൻ ഞാൻ സർവേശ്വരനെ പ്രാൎത്ഥിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രാർത്ഥന കൈക്കൊണ്ടു സത്യം അദ്ദേഹം വെളിപ്പെടുത്തുകയും നഷ്ടപ്പെട്ട പണം തിരിയെ കിട്ടുകയും ചെയ്യുമെന്നാണു് എന്റെ വിശ്വാസം. അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നെങ്കിൽ അപ്പോൾ ഈ തുക സംഘത്തിനുള്ള എന്റെ സംഭാവനയായി സ്വീകരിക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിക്കുന്നു.

ഇത്രനാളും കാലം എന്നെ സഹായിച്ച സംഘത്തിനും ഞാൻ സർവ്വാത്മനാ ആരാധിക്കുന്ന മിസ്സസ്സ് ഘോഷിനും ഞാൻ അത്യന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ ബോധം മരണംവരെ എന്നെ വിട്ടുപിരിയുന്നതല്ല. ആ മഹതിയെകണ്ടു് യാത്രപറഞ്ഞു പിരിയാൻ സാധിക്കാത്തതിൽ എനിക്കു കുണ്ഠിതമുണ്ടു്. ഇന്നത്തെ സംഭവം അറിയുമ്പോൾ മിസ്സസ്സ് ഘോഷും എന്നെ തെററിദ്ധരിക്കുമെന്നുള്ള ഭയം എന്റെ ഹൃദയം പിളർക്കുന്നു. സംഘത്തിനു ഞാൻ സർവ്വാത്മനാ അഭ്യുദയം ആശംസിക്കുന്നു."

എന്നു്,

വിനീതയായ

പ്രേമലത.

കത്തെഴുതിത്തീൎന്നശേഷം അതും അൻപതുറുപ്പികയുംകൂടി ഒരു കവറിൽ അടച്ചു കൈയിൽ എടുത്തുകൊണ്ടു് അവൾ മുറിപൂട്ടി വീണ്ടും ആഫീസിലേക്കു തിരിച്ചു. എന്നാൽ ആഫീസിൽ പ്രവേശിച്ചില്ല. സ്റ്റോറിൽനിന്നു സുശീലയുടെ ഒരു സ്നേഹിതയെ വിളിച്ചു കവർ കൈയിൽ കൊടുത്തിട്ടു് അതു നിർമ്മലാദേവിയെ ഏല്പിക്കണമെന്നു

പറഞ്ഞു. അനന്തരം ആ സ്ത്രീയുടെ പ്രത്യാഗമനം കാത്തുനില്ക്കാതെ നേരെ വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങി.

അനന്തര സംഭവങ്ങൾ ഉളവാക്കിയ ദുസ്സഹമായ മനോവേദനകൊണ്ടു് അവൾ അന്നു് പതിവുപോലെ ഉച്ചയ്ക്കു ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയോ വൈകിട്ടു് കാപ്പി കുടിക്കുകയോ ചെയ്യാതെ അവളുടെ മുറിയിൽ തന്നെ ചിന്താമഗ്നയായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. രവികുമാരൻ വൈകിട്ടു് ആഫീസിൽ നിന്നും വന്നപ്പോൾ അവളുടെ മുഖം വാടിത്തളർന്നിരിക്കുന്നതു കണ്ടു് വല്ലാതെ വിഷമിച്ചു. ഇതിനു മുൻപു് ഒരിക്കലും അവളെ മ്ലാനവദനയായി അയാൾ കണ്ടിട്ടില്ല. മനസ്സുല്യങ്ങൾ കൊണ്ടു് സ്വദേശം വിട്ടു് ഓടി ഒളിക്കട്ടെ, ആത്മഹത്യ ചെയ്യട്ടെ; എന്നും മറ്റും ആലോചിച്ചു കണ്ഠിതപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അയാളെ തന്റെ കൊച്ചുസജാതിയാണു് ആശ്വസിപ്പിച്ചതും ധൈര്യപ്പെടുത്തിയതും. സാധാരണ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ധൈര്യം വെടിയുന്ന വിഷമഘട്ടങ്ങളിൽ പോലും പ്രേമലത അധൈര്യപ്പെടാറില്ല. അവളുടെ ദൃഢനിശ്ചയത്തെയും ധൈര്യത്തെയും ഈശ്വരവിശ്വാസത്തെയും രവികുമാരൻ പല പ്രാവശ്യം പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവളുടെ മുഖം വാടുന്നതിനു് തക്കതായ കാരണം ഉണ്ടായിരിക്കും. എന്നയാൾ തീർച്ചയാക്കി, ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു.

രവി—പ്രേമേ, എന്താണു നിന്റെ മുഖം ഇത്ര വാടിയിരിക്കുന്നതു്? എന്താ ശരീരത്തിനു നല്ല സുഖമില്ലേ; ഇന്നു് ആഹാരം ഒന്നും കഴിച്ചില്ലേ? കാര്യം പറയൂ.

പ്രേമലത തലേദ്ദിവസം വൈകിട്ടും അന്നു രാവിലെയുമുണ്ടായ സംഭവങ്ങൾ എല്ലാം സയാളെ അറിയിച്ചു;

രവി—പ്രേമേ, ഉദ്യോഗം ഭരിക്കാൻ നീ കലശൽ കൂട്ടിയപ്പോൾ ഞാൻ നൽകിയ താക്കീതു് ഓർക്കുന്നുണ്ടോ?

പ്രേമ—ചേട്ടാ, ഇങ്ങനെയെല്ലാം കലാശിക്കുമെന്നു കരു

തിയാണോ അന്ന് ചേട്ടൻ എന്നെ ജോലിക്കയക്കാൻ വിസമ്മതം കാണിച്ചതു്?

രവി—ഇത്തരത്തിൽ കലാശിക്കുമെന്നു ഞാൻ ശങ്കിച്ചില്ല. പക്ഷേ, പരാശ്രയം എന്റെ അനുജത്തിക്കു യോജിച്ചതല്ലെന്ന് എനിക്കു നല്ലവണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. ധർമ്മബോധവും ആത്മാഭിമാനവും പണയപ്പെടുത്തുന്നതിൽ ഇന്ന് അധികം പേരും മടിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ സംഘത്തിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീകളുടെ ഇടയിൽ ഇത്രമാത്രം നീചതയും, ചതിയും നടക്കുമെന്നു ഞാൻ സ്വപ്നേപി വിചാരിച്ചില്ല. ആരുടെ കൃത്രിമമാണെന്നാണ് നീ സംശയിക്കുന്നതു്?

പ്രേമ—യഥാർത്ഥമറിയാതെ ആരെ സംശയിക്കാനാണ്? അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു് പാപമല്ലേ. ഓരോരുത്തർക്കും അവരവരുടെ പ്രവൃത്തിക്കനുസരണമായ ഫലം ഈശ്വരൻ നൽകും.

രവി—നീ മാനേജരോട് എന്താണു പറഞ്ഞതു്?

പ്രേമ—ഞാൻ സത്യം മുഴുവനും പറഞ്ഞു. പോരെങ്കിൽ ആ തുകയും രാജിക്കത്തുമായി കൊടുത്തിട്ടുമുണ്ടു്.

രവി—നീ കത്തിലെന്താണു് എഴുതിയതു്?

പ്രേമലത സമിതിക്കയച്ച കത്തിന്റെ കാപ്പി രവിയെ കാണിച്ചു. തന്റെ സഹോദരിയുടെ നടപടിയെ അയാൾ ശ്ലാഘിച്ചു.

അന്ന് വനിതാ സംഘത്തിന്റെ പ്രവർത്തകസമിതി കൂടിയപ്പോൾ പണം മോഷണം പോയ വിവരവും അന്നു നടത്തിയ അന്വേഷണത്തിന്റെ ഫലവും നിർമ്മലാദേവി മററംഗങ്ങളെ അറിയിച്ചു. വസുന്ധര മുതലായ സാക്ഷികളുടെയും പ്രേമലതയുടെയും മൊഴികൾ അപ്പടി അവർ പറഞ്ഞു. അവരുടെ പ്രസംഗം അവസാനിച്ചു

പ്പോൾ മിസസ്സ് ഘോഷ് ചോദിച്ചു.

"പ്രേമലതയാണു് പണം എടുത്തതെന്നു് അവളുടെ മുഖത്തു നോക്കിപ്പറഞ്ഞോ?"

"പറഞ്ഞു."

"കഷ്ടം! ഭയങ്കരം! ഞാൻ ഈ നഗരത്തിൽ തന്നെ ഉള്ളപ്പോൾ എന്നെ അറിയിച്ചിട്ടു് ആ മഹാപാപം ചെയ്യാമായിരുന്നില്ലേ? വസുന്ധര, ദ്രോഹി, ആ കുട്ടി വന്നതു മുതൽ അവളെ ദ്രോഹിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയാണു്. ഇന്നു് അവൾക്കതു സാധിച്ചു. പ്രേമലതയുടെ രാജിക്കത്തു് എവിടെ? നിർമ്മല ആ കത്തെടുത്തു് മിസസ്സ് ഘോഷിന്റെ കൈയ്യിൽ കൊടുത്തു. മിസസ്സ് ഘോഷിനു നാലഞ്ചു പ്രാവശ്യം കണ്ണുതുടയ്ക്കാതെ കത്തു വായിച്ചു തീർക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. "ഇല്ല മകളെ, നിന്നെ ഞാൻ ഒരിക്കലും തെററിദ്ധരിക്കുകയില്ല നാളെ ഞാൻ സത്യമെല്ലാം കണ്ടുപിടിച്ചു എന്റെ മകളുടെ അഭിമാനം സംരക്ഷിക്കും. ആഫീസിലെ കളങ്കം തീർക്കും" കത്തു വായിച്ചു തീർന്ന ശേഷം ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടിയാണു് മിസസ്സ് ഘോഷ് സംസാരിച്ചതു്. അവർ തുടർന്നു. "ഇത്രത്തോളം സൽഭാവയോഗ്യതയുള്ള ഒരു യുവതിയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അവളുടെ മുഖത്തു് നിങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുക. ഒരു അസാധാരണതേജസ്സ് ആ മുഖത്തു കാണാം. അവളുടെ വിനയ സംപൂർണ്ണമായ പെരുമാററവും കൃത്യനിഷ്ഠയും ആരെയും വശീകരിക്കുന്നതാണു്. അവൾ നമ്മുടെ ആഫീസിൽ വന്നതുമുതൽ വസുന്ധരയും കൂട്ടകാരും അവളെ പുച്ഛിക്കാനും കുററപ്പെടുത്താനും തുടങ്ങി. അവളോടുകൂടി താമസിക്കുന്ന സഹോദരൻ അവളുടെ കാമുകനാണെന്നു് ആഫീസിൽ പറഞ്ഞുപരത്തി. പല ദൂഷണികളും എന്നോടു പറഞ്ഞു. അപ്പോഴെല്ലാം ഞാൻ അവരെ ശാസിക്കയും ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. പ്രേമലതയു

ടെ സേവനം നമ്മുടെ സംഘത്തിനു ഒരു വലിയ നേട്ട മായി ഞാൻ കരുതിയിരുന്നു. സത്യം പറയുന്ന പക്ഷം ക്രമേണ എൻെറ സ്ഥാനത്തേക്കു് അവളെ ഉയർത്തണ മെന്നു് ഞാൻ ആശിച്ചു. ഏതായാലും നാളെ കാലത്തു ഞാൻ ആഫീസിൽ വരട്ടെ. കള്ളിയെല്ലാം പുറത്താക്കി, കള്ളിയേയും പുറത്താക്കിയേക്കാം.

പിന്നീട്ടു നടന്ന സംഘനടപടികളിലൊന്നും അധി കമായി പങ്കുകൊള്ളാതെ ഏതാണ്ടു്, വിഷണ്ണയും അന്യ മനസ്കയുമായി മിസ്സിസ്സ് ഘോഷ് കഴിച്ചുകൂട്ടി.

അദ്ധ്യായം 15

മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് പിറേറദിവസം ആഫീസ് സമ യത്തിനു് അല്പം മുമ്പു് ആഫീസിലെത്തി. നിർമ്മലാ ദേവിയും അവരെ അനുഗമിച്ചു. നിർമ്മലാദേവി ആഫീ സിലെ ചാർജ്ജ് ഏററതുമുതൽ വസുന്ധര അവിടെയു ള്ള ജോലിക്കാരിൽ സർവപ്രധാനിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടുക യാണു്. നിർമ്മലാദേവി ആഫീസിൻെറ പടിക്കൽ എ ത്തുമ്പോഴേക്കും അവൾ ഓടി എത്താറുണ്ടെന്നു മാത്രമല്ല, ഏക ദേശം അര മണിക്കൂർ നേരം ആഫീസുകാര്യങ്ങളും, മ ററു പലതും സംസാരിക്കാറുമുണ്ടു്. നിർമ്മലാദേവിക്കു് അവളെ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു മാത്രമല്ലാ, അവളിൽ ഒരു പ്രത്യേക താല്പര്യവും പ്രീതി യും ഉള്ളതായി തോന്നും. അന്നും അവൾ ഓടിയെത്തി. എന്നാൽ അപ്രതീക്ഷിതമായി മിസ്സസ്സ് ഘോഷിനെയാ ണു് കണ്ടതു്. പെട്ടെന്നു് അവൾ സംഭ്രാന്തയും മ്ളാ നവദനയുമായി. ആ മുഖഭാവം തനിക്കു തന്നെ വിരോ

ധമായ സാക്ഷ്യമായിത്തീരുന്ന അവളുടെ മുഖഭാവം മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് സശ്രദ്ധം നോക്കി. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു് സ്വപ്നത്തിൽ നിന്നുണർന്നതുപോലെ അവൾ ദേവിയെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. ഇത്രയും സംഭ്രമിച്ചു പോയതു് ഒട്ടും യോഗ്യമായില്ല എന്നവൾക്കു തോന്നി. തന്റെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ കുറെക്കൂടി കീഴടക്കി നിർത്തേണ്ടതായിരുന്നു എന്നവൾ ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി.

മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് മുറിയിൽ ചെന്നു് ആഫീസിലെ ജോലിക്കാരെ ഓരോരുത്തരെയായി വിളിച്ചു് വിസ്തരിച്ചു. പതിവായി വസുന്ധരയോടുകൂടി ആഫീസിൽ നിന്നും പോകാറുള്ള അവളുടെ കൂട്ടുകാരികളോടു ചോദിച്ചതിൽ തലേദിവസം അവർ ഒരുമിച്ചിറങ്ങിയെങ്കിലും വസുന്ധരയ്ക്കു് ഒരു സ്നേഹിതയെ കാണേണ്ടിയിരുന്നതിനാൽ അവൾ മറെറാരു വഴി തിരിഞ്ഞു പോയെന്നു മനസ്സിലായി. സ്റ്റോറിലെ ജോലിക്കാരെ വിസ്തരിച്ചതിൽ വസുന്ധര ഒരു കടയിൽ നിന്നു് സാമാനങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതു കണ്ടെന്നു് ഒരുവൾ പറഞ്ഞു. അവളെ സംശയിച്ചിട്ടാണു് മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് വന്നയുടൻ സശ്രദ്ധം നോക്കിയതെന്നും, അവളുടെ അപ്പോഴത്തെ മുഖഭാവം അവരുടെ സംശയത്തെ ബലപ്പെടുത്തിയെന്നും ബോധ്യപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു് വസുന്ധര വിസ്താരവേളയിൽ കള്ളി പുറത്താകാതിരിക്കാൻ വേണ്ട കരുതലോടുകൂടിയാണു് ഓരോ ചോദ്യങ്ങൾക്കും മറുപടി പറഞ്ഞതു്. മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് വസുന്ധരയെ ഉപദേശിച്ചും ശാസിച്ചും നോക്കി, പക്ഷേ ഒരു പ്രയോജനവും ഉണ്ടായില്ല. ഗത്യന്തരമില്ലെന്നു കണ്ടു് മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടരെ വരുത്തി. സത്യം പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ നേരിടാവുന്ന അനുഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തശേഷം വസുന്ധരയെ പോലീസ്സ് സ്റ്റേഷനിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതാ

ശ്രി അദ്ദേഹം വെളിപ്പെടുത്തി. വസുന്ധരയുടെ ധൈര്യം അസ്തമിച്ചു. അവൾ കുനിഞ്ഞു് മിസസ്സ് ഘോഷിന്റെ പാദങ്ങളിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ക്ഷമായാചനം ചെയ്തു.

മി.—എന്റെ കാലു പിടിക്കുന്നതെന്തിനാണു്: സത്യം തുറന്നു പറയുകയാണെങ്കിൽ നിനക്കു മാപ്പു തരാമെന്നു് പല പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞതല്ലോ.

വസു—പറയാം, ഇദ്ദേഹം എന്നെ ഹിംസിക്കാതെ രക്ഷിക്കണം പോലീസ്സ് സ്റേറഷനിൽ പോകേണ്ടി വന്നാൽ...

മി. ഘോഷ്—സത്യം പറഞ്ഞാൽ ഇതിന്റെ ഒന്നും ആവശ്യം നേരിടുകയില്ല തെററുപററാത്ത മനുഷ്യർ ചുരുക്കമല്ലേ? ഏതെങ്കിലും കാരണവശാൽ ഒരു കളവു ചെയ്തു പോയെങ്കിൽ തന്നെയും അതിനെപ്പററി പശ്ചാത്തപിക്കുകയും മേലാൽ സത്യം പറയാൻ ശ്രമിക്കുകയുമല്ലേ വേണ്ടതു്. സത്യം പറഞ്ഞാൽ ഇദ്ദേഹത്തിനും സന്തോഷമാകുമല്ലോ. നിനക്കു് ഒരു വിധത്തിലും ഉപദ്രവം ഉണ്ടാകാതെ ഞാൻ സൂക്ഷിക്കാം.

വസു—പ്രേമലത ഇവിടെ വന്നതുമുതൽ എനിക്കു് അവരോടു് അസൂയ തോന്നിത്തുടങ്ങി. അതിനു കാരണം എന്റെ ജോലി നഷ്ടപ്പെടുമെന്നുള്ള ഭയമാണു. അതു മാത്രമല്ല ഓരോ ദിവസം കഴിയുംതോറും ദേവിക്കു് അവരോടുള്ള വാത്സല്യം വർദ്ധിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. അതു് എന്റെ ഭയം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് പ്രേമലതയെ എങ്ങനെയെങ്കിലും ഇവിടെ നിന്നു് അകററണമെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി. ദേവിയുടെ അവധിക്കാലം ഇതിനു പററിയ അവസരമായി എനിക്കു തോന്നി. ഇന്നലെ അവർ ഈ മുറിയിൽ വന്നതും പേ

ട്ടർ വെയിററ് എന്തിൻെറയോ പൊതിഞ്ഞെടുത്തു വെയ്ക്കുന്നതും ഞാൻ കണ്ടു. അവർ പോയശേഷം ഞാൻ മുറിക്കകത്തു കയറി നോക്കിയപ്പോൾ നോട്ടുകൾ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു. ഇതുതന്നെ സൌകര്യമെന്നു കരുതി ഞാൻ അതെടുത്തു കൊണ്ടു പോയി.

മി ഘോ—നിങ്ങളുടെ എടുത്തതെന്ന് മററാർക്കെങ്കിലും അറിയാമോ?

വസു—വാസന്തി കണ്ടു. എൻെറ ഉദ്ദേശം ഞാൻ അവളെ ധരിപ്പിച്ചു. ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപാ അവൾക്കു കൊടുത്തു

ഇതിനെ തുടർന്ന് മിസ്സസ്സ് ഘോഷും ഇൻസ്പെക്ടറും പല ചോദ്യങ്ങൾ ചെയ്തു. വസുന്ധര പരമാർത്ഥമെല്ലാം പറഞ്ഞു. അനന്തരം വാസന്തിയെ വിളിച്ചു. വസുന്ധരയുടെ ഭാവം കണ്ടപ്പോൾ തന്നെ അവൾ കുററം സമ്മതിച്ചെന്ന് വാസന്തിക്കു മനസ്സിലായി. അതിനാൽ അവളും നടന്നതെല്ലാം തുറന്നുപറഞ്ഞു, വിചാരണ അവസാനിച്ചു. ഇൻസ്പെക്ടർ പോയി.

മി. ഘോ—വസുന്ധരയ്ക്കും, വാസന്തിക്കും ഇന്നു മുഴുവൻ അവധി തന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അവധിയിലാകയാൽ നിങ്ങളുടെ കേസ്സിന് തീർച്ച കല്പിക്കാൻ എനിക്കു അധികാരമില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല രണ്ടു പേരും കുറേ സർവീസുള്ളവരുമാണ്. അതുകൊണ്ടു ഇന്നു വൈകുന്നേരം ഭരണസമിതി വിളിച്ചുകൂട്ടി വിവരം ഞാൻ സമിതിയെ അറിയിക്കാം: എന്താണ് തീർച്ചയെന്ന് നാളെ നിങ്ങളെ അറിയിക്കാം. ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു പോകാം.

അനന്തരം മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് വിമലയെ വിളിച്ചു. "വിമലേ, പ്രേമലത മോഷ്ടിക്കുമെന്ന് നീയും വിചാരിച്ചോ?

"ഇല്ല. അവർ മോഷ്ടിക്കുകയില്ലെന്നല്ല, ഒരു കള്ളവു പറയുകപോലും ചെയ്യുകയില്ലെന്നും, വസുന്ധരയും കൂട്ടുകാരും അവരെ ദ്രോഹിക്കാനായി കള്ളം പറയുകയാണെന്നും ഞാൻ ദേവിയോടു പറഞ്ഞു: അവക്കെല്ലാം പ്രേമലതയോടു് വിരോധമുണ്ടെന്നു വിചാരിക്കുന്നതിനെക്കാം എനിക്കവരോടു് പ്രത്യേക സ്നേഹം ഉണ്ടെന്നു വിചാരിക്കുന്നതല്ലേ ഉത്തമമെന്നു് ദേവി എന്നോടു ചോദിച്ചു."

"അതിരിക്കട്ടെ, ആ കുട്ടി എവിടെയാണു താമസിക്കുന്നതെന്നറിയാമോ? എനിക്കവളെ ഒന്നു കാണണം."

"അറിഞ്ഞുകൂടാ"

"സുശീലയുടെ വീടറിയാമോ?"

"അറിയാം"

"എന്നാൽ നീ ഇപ്പോഴും തന്നെ സുശീലയുടെ വീടിൽ പോകണം. ഒരു പക്ഷേ, പ്രേമലത അവിടെ കണ്ടേക്കും. ഇല്ലെങ്കിൽ അവിടെനിന്നും ആരെയെങ്കിലും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് പോകാൻ നോക്കണം സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ വിവരമെല്ലാം സുശീലയെ ധരിപ്പിക്കണം. ഞാൻ പ്രേമലതയെ അന്വേഷിക്കുന്നെന്നും നാളെ കാലത്തു് ഇവിടെ വരാൻ പറഞ്ഞെന്നും അവളെ അറിയിക്കാൻ പറയണം."

"പറയാം"

"എനിക്കു് തീരെ സൌകര്യമില്ല. അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ തന്നെ പോയി അവളെ കണ്ടു പറയുമായിരുന്നു."

വിമലയെ അയച്ചശേഷം മിസസ്സ് ഘോഷ് സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങി.

* * * * * *

പിറേറന്നു കാലത്തു് രവികുമാരൻ ആഫീസിലേക്കു പോയശേഷം പ്രേമലത സുശീലയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു

അവർ ബദ്ധപ്പെട്ടു് മുറിയിൽനിന്നിറങ്ങി ഗേററിലേക്കു നടന്നു. പ്രേമലത അവരെ സമീപിച്ചപ്പോൾ അവർ അവളെ വാത്സല്യപൂർവ്വം ആലിംഗനം ചെയ്തു. മാതൃവക്ഷസ്സിലേക്കു തല ചാച്ചു നില്ക്കുന്ന ഒരു കുട്ടിയെപ്പോലെ അവൾ നിന്നുപോയി. രണ്ടുപേരുടേയും കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു. മിസ്സസ്സ് ഘോഷ് സാരിയുടെ തുമ്പുകൊണ്ടു് ആദ്യം തന്റെയും രണ്ടാമതു് പ്രേമലതയുടെയും കണ്ണുനീർ തുടച്ചു. "മകളെ; നടന്നതെല്ലാം മറന്നുകളയു. നിന്റെ മനസ്സിനെ എത്രമാത്രം വ്രണപ്പെടുത്തി എന്നുള്ളതു് എനിക്കു് ഊഹിക്കാം. ഇനി അതിനെപ്പററി വിചാരിക്കുകയോ പറയുകയോ അരുതു്." എന്നു പറഞ്ഞു് അവളുടെ കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് അകത്തുപോയി.

അദ്ധ്യായം 16

സുശീല—വീണ്ടും ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചോ?

പ്രേമ—ഇല്ല. എനിക്കതിൽ തീരെ തൃപ്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് ദേവിയുടെ അവധി തീൎന്നിട്ടു് തീർച്ചയാക്കാമെന്നു് പറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു.

സുശീ—ദേവി വളരെ നിർബന്ധിച്ചില്ലേ?

പ്രേമ—നിർബന്ധിച്ചു. ആ നിർബന്ധത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണു് ഞാൻ അങ്ങനെ സമാധാനം പറഞ്ഞതു്: അതിരിക്കട്ടെ. സുശീലയ്ക്കു പ്രമോഷൻ കിട്ടിയതിൽ ഞാൻ അഭിനന്ദിക്കുന്നു.

സുശീ—എന്തു പ്രമോഷൻ? ആരുപറഞ്ഞു?

പ്രേമ—അല്ല, ആ വിശേഷം നിന്നോടു് ആരും പറ

ഞതില്ലേ? വാസന്തിക്കു പകരം ക്ലാർക്കായി ആഫിസിൽ എടുത്തു. വിമലയ്ക്കു് റൈറ്റപ്പ്റൈറ്റിംഗു് ജോലി കൂടി ചെയ്യുന്നതിനു് പത്തുരൂപ്പിക അലവൻസു് അനുവദിച്ചു. ദേവിയുടെ നിർബന്ധത്തിനു എങ്ങനെയും സമാധാനം പറയാം. വിമലയോടാണു് എതിർവാദം ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതു്. അവൾക്കു് എന്നോടു ഇത്ര സ്നേഹമുണ്ടെന്നു് ഇന്നാണു് ഞാൻ അറിഞ്ഞതു്..........അതാ ഡാക്ടർ വരുന്നു എന്നുപറഞ്ഞു രണ്ടുപേരും എഴുന്നേററു.

ഡാ—എങ്ങനെയിരിക്കുന്നു? ക്ഷീണത്തിനു കുറവുണ്ടോ?

സുശീ—അല്പം കുറവുണ്ടു്.

ഡാ—കഴിയുന്നത്ര വിശ്രമിക്കണം. എന്തെല്ലാമാണു് ആഹാരം?

സുശീ—ഓവൽടിനും ഗ്ലൂക്കോസും പാലിൽചേർത്തു കുടിക്കുന്നുണ്ടു്.

ഡാ—ആരുടെ നിർദ്ദേശമാണു്?

സുശീല പ്രേമലതയെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടുപറഞ്ഞു. "എന്റെ സ്നേഹിത തന്നെയാണു് പറഞ്ഞതു്"

ഡാ—ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലേ പ്രേമലതാദേവി ഒരൊന്നാന്തരം നഴ്സാണെന്നു്. നിങ്ങൾ അവർക്കു് എത്രമാത്രം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു് അറിയാമോ? വാസ്തവത്തിൽ എന്റെ മരുന്നും ചികിത്സയുമല്ല അവരുടെ ശുശ്രൂഷയാണു് നിങ്ങളെ മൃത്യുവക്ത്രത്തിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചതു്. അതൊരിക്കലും മറക്കരുതു്.

സുശീ—എന്റെ അമ്മയും അനുജത്തിയും കുറച്ചു മുമ്പും ആ കാര്യം പറഞ്ഞു. അവിടുത്തെ ദയയും എനിക്കു മറക്കാവുന്നതല്ല.

ഡാ—ഞാൻ ഈ തൊഴിലിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവനാ

ല്ലേ. എന്നാൽ പ്രേമലതാ ദേവിയോ?

പ്രേമ—ഈ പ്രശംസയൊന്നും ഞാൻ അർഹിക്കുന്നില്ല. പരോപകാരം മനുഷ്യത്വം മാത്രമല്ലേ. ആപത്തിൽപെട്ടിരിക്കുന്നവരെ സഹായിക്കേണ്ടതു മനുഷ്യധർമ്മമാണു്. എന്റെ ആഗ്രഹം അനുസരിച്ചു് ആ ധർമ്മം നിറവേററാൻ സാധിക്കാത്തതിലേ എനിക്കു കുണ്ഠിതമുള്ളു. സുശീല എന്റെ സ്നേഹിതയും സഹോദരിയുമാണല്ലോ.

ഡാ—ധർമ്മമോ? ഇന്നു് മനുഷ്യർക്കു് എന്തെങ്കിലും ധർമ്മമുണ്ടോ? അതു വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾക്കു് ഭ്രാന്താണെന്നു പറയും. തൻകാര്യം നോക്കി ജീവിക്കണം. അതാണു സാമർത്ഥ്യം. ഇതെല്ലാം, സ്വന്ത അനുഭവത്തിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ച തത്വങ്ങളാണു. എന്റെ പേരുപറഞ്ഞാൽ ആരും അറിയുകയില്ല. നേരെമറിച്ച ഭ്രാന്തൻഡാക്ടർ എന്നു പറഞ്ഞാൽ കൊച്ചുകുട്ടികൾക്കും വൃദ്ധന്മാർക്കും അറിയാം.

പ്രേമലത അതുകേട്ടു മന്ദഹസിച്ചു. സുശീലയും ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പ്രേമലതയെ എന്തോ അനുസ്മരിപ്പിക്കാനുദ്ദേശിക്കുന്ന രീതിയിൽ ഒന്നു നോക്കി.

ഡാക്ടർ—എന്റെ ഈ സ്ഥാനപ്പേരു ഇതിനു് മുൻപു് കേട്ടിട്ടില്ലേ?

പ്രേമ—(ഒരു പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി) ഉണ്ടു്. ഒരു ദിവസം ഞാനും സുശീലയും ആഫീസിൽനിന്നു മടങ്ങുമ്പോൾ ഒരാൾക്കൂട്ടം കണ്ടു, അതു പിരിഞ്ഞുതുടങ്ങിയപ്പോൾ ചില കുട്ടികൾ ഇങ്ങനെ വിളിക്കുന്നതും കേട്ടു. എന്താണു് ആളുകൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു്".

ഡാ—എനിക്കു എങ്ങനെ അറിയാം? അതു് അവരോടു തന്നെ ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കേണ്ടതാണു്". എനിക്കു നല്ല പ്രാക്ററീസും ധാരാളം വരവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രഭുക്കന്മാർ പണസ്സഞ്ചികളുമായി എ

ന്ന വരുഞ്ഞിരുന്നു. പലപ്പോഴും അഗതികളെ നോക്കാൻ സൌകര്യപ്പെടാതെ വന്നിട്ടുണ്ടു്. അതിനെപ്പററി ഞാൻ ഗാഢമായി ആലോചിച്ചു. സാധുക്കൾക്കു് ഉപകാരം ചെയ്യാൻ സാധിക്കാത്ത ജീവിതംകൊണ്ടു പ്രയോജനമില്ലെന്നു് എനിക്കു തോന്നി. വിശേഷിച്ചും ഒരു ഡാക്ടരായിരിക്കവെ പ്രേമലതാദേവി പറഞ്ഞതുപോലെ, പരോപകാരവും അഗതികളുടെ ആപന്നിവാരണവും മനുഷ്യധർമ്മമാണെങ്കിൽ, ആ ധർമ്മത്തെ പാലിക്കാൻ,മെഡിക്കൽഡിപ്പാർട്ടുമെൻറിലുള്ളവർക്കുള്ളതുപോലെ സൌകര്യം മററാർക്കുമില്ലതന്നെ. പെട്ടെന്നു് എൻെറ ആതുരശാല സാധുക്കളുടെ സങ്കേതമായ ഈ സ്ഥലത്തേയ്ക്കു മാററി. ആരെങ്കിലും രോഗമെന്നു കേട്ടാൽ വിളിക്കാതെതന്നെ ചെന്നു് പരിശോധിച്ചു ചികിത്സിക്കാൻ തുടങ്ങി. അതുവരെ ഡാക്ടർ സുന്ദരമായിരുന്ന ഞാൻ ഭ്രാന്തൻ ഡാക്ടരുമായി.

പ്രേമ—ഇപ്പോഴും ധാരാളം രോഗികളെ ചികിത്സിക്കുന്നില്ലേ?

ഡാ—ഉണ്ടു്, പക്ഷേ, സാധുക്കളെമാത്രം. പണക്കാർ പലരും എനിക്കു ഭ്രാന്താണെന്നു പറഞ്ഞു മാറി. എന്നാൽ അവരും മററുള്ള ഡാക്ടറന്മാർ ഉപേക്ഷിക്കുമ്പോൾ എൻെറ അടുത്തുവരും.

പ്രേമ—സാധുക്കളിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന പ്രതിഫലം കൊണ്ടു ആശുപത്രി നടത്താൻ സാധിക്കുമോ?

ഡാ—അവരോടു ഞാൻ പ്രതിഫലം വാങ്ങാറേ ഇല്ല. തന്നാൽപോലും വാങ്ങുകയില്ലെന്നാണു് എൻെറ നിർബന്ധം. അതുകൊണ്ടു് ആശുപത്രി നടക്കാനുള്ള പണം ധനവാന്മാരിൽനിന്നും ഉണ്ടാക്കണം.

സുശീ.—സ്വാൎത്ഥം വെടിഞ്ഞു പരോപകാരത്തിനുവേണ്ടി ജീവിക്കുന്നവർ ഇന്നു എത്ര അപൂൎവ്വം! ഇന്നുള്ളവർക്കു അങ്ങനെയുള്ളവരെപ്പററി ചിന്തിക്കാനെങ്കിലും സാധിക്കുമോ? ആ സ്ഥിതിക്കു അവിടത്തേക്കു ഇങ്ങനെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേരു നൽകിയതിൽ ആശ്ചൎയ്യപ്പെടാനില്ല.

ഡാക്ടർ:—പരോപകാരം ചെയ്തില്ലെങ്കിലും പരോപദ്രവം ചെയ്യാതിരിക്കേണ്ടതല്ലെ. സാധുക്കളുടെ രക്ഷാമാൎഗ്ഗം അവർ തടയുന്നു. അവൎക്കു രോഗം പിടിപെട്ടാൽ ചികിത്സിക്കുവാൻ പണമില്ല. എന്റെ അടുത്തു വരാൻ ദ്രോഹികൾ സമ്മതിക്കുകയില്ല. "അയാൾക്കു ഭ്രാന്താണു് അവിടെ ചെന്നാൽ അയാൾ വെറുതെ കൊന്നുകളയും." എന്നു പറഞ്ഞു ഭയപ്പെടുത്തും. അതുകൊണ്ടു കുറെക്കാലം ഞാൻ അവരെ അന്വേഷിച്ചു പിടിച്ചു ചികിത്സിക്കേണ്ടി വന്നു. ഇപ്പോൾ സാധുക്കളും, ഇടത്തരക്കാരും വലിയവരും എന്നെ അന്വേഷിച്ചു വരുന്നുണ്ടു്. എങ്കിലും ഇടത്തരക്കാൎക്കും വലിയവൎക്കും എന്നെ ആക്ഷേപമുണ്ടു്. ഞാൻ റോഡിൽ ഇറങ്ങിയാൽ ഭ്രാന്തൻ എന്നു കുട്ടികൾ വിളി തുടങ്ങും.

പ്രേമ.—അതു കേൾക്കുമ്പോൾ ദേഷ്യം വരാറില്ലേ?

ഡാക്ടർ—ഇല്ല, ചിരിവരാറുണ്ടു്. ചിരിക്കും.

സുശീ.—അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് കുട്ടികൾ ഇങ്ങനെ തുടരുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു.

ഇങ്ങനെ അല്പനേരത്തെ സംഭാഷണത്തിനുശേഷം ഡാക്ടർ സുന്ദരം സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി.

സുശീ.—ഡാക്ടരദ്ദേഹത്തിനെപ്പററി പല വിവരങ്ങ

ളും അറിയാൻ താല്പൎയ്യമുണ്ടായിരുന്നുവല്ലോ. ഇന്നു
നേരിട്ടു അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നും കാൎയ്യങ്ങൾ അറി
ഞ്ഞുവല്ലോ. എന്തോ ചിന്തയിലായിരുന്ന പ്രേമല
ത, സുശീലപറഞ്ഞതൊന്നും കേട്ടില്ല. സുശീല തുട
ൎന്നു. "അല്ലല്ല! എന്തോ സ്വപ്നം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുക
യാണെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ. ഇത്ര പെട്ടെന്നു ഈ
ചിന്തയ്ക്കുള്ള കാരണം? അറിയത്തക്കതാണെങ്കിൽ
പറയണം. എന്നാൽ കഴിവുള്ളതാണെങ്കിൽ പരി
ഹാരമുണ്ടാക്കാം."

പ്രേമ.—ഹെയ്, ഒന്നുമില്ല. ആദൎശസമ്പന്നനും മഹാമന
സ്കനുമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ത്യാഗത്തെപ്പറ്റി ഓർ
ക്കുകയായിരുന്നു.

സുശീ.—അത്രേയുള്ളോ? പെട്ടെന്നുള്ള ഭാവഭേദം കണ്ടി
ട്ട് ഞാൻ മററു പലതും ശങ്കിച്ചുപോയല്ലോ.

പ്രേമ:—പലതും ശങ്കിക്കാനെന്താണുള്ളത്? എന്തെല്ലാ
മോ മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് സുശീല സം
സാരിക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു.

സുശീ.—സങ്കല്പമൊന്നുമില്ല. കണ്ടതു പറഞ്ഞു എന്നേ
യുള്ളൂ. ഏതുമാകട്ടെ. അദ്ദേഹത്തെപ്പോലുള്ള ത്യാ
ഗികൾ മാതൃകാസ്ത്രീരത്നങ്ങളുടെ ആരാധനാമൂൎത്തി
കളായിത്തീരുന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനുണ്ടോ?

പ്രേമ.—അദ്ദേഹത്തിന്റെ ത്യാഗത്തിൽനിനക്ക് ഒട്ടും അ
ത്ഭുതം തോന്നുന്നില്ലേ?

സുശീ:—തോന്നുന്നില്ലെന്നോ? അദ്ദേഹം ഒരു സാധാരണ
മനുഷ്യനാണോ? പാശ്ചാത്യകലാശാലയിൽ നിന്നും
ഡാക്കടർ ബിരുദമായി നാട്ടിലെത്തി പേരും പെരു
മയും നേടിയതിനുശേഷം അവയെല്ലാം ഉപേ

ൻ വന്നതു് നിങ്ങളെയും സഹോദരനെയും ക്ഷണിക്കാനാണു്. നാളെ രാത്രിയിൽ സുന്ദരം അയാളുടെ ചില സ്നേഹിതന്മാർക്കു ഒരു വിരുന്നു കൊടുക്കുന്നു. സ്ത്രീകളെയും ക്ഷണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നിങ്ങളും സഹോദരനും കൂടിവരണം. സഹോദരനു് സുന്ദരം ഒരെഴുത്തു് അയച്ചിട്ടുണ്ടു്.

പ്രേമ—ഞങ്ങൾ വരാമല്ലോ. ജ്യേഷ്ഠനു് നിശ്ചയമായും സന്തോഷമായിരിക്കും. അന്യനാട്ടിലായിക്കഴിഞ്ഞാൽ അവനവന്റെ നാട്ടുകാരെ കാണുന്നതുതന്നെ എത്ര സന്തോഷമാണു്.

ആശ—വരണേ, മറക്കരുതു്.

പ്രേമ—നിശ്ചയമായും വരാം. അമ്മ സൌകര്യമുള്ളപ്പോഴെല്ലാം ഇങ്ങോട്ടു വരണം. പകൽ ഞാൻ തനിച്ചു ഇവിടെ കാണും.

ആശ—നിനക്കു് അങ്ങോട്ടും, വരാമല്ലോ. സുന്ദരം അധികവും അവിടെ കാണുകില്ല. ഉണ്ടെങ്കിലും അയാൾ മുകളിൽ ഇരിക്കുകയേ ഉള്ളൂ.

പ്രേമ—ഞാൻ വരാം.

ആശ—എന്നാൽ ഞാൻ പോകട്ടെ: സുന്ദരത്തിനു് വല്ലയിടത്തും പോകണമെങ്കിൽ കാർ വേണമല്ലോ

പ്രേമലത മോട്ടോർകാർ നിൽക്കുന്നിടം വരെ അനുഗമിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 17

രവികുമാരനും പ്രേമലതയും കൽക്കത്തയിൽ എത്തിയിട്ടു് വർഷം ഒന്നു കഴിഞ്ഞു. അവരുടെ വസ്തുക്കളിൽ നിന്നും ബാങ്കു നിക്ഷേപങ്ങളിൽ നിന്നും ഉള്ള ഒരു കൊല്ലത്തെ ആദായം ഇതിനകം അവർക്കു കിട്ടുകയും അതിൽ മൂവായിരം ഉറുപ്പിക രാമസ്വാമി മുതലിയാരുടെ പത്നിക്കു് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. രവികുമാരന്റെ പ്രാപ്തിയും സ്വഭാവഗുണവും മൂലം അയാൾക്കു രണ്ടുമൂന്നു നല്ല കയററങ്ങൾ കിട്ടി. ഇപ്പോൾ അയാളുടെ ശമ്പളം കൊണ്ടു് അയാൾക്കും സഹോദരിക്കും ക്ലേശം കൂടാതെ ജീവിക്കാം. എങ്കിലും തക്ക ഒരു ജോലി കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള ആശ ഇപ്പോഴും പ്രേമലതയ്ക്കുണ്ടു്. മിസ്സ്സ് ഘോഷ് വളരെ നിർബന്ധിച്ചിട്ടും തനിക്കു് ഒരു ദുഷ്പേരുണ്ടാക്കിയ സ്ഥാപനത്തിൽ വീണ്ടും ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ അവൾ വിസമ്മതിച്ചു. അതിനു പ്രധാനകാരണം രവികുമാരന്റെ നിർബന്ധമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചില്ലെങ്കിലും കൂടെക്കൂടെ അവൾ സംഘം ആഫീസിൽ പോകുകയും മിസ്സസ്സ് ഘോഷിനെ കാണുകയും അപ്പോഴെല്ലാം പ്രതിഫലംകൂടാതെ ഒന്നും രണ്ടും മണിക്കൂർ ജോലിചെയ്തു് അവരെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തുവന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി സംഘാംഗങ്ങളായ മഹതികളുമായി പരിചയപ്പെടുന്നതിനും തന്റെ സ്വഭാവയോഗ്യതകൊ

കൊണ്ടുതന്നെ രക്ഷപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. പക്ഷേ കുറെ താമസിക്കും. അതു മാത്രമല്ല, ജ്വരം, പിടിപെട്ടെന്നും വരും: ഏതായാലും നിങ്ങൾ അതിവിദഗ്ദ്ധരായ ഒരു നഴ്സാണു്. നിങ്ങളുടെ സഹായം ഏതൊരുഡാക്ടരും വിലയേറിയ നേട്ടമായി കരുതും.

പ്രേമ —ആതുരശുശ്രൂഷ എനിക്കിഷ്ടമാണു്. പക്ഷേ, ഇനിയും നഴ്സിംഗു് പഠിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല.

ഡാ—പഠിക്കേണ്ട. പഠിച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം മതി. ഒരു നല്ല ഡാക്ടരുടെ കൂടെ കുറേക്കാലം കഴിച്ചാൽ രണ്ടും മൂന്നും കൊല്ലം പഠിച്ചവരെക്കാൾ സമർത്ഥയാകും. നിങ്ങളെ സഹായി ആയി ലഭിക്കുന്ന ഡാക്ടർ ഭാഗ്യവാനായിരിക്കും. ആ ഭാഗ്യം...........

പ്രേമ.........ഡാക്ടർ സുന്ദരം അർദ്ധോക്തിയിൽ വിരമിച്ചു.

ഡാക്ടരുടെ ആശയം മനസ്സിലാക്കുകയാൽ പ്രേമലതയുടെ മുഖം അവനതമായി. പ്രേമലത ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സ്ത്രീയ്ക്കു പൂർണ്ണബോധം വീണു. അടുത്തുനിന്നിരുന്ന വൃദ്ധയോടു പരിഭ്രമത്തിൽ അവൾ പ്രകാരം ചോദിച്ചു. "അയ്യോ, ഞാൻ ഇപ്പോൾ എവിടെയാണു്? ഇവിടെ എങ്ങനെ വന്നു?"

വൃദ്ധ—ഒട്ടും പരിഭ്രമിക്കേണ്ട. വിഷമാവസ്ഥകൾ ആകെ മാറി. ഈശ്വരൻ കനിഞ്ഞു. വിവരങ്ങൾ പതുക്കെ അറിയിക്കാം.

അടുത്ത മുറിയിൽ എന്തോ എടുക്കുന്നതിനായി പോയിരുന്ന പ്രേമലത ഈ സംഭാഷണം കേട്ടു് ഓടി എത്തി.

പ്രേമ—എന്താ സോദരി എന്തിനു വിഷമിക്കുന്നു.. ഞങ്ങൾ എല്ലാവരും ഉണ്ടല്ലോ. വീട്ടിൽ പോകാനുള്ള ധൃതിയാണോ? ഒട്ടും ധൃതിപ്പെടേണ്ട. ഇന്നു് നിങ്ങ

ളുടെ വീടു തന്നെ. സഹായത്തിനായി ഞങ്ങൾ എല്ലാവരും ഉണ്ടല്ലോ.

സ്ത്രീ—(സാശ്ചര്യം) അല്ല, ഇതാരു് പ്രേമലതാ ദേവിയോ? ഇതെന്തുമായ, ഞാൻ സ്വപ്നം കാണുകയാണോ? ഇതിന്റെ എല്ലാം രഹസ്യമെന്തു്?

ഇത്രയും കേട്ടപ്പോൾ പ്രേമലത ആ സ്ത്രീയെ ഒന്നു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി.

പ്രേമ—(അത്യാശ്ചര്യത്തോടുകൂടി) അല്ലല്ല, രമണിയോ? ഞാൻ തീരെ മനസ്സിലാക്കിയില്ലല്ലോ. ഈ നാട്ടിലുള്ളവർ ആരോ ആണെന്നല്ലേ ഞാൻ വിചാരിച്ചതു്? രമണീ, നിങ്ങൾ എപ്പോൾ ഇവിടെ വന്നു. എന്തിനായിട്ടു വന്നു. ആരെല്ലാം കൂടെയുണ്ടു്?

രമണി—ആദ്യമായി ഞാൻ ഇപ്പോൾ എവിടെയാണെന്നും, ഇവിടെ നാം രണ്ടുപേരും വന്നുചേരുവാനുള്ള കാരണമെന്താണെന്നും പറയണം. അതിനുശേഷം എന്റെ കഥകൾ പറയാം.

രോഗിയുടെയും പ്രേമലതയുടെയും സംഭാഷണം കേട്ടു് വരാന്തയിൽ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഡാക്ടരും രവികുമാരനും അകത്തേക്കു ചെന്നു.

ഡാ—പ്രേമലതാദേവി, ഏതോ പഴയ സ്നേഹിതയെയാണു് ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ. എന്താ സ്വന്തം നാട്ടുകാരിയാണോ?

പ്രേമ—അതെ, നാട്ടുകാരിയും സ്നേഹിതയുമാണു്. ജ്യേഷ്ഠാ ഇതാരാണെന്നു മനസ്സിലായോ? നോക്കണം, ആൾ വളരെ മാറിയിട്ടുണ്ടു്. എങ്കിലും ജ്യേഷ്ഠൻ മനസ്സിലാക്കാതിരിക്കയില്ല.

രവിയുടെയും രമണിയുടെയും കണ്ണുകൾ ഇടഞ്ഞു. ഒരേസമയം അവരുടെ ഉള്ളിൽ ഒരു വിദ്യുത്പ്രവാഹമുണ്ടായി. ഇടഞ്ഞതു് കണ്ണുകളാണെങ്കിലും കെട്ടു വീണ

ള്ള് ഹൃദയങ്ങളിലായിരുന്നു. ലജ്ജകൊണ്ടു് രമണിമുഖം തിരിച്ചുകളഞ്ഞു ഡാക്ടർക്കു എന്തോ സംശയം ജനിച്ചിട്ടു് രവികുമാരനെ അർത്ഥവത്തായി ഒന്നുനോക്കി.

ഡാ—എന്താ മിസ്റ്റർ രവി, ഇവർ നിങ്ങളുടെ നാട്ടുകാരിയും പ്രേമലതയുടെ സ്നേഹിതയുമാണെന്നു പറയുന്നല്ലോ. അറിയുകില്ലേ?

രവി—അറിയാം; മിസ് രമണി. ഞാൻ കാളേജിൽ പഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഇവരും പഠിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

പ്രേമ—രമണിയുടെ ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യത്തെപ്പററി ജ്യേഷ്ഠൻ പലപ്പോഴും സ്തുതിച്ചു പറയാറുണ്ടായിരുന്നു;

ഡാ—എന്തായാലും അത്ഭുതം തന്നെ. നാട്ടുകാരായ നാമെല്ലാവരും യാദൃച്ഛികമായി ഇങ്ങനെ ഒരിടത്തു വന്നുചേരുവാൻ ഇടയായല്ലോ. എല്ലാം ഈശ്വരനിശ്ചയം!

പ്രേമലത രമണിയെയും ഡാക്ടർ സുന്ദരത്തിനെയും പരസ്പരം പരിചയപ്പെടുത്തി. അതിനുശേഷം രവികുമാരൻ അവളെ രക്ഷിച്ചതും, ഡാക്ടർ അവിടെ എത്തിയതും കാറിൽ എല്ലാവരുമായി പോന്നതും മററും പ്രേമലത രമണിയെ ധരിപ്പിച്ചു.

"രമണി ആവശ്യപ്പെട്ട കഥകൾ മുഴുവൻ ഞാൻ സവിസ്തരം പറഞ്ഞുവല്ലോ. ഇനിയും നിങ്ങളുടെ കഥകൾ കേൾക്കട്ടെ!"

രമണി—ഞാൻ കൽക്കത്തയിൽവന്നിട്ടു രണ്ടു മാസമായി. ഈ വൃദ്ധയുമായി ഒരു ചെറിയ വീട്ടിൽ താമസിക്കുന്നു. അടുത്തുള്ള ഒരു ബാലികാപാഠശാലയിൽ പഠിപ്പിക്കുകയാണു്. വീട്ടിലുള്ളവരുടെ സമ്മതമോ അറിവോ കൂടാതെയാണു് ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതു്?

പ്രേമ—അതെന്തു്?

രമ—കാരണങ്ങൾ വിശദമായി പിന്നെ പറയാം. അറിവോടും സമ്മതത്തോടും വരാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ചില പരിതഃസ്ഥിതികൾ എന്നെ നാടുവിട്ടു പോരാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു.

പ്രേമ—നിങ്ങൾ നാടുവിട്ടു പോരുമ്പോൾ സരോജത്തെയും കണ്ടില്ലേ?

രമണി—സരോജത്തെ കണ്ടു. കാൎയ്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു. അന്യനാട്ടിൽ പോയി ജോലി ചെയ്യുന്നതിൽ യാതൊരാക്ഷേപവുമില്ലെന്നും, പോകുന്നതു തന്നെയാണു് ഉത്തമമെന്നും സരോജം ഉപദേശിച്ചു. പോരെങ്കിൽ നിങ്ങളും സഹോദരനും കൽക്കത്തയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കും. അങ്ങോട്ടു പോകുന്നതാണു് നന്നെന്നും എന്നോടു പറഞ്ഞു.

പ്രേമ—രണ്ടു മാസക്കാലമായിട്ടു സരോജത്തിനുപോലും ഒരു കത്തയച്ചില്ലേ?

രമ—ഇല്ല. കത്തു കാണുമ്പോൾ മററുള്ളവർ സംശയിക്കുകയും വിവരങ്ങൾ ചോദിച്ചറിയുകയും ചെയ്യുകില്ലേ? ആ ഭയംകൊണ്ടാണു് എഴുതാതിരുന്നതു്.

ഡാക്ടരും രവിയും പോയതിനു ശേഷം രമണി നാടുവിടാനുള്ള കാരണങ്ങൾ പ്രേമലതയെ ധരിപ്പിച്ചു. ഒരു വലിയ പ്രഭുകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ചു വളർന്നവളും കുലീനയും വിദ്യാസമ്പന്നയുമായ രമണിയുടെ തല്ക്കാലാവസ്ഥയും അജ്ഞാതവാസവും പ്രേമലതയെ വളരെ വിഷണ്ണയാക്കിയെങ്കിലും അവൾ അതു പുറത്തു കാണിക്കാതെ രമണിയെ സാന്ത്വനവാക്കുകളാൽ സമാധാനപ്പെടുത്തുകയാണു് ചെയ്തതു്.

ഇതെല്ലാമായിട്ടും അവൾ രവികുമാരനെ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നും ഭാര്യയാളെ മനസാ വരിച്ചുതുകൊണ്ടാണ് അച്ഛൻ ഉദ്ദേശിച്ച വിവാഹബന്ധത്തിലേർപ്പെടാതെ പോന്നതെന്നുമുള്ള വിവരം പ്രേമലതയോടു തുറന്നു പറയാൻ അവൾ മടിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 18

പ്രേമം, അനുരാഗം, വിവാഹം, ദാമ്പത്യം മുതലായ പദങ്ങൾ പ്രേമലത പുസ്തകങ്ങളിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ചില ചിത്രത്തിൽകാണുന്ന ആലേഖ്യങ്ങൾ ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ കണ്ണിൽനിന്നു മറയുന്നതുപോലെ ഈ പദങ്ങളും അവളുടെ ദൃഷ്ടികളിലോ കണ്ണുകളിലോ നിമിഷനേരംപോലും നിന്നില്ല അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ യാതൊരു വികാരവും വിചാരം പോലും ഉളവാക്കിയില്ല. ഒരിക്കൽ പോലും ഈ പദങ്ങളുടെ വ്യാപ്തിയെപററി അവൾ ചിന്തിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ ഇന്ന് അതെല്ലാം അവളുടെ ചെവിയിൽ മുഴങ്ങുന്നതുപോലെ അവൾക്കു തോന്നുന്നു. ഇദംപ്രഥമമായി അവൾ അവയെപ്പററി ചിന്തിക്കുന്നു. അന്ന് ഡാക്ടർ അർദ്ധോക്തിയിൽ അവസാനിപ്പിച്ച വാചകം അനവധി പ്രാവശ്യം അവൾ ഉച്ചരിച്ചു. സ്വന്തം മനോധർമ്മം അനുസരിച്ച് ആ വാചകം പൂരിപ്പിച്ചു. അതിൻെറ അർത്ഥം, വ്യാപ്തി മുതലായവ അവളുടെ ചിന്താവിഷയങ്ങളായി. ഡാക്ടർ സുന്ദരത്തിനെ താൻ ആദ്യമാ

യി റോഡിൽ വെച്ചു കണ്ടതും കുട്ടികൾ "ഭ്രാന്തൻ" എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു ചുററും കൂടിയതും ഭിക്ഷക്കാരിയെ കൈക്കു പിടിച്ച് അവളുടെ കുട്ടിയെ എടുത്തുംകൊണ്ടു അകത്തേക്കു പോയതും മുതൽ അന്നു അവർ തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞതുവരെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകളും പ്രവൃത്തികളും എല്ലാംഅവളുടെസ്മരണമണ്ഡലത്തിൽ അണിനിരന്നു. ഒരോന്നിനേയും അവൾ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചു—"അദ്ദേഹം ഒരു മഹാനാണ് സംശയമില്ല. തനിക്കു സുലഭമായിരുന്ന ധനവും പ്രതാപവും, യശസ്സും നിസ്സാരമെന്നു കരുതി, പരോപകാരമാണ് മഹത്തായ മനുഷ്യധർമ്മമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. സ്വന്തം പണംകൊണ്ടു സമ്പാദിച്ച മണിമാളികയിൽ നിന്നു ഒരു ചെറിയ കെട്ടിടത്തിലേക്ക് —കുബേരന്മാരുടെ ഇടയിൽ നിന്നു—കുചേലന്മാരുടെ ഇടയിലേക്ക്—താമസം മാററി. ആവശ്യക്കാർ കൊണ്ടുവരുന്ന മോട്ടോർകാറിൽ തന്റെ സമയവും സൌകര്യവും അനുസരിച്ചു രോഗികളെ സന്ദർശിച്ച് ആയിരവും അഞ്ഞൂറും പടി വാങ്ങി സമ്പാദിച്ചു വന്ന പതിവ് ഉപേക്ഷിച്ചു. ഇന്നോ അഗതികളായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ രോഗബാധിതരാണെന്നു കേട്ടാൽ അവരുടെ ചെററക്കുടിലുകളിൽ ഓടിഎത്തുന്നു. സ്വന്തം പണം ചെലവാക്കി അവർക്ക് ഔഷധം നൽകുക മാത്രമല്ല, ആഹാരവും വസ്ത്രവും പോലും കൊടുക്കുന്നു. എന്തൊരു മഹാൻ! യശസ്സിൽ, പ്രതാപത്തിൽ, ധനത്തിൽ, സ്വന്തം സുഖത്തിൽപോലും ആശയില്ല. തന്റെ പഠിപ്പും പണവും സമയവും എല്ലാം അഗതികൾക്കുവേണ്ടി ചെലവാക്കുന്നു. ശ്രീ ബുദ്ധദേവൻ, ശ്രീ വിവേകാനന്ദൻ മുതലായ മഹാത്മാക്കളെപ്പററി കേട്ടിട്ടുണ്ട്; വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഇക്കാല

ത്തു് ഈ പ്രായത്തിൽ ഇത്ര മഹത്തായ ഒരു ത്യാഗത്തിന തയാറുള്ള മറെറാരു പുരുഷൻകൂടി ഉണ്ടാകുകയില്ല...

എന്താണു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്? നിങ്ങളുടെ സഹായം ലഭിക്കുന്ന ഡാക്ടർ ഭാഗ്യവാനായിരിക്കും. ആ ഭാഗ്യ ....പ്രേമേ........ആ ഭാഗ്യം എനിക്കു സിദ്ധിക്കുമോ എന്നു ചോദിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിച്ചു മര്യാദ കരുതി അദ്ധോക്തിയിൽ വിരമിച്ചു. സംശയമില്ല. ഞാൻ അന്യദേശത്തുനിന്നും ഇവിടെ വന്നു താമസിക്കുകയാണു്; ഉദ്യോഗാൎത്ഥിനിയാണു്; ആ വിവരം അദ്ദേഹത്തിനറിയാം. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ കീഴിൽ ഒരു നഴ്സായി ജോലി ചെയ്യുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. അതിൽ തെററില്ല......ഛെ! അതല്ല അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഉദ്ദേശം. രമണിയെ പരിശോധിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നപ്പോഴും അദ്ദേഹം കൂടെക്കൂടെ അകാരണമായി എന്നെ നോക്കുകയും ഞാൻ കാണാതിരിക്കാൻ വേണ്ടി പെട്ടെന്നു് മറെറാരു ഭാഗത്തേക്കു നോക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ നോട്ടങ്ങൾ നിരൎത്ഥകങ്ങളായിരുന്നോ? ആയിരിക്കുകയില്ല. പ്രേമം, അനുരാഗം, എന്നെല്ലാം പറയുന്നതിൻെറ ഒരു ഛായ ആ നോട്ടങ്ങളിൽ കലൎന്നിരുന്നില്ലേ? "ആ ഭാഗ്യം" എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ വികാരത്തിൻെറയും ആശയുടെയും സങ്കലനം വാക്കിലും നോക്കിലും സ്പഷ്ടമായില്ലേ? ആ നിമിഷം വരെ പ്രേമലതാദേവി എന്നല്ലാതെ എന്നെ വിളിച്ചിട്ടില്ല. എൻെറ പേരു തനിച്ചു പറയുവാൻ ധൈൎയ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. എന്നിട്ടും അപ്പോൾ വിളിച്ചതെന്തു്? "പ്രേമേ"-ആ രണ്ടക്ഷരങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ നയനങ്ങൾ കൂടുതൽ പ്രകാശിച്ചു. പക്ഷെ പെട്ടെന്നു് ആ മുഖം മ്ലാനമായി, ചിന്താക്രാന്തമായി. പരിഭ്രമമോ

ഉല്ക്കണ്ഠയാ, എന്തെല്ലാമോ അദ്ദേഹത്തിനെ ബാധിച്ചു് ഞാൻ പോരുമ്പോഴും അദ്ദേഹം അസ്വസ്ഥനായിരുന്നു. എന്റെ മുഖത്തുനോക്കാനോ; ഒരുവാക്കെങ്കിലും പറയാനോ ധൈൎയ്യപ്പെട്ടില്ല.......അതെ, സംശയമില്ല. എന്നെ ഒരു നഴ്സായിക്കിട്ടാനല്ല അദ്ദേഹം ആശിക്കുന്നതു്. എന്നെ വിവാ...

വിവാഹം എന്ന പദം അവളുടെ സ്മരണയിൽ ഉദിച്ചപ്പോൾ അവൾ ലജ്ജിച്ചു. തന്റെ ഭാവഭേദം ആരെങ്കിലും കാണുമോ എന്നു് അവൾ ചുററും നോക്കി. അതു കൊണ്ടും സംശയം തീരായ്കയാൽ എഴുന്നേററു് ജന്നലിൽക്കൂടി പുറത്തേക്കു നോക്കി. വീണ്ടും പൂൎവ്വസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിച്ചു. വിച്ഛിന്നമായ ചിന്താതന്തുവെ കൂട്ടിച്ചേൎത്തു് "വിവാഹം—ആക്കാൎയ്യം അദ്ദേഹം ഇനിയും പറഞ്ഞേക്കും. ഞാൻ എന്തു മറുപടിപറയും. ഞങ്ങളുടെ അജ്ഞാതവാസരഹസ്യം അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞാൽ എന്തു വിചാരിക്കും —മാതാപിതാക്കന്മാരില്ല—ബന്ധുക്കളുമില്ല. ഒരു സഹോദരനും ഒരു സഹോദരിയും. അദ്ദേഹത്തിനു തന്നെ പുച്ഛം തോന്നുകയില്ലേ? ഇല്ല; ആ മഹാനുഭാവന്റെ ഉള്ളിൽ ആ ഭാവം ഉദിക്കാനിടയില്ല. എന്നെ വിവാഹം ചെയ്താൽ ഞാൻ അന്യാധീനയാകും. പിന്നെ എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ആരുണ്ടു്? ഇല്ല ഒരിക്കലും ഞാൻ വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയില്ല; ഞങ്ങളുടെ കഷ്ടം മുഴുവൻ തീരണം. സ്വത്തുക്കൾ ഞങ്ങൾക്കു തന്നെ അനുഭവിക്കാറാകണം. ജ്യേഷ്ഠൻ വിവാഹം ചെയ്യണം. അതിനുശേഷമല്ലാതെ വിവാഹകാൎയ്യത്തെപ്പററി ഞാൻ ആലോചിക്കപോലുമില്ല. അതുവരെ എന്തെല്ലാം ദുരിതങ്ങൾ നേരിട്ടാലും സ്നേഹനിധിയായ ജ്യേഷ്ഠനുവേണ്ടി ഞാൻ സഹിക്കും.

ഈ നിശ്ചയത്തിൽ എത്തിയതോടുകൂടി അവൾക്കു്

രവി.—അദ്ദേഹം മരിച്ച സ്ഥിതിക്ക് ഇനി അവൾ വഴിപ്പെട്ടാലും, ആഗ്രഹിച്ചാലും ആ വിവാഹം നടക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല; അവൾ വഴിപ്പെടാത്തതിന്റെപ്പററി അദ്ദേഹം വളരെ മനസ്താപത്തോടുകൂടി എന്നോടു സംസാരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

പ്രേമ.— അവൾ വഴിപ്പെടാഞ്ഞതെന്താണു്? ആലോചിച്ച ആൾ ആരാണു്. ജേഷ്ഠന്നു് പരിചയമുള്ള ആളാണോ?

രവി:—അല്ല, എനിക്കു യാതൊരു പരിചയവുമില്ല. വിധവമാരായ ജ്യേഷ്ഠത്തിമാരുടെ അനുഭവംകൊണ്ടു് സരോജം അവിവാഹിതയായി കഴിയാൻ ആഗ്രഹിച്ചത്രെ. അതുമാത്രമല്ല, അച്ഛന്റെ ദീഃഘപ്രയത്നത്തിനുശേഷം വഴിപ്പെട്ട വരൻ ഉപരിപഠനത്തിനു ശീമയിൽ പോകുവാനുള്ള പണം ആവശ്യപ്പെട്ടുത്രെ. അദ്ദേഹം അതിനും വഴിപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ഇങ്ങനെ ഒരു കരാറിന്മേൽ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു് ലജ്ജാവഹമാണെന്നു് സരോജം അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അച്ഛൻ എത്ര നിർബന്ധിച്ചിട്ടും അവൾ നിരാകരിക്കുകയാണു ചെയ്തതു് കഷ്ടം! ഇപ്പോൾ അവൾക്കു് അതോത്തു ഖേദമുണ്ടാകും. ആ കുട്ടികളുടെ മേലാലുള്ള ഗതി എന്തായിരിക്കും? അവർ വെറും നിസ്സഹായരാണു്.

പ്രേമ.—അച്ഛച്ഛ, ഇത്രയും അറിഞ്ഞിരുന്നുകൊണ്ടാണോ "ഈശ്വരൻ സഹായിച്ചു" എന്നുള്ള വാക്കുകൾ ജേഷ്ഠൻ ഉച്ചരിച്ചതു്? ഇങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ ധമ്മസങ്കടത്തിനു് കാഠിന്യം കൂടുന്നതേയുള്ളു. വാസ്തവത്തിൽ നാം കൊടുക്കേണ്ട പണത്തിന്റെ അവകാശി ബർമ്മായിലിരിക്കുന്ന ആളാണു്. അ[redacted] അതിനെപ്പററി യാതൊരറിവുമില്ല. ആ

ഉല്ക്കണ്ഠയോ, എന്തെല്ലാമോ അദ്ദേഹത്തിനെ ബാധിച്ചു്. ഞാൻ പോരുമ്പോഴം അദ്ദേഹം അസ്വസ്ഥനായിരുന്നു. എന്റെ മുഖത്തുനോക്കാനോ; ഒരുവാക്കെങ്കിലും പറയാനോ ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല.......അതെ, സംശയമില്ല. എന്നെ ഒരു നഴ്സായിക്കിട്ടാനല്ല അദ്ദേഹം ആശിക്കുന്നതു്. എന്നെ വിവാ......

വിവാഹം എന്ന പദം അവളുടെ സ്മരണയിൽ ഉദിച്ചപ്പോൾ അവൾ ലജ്ജിച്ചു. തന്റെ ഭാവഭേദം ആരെങ്കിലും കാണുമോ എന്നു് അവൾ ചുററും നോക്കി. അതു കൊണ്ടും സംശയം തീരായ്കയാൽ എഴുന്നേററു് ജന്നലിൽക്കൂടി പുറത്തേക്കു നോക്കി. വീണ്ടും പൂർവ്വസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിച്ചു. വിച്ഛിന്നമായ ചിന്താതന്തുവെ കൂട്ടിച്ചേത്തു് "വിവാഹം—അക്കാര്യം അദ്ദേഹം ഇനിയും പറഞ്ഞേക്കും. ഞാൻ എന്തു മറുപടിപറയും. ഞങ്ങളുടെ അജ്ഞാതവാസരഹസ്യം അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞാൽ എന്തു വിചാരിക്കും —മാതാപിതാക്കന്മാരില്ല—ബന്ധുക്കളുമില്ല. ഒരു സഹോദരനും ഒരു സഹോദരിയും. അദ്ദേഹത്തിനു തന്നെ പുച്ഛം തോന്നുകയില്ലേ? ഇല്ല; ആ മഹാനുഭാവന്റെ ഉള്ളിൽ ആ ഭാവം ഉദിക്കാനിടയില്ല. എന്നെ വിവാഹം ചെയ്താൽ ഞാൻ അസ്വാധീനയാകും. പിന്നെ എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ആരുണ്ടു്? ഇല്ല ഒരിക്കലും ഞാൻ വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയില്ല, ഞങ്ങളുടെ കടം മുഴുവൻ തീരണം. സ്വത്തുക്കൾ ഞങ്ങൾക്കു തന്നെ അനുഭവിക്കാറാകണം. ജ്യേഷ്ഠൻ വിവാഹം ചെയ്യണം. അതിനുശേഷമല്ലാതെ വിവാഹകാര്യത്തെപ്പററി ഞാൻ ആലോചിക്കപോലുമില്ല. അതുവരെ എന്തെല്ലാം ദുരിതങ്ങൾ നേരിട്ടാലും സ്നേഹനിധിയായ ജ്യേഷ്ഠനുവേണ്ടി ഞാൻ സഹിക്കും.

ഈ നിശ്ചയത്തിൽ എത്തിയതോടുകൂടി അവൾക്കു്

ആശ്വാസം തോന്നി. അല്പനേരത്തേക്കു തന്റെ ഹൃദയത്തെ തല്ലിത്തകൎത്തുകൊണ്ടിരുന്ന ചിന്താതരംഗങ്ങൾ നീങ്ങി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ 'പ്രേമേ' എന്ന വിളികേട്ടു് അവൾ സഹോദരനെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നതിനായി വരാന്തയിലേക്കു ഇറങ്ങി.

അദ്ധ്യായം ൧൯

സ്ത്രീകൾ യൗവനാരംഭത്തിൽ വിവാഹത്തേയും തദനന്തരമുള്ള ഗാൎഹികജീവിതത്തെയും കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുന്നതു സൎവ്വസാധാരണയാണു്. തനിക്കു സൎവഥാ അനുരൂപനായ ഒരു കാമുകൻ ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ആ ആളെ നിരസിക്കാൻ എത്ര യുവതികൾക്കു സാധിക്കും? ആ സ്ഥിതിക്കു് രൂപം, പ്രായം, ശീലം, വിദ്യാഭ്യാസം, മനസ്സു് മുതലായി അഭികാമ്യങ്ങളായ സകല ഗുണങ്ങളും തികഞ്ഞ ഒരു മാന്യന്റെ വിനയപൂൎവമായ അപേക്ഷയെ നിരസിക്കുക സാദ്ധ്യമോ? പ്രേമലതയുടെ നിശ്ചയം എന്തു്? അതിനുള്ള അടിസ്ഥാനം എന്തു്? സഹോദരസ്നേഹത്തെ ആസ്പദമാക്കി തന്റെ ഭാവിജീവിതത്തെ ബലികഴിക്കാൻ അവൾ നിശ്ചയിച്ചു. ത്യാഗത്തിനും സഹോദരസ്നേഹത്തിനും ഒരുത്തമമാതൃക;

പ്രേമലത ഡാക്ടരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടാതെ കഴിക്കുകയാണു്. വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു് ഒരു വിവാഹസൂചന ഉണ്ടാകരുതെന്നു അവൾ ആശിച്ചു. ഡാക്ടരുടെ ചിററമ്മ പല പ്രാവശ്യം അവളെ ചെന്നു കണ്ടു. അപ്പോഴെല്ലാം അവൾ അങ്ങോട്ടു ചെല്ലാത്തതിൽ പരിഭവപ്പെട്ടു. ഡാക്ടരുടെ ജന്മനാൾ പ്രമാണിച്ചു നടത്തിയ

വിരുന്നിന് അവളേയും രവികുമാരനെയും ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. എങ്കിലും അവൾ സുഖമില്ലെന്നു പറഞ്ഞു പോയില്ല. രവികുമാരൻ തിരിച്ചു വന്നപ്പോൾ അവൾ ചോദിച്ചു.

പ്രേമ—ഇത്ര താമസിച്ചതെന്തു്?

രവി—ആളുകൾ എല്ലാം പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞിട്ടു് ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹവുമായി എത്ര ദിവസം സംസാരിച്ചാലും ആക്കം മുഷിയുകയില്ല. ഏതു വിഷയത്തെപ്പററി എത്രനേരം പറവാനും അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയും. ഇങ്ങനെ സകല കാൎയ്യങ്ങളിലും അഗാധജ്ഞാനമുള്ള ഒരാളിനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. നമ്മുടെ നാട്ടിലുള്ള പല പച്ചമരുന്നുകളുടെയും രസം ശാസ്ത്രീയരീതിയിൽ എടുത്തു സൂക്ഷിക്കുന്ന പക്ഷം ഇംഗ്ലീഷ് ഔഷധങ്ങളെക്കാൾ ഫലപ്രദമാണെന്നു അദ്ദേഹം കണ്ടുപിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഏതാനും ചില മരുന്നുകൾ അദ്ദേഹം പാകം ചെയ്തെടുത്തിട്ടുള്ളതു് എന്നെ കാണിച്ചു. യാതൊരു ഔഷധഗുണവും ഇല്ലെന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്ന നാലഞ്ചു ചെടികൾ ഒന്നാംതരം ഔഷധങ്ങളാണെന്നു കണ്ടുപിടിച്ചു് അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലണ്ടിലെ മെഡിക്കൽ അസോസ്സിയേഷനു എഴുതിയിരിക്കുന്നു. ഇത്തരം പരീക്ഷണങ്ങളെല്ലാം രാത്രിയിലാണു് നടത്തുന്നതു്. ഉറക്കം അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ കുറവാണെന്നു തോന്നുന്നു.

പ്രേമ—എന്നേപ്പററി ചോദിച്ചില്ലേ?

രവി—ചോദിച്ചു; നിനക്കു സുഖമില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. പക്ഷേ വിശ്വസിച്ചോ എന്നു സംശയമാണു്.

പ്രേമ—അതെന്തു്?

രവി—അല്പനേരം ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതു കഴിഞ്ഞു് "സ്ത്രീകൾക്കു നിസ്സാരകാരണങ്ങൾ കൊണ്ടും

സുഖക്കേടുണ്ടാകും ഞാൻ മാപ്പു ചോദിക്കുന്നെന്നു പറയേണ്ടതാകുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു.

പ്രേമലത ചിന്താമഗ്നയായി ഇതിനെതല്ലാതെ പിന്നീടു യാതൊന്നും സംസാരിച്ചില്ല.

രവികുമാരൻ തുടർന്നു: "അദ്ദേഹം ഒരു മഹാനാണു്. അദ്ദേഹവുമായി സംസർഗ്ഗം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നതു് ഒരു ഭാഗ്യമായിക്കരുതണം."

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠാ, രമണി വന്നിരുന്നോ?

രവി—വന്നിരുന്നു. നീ ചെല്ലാത്തതെന്തുകൊണ്ടാണെന്നു് ചോദിച്ചു. നിന്നെ തീർച്ചയായും കാണാമെന്നാശിച്ചിരുന്നു. നിനക്കു സുഖമില്ലെന്നു കേട്ടു കൊണ്ടു് അല്പം വിഷമിച്ചാണു് പോയതു്. സൌകര്യമുള്ള പക്ഷം വൈകുന്നേരം നിന്നെ കാണാൻ വരുമെന്നു പറകയും ചെയ്തു. നിന്നെ കാണാത്തതുകൊണ്ടാണെന്നു തോന്നുന്നു; വന്നു് അല്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സ്കൂളിൽ ആരോടും പറയാതാണു് വന്നതെന്നും എന്തോ വിശേഷാൽ ജോലികളുള്ളതുകൊണ്ടു് ഉടൻ മടങ്ങണമെന്നും ഡാക്ടരോടു പറഞ്ഞു് അവൾ മടങ്ങി.

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ ഡ്രസ്സ മാറാത്തതെന്തു്?

രവി—ഞാൻ പുറത്തേയ്ക്കു പോകുന്നു; ഇന്നു് ഡയറക്ടർമാരുടെ ഒരു മീററിങ്ങുണ്ടു്. നാലുമണിക്കു് എനിക്കു് ആഫീസിൽ എത്തണം.

പ്രേമ—എന്നാൽ നേരേ അങ്ങോട്ടു പോകാമായിരുന്നല്ലോ?

രവി—ഞാൻ താമസിച്ചാൽ നീ പരിഭ്രമിക്കില്ലേ?

രവികുമാരൻ ആഫീസിലേക്കു പോയി. പ്രേമലത വീണ്ടും ചിന്താധീനയായി. പക്ഷേ, ചിന്താസരണി പെട്ടെന്നു തടഞ്ഞു. "മിസ്റ്റർ രവി" വിളികേട്ടു അവൾ എ

ഴനോറു പുറത്തേയ്ക്കു നോക്കി. ഡാക്ടർ സുന്ദരം മുററത്തു നിൽക്കുന്നു. അവർ പരസ്പരം കണ്ടു. പലപ്പോഴും അവൾ അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. സംസാരിച്ചിട്ടുണ്ടു് എങ്കിലും ഇന്നു് അവൾ പരിഭ്രാന്തയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ശരീരം തളരുന്നതുപോലെയും നാവുണങ്ങുന്നതുപോലെയും അവൾക്കു തോന്നി. എങ്കിലും ബഹുമാന്യനായ ഒരു അതിഥിയെ സല്ക്കരിക്കേണ്ട ധർമ്മം അവൾ സ്മരിച്ചു. ആ സ്മരണ അവൾക്കു ധൈര്യം നൽകി. അവൾ വരാന്തയിലേയ്ക്കിറങ്ങി; അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചു:

ഡാക്ടർ—മിസ്റ്റർ രവികുമാരനില്ലേ?

പ്രേമ—ഇങ്ങോട്ടു കയറി ഇരിക്കാമല്ലോ.

ഡാക്ടർ അല്പനേരം സംശയഗ്രസ്തനായി അവിടെത്തന്നെ നിന്നു.

പ്രേമ—സാധുക്കളുടെ വീട്ടിൽ കയറുകയില്ലെന്നുണ്ടായിരിക്കാം.

ഡാക്ടരുടെ മുഖത്തു നീരസച്ഛായ കളിയാടി. അദ്ദേഹം വരാന്തയിൽ കയറി ഒരു കസേരയിൽ ഇരുന്നു.

ഡാക്ടർ—സൂത്രശാലിനിയാണെന്നും, അതിനനുയോജ്യമായി അല്പം കള്ളം പറയാൻ മടിക്കയില്ലെന്നും നേരത്തെ മനസ്സിലായി. അന്യരെ ആക്ഷേപിക്കാൻ സാമർത്ഥ്യമുണ്ടെന്നു ഇപ്പോഴും.

തൻെറ സംഭാഷണം ഡാക്ടരുടെ മഹത്വത്തിനു അനുയോജ്യമല്ലെന്നു് പ്രേമലതയ്ക്കു ബോദ്ധ്യമായി. അവൾ പശ്ചാത്തപിച്ചു. ഡാക്ടരുടെ മുഖത്തു പ്രത്യക്ഷമായ നീരസവും താൻ കള്ളം പറഞ്ഞെന്നുള്ള അദ്ദേഹത്തിൻെറ സൂചനയും അവളുടെ പശ്ചാത്താപത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

പ്രേമ—എൻെറ അവിവേകം ക്ഷമിക്കണം.

ഡാക്ടർ—ആ അപേക്ഷ ഞാൻ മിസ്റ്റർ രവികുമാരൻ മു

ഖേന സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു് അദ്ദേഹം ഇങ്ങുവന്നില്ലേ?

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ വന്നിട്ടു് ആപ്പീസിലേക്കു പോയി.

ഡാക്ടർ—ഇന്നും ആപ്പീസുണ്ടോ?

പ്രേമ—ധയറക്ടറന്മാരുടെ ഒരു മീററിങ്ങുണ്ടത്രെ······ ······എന്താണു് ജ്യേഷ്ഠൻ മുഖേന സമർപ്പിച്ചെന്നു പറഞ്ഞതു്?

ഡാക്ടർ—എന്റെ അവിവേകത്തിനുള്ള ക്ഷമായാചനം.

പ്രേമ—അവിവേകമോ? എന്തു കാണിച്ചു? ഞാൻ ഒന്നും ഓർക്കുന്നില്ലല്ലോ.

ഡാക്ടർ—ഞാൻ ഒരു ദിവസം അവിവേകമായി ഒന്നുരണ്ടു വാക്കുകൾ പറഞ്ഞുപോയി. അതിനുശേഷം മൂന്നാഴ്ച കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. രണ്ടുദിവസം ഞാൻ സുശീലയുടെ വീട്ടിൽ വന്നപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നെന്നും എന്നെ കാണാതെ കഴിക്കുകയായിരുന്നെന്നും മനസ്സിലായി; ഇന്നു എന്റെ ക്ഷമനം നിരസിച്ചു. അതിനൊരു കള്ളം പറഞ്ഞയച്ചു. ഇത്രയും കൂടിച്ചേരുമ്പോൾ എന്റെ അവിവേകത്തിന്റെ ഗൌരവം എനിക്കു മനസ്സിലായി. എങ്കിലും എന്റെ ശുദ്ധഗതികൊണ്ടു് സുഖമില്ലെന്നു പറഞ്ഞതു് പരമാൎത്ഥമായിരിക്കുമെന്നു പിന്നീടു തോന്നി. അതാണു് ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു വന്നതു്. ഇപ്പോൾ ആ സംശയവും തീൎന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു് എന്റെ അപരാധത്തിനു മാപ്പു ചോദിച്ചു കൊണ്ടു ഞാൻ പോകട്ടെ.

പ്രേമലതയുടെ നയനങ്ങളിൽ കണ്ണുനീർപൊടിച്ചു. താൻ ഒരു മഹാനോടു കളവുപറഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിനയപൂൎവ്വകമായ ഒരു സൂചനയിൽ നീരസം ഭാവിച്ചു:

ഈ രണ്ടു് ആരോപണങ്ങളും അവൾക്കു നിഷേധിക്കാവുന്നതല്ല. തന്റെ കഥ വിപ്ലായ്മയിൽ അവൾ പശ്ചാത്തപിച്ചു. അവൾ ധൈര്യം അവലംബിച്ചു പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ മാപ്പു ചോദിക്കുന്നു: എനിക്കു പ്രത്യേകം സുഖക്കേടൊന്നുമില്ലെന്നു് ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. പക്ഷേ, സുഖമില്ലെന്നു പറയുന്നതു കള്ളമല്ലതാനും.

ഡാക്ടർ—അതെ, അതെ; എനിക്കു മനസ്സിലായി. എന്റെ ക്ഷണം സ്വീകരിക്കാനല്ലേ?

പ്രേമ—എന്നെ തെററിദ്ധരിക്കരുതെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. എനിക്കു പറയത്തക്ക വിദ്യാഭ്യാസമോ ലോകപരിചയമോ ഇല്ല. എങ്കിലും മഹത്തുക്കളെ തിരിച്ചറിയാനുള്ള ശക്തിയുണ്ടെന്നാണു് എന്റെ അഭിമാനം! അവിടുന്നു് അവിവേകമായി ഒരക്ഷരംപോലും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്നോടുള്ള കാരുണ്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുകയേ ചെയ്തിട്ടുള്ളു.

ഡാക്ടർ സുന്ദരം അല്പനേരം മൌനം ദീക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം ഒരിക്കൽ സൂചിപ്പിച്ചതു് വ്യക്തമായി നിഷേധരൂപത്തിൽ തന്നെക്കൊണ്ടു മറുപടി പറയിക്കുമോ എന്നു ഭയന്നു് അവൾ പറഞ്ഞു. "മാതാപിതാക്കന്മാരൊ, ജ്യേഷ്ഠനല്ലാതെ വേറെ ബന്ധുക്കളോ എനിക്കില്ല. എന്റെ ജീവിതത്തിൽ ജ്യേഷ്ഠന്റെ സുഖമല്ലാതെ എനിക്കു വേറൊരാശയില്ല. ഉപജീവനത്തിനു് ഇത്ര ദൂരം വന്നതിൽനിന്നു ഞങ്ങളുടെ കുടുംബസ്ഥിതി എത്രത്തോളം കഴച്ചത്തിലാണെന്നു ഊഹിക്കാം. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു സ്ത്രീക്കു മനസ്സിനു സുഖമോ ശാന്തിയോ ഉണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ?"

ഡാക്ടർ മറുപടിപറയാതെ ആലോചനാനിമഗ്നനായിരുന്നു. കുറെകഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

ഡാ—എന്നെ ഒരു സ്നേഹിതനായി കരുതാൻ വിരോധമുണ്ടോ?

പ്രേമ—അവിടുത്തെ സ്നേഹം ഒരു ബഹുമാനമായി ഞാനും എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനും എന്നും കരുതും,

ഡാ—എന്തോ ചില ചിന്തകൾ നിങ്ങളെ ക്ലേശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു: ആ ക്ലേശം നിശ്ശേഷം നീങ്ങുന്നതുവരെ ഞാൻ കാത്തിരിക്കാം: എന്തായാലും എന്നോടുള്ള നീരസം കളയണമെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

പ്രേമ—കഷ്ടം! അവിടുന്നു തെററിദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. എനിക്കു അല്പംപോലും നീരസം ഇതുവരെ തോന്നിയിട്ടില്ലെന്നു ഞാൻ സത്യംചെയ്യുന്നു.

ഡാ—ഇല്ലെങ്കിൽ എന്റെ വീട്ടിൽ വരാൻ വിരോധമില്ലല്ലോ. ഇന്നു വരാത്തതുകൊണ്ടു ചിററമ്മ പരിഭവിച്ചിരിക്കുകയാണു്:

പ്രേമ—നാളെത്തന്നെ ഞാൻ വന്നു മാപ്പുചോദിച്ചുകൊള്ളാം.

ഡാ—വനിതാസംഘത്തിലെ ഉദ്യോഗം കളഞ്ഞതിനുശേഷം പിന്നെങ്ങും ജോലിക്കു പോകണ്ടെന്നു തീർച്ചയാക്കിയോ?

പ്രേമ—പിന്നെങ്ങും അന്വേഷിച്ചില്ല. ഒരു സ്ത്രീ ജോലി തേടി നടക്കുന്നതെങ്ങനെ?

ഡാ—ഒരുനല്ല ജോലികിട്ടിയാൽ സ്വീകരിക്കാമെന്നുണ്ടോ?

പ്രേമ—നിശ്ചയമായും.

ഡാ—എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രൈവററുസെക്രട്ടറിസ്ഥാനം വഹിക്കാൻ ഒരു സ്ത്രീയെ കിട്ടിയാൽകൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്.

പ്രേമ—ഒരു പുരുഷന്റെ പ്രൈവററുസിക്രട്ടറിയായിരിക്കാനോ? അതിനുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം എനിക്കില്ല. ഞണ്ടാമതു ജനങ്ങൾ അപവാദവും പറയും:

ഡാ:—ആ ഭയംവേണ്ടാ അരുപതിൽ കുറയാതെ പ്രായ

മുള്ള ഒരു രോഗിയാണ്‌ അദ്ദേഹം: കണക്കെഴുതുക, അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി ബാങ്കിൽ പോകുക, ചുരുക്കത്തിൽ പണസംബന്ധമായ ചുമതല വഹിക്കുക, വല്ലപ്പോഴും എനിക്കോരോ എഴുത്തെഴുതുക, ഇതിലധികമൊന്നും ജോലിയില്ല: ഇതിനെല്ലാം പുറമേ അദ്ദേഹവും നമ്മുടെ നാട്ടുകാരനാണ്‌. ഇവിടെ വന്നിട്ട്‌ ഒരു കൊല്ലംവരും. ഇവിടെ വന്ന്‌ ഒന്നുരണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു മോട്ടാർ അപകടത്തിൽപ്പെട്ട്‌ യമലോകത്തിന്റെ പടിവാതിൽവരെപ്പോയി. അതിനുശേഷം അദ്ദേഹത്തിനു നല്ല ഓർമ്മശക്തിയില്ല. ഇന്നും എന്റെ ചികിത്സയിൽ കഴിയുകയാണ്‌.

പ്രേമ—അവിടുത്തേക്ക്‌ അദ്ദേഹത്തിനെപ്പറ്റി നല്ല അഭിപ്രായമാണെങ്കിൽ ഞാൻ ജോലി സ്വീകരിക്കാം.

ഡാക്ടർ—എന്നാൽ ഇന്നുതന്നെ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടു വിവരം പറയാം. നാളെകാലത്ത്‌ നിങ്ങളെയും അറിയിക്കാം.

പ്രേമ:—വളരെ ഉപകാരം.

ഡാക്ടർ സുന്ദരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വസതിയിലേക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം ൨൦

ഡാക്ടർ സുന്ദരത്തിന്റെ ഒരു കത്തോടുകൂടിയാണു് പ്രേമലത ശാന്തിസദനത്തിൽ എത്തിയതു്. ഒരു ഭൃത്യൻ ഗൃഹനാഥന്റെ സൌകര്യം അന്വേഷിച്ചതിനുശേഷം അവളെ മുകളിലത്തെ നിലയിലുള്ള ഒരു വിശാലമായ മുറിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ അറുപതിൽ പരം വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഒരു വൃദ്ധൻ ശരീരവും ശിരസ്സും ഫ്ലാനൽകൊണ്ടു മൂടി ഒരു ഈസിച്ചെയറിൽ കിടക്കുന്നു. മുഖം വിളറി, രക്തഛവി തീരെ ഇല്ലാതെ, കണ്ണുകൾ ചൈതന്യരഹിതങ്ങളായി, ശരീരം ശുഷ്കിച്ചു് അസ്ഥിപഞ്ജരത്തിൽ ഉടുപ്പു ധരിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ കിടക്കുന്നു. ആ മനുഷ്യനാണു് അവിടുത്തെ ഗൃഹനാഥൻ എന്നു് പ്രേമലത മനസ്സിലാക്കി. അവൾ അദ്ദേഹത്തിനെ വന്ദിച്ചു; അവളുടെ കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന കത്തു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. വൃദ്ധൻ അംഗുലീനിർദ്ദേശത്താൽ അടുത്തു കിടന്ന ഒരു കസേരയിൽ ഇരിക്കാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അനന്തരം വിറയ്ക്കുന്ന കൈകൾകൊണ്ടു് കത്തു തുറന്നു വായിക്കാൻതുടങ്ങി. അതുമുഴുവൻ വായിച്ചശേഷം സംഭാഷണം ആരംഭിച്ചു.

വൃദ്ധ—എന്റെ ആരോഗ്യംപോലെ ശ്രവണശക്തിയും കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അല്പം ഉറക്കെ പറയണം. പേരെന്താണു്?

പ്രേമ—പ്രേമലത.

വൃദ്ധ—കൂടെ ആരെല്ലാം ഉണ്ടു്?

പ്രേമ—ഒരു സഹോദരൻ മാത്രം.

വൃദ്ധ—സഹോദരനു ജോലി?

പ്രേമ—അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു വ്യവസായശാലയലിാണു്

ജോലി.

വൃദ്ധ—ഇവിടെ പറയത്തക്കജോലിയൊന്നുമില്ല. എന്റെ വരവുചെലവുകണക്കുകൾ എഴുതണം. ഞാൻ ഒരു രോഗിയായതുകൊണ്ടു് ടെലഫോണിൽ കൂടക്കൂടെ ഡാക്ടരേയോ, നഴ്സിനേയൊ വിളിക്കണം. മാസത്തിൽ ഒന്നോരണ്ടോപ്രാവശ്യം ബാങ്കിൽപോകണം. പിന്നെ വിലകൂടിയ സാമാനങ്ങൾവല്ലതും വാങ്ങേണ്ടിവന്നാൽ വേലക്കാരെ വിശ്വസിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതുകൊണ്ടു അതുപോയി വാങ്ങണം. വേലക്കാർക്കുവേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകണം. അവരുടെ എണ്ണത്തിനും, അവർക്കുവേണ്ടിയുള്ള ചെലവിനും കുറവില്ല. എങ്കിലും വീടുമുഴുവൻ വൃത്തികെട്ടുകിടക്കുകയാണു്. ഇങ്ങനെയുള്ള ജോലികളേയുള്ളു. ഞാൻ ഒരു ദണ്ഡക്കാരനാണു്. വകതിരിവോടുകൂടി എന്റെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കാൻ ആരുമില്ല.

പ്രേമ—ഇതെല്ലാം ഞാൻ ചെയ്യാം.

വൃദ്ധ—വീടെല്ലാം വൃത്തിയാക്കിക്കണം. അതിനുവേണ്ടതു ചെലവാക്കാം. അതൊന്നും എന്നോടു ചോദിക്കേണ്ടാ. പണം കുറച്ചൊക്കെ ആ അലമാരിയിൽ കാണും. കൂടുതൽ വേണ്ടിവരുമ്പോൾ ബാങ്കിൽപോയി വാങ്ങികൊണ്ടുവരണം. ചുരുക്കത്തിൽ എന്റെ കാര്യങ്ങൾ ശ്രദ്ധിച്ചുനോക്കണം. പുരുഷന്മാരായാൽ അവർക്കു ക്ഷമയില്ല, ശ്രദ്ധയില്ല, വയസ്സന്മാരെ പുച്ഛമാണു്. പിന്നെ കളിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.

പ്രേമ—അവിടുത്തെ സ്വന്തം മക്കളെപ്പോലെ താല്പര്യത്തോടുകൂടി ഞാൻ നോക്കാം.

വൃദ്ധന്റെ വിളറിയ മുഖം കുറെക്കൂടി പരവശമായി. മരണഗോഷ്ഠിപോലെ ചില പ്രാകൃതഭാവങ്ങൾ അദ്ദേഹം

പ്രത്യക്ഷമാക്കി. പ്രേമലത പരിഭ്രമിച്ചു. അവൾ പെട്ടെന്ന് താഴെ ഇറങ്ങി ഒരു ഭൃത്യനെ വിളിച്ചു വിവരം പറഞ്ഞു.

ഭൃത്യൻ—കൂടക്കൂടെ ഇങ്ങനെ വരും. മനസ്സിന്നു വിഷമം ഉണ്ടാകുമ്പോഴാണ് അധികവും. സാരമില്ല. അല്പം കഴിഞ്ഞാൽ മാറും.

പ്രേമലത വീണ്ടും വൃദ്ധൻെറ സമീപം എത്തി. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. നാലഞ്ചു മിനിട്ടു കഴിഞ്ഞു.

വൃദ്ധ—ഭയപ്പെട്ടുപോയോ? ചിലപ്പോൾ ഇങ്ങനെ വരും. നാലഞ്ചു മിനിട്ടു നില്ക്കും. അതുകണ്ടു ഭയപ്പെടരുത്

വൃദ്ധൻ തൻെറ കസേരയുടെ കയ്യിൽ ഘടിപ്പിച്ചിരുന്ന ഒരു മണിയിൽ വിരൽകൊണ്ടു ഒന്നമർത്തി. ഒരു ഭൃത്യൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു അദ്ദേഹത്തിൻെറ അടുത്തെത്തി.

വൃദ്ധ—വേഗം കാപ്പി കൊണ്ടുവന്നു കൊടുക്കു.

പ്രേമ—വേണ്ട, ഞാൻ കാപ്പികുടിച്ചു.

വൃദ്ധ—വേണം, വേഗം കൊണ്ടുവരു.

പ്രേമലത കാപ്പി കുടിച്ചുകഴിയുന്നതുവരെ അദ്ദേഹം മിണ്ടിയില്ല.

വൃദ്ധ—അതാ മേശപ്പുറത്തു കിടക്കുന്ന കടലാസിൽ കുറെ കണക്കുകൾ കുറിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം പുസ്തകത്തിൽ പകർത്തണം. അത്രയും ചെയ്തിട്ടു ഊണും കഴിഞ്ഞു പോകാം. കാലത്തു എട്ടുമണിക്ക് വണ്ടിയോ കാറോ കൊണ്ടുവരും. ഇവിടെ വന്നിട്ട് കാപ്പി കുടിക്കാം.

പ്രേമ—എനിക്കു വണ്ടിയും കാറും വേണ്ട! ഞാൻ നടന്നു കൊള്ളാം.

വൃദ്ധ—പാടില്ല. എൻെറ നിശ്ചയത്തിന്നു വിപരീതം പറ

യുന്നതു് എനിക്കിഷ്ടമല്ല. ഒരു കൂട്ടർ തിന്നുമദിച്ചു ഒരു ജോലിയും ഇല്ലാതെ നി[illegible]കാളും സ[illegible] ഷെഡ്ഡിൽ കിടക്കുകയാണു [illegible] ച്ചുമാസം ശമ്പളം കൊടുക്കുന്നു. [illegible] ലികൂടി ചെയ്യട്ടെ.

പ്രേമ—അവിടുത്തെ ഇഷ്ടം പോലെ.

പ്രേമലത കണക്കുകൾ എഴുതിത്തീർത്തു. വൃദ്ധനു് ഭക്ഷണത്തിനുള്ള സമയമായി. പ്രേമലത രണ്ടു സ്റ്റൂളുകൾ എടുത്തു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുൻപിൽ വെച്ചുവച്ചിട്ടു ഭൃത്യൻ കൊണ്ടുവന്ന സാധനങ്ങൾ വാങ്ങി കുറേശ്ശയായി വിളമ്പി. വൃദ്ധൻ പതിവില്ലാത്ത സംതൃപ്തിയോടു കൂടി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. അനന്തരം പാത്രങ്ങൾ മാററിയ ശേഷം ഒരു പരന്ന പാത്രമെടുത്തു് സ്റ്റൂളിന്റെ പുറത്തു വച്ചു് അതിലേക്കു കൈകഴുകിച്ചു.

വൃദ്ധ—ഇത്ര സുഖമായി ഭക്ഷണം കഴിച്ചിട്ടു് വളരെ നാളായി. സാധാരണ ഇതെല്ലാം ഞാൻ വളരെ വിഷമിച്ചാണു് നടത്തുന്നതു്. ചിലപ്പോഴെല്ലാം അതുകൊണ്ടു് കാപ്പിമാത്രം കുടിച്ചു ഞാൻ കഴിച്ചുകൂട്ടും.

പ്രേമ—നാളെ മുതൽ അവിടത്തെ ആഹാരത്തിന്റെ കാര്യം ഞാൻ നോക്കിക്കൊള്ളാം. വണ്ടിയുള്ള സ്ഥിതിക്കു് വൈകിട്ടു് അവിടത്തെ ആഹാരം കഴിഞ്ഞിട്ടു് എനിക്കു പോയാൽ മതി.

വൃദ്ധ—അതു വളരെ സന്തോഷം; ഇവിടെ ധാരാളം പത്രങ്ങളും മാസികകളും വരുന്നുണ്ടു്. അതെല്ലാം വായിക്കാം. തമിഴിലും ഇംഗ്ലീഷിലും ഉള്ള പുസ്തകങ്ങളും അതാ ആ അലമാരകളിൽ ഉണ്ടു്. എല്ലാം ഇഷ്ടം പോലെ എടുക്കാം.

ആഴ്ചകൾ രണ്ടു കഴിഞ്ഞു, ഇതിനകം ആ വീടു് ഒരു പുതിയവീടുപോലെ ശുചിത്വമുള്ളതായിത്തീർന്നു.

ങ്ങളുമിങ്ങും താറുമാറായികിടന്ന സാമഗ്രികളെല്ലാം നി ശ്ചിതസ്ഥാനങ്ങളിൽ വൃത്തിയായി സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. വൃ ദ്ധൻ ഒരു ദിവസം കഴിച്ചുവന്ന ആഹാരം ഇപ്പോൾ ഒരു നേരം കഴിക്കുന്നുണ്ടെന്നു് ഭൃത്യന്മാർ പറയുന്നു. അദ്ദേഹ ത്തിൻെറ ആരോഗ്യത്തിനു് അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടെന്നു് പ്രേമല തയോടുതന്നെ ഡാക്ടർ സുന്ദരം പറയുകയുണ്ടായി.

വൃദ്ധൻ ഒരു വിരക്തനെപ്പോലെ മിതഭാഷിയാണു്. പ്രേമലതയോടും അദ്ദേഹം അധികം സംസാരിക്കാറില്ല. അവൾ കാലത്തു എട്ടുമണിക്കുവന്നാൽ ആദ്യമായി പാച കശാലയിൽചെന്നു് വേണ്ട അന്വേഷണം നടത്തും. തമി ഴ്നാട്ടിലെ രീതിയനുസരിച്ചുള്ള ചില പലഹാരങ്ങളും ഉപദംശങ്ങളും അവൾതന്നെ ചിലപ്പോൾ ഉണ്ടാക്കും. വൃദ്ധൻ അതെല്ലാം ആസക്തിയോടുകൂടി കിഴിച്ചുവന്നു. അതുകൊണ്ടു് പതിവായി അതെല്ലാം ഉണ്ടാക്കാൻ അവൾ നിർദ്ദേശിച്ചു. പാചകശാലയിൽ അല്പനേരം കഴിച്ചിട്ടു് അവൾ കാപ്പിയും പലഹാരങ്ങളുമായി വൃദ്ധൻെറ സമീ പം എത്തും: കാലത്തു് അദ്ദേഹം നിദ്രാവിമുക്തനായാൽ ഉടൻ പതിവായി ഓവൽടിൻ കൊടുക്കാൻ ഏർപ്പാടുചെ യ്തിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ കാപ്പികുടി കഴിഞ്ഞാൽ, നിർബന്ധം അനുസരിച്ചു് അവിടെവച്ചുതന്നെ പ്രേമലത യും കാപ്പികുടിക്കും. അതുകഴിഞ്ഞാൽ താഴെപ്പോയി ഭൃ ത്യന്മാർക്കുള്ള ജോലികൾ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടു് അവൾ അ ദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നതിനു് അടുത്തമുറിയിൽചെന്നു് എന്തെ ങ്കിലും ജോലി ഉണ്ടെങ്കിൽ ചെയ്യുകയോ, ഇല്ലെങ്കിൽ വല്ല തും വായിക്കുകയോ ചെയ്യും. ഒരുമണിക്കൂറിൽ രണ്ടും മൂന്നും പ്രാവശ്യം അദ്ദേഹത്തിൻെറ അടുത്തുചെല്ലും. ഒരു ദിവസം വൃദ്ധൻ അവളോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

"കുഞ്ഞേ: പലപ്രാവശ്യം ചോദിച്ചിട്ടും നിൻെറ ശമ്പളത്തെപ്പറ്റി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ലല്ലോ.

പ്രേമ—എനിക്കു് ഒരു ജോലിയും ഇല്ല, എന്റെ ആഹാരംപോലും ഇവിടെ. പിന്നെന്തു ശമ്പളമാണു്?

വൃദ്ധ—ഞാൻ ഇവിടുത്തെ ജോലിക്കാർക്കെല്ലാം രണ്ടാഴ്ചയിൽ ഒരിക്കൽ ശമ്പളം കൊടുക്കുമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ. നീ വന്നിട്ടു് രണ്ടാഴ്ച കഴിഞ്ഞു. ഇനിയും അതു തീർച്ചയാക്കണം.

പ്രേമ—എല്ലാം അവിടുത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ.

വൃദ്ധ—എന്നാൽ മാസം നൂറുറുപ്പാ നിനക്കു ശമ്പളം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്നുപോകുമ്പോൾ അൻപതുറുപ്പാ കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊള്ളണം.

പ്രേമ—നൂറുറുപ്പായോ? എന്തിനു്?

വൃദ്ധ—അതു കുറവാണെന്നു എനിക്കുതന്നെ അറിയാം. അതല്ലേ ഞാൻ ചോദിച്ചതു്.

പ്രേമ—അതു വളരെ കൂടുതലാണു്.

വൃദ്ധ—അത്രേയുള്ളോ? എന്നാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതു പോലെ ചെയ്യണം

അദ്ധ്യായം ൧൪

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ച സംഭാഷണത്തിനു ശേഷം വേണുഗോപാൽ സരോജത്തിനെ കാണുമ്പോഴെല്ലാം പൊട്ടുന്നനെ അവളുടെ മുഖത്തേക്കു ഒന്നു നോക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം പ്രസന്നമാകും. കാർമേഘം കണ്ട ചാതകത്തെപ്പോലെ അദ്ദേഹം ആശാഭരിതനാകും. എന്നാൽ ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ആ മുഖം ചിന്താക്രാന്തമാകും, നൈരാശ്യത്തിന്റെ ഇരിപ്പിടമാകും; അവനതമാകും. വളരെ നേരത്തേക്കു് അങ്ങനെ ഇരുന്നു ദീർ

ഷ്ടശപ്രായങ്ങൾ പൊഴിക്കും. ഒരു ദിവസം സരോജം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേർക്കു നീട്ടിയ പാൽ വാങ്ങാതെ അദ്ദേഹം അധോമുഖനായി ഇരുന്നു. സരോജം കട്ടിലിനു സമീപം ഒരു സ്റ്റൂൾ എടുത്തിട്ടു പാൽക്കിണ്ണം അതിന്റെ പുറത്തുവച്ചു; അദ്ദേഹം തല ഉയർത്തി അവളെ നോക്കി. ആ കണ്ണുകൾ നനഞ്ഞിരുന്നു. അവളുടെ മുഖം വാടി— സ്ത്രീഹൃദയം ദ്രവിച്ചു തന്റെ പാരവശ്യം വേണുഗോപാൽ കണ്ടറിയുമെന്നു അവൾ ഭയന്നു: തന്മൂലം അവൾ പെട്ടെന്നു ജനലരികിലേക്കു മാറി അല്പനേരം പുറത്തേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു.

അരമണിക്കൂറോളം രണ്ടുപേരും മൌനം ദീക്ഷിച്ചു. അനന്തരം വേണുഗോപാൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

"സരോജം—എന്റെ അപരാധം ക്ഷമിക്കണം. എന്റെ ആശ അസ്ഥാനത്തിലാണു. ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഒരു വിധത്തിലും അനുരൂപനല്ല."

സരോ—എന്നെ ആക്ഷേപിക്കുന്നതെന്തിനു! ഞാൻ ആരു! അവിടുന്നു ആരു! ഉപജീവനത്തിനു വഴിയില്ലാതെ സകലരുടെയും ശാസന കേൾക്കാനും സകലരും വെറുക്കുന്ന ജോലിചെയ്യാനും തയ്യാറായ ഒരു നഴ്സ്. അങ്ങു വിദ്യാസമ്പന്നൻ, ഒരു ഡിസ്ത്രിക്ടിന്റെ ഭരണാധികാരി;

വേണു— നിങ്ങൾക്കെന്തെങ്കിലും ആപത്തു നേരിട്ടാൽ നിങ്ങളെ ആശ്വസിപ്പിക്കാനും ശുശ്രൂഷിക്കാനും മാതാപിതാക്കന്മാരുണ്ടു. സഹോദരങ്ങളുണ്ടു. ഞാനോ ഏകാകി. മാതാപിതാക്കന്മാർ ബാല്യത്തിലെ മരിച്ചുപോയി. സഹോദരി വിവാഹിതയാകയാൽ അന്യാധീനയാണു. വേറെ ആരും ബന്ധുക്കളൊയില്ല. നോക്കണം, എത്ര ദിവസമായി ഞാൻ കിടപ്പിലായിട്ടു. എന്നെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ഒരൊററ ബന്ധു

വെങ്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നോ? എന്റെ നിസ്സഹായാവസ്ഥ എനിക്കു ബോദ്ധ്യമായി; അതോടുകൂടി സ്ത്രീകളുടെ മഹത്വവും. ഒരു സ്ത്രീയെ കൂടാതെ ജീവിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. എന്റെ കുടുംബസ്ഥിതി എത്ര കഷ്ടമാണെന്നറിയാമോ? പ്രതിമാസം 1200ക. ഞാൻ ശമ്പളംവാങ്ങുന്നു. എന്നാൽ പറയത്തക്ക സമ്പാദ്യമൊന്നുമില്ല. മുഴുവൻ ചെലവ്. വേലക്കാരുടെ തോന്നിയവാസം. ആഹാരംപോലും ഹിതത്തിനു അനുസരിച്ചു കഴിക്കാൻ എനിക്കു സാധിക്കുന്നില്ല. ചിലപ്പോൾ സമയം തെററും. വീട്ടുസാമാനങ്ങൾ വൃത്തിയായി സൂക്ഷിക്കാൻ ആളില്ല. പലതും കാണാതെയാകുന്നു. എന്നെ സ്നേഹിക്കാൻ എനിക്കു സ്നേഹിക്കാൻ, എന്നെ രക്ഷിക്കാൻ ആരുണ്ട്? എന്റെ ദുരാഗ്രഹത്തെ, സ്വാത്മതല്പരതയെ അവൾ പഴിച്ചതു മുതൽ ഞാൻ പശ്ചാത്താപത്തിന് അധീനനായി. ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു മുതൽ ഏകാകിയെന്നുള്ള വിചാരം എന്നെ ക്ലേശിപ്പിക്കുന്നു. ഇതിനെല്ലാം പുറമേ ഇവിടെ വന്നതുമുതൽ നിങ്ങൾ എന്നോടു കാണിക്കുന്ന അനുകമ്പ എന്റെ ഹൃദയത്തെ വശീകരിച്ചു. നിങ്ങളുടെ ആകൃതി എന്നെ മാനസാന്തരപ്പെടുത്തിയ സ്ത്രീയെ സ്മരിക്കാൻ ഇടയാക്കി.

സരോ—അതെന്ത്? ഞങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ വല്ല സാദൃശ്യവുമുണ്ടോ?

വേണു:—ഉണ്ട്; നല്ലതുപോലെ ഉണ്ട്. ഞാൻ കാണുമ്പോൾ അവൾക്കു ഇത്ര പ്രായവും ശരീരപുഷ്ടിയും ഇല്ലായിരുന്നു. വിടരാൻ തുടങ്ങിയ പുഷ്പവും വിടൎന്ന പുഷ്പവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസമേ നിങ്ങൾ തമ്മിലുള്ളു. ഇങ്ങനെ പലതുകൊണ്ടും എന്റെ

മനസ്സിളകി. നിങ്ങളുടെ ദയവിനുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചു. എന്റെ സാഹസം ക്ഷമിക്കണം..

സരോ—പ്രാത്ഥിച്ചോ? ക്ഷമിക്കണോ? എന്തു പ്രാത്ഥന, എന്തോന്നു ക്ഷമിക്കാൻ?

വേണു—അപൂർണ്ണമായ എന്റെ ജീവിതത്തെ പൂർണ്ണമാക്കാൻ അനാഥമായ എന്റെ കുടുംബത്തെ സനാഥമാക്കാൻ; മൂശേട്ട വാഴുന്ന എന്റെ ഭവനത്തെ ലക്ഷ്മിയുടെ ആവാസരംഗമാക്കാൻ, എന്റെ ജീവിതം ധന്യമാക്കാൻ, ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചല്ലോ. ആ സാഹസം ക്ഷമിക്കണം.

സരോ—എന്തിനാണു് ഇങ്ങനെ ആത്മനിന്ദ ചെയ്യുന്നതു്? അഭിമാനം വിടുന്നതു്? അവിടുത്തെ ഗൃഹണീപദം ഏതൊരു സ്ത്രീക്കും അഭിമാനകരമല്ലേ? ആ ഉന്നതപദം ആരെങ്കിലും നിരസിക്കുമോ? പക്ഷേ

വേണു—പക്ഷേ; മുഴുവനും പറയണം

സരോ—എന്നെപ്പോലെയുള്ള ഒരു സ്ത്രീക്കു് അതിനു അർഹതയില്ല. അത്യാഗ്രഹത്തിനും അതിരുവേണം. ഒരു ഡെപ്യൂട്ടി കളക്ടർ—ഒരു നഴ്സ്—എന്തൊരന്തരം!

വേണു—മാണിക്കക്കല്ലു ചിലപ്പോൾ കുപ്പയിൽ വീണുപോയെന്നും വരാം. വിലയേറിയ മുത്തു ഉപ്പുവെള്ളത്തിൽ കിടക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടെന്തു്?

സരോ—അവിടുത്തെ സ്ഥാനം, പ്രതാപം, അഭിമാനം, ഇതെല്ലാം സംരക്ഷിക്കണം.

വേണു—എന്റെ സ്ഥാനത്തിനും, പ്രതാപത്തിനും, മേന്മയെ ഉണ്ടാകയുള്ളു.

സരോ—അവിടുന്നു രോഗിയായി ആശുപത്രിയിൽ വന്നു. രോഗം ഭേദമായപ്പോൾ ശുശ്രൂഷിച്ച നഴ്സിനെ

വിവാഹം ചെയ്തു എന്നു പറഞ്ഞു് ജനങ്ങൾ പഴിക്കില്ലേ?

വേണു—എന്റെ ശ്രേയസ്സിനു്, സുഖത്തിനു്, സംതൃപ്തിക്കു വിപരീതമായി ആരെന്തു പറഞ്ഞാലും ഞാൻ ഗണ്യമാക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇത്തരം സമാധാനങ്ങൾ പറഞ്ഞു എന്നെ നിരാശപ്പെടുത്താമെന്നു വിചാരിക്കരുതു്. ഒരു മനുഷ്യനിൽ അനുകമ്പയുണ്ടെങ്കിൽ, അയാളുടെ അപേക്ഷ സ്വീകരിക്കണം. പക്ഷേ, എന്നെ സ്നേഹിക്കാൻ, എന്റെ അപേക്ഷ സ്വീകരിക്കാൻ, മനസ്സനുവദിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ എനിക്കു പറയത്തക്ക യോഗ്യതയൊന്നുമില്ല.

സരോ—അവിടുത്തെ ഉൽകൃഷ്ടപരീക്ഷകളും, ഉദ്യോഗവും നിസ്സാരമാണോ?

വേണു—ഒരു സ്ത്രീയുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഇതു് അഭികാമ്യമായ ഗുണമാണോ?

സരോ—നിശ്ചയമായും.

വേണു—എന്നാൽ എന്നെ വെറുക്കാൻ കാരണമില്ലല്ലോ.

സരോ—കഷ്ടം! ഞാൻ അവിടുത്തെ വെറുക്കുകയോ? എനിക്കു പറയത്തക്ക വിദ്യാഭ്യാസമില്ലെങ്കിലും ദൈവം തന്ന വിശേഷബുദ്ധിയെങ്കിലും ഇല്ലേ?

വേണു—വെറുക്കുന്നില്ലായിരിക്കാം. പക്ഷേ, സ്നേഹിക്കുന്നില്ല.

സരോ—അവിടുന്നു് എന്നെ തെറ്റിദ്ധരിച്ചിരിക്കുകയാണു്. എനിക്കു തക്കതായ പ്രതിബന്ധം ഉണ്ടു്.

വേണു—അതെന്താണെന്നു പറയണം. പരിഹരിക്കാവുന്നതാണോ എന്നു നോക്കട്ടെ.

സരോ—എന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ വെറും സാധുക്കളാണു്. അവർക്കു ഉപജീവനത്തിനുള്ള ഏകമാർഗ്ഗം എന്റെ ശമ്പളമാണു്. മാസംതോറും ഞാൻ

അൻപതിൽ ചിലപ്പോനം രൂപാ അവർക്കു അയച്ചു കൊടുക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു് അവർ ഉപജീവിക്കുന്നതു്. എന്നെ ഒരാൾ വിവാഹം ചെയ്താൽ ഉദ്യോഗത്തിനു പോകാൻ സമ്മതിക്കുമോ? സമ്മതിക്കാതിരുന്നാൽ അവരുടെ സ്ഥിതി എന്തായിരിക്കും? അതുകൊണ്ടു് ആർക്കെങ്കിലും എന്നെവിവാഹം ചെയ്യണമെങ്കിൽ കുറഞ്ഞതു പതിനായിരം രൂപാ അവരെ ഏല്പിക്കണമെന്നാണു് അവരുടെ നിർബ്ബന്ധം.

വേണുഗോപാലൻ ശിരസ്സിനെ ഉള്ളംകൈയ്യാൽ താങ്ങി അധോമുഖനായി ഇരുന്നതല്ലാതെ മറുപടി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുഖത്തു് കഠിനമായ ചിന്താഭാരം പ്രത്യക്ഷമായി.

അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു് വേണുഗോപാലൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

സരോജം, നിങ്ങൾ എൻെറ നാവിനെ ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഒരു കരാറിനെ അനുകൂലിച്ചോ പ്രതികൂലിച്ചോ ഒരക്ഷരം പറയാൻ എൻെറ നാവു് പൊങ്ങുന്നില്ല. പതിനായിരമല്ല, പത്തുലക്ഷംപോലും നിങ്ങളുടെ ചരണങ്ങളിൽ കാഴ്ച വെയ്ക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണു്. പക്ഷേ, ഇപ്പോൾ ഞാൻ പാപ്പരാണെന്നു വേണം പറയാൻ. ഒന്നാലോചിച്ചു നോക്കൂ ഈ ലോകത്തിൽ പ്രേമത്തിനു യാതൊരു വിലയുമില്ലെന്നു വരുമോ?

ഒരു നെടുവീർപ്പോടുകൂടി അവൾ പറഞ്ഞു.

'പ്രേമം അമൂല്യവസ്തുവാണു്. ഈ നശ്വരമായ ലോകത്തിൽ എന്തെങ്കിലും ശാശ്വതമായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു് യഥാർത്ഥ പ്രേമം മാത്രമാണു്. അതിൻെറ വില നിർണ്ണയിക്കാൻ ഇന്നു് മനുഷ്യനു സാദ്ധ്യവുമല്ല. മനുഷ്യനു് തൻെറ ജീവനേക്കാൾ പ്രിയമേറിയതും വിലയേറിയതുമാ

യി ഇതല്ലാതെ മറെറാരു വസ്തുവുമില്ലെന്നു തന്നെ പറയാം പക്ഷേ, എൻെറ അച്ഛനമ്മമാരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ആ പ്രേമം കാശിനു വിലയില്ലാത്തതാണു്.

വേണുഗോപാലൻ യാതൊന്നും പറയാൻ ശക്തനാകാതെ സരോജത്തെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അല്പം കഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "സരോജം, എനിക്കു് നിങ്ങളുടെ മാതാപിതാക്കളെ കാണാൻ ആഗ്രഹമുണ്ടു്. ദയവു ചെയ്തു അവരുടെ മേൽവിലാസം തരാമോ?"

സരോജം കൈത്തലങ്ങൾ മലർത്തിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. ആ ഉദ്യമം വെറുതെയാണു്. അവർ മറെറാരു പ്രകാരത്തിലും വഴിപ്പെടുകയില്ലെന്നു് എനിക്കു പൂർണ്ണബോദ്ധ്യമുണ്ടു്. എങ്ങനെ സമ്മതിക്കും! അങ്ങേയ്ക്കും കാര്യമെല്ലാം മനസ്സിലായില്ലേ? അവരുടെ ഉപജീവനത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം നഷ്ടപ്പെടുകയാണു് ചെയ്യുന്നതെന്നു് ഓർമ്മിക്കണം. അങ്ങു് പ്രതിമാസം അൻപതു രൂപാ കൊടുത്തുകൊള്ളാമെന്നു വാഗ്ദാനം ചെയ്താലും അവർ കേൾക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. മനുഷ്യരെ എങ്ങനെ വിശ്വസിക്കും! അല്പദിവസം കഴിയുമ്പോൾ കരാറനുസരിച്ചു് കൊടുക്കാൻ മടിക്കുകയോ എന്തെങ്കിലും കാരണവശാൽ ജോലി പണയത്തിലാകുകയോ ചെയ്താൽ അവർ ആരുടെ അടുക്കൽ പോകും? കാര്യം കാണാൻ മാത്രം കാൽപിടിക്കുന്ന സമ്പ്രദായമല്ലേ ഇന്നു നടന്നുവരുന്നതു്? പുരുഷത്വവും ആത്മാഭിമാനവും മനുഷ്യരെ ഭയന്നു് പടങ്ങളെ മാത്രം അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുകയാണെന്നു തോന്നുന്നു. ശബ്ദകോശങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെട്ടു പോയാൽ അടുത്ത തലമുറ ആ പദങ്ങൾപോലും സ്മരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ആ ഉപായവും ഫലിച്ചില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു് അത്യധികം നിരാശയായി. മൌനത്തിൻെറ

ദൈർഘ്യം വർദ്ധിച്ചു. നൈരാശ്യത്തിൽ അനുകമ്പ തോന്നിയിട്ടായിരിക്കാം, സരോജം അല്പം സ്നേഹഭാവത്തിൽ തുടർന്നു പറഞ്ഞു. "ഞാൻ കുറച്ചു ചായ കൊണ്ടുവരാം. ഇനിയും ഇങ്ങനെ ഒരവസരം ഉണ്ടാകുമോ എന്നാരറിഞ്ഞു."

വേണുഗോപാലന്റെ നയനങ്ങൾ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായി; പ്രതിവചിച്ചു—എനിക്കു് ഇപ്പോൾ ചായവേണ്ട. ആ ചായയെക്കാൾ ശകാരവർഷങ്ങളാണു് അധികം സ്വീകാര്യവും മെച്ചവുമായിട്ടുള്ളതു്.

സരോ—(വിനോദഭാവത്തിൽ) എന്റെ ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായിട്ടുണ്ടായ കാമുകനല്ലേ. അദ്ദേഹത്തെ യഥോചിതം സൽക്കരിക്കാതെ ശകാരവർഷങ്ങൾ കൊണ്ടു് നിന്ദിക്കുകയോ?

വേണുഗോപാലൻ ബദ്ധാഞ്ജലിയോടുകൂടി—"സരോജം, എന്റെ വിനീതമായ അപേക്ഷ കേൾക്കൂ. അല്പനേരത്തേക്കു് ഈ നേരംപോക്കു കളഞ്ഞിട്ടു് ഗൌരവമേറിയ എന്റെ ഒരു ചോദ്യത്തിനു് ഉത്തരം പറയൂ. നിങ്ങളെ എന്റെ സ്വന്തമാക്കാൻ കഴിയുമോ ഇല്ലയോ എന്നുള്ളതു് എന്റെ ഭാഗ്യത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നറികിലും നിങ്ങളുടെ ഉത്തരം എന്നെ ആനന്ദഭരിതനാക്കും. നിങ്ങൾക്കു ഹൃദയത്തിൽ എന്നോടു സ്നേഹമുണ്ടോ?

സജലനേത്രയായി സരോജം ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

"അതിനെപ്പറ്റി അവിടുന്നു് സംശയിക്കുന്നോ? അങ്ങേക്കുവേണ്ടി എന്റെ പ്രാണൻ പോലും ഉപേക്ഷിക്കാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമുള്ളവളാണു്.

സന്തോഷം കൊണ്ടു മതിമറന്ന വേണുഗോപാലൻ ഉന്മത്തനെപ്പോലെ കസേരയിൽ നിന്നും ചാടിയെഴുന്നേറ്റു.

"സരോജം! ഒന്നുകൂടെ ചോദിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. നിങ്ങളുടെ ആ പാവനഹൃദയത്തിൽ ഇന്നു് എനിക്കുള്ള സ്ഥാനം എന്നും സുരക്ഷിതമായിരിക്കുമെന്നു് ഉറപ്പു നൽകാമോ?"

ഗൽഗദസ്വരത്തിൽ സരോജം മറുപടി പറഞ്ഞു. "എന്റെ മനോഭാവം സ്പഷ്ടമാക്കാൻ ഒരു നല്ല അവസരമാണു് അങ്ങു് ഇപ്പോൾ നൽകിയതു്, പ്രഥമവീക്ഷണത്തിൽ തന്നെ ഒരുവൻ എന്നെ മോഹിക്കത്തക്കവണ്ണം അത്ര രൂപവതിയല്ല ഞാൻ. ഒരു ധൂർത്തന്റെ പ്രേമാഭിനയം കണ്ടു മയങ്ങുന്ന ഒരു കഴുതയുമല്ല. അതിനും പുറമേ കർത്തവ്യപാലനത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ മൂല്യം മനസ്സിലാക്കുന്ന പുരുഷന്മാർ ഇന്നു ചുരുക്കമാണു്. അതുകൊണ്ടു് ആ വിധത്തിലും ആശങ്കയ്ക്കവകാശമില്ല. അങ്ങയെപ്പോലുള്ള ഒരു സഹൃദയന്റെ പ്രേമം എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു വലിയ നേട്ടമായി കരുതുകയും അഭിമാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഞാൻ ഹൃദയം തുറന്നു പറയുകയാണു്. എനിക്കു തന്ന ഈ അധികാരത്തെ അങ്ങു സ്വയം പിൻവലിക്കാതിരുന്നാൽ, ഈ അമൂല്യസമ്പത്തിനെ ഞാൻ സദാ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചു സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളും. അങ്ങു് മറ്റൊരു സ്ത്രീയെ വിവാഹം കഴിച്ചു എന്നെനിക്കറിവു കിട്ടിയാൽ അശ്രുധാരകൊണ്ടു്, എന്റെ മനസ്സിനെ തണുപ്പിക്കും. അന്നു് ഹൃദയം പിളർന്നിട്ടു് ആ നിക്ഷേപത്തെ പുറത്തെടുക്കും. അതിനു മുമ്പു് അതൊരിക്കലും പുറത്തുവരികയില്ല. നിശ്ചയം.

* * * * * *

അദ്ധ്യായം 22

അന്നു പതിവില്ലാതെ അല്പം താമസിച്ചാണ് പ്രേമലത ശാന്തിസദനത്തിൽ എത്തിയതു്. അതിനുള്ള കാരണം വഴിയ്ക്കു് രണ്ടു മൂന്നു ഫോട്ടോകൾ കണ്ണാടിയിട്ടുവിക്കാൻ കൊടുത്തിരുന്നതു് വാങ്ങാൻ ഒരു കടയിൽ കയറിയതാണു് അവൾ താമസിച്ചാണു് ചെന്നതെങ്കിലും വൃദ്ധൻ ആ വിവരം അറിഞ്ഞതു പോലുമില്ല. പതിവുപോലെ കാപ്പികുടി കഴിഞ്ഞു് എഴുന്നേററപ്പോൾ മേശപ്പുറത്തു ഒരു കടലാസിൽ പൊതിഞ്ഞുവെച്ചിരുന്ന ഫോട്ടോകൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ദൃഷ്ടിയിൽപെട്ടു.

വൃദ്ധ—ഇതെന്താണു?

പ്രേമ—എൻെറ അച്ഛൻെറയും, അമ്മയുടെയും, വീട്ടിൻെറയും ഫോട്ടോകൾ,

വൃദ്ധൻ കടലാസ്സു നിവത്തു് ഒരു ഫോട്ടോ കൈയ്യിൽ എടുത്തുകൊണ്ടു് ജന്നലിൻെറ സമീപത്തേക്കു പോയി.

"ഹാ! ഹാ! എൻെറ വീടല്ലേ ഇതു്?- ആനന്ദഭവനം, എൻെറ വീടു്! അതെ എൻെറ വീടുതന്നെ. അതാ ആ ചെമ്പകം;-ആ കരിമ്പന, മരമല്ല. അതുതന്നെ, അതു തന്നെ. ഇതു നിൻെറ വീടോ...ഇങ്ങനെ പിറുപിറുത്തുകൊണ്ടു വൃദ്ധൻ മറെറാരു ഫോട്ടോ കൈയ്യിലെടുത്തു. അതിലേക്കു നോക്കി. "ഹാ! ആനന്ദം! ആനന്ദം! എൻെറ ഭാര്യ!" എന്നു പറഞ്ഞു അദ്ദേഹം വീഴാൻ തുടങ്ങി. പ്രേമലത പെട്ടെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനെ താങ്ങി കസേരയിൽ കിടത്തി. വളരെ നേരം വൃദ്ധൻ നിശ്ചേഷ്ടനായികിടന്നു. അനന്തരം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു.

"കുഞ്ഞേ! ഇതു നിൻെറ അമ്മയോ?

"അതെ!"

"നീ അമ്മയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?

"ഉണ്ടു". അമ്മ മരിച്ചിട്ടു നാലഞ്ചുകൊല്ലമെ ആയിട്ടുള്ളു."

നിന്റെ അച്ഛന്റെ ഫോട്ടോ കാണട്ടേ."

"പ്രേമലത അതെടുത്തു വൃദ്ധന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു. വൃദ്ധൻ വാങ്ങി ഒന്നു നോക്കീട്ടു് തിരിച്ചു കൊടുത്തു.

"മകളേ, എന്റെ മകളേ" എന്നു വിളിച്ചു കൊണ്ടു് എഴുന്നേററു പ്രേമലതയെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകളിൽനിന്നു് അശ്രു വർഷിച്ചു.

"മകളേ എനിക്കു കിടക്കണം."

പ്രേമലതയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം ശയ്യാവലംബിയായി. അദ്ദേഹം ആലോചനാനിമഗ്നനായി. അപ്പോഴും അശ്രുപ്രവാഹം നിന്നിട്ടില്ല. അടുത്തിരിക്കുന്ന പ്രേമലതയുടെ കരങ്ങളെ അപ്പോഴപ്പോൾ തലോടുന്നതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചൈതന്യം നശിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് ഊഹിക്കാം.

വൃദ്ധന്റെ പാരവശ്യം നീങ്ങി. അദ്ദേഹം എഴുന്നേററിരുന്നു. പ്രേമലതയെ വാത്സല്യപൂർവ്വം ആശ്ലേഷിച്ചു; ചുംബിച്ചു.

"മകളേ! ഞാനാണു് നിന്റെ അച്ഛൻ! ഞാൻ വീട്ടിൽനിന്നു പോരുമ്പോൾ നീ ഒരു ശിശുവായിരുന്നു."

പ്രേമലത 'അച്ഛാ! എന്റെ അച്ഛാ; എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് എഴുന്നേററു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗം പ്രണമിച്ചു. അച്ഛനും മകളും ആനന്ദാശ്രു വർഷിച്ചു.

വൃദ്ധ:—കുഞ്ഞെ; നിന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെവിടെ? അവനെ—എന്റെ മകനെ —എനിക്കു കാണണം.

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ ഇപ്പോൾ ആഫീസിലേക്കു പോയി

ട്ടുണ്ടു്. വൈകിട്ടു ഞാൻ പോയി വിളിച്ചുകൊണ്ടു വരാം.

വൃദ്ധ.—നീ വേഗത്തിൽ ഡാക്ടർ സുന്ദരത്തിനെ ഫോണിൽ വിളിക്കു. അദ്ദേഹം വേഗം വരാൻ പറയു.

പ്രേമലത ഡാക്ടർ സുന്ദരത്തിനെ ഫോണിൽ വിളിച്ചു.

ഡാക്ടർ—എവിടെ നിന്നാണു സംസാരിക്കുന്നതു്?

പ്രേമ—ശാന്തിസദനത്തിൽ നിന്നു്.

ഡാക്ടർ— ആരാണു സംസാരിക്കുന്നതു്?

പ്രേമ—പ്രേമലത.

ഡാക്ടർ—എന്താണു വിശേഷം! അദ്ദേഹത്തിനു സുഖമില്ലേ?

പ്രേമ:—അച്ഛൻ വിളിക്കുന്നു.

ഡാക്ടർ— അച്ഛനോ? ആരുടെ അച്ഛൻ! നിങ്ങളുടെ അച്ഛനോ?

പ്രേമ—അതേ! എന്റെ അച്ഛൻ. ഇവിടത്തെ ഗൃഹനാഥൻ എന്റെ അച്ഛനാണു്.

ഡാക്ടർ—ഞാൻ ഇതാ വരുന്നു.

കഷ്ടിച്ചു് കാൽമണിക്കൂറിനുള്ളിൽ ഡാക്ടർ സുന്ദരത്തിന്റെ കാർ ശാന്തിസദനത്തിന്റെ മുൻവശം എത്തി. അദ്ദേഹം കാറിൽനിന്നും ഇറങ്ങി ബദ്ധപ്പെട്ടു് മുകളിലേക്കു് പോയി.

വൃദ്ധ—ഡാക്ടർ: എന്റെ മകൾ, എന്റെ മകൾ.

ഡാക്ടർ—പ്രേമലതാദേവി അവിടുത്തെ മകളോ?

വൃദ്ധ—അതെ, ആ മേശപ്പുറത്തു ഇരിക്കുന്ന ഫോട്ടോകൾ ഇങ്ങെടുക്കണം.

വൃദ്ധൻ ഡാക്ടരുടെ കൈയിൽ നിന്നു് അതെല്ലാം വാങ്ങി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഒന്നു് തിരികെ കൊടുത്തിട്ടു്, ഇതു് ഞങ്ങളുടെ വീടു്. രണ്ടാമത്തേതു കൊടുത്തി

ട്ട് ഇതു് എന്റെ ഭാര്യ ആനന്ദാ—ഇവളുടെ അമ്മ. മൂന്നാമത്തേതുകൊടുത്തിട്ടു്, "ഇതു് ഒരു സംഘം കൊള്ളക്കാരുടെ തലവനെ പിടിച്ചപ്പോൾ ആ ഗ്രാമക്കാർ എന്നെ ഹാരം അണിയിച്ചുകൊണ്ടു് എടുത്തതാണു്" എന്നു പറഞ്ഞു.

ഡാക്ട—അവിടുന്നു് ഒരു പോലീസു് ഇൻസ്പെക്റ്ററായിരുന്നോ?

വൃദ്ധ—അതെ: ഞാൻ ഒരു സർക്കിൾ ഇൻസ്പെക്റ്റർ ആയിരുന്നു. ഇവൾ തീരെ കുഞ്ഞായിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു കൂട്ടം അക്രമികളെ പിടിക്കാൻ കുറെ പോലീസ്സുകാരുമായി പോയി. ഏഴെട്ടു പേരെ പിടിച്ചു. പോലീസ്സുകാരോടു് അവരെയും കൊണ്ടുപോകാൻ പറഞ്ഞിട്ടു് ഞാൻ ഒരു സ്നേഹിതനെ അന്വേഷിച്ചു തിരിച്ചു. എന്നാൽ വഴിക്കുവെച്ചു ആ അക്രമികളുടെ പ്രമാണി രണ്ടുമൂന്നു മൈൽ അകലെ ഒരു കാട്ടിൽ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു് ഞാൻ അങ്ങോട്ടു തിരിച്ചു. തനിച്ചേ ഉള്ളെങ്കിലും കൂട്ടാക്കാതെ കാട്ടിൽ കടന്നു് അവന്റെ സങ്കേതം കണ്ടുപിടിച്ചു. അവൻ എന്നെ കണ്ടു് ഒരു കുന്നു കയറിഓടി. ഞാനും അതിവേഗത്തിൽ എന്റെ കുതിരയെ പായിച്ചു. പക്ഷെ കാലദോഷം കൊണ്ടു് കുന്നുകേറുമ്പോൾ കുതിര ഒരു പാറയുടെ ഇടയിൽ അകപ്പെട്ടു വീണുപോയി. പുറത്തിരുന്ന ഞാനും നിലംപതിച്ചു. എനിക്കു അപത്തൊന്നും പററിയില്ല. ഞാൻ വീണതു കണ്ടു് അവൻ തിരിഞ്ഞു് എന്നെ സമീപിച്ചു. എന്റെ കൈയ്യിൽ ഒരു കൈതോക്കുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും അതെടുക്കാൻ സമ്മതിക്കാതെ അവൻ എന്നെ പിടികൂടി. അപ്പോഴേക്കും അവന്റെ ചില കൂട്ടുകാരും എത്തി. കൈതോക്കു് അവൻ

അപഹരിച്ചു.

പ്രേമ—അയ്യോ! അപ്പനെ അവർ ഹിംസിച്ചില്ലേ? അതാണോ ഇങ്ങനെ രോഗിയായതു്?

വൃദ്ധ—ക്ഷമിക്കു; അവർ എന്നെ ഹിംസിച്ചില്ല; പക്ഷേ എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം നശിച്ചു. ഞാൻ അവരുടെ തടവുകാരനായി. ആഹാരവും വസ്ത്രവും സകലത്തും തരും. അവരുടെ സങ്കേതത്തിനകത്തു് എവിടെയും സഞ്ചരിക്കാം. പുറത്തുപോകാൻ അനുവാദമില്ല. ഇങ്ങനെ ഒൻപതുമാസം ഞാൻ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നു രക്ഷപെടാൻ എത്രശ്രമിച്ചിട്ടും സാധിച്ചില്ല. ഒടുവിൽ ഞാൻ അവരോടു് അടുത്തുകൂടി വളരെ വിശ്വസ്തതയോടുകൂടി പെരുമാറി. ഒരു ദിവസം പുതുതായി രണ്ടുപേർ സങ്കേതത്തിൽ എത്തി. അവർ ജർമ്മനിയിൽ സങ്കേതം ഉറപ്പിച്ചു് കൊള്ളകർമ്മം നടത്തിവരുന്നവരാണു്. അവരുടെ കൂട്ടരിൽ പലരെയും പോലീസ്സുകാർ പിടിക്കുകയാൽ സംഘബലം കുറഞ്ഞു. അതിനാൽ കുറെപ്പേരെ കൊണ്ടുപോകാനാണു് അവർവന്നതു്. എന്നെപ്പറ്റി അവർക്കു് വിശ്വാസം ഇല്ലായിരുന്നു. എപ്പോഴെങ്കിലും ഞാൻ അവരുടെ കയ്യിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെടുമെന്നും അവരെ നശിപ്പിക്കുമെന്നും ഭയന്നു. അതിനാൽ എന്നെപ്പറ്റിയാതൊരു വിവരവും പറയാതെ എന്നെയും വേറെ അഞ്ചുപേരെയും അവരോടുകൂടി അയച്ചു. പക്ഷേ എന്നെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നു് സ്വകാര്യമായി ചട്ടംകെട്ടിയിരുന്നു. എന്തായാലും ആ യാത്ര എന്നെ ശാശ്വതനരകത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചു. ജർമ്മനിയിൽ എത്തിയതിനു്ശേഷവും എന്നോടുകൂടിവന്നിരുന്നവർ ഞാൻ രക്ഷപെടാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരെല്ലാം എന്നും

ചെയ്യാൻ മടിക്കാത്ത രാക്ഷസന്മാരായിരുന്നു. അതിനാൽ ഞാൻ അവരെ അനുകൂലിച്ചും ഉപദേശിച്ചും നിന്നു് ക്രമേണ അവരുടെ പ്രമാണിയായി. ധർമ്മിഷ്ടന്മാരെ ദ്രോഹിക്കരുതു്, ആരെയും ഹിംസിക്കരുതു്, സാധുഗൃഹങ്ങളിൽ എത്തിനോക്കുകപോലും അരുതു് എന്നിങ്ങനെ ചില നിർദ്ദേശങ്ങൾ അവർക്കു നൽകി; അതിൻെറ പ്രയോജനം അവരെ മനസ്സിലാക്കി. ചുരുക്കത്തിൽ അവരുടെ ദുഷ്കർമ്മങ്ങളെ ലഘൂകരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ഞാൻ അവരുടെ സങ്കേതത്തിൽ ഇരിക്കുകയല്ലാതെ പുറത്തെങ്ങും പോവുകയില്ല. യാതൊന്നിലും പങ്കുകൊള്ളുകയില്ല. ദുർജ്ജനങ്ങളുടെ കൂട്ടുമൂലം നേരിടുന്ന ധർമ്മഭ്രംശത്തിനു് പശ്ചാത്താപിച്ചും ഈശ്വരനെ ഭജിച്ചും കഴിച്ചുകൂട്ടി.

കൊല്ലം കുറെ കഴിഞ്ഞു. എത്രയെന്നു നിശ്ചയമില്ല. ദുഃഖവും പരിചയിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ജീവിതചര്യയും എല്ലാം കൂടി എനിക്കു ബുദ്ധിമാന്ദ്യം ഉണ്ടാക്കി. ക്രമേണ ഞാൻ ഒരു ഭ്രാന്തനായി. എന്നിട്ടും അവർ എന്നെ വിട്ടില്ല. ഈശ്വരകൃപയാൽ അവർക്കു് എന്നെ കൊല്ലാനും തോന്നിയില്ല. വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞിട്ടാണു് ഞാൻ വീണ്ടും മനുഷ്യനായതു്, എൻെറ രോഗം നീങ്ങിയതു്. എത്രകാലം രോഗിയായി കഴിഞ്ഞെന്നും എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. ഭ്രാന്തുമാറിയതോടുകൂടി എൻെറ ഓർമ്മശക്തി നിശ്ശേഷം ക്ഷയിച്ചു. പൂർവ്വകഥകളെല്ലാം മറന്നു. രോഗം മാറിയശേഷം എത്രകാലം കൊണ്ടാണു് എനിക്കു കുറെയെങ്കിലും ആരോഗ്യം കിട്ടിയതെന്നു നിശ്ചയമില്ല.

സംഘത്തിൽ ആകെ പതിനെട്ടു് അംഗങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം അവരിൽ പത്തുപേരെ ചില കാര്യങ്ങൾക്കായി എവിടെയോ അയച്ചു. അനാരോഗ്യംമൂലം

അതിലൊന്നും ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ഉച്ചയ്ക്കു് ആഹാരവും കഴിഞ്ഞു് ബാക്കിയുള്ളവരെല്ലാം സങ്കേതത്തിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരുവൻ ഓടിവന്നു് പോലീസ്സുകാർ സങ്കേതം മനസ്സിലാക്കിയെന്നും അന്നു രാത്രിയിൽ അവർ അവിടെ എത്തുമെന്നും പറഞ്ഞു അതുകേട്ടു ബാക്കിയുള്ളവർ പരിഭ്രമിച്ചു ആദ്യമായി മുതലെല്ലാം ഒരു സ്ഥലത്തേക്കു് പെട്ടെന്നു മാററാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഞങ്ങളെല്ലാവരുംകൂടി ചുമക്കാൻതുടങ്ങി. നഗരത്തിനു സമീപമുള്ള ഒരു വീട്ടു് എടുത്തു് അങ്ങോട്ടാണു് മാററിയതു്. എത്രമാത്രം മാററിയെന്നും എനിക്കുനിശ്ചയമില്ല. ഞാനും ഒരു മൊണ്ടിയും മറെറാരാളും വഴരെ ക്ഷീണിച്ചതിനാൽ ഞങ്ങളെ അാ വീട്ടു് സൂക്ഷിക്കാൻ നിയോഗിച്ചു. ബാക്കിയുള്ളവർ വീണ്ടും സങ്കേതത്തിലേക്കുപോയി. അവർ അഞ്ചുപേരും അവിടെ എത്തിസാമാനങ്ങൾ കെട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോഴേക്കു് പോലീസുകാർ എത്തി. രക്ഷാമാർഗ്ഗം അടഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ അവർ പരസ്പരം വെടിവച്ചു മരിച്ചെന്നാണു് ഒടുവിൽ ഞാൻ അറിഞ്ഞതു്. പോലീസുകാർക്കു് ആരെയും പിടികിട്ടിയില്ല. അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന മുതൽ മുഴുവൻ അവർ കൈവശപ്പെടുത്തി. നേരത്തെ പുറത്തുപോയിരുന്നവർ മുതലെല്ലാം പോലീസുകാർ കൈവശപ്പെടുത്തിയെന്നു വിശ്വസിച്ചിരിക്കും. ഏതായാലും ഞാൻ ജീവരക്ഷനേടി: പിറെറന്നാണു കൂട്ടുകാർക്കു നേരിട്ട വിപത്തും മററും ഞങ്ങൾ അറിഞ്ഞതു് 'ബർമ്മായിൽ പിന്നെയും താമസിക്കുന്നതു് ആപൽക്കരമാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നി. എന്റെ അഭിപ്രായത്തോടു് കൂട്ടുകാരും യോജിച്ചു. രണ്ടുപേരും സ്വമേധയാ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുന്നതിനു കെല്പുള്ളവരല്ലായിരുന്നു. ഏതായാലും ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽ കിട്ടിയമുതലും കൊണ്ടു് ഇവിടെ എത്തി. ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വർണ്ണവും വെള്ളിയും

വിററു പണം ആക്കാനായിരുന്നു ആദ്യത്തെ ഞങ്ങളുടെ ശ്രമം. ആർക്കും സംശയം തോന്നാതിരിക്കാനായി ഈ കെട്ടിടം ഞാൻ വാടകയ്ക്കെടുത്തു. നാലഞ്ചുമാസം കഴിഞ്ഞാണു് ഇതു വിലയ്ക്കുവാങ്ങിയതു്. കൂട്ടുകാർരണ്ടുപേരും എന്നോടുകൂടി പാർത്തു.

പ്രേമ—ആ മൊണ്ടി അവരിലൊരാളാണോ?

വൃദ്ധ—അതെ, മററവൻ ഇവിടെ വന്നു് ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മരിച്ചു.

പ്രേമ—അച്ഛൻ ഇവിടെ താമസിക്കാതെ നാട്ടിലേക്കു വരാഞ്ഞതെന്തു്?

വൃദ്ധ:—പറയാം. എന്റെ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വർണ്ണവും വെള്ളിയും എല്ലാം പണമാക്കിക്കൊണ്ടുപോരാമെന്നു വിചാരിച്ചു. അതിനുമുൻപു് നിങ്ങൾക്കു് എഴുതയയ്ക്കണമെന്നു് ഞാൻ ആശിച്ചെങ്കിലും നാട്ടിൽ നിന്നു് പോന്നിട്ടു് എത്രയോകാലം കഴിഞ്ഞതിനാൽ അവിടത്തെ വിവരമൊന്നും എനിക്കു നിശ്ചയമില്ലല്ലോ. അതിനും പുറമെ ഇവിടെവന്നു് അധികം കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു് എനിക്കു് വേറൊരാപത്തും നേരിട്ടു. അതു ഡാക്ടർക്കറിയാമല്ലോ. ഒരു ദിവസം ഒരു മോട്ടോർ അപകടം മൂലം തലയ്ക്കു വലിയ മുറിവു പററി. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ധനന്തരിത്വം ഒന്നുമാത്രമാണു് എന്നെ രക്ഷിച്ചതു്. ആ സംഭവം എന്നെ വീണ്ടും അവശനാക്കി. കുറേക്കാലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചികിത്സയിലും മേൽനോട്ടത്തിലും കഴിയണമെന്നു നിർബന്ധിച്ചു. അങ്ങനെ ഇത്രയുംകാലം ഇവിടെ താമസിക്കാൻ ഇടയായി. എന്റെ ധനന്തരി സമ്മതിച്ചാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഇനിയും കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ എന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങളോടുകൂടി വീട്ടിലേക്കു പോകണം.

ഡോക്ടർ—ഞാൻ കൂടി വന്നാലോ? എന്നു പറഞ്ഞു് പ്രേമലതയെ നോക്കി പുഞ്ചിരിതൂകി.

വൃദ്ധ—എനിക്കു വളരെ സന്തോഷം.

പ്രേമ—അന്യായമായി കിട്ടിയ മുതൽ കൊണ്ടു ജീവിക്കുന്നതു് പാപമല്ലേ?

വൃദ്ധ—കുഞ്ഞേ, ആ വിചാരം എനിക്കുണ്ടു്. ഇവിടെ നിന്നു തിരിക്കുന്നതിനു മുമ്പു് ഇതു മുഴുവൻ ധർമ്മസ്ഥാപനങ്ങൾക്കു ദാനം ചെയ്തു പാപശാന്തി നേടാം.

പ്രേമ—എന്നാൽ ഇപ്പോൾതന്നെ ഞാനും ജ്യേഷ്ഠനും താമസിക്കുന്നിടത്തേക്കു പോകാം.

ഡോക്ടർ—ഒരു പാടില്ല. ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പല ആശങ്കകളും ഉണ്ടാകും. തെറ്റിക്കട്ടെ; അവിടന്നു് ഉദ്യോഗസ്ഥനായിരുന്ന സ്ഥിതിക്കു് നല്ല സമ്പാദ്യം ഉണ്ടായിരിക്കണമല്ലോ.

വൃദ്ധ—ഉണ്ടെന്നാണു് എന്റെ ഓർമ്മ. എന്റെ മകളെ, നിങ്ങൾക്കു കഴിയാനുള്ള മുതൽ ഇല്ലായിരുന്നോ? അതൊക്കെ എന്തുചെയ്തു?

പ്രേമലത, അവളും സഹോദരനും സ്വഗൃഹവും സ്വദേശവും വിട്ടുപോരാൻ ഉണ്ടായ കാരണം സവിസ്തരം അവരെ അറിയിച്ചു. ഡോക്ടരും വൃദ്ധനും പ്രേമയുടെയും രവിയുടെയും ധർമ്മബോധത്തെ മുക്തകണ്ഠം വാഴ്ത്തി.

ഇത്രയും വിവരങ്ങൾ ഇടർച്ചയായി ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചുവെങ്കിലും പലപ്രാവശ്യമായും വളരെനേരം കൊണ്ടു മാത്രമാണു് വൃദ്ധൻ തന്റെ അനുഭവങ്ങൾ പറഞ്ഞുതീർത്തതു്.

അദ്ധ്യായം 23

ഡാക്ടർ സുന്ദരം സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുന്നതിനു മുമ്പു പ്രേമലതയോടു ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു.

"പ്രേമേ, എന്റെ അപേക്ഷ സ്വീകരിക്കുന്നതിനു ഉണ്ടായിരുന്ന വിഷമം ഇപ്പോഴും നീങ്ങിയില്ലേ?"

"ഏതപേക്ഷ?"

"എന്റെ ഭാവിജീവിതത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടു് എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നുള്ള അപേക്ഷ."

"എന്നല്ലല്ലോ, അന്നു പറഞ്ഞതു്. ഞാൻ അവിടുത്തെ കീഴിൽ ഒരു നഴ്സായിരിക്കണമെന്നല്ലേ?

"അതെ; എന്നെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ. എന്റെ ഹൃദയരോഗം ശമിപ്പിക്കാൻ."

പ്രേമലത നമ്രമുഖിയായി.

"ഇനിയും വിസമ്മതമില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കട്ടെ?"

"എന്റെയും അച്ഛന്റെയും സഹോദരന്റെയും കഥകൾ കേട്ടിട്ടും അവിടുന്നു്..." അവൾ അർദ്ധോക്തിയിൽ വിരമിച്ചു.

അതെ; അതു മുഴുവൻ കേട്ടശേഷം കൂടുതൽ സ്നേഹത്തോടും ബഹുമാനത്തോടും കൂടി ആവർത്തിക്കുന്നു:"

"അച്ഛന്റെയും ജ്യേഷ്ഠന്റെയും അഭിപ്രായം അറിയണ്ടെ? ജ്യേഷ്ഠനെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ആരുണ്ടു്?

"ആരാണെന്നോ? നാട്ടിലെത്തി അച്ഛന്റെ സമ്മതത്തോടുകൂടി വിവാഹം കഴിക്കണമെന്നല്ലേയുള്ളു?

"അല്ല, ഞങ്ങളുടെ അറിവുകൂടാതെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ കാര്യവും അവിടുന്നു തീർച്ചയാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു തോന്നുന്നല്ലോ."

"ആരുടേയും അറിവുകൂടാതെയോ? ആരും അറിയാ

ത്ത കാര്യമാണെങ്കിൽ ഞാൻ പറയുന്നതെങ്ങനെ?"

"എനിക്കു യാതൊരു വിരോധവുമില്ല. ഇത്രയും പറഞ്ഞതിനു ആരാണെന്നുകൂടി പറഞ്ഞാലെന്താണു?"

"അതു രഹസ്യമായിരിക്കുകയാണെന്നു ഞാൻ ധരിച്ചില്ല. എന്നാൽ ജ്യേഷ്ഠനോടൊ, സ്നേഹിതയോടൊ ചോദിച്ചറിയുന്നതാണു നന്നു. ഏതായാലും ജ്യേഷ്ഠന്റെ കാര്യം ജ്യേഷ്ഠൻ വേണ്ടതുപോലെ ചെയ്യുമെന്നാണു എന്റെ വിശ്വാസം. പ്രേമയുടെ കാര്യത്തിൽ അവരുടെ അനുമതി ഞാൻ വാങ്ങിക്കൊള്ളാം."

"എന്നാൽ......എനിക്കു.........സമ്മതം......"

ഡാക്ടർ സുന്ദരം ആനന്ദാതിരേകത്താൽ മതിമറന്നു അവളുടെ കരം ഗ്രഹിച്ചു.

എന്നാൽ ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ധർമ്മബോധം അവരെ അകററി.

പ്രേമലത, വൃദ്ധന്റെ നിർബന്ധത്താൽ രവികുമാരനെ ഫോണിൽ വിളിച്ചു തങ്ങൾക്കു നേരിട്ടിരിക്കുന്ന ഭാഗ്യത്തെക്കുറിച്ചു പറയുകയും ആഫീസിൽനിന്നും കഴിയുന്നതും വേഗം ശാന്തിസദനത്തിൽ എത്തണമെന്നു അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ അഞ്ചുമണിക്കു രവികുമാരൻ ശാന്തിസദനത്തിൽ എത്തി. പക്ഷെ പിതാവിനെ കാണാൻ അയാൾ ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠാ! ജ്യേഷ്ഠനെ കാണാൻ അച്ഛൻ എത്ര ധൃതിപ്പെടുന്നു. നാം ചെയ്ത തെററുകൾ മുഴുവൻ ഞാൻ അച്ഛനെ അറിയിച്ചു. ഡാക്ടരദ്ദേഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടുപേരും നമ്മളെ അഭിനന്ദിക്കുകയാണുചെയ്തതു. അതുകൊണ്ടു ജ്യേഷ്ഠൻ വേഗം അച്ഛനെ കാണണം.

ആദ്യമായി പ്രേമലത പിതൃസന്നിധിയിൽ ചെന്നു രവികുമാരൻ വന്ന വിവരം അറിയിച്ചു. ഉടനെ രവികുമാ

ന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ എത്തി നമസ്കരിച്ചു. വൃദ്ധൻ എഴുന്നേററു് മകളെ ആശ്ലേഷിച്ചു. രണ്ടുപേരുടെ കണ്ണുകളിലും ആനന്ദാശ്രു നിറഞ്ഞു.

* * * *

ഡാക്ടർ സുന്ദരം തന്റെ ആശ വൃദ്ധനെയും രവികുമാരനെയും അറിയിച്ചു. രണ്ടുപേരും അതുകേട്ടു് അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു. വൃദ്ധൻ താമസിച്ചിരുന്ന വീടും സകല ജംഗമസാമാനങ്ങളും വിററു. മൊണ്ടിയുടെ സുഖജീവിതത്തിനു വേണ്ടതിന്റെ പതിന്മടങ്ങു മുതൽ അയാൾക്കു നൽകി. ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നതെല്ലാം പല ധർമ്മസ്ഥാപനങ്ങൾക്കുമായി വിഭജിച്ചുകൊടുത്തു: ആ കൂട്ടത്തിൽ പ്രേമലതയുടെ പേരിൽ കൽക്കത്തായിലെ വനിതാസംഘത്തിനു പതിനായിരം ഉറുപ്പിക സംഭാവന ചെയ്തതു് പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണു്.

ഡാക്ടർ സുന്ദരവും തന്റെ തൊഴിൽസംബന്ധമായ സാമഗ്രികളൊഴിച്ചു് ബാക്കിയുള്ളതെല്ലാം വിററു. വസ്തുക്കളിൽ നിന്നു് ഭീമമായ ഒരു തുക കിട്ടി. രവികുമാരൻ ഉദ്യോഗം രാജിവെച്ചു.

അദ്ധ്യായം ൨൪

പ്രേമലതയും രവികുമാരനും പിതാവിനോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തിൽ മടങ്ങിയെത്തിയ വിവരം അറിഞ്ഞു് സമീപവാസികളെല്ലാം അവിടെ എത്തി. രണ്ടു മൂന്നു ദിവസത്തേക്കു് വലിയ ബഹളമായിരുന്നു. ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ സരോജവും സ്നേഹിതയെ അന്വേഷിച്ചു ചെന്നു.

ചേർന്നു. സരോജം ഇതിനകം വേണുഗോപാലൻെറ പത്നിയായിത്തീരുകയും ഉദ്യോഗം രാജിവെയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രേമ—എൻെറ രണ്ടു സ്നേഹിതകളെ നിനക്കു പരിചയപ്പെടുത്താം. ഇതു മിസ്സ് സുശീലാദേവി, എൻെറ അനുജത്തി. ജനിച്ചതും വളൎന്നതും ബങ്കാളിലാണെങ്കിലും ഭാവി ജീവിതം ഞങ്ങളോടുകൂടി കഴിയാൻ നിശ്ചയിച്ചു വന്നിരിക്കുകയാണു്.

സരോ—ബന്ധുക്കളാരും ഇല്ലേ?

പ്രേമ—ഒരനുജത്തിമാത്രം ഉണ്ടു്, അവളുതാ നില്ക്കുന്നു. ലീലയെന്നാണു പേരു്. ഞങ്ങൾ ഇങ്ങോട്ടുപോരുന്നതിനു് ഒരുമാസം മുമ്പു് അവരുടെ അമ്മ മരിച്ചുപോയി. വേറെ ബന്ധുക്കളാരുമില്ല. ഇതു സ്വഭാവഗുണമുള്ള രണ്ടു അനുജത്തിമാരെ എനിക്കു തന്ന ദൈവത്തിനു ഞാൻ അത്യന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

സരോ—രമണിയെപ്പററി എനിക്കു എഴുതിയിരുന്നല്ലോ? അവളെവിടെ?

പ്രേമ—അവൾ അടുത്തുതന്നെയുണ്ടു്. അവളുടെ വിവാഹകാൎയ്യം മാതാപിതാക്കന്മാരെ അറിയിച്ചു് സമ്മതം വാങ്ങിക്കഴിഞ്ഞാൽ ഇങ്ങെത്താമെന്നാണു് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്.

സരോ—ആരാണു അവളെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു്?

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠൻ.

സരോ—സാധു അതിനുവേണ്ടിയല്ലേ അവൾ നാടുവിട്ടുപോയതു്.

പ്രേമ—ജ്യേഷ്ഠനോ അവളോ ഇക്കാൎയ്യം എന്നെ അറിയിച്ചില്ല. അവർ കല്ക്കത്തായിൽ എത്തി എത്രയോ ദിവസം കഴിഞ്ഞശേഷമാണു് ഞാൻ അറിഞ്ഞതു്.

സരോ--ആരുപറഞ്ഞു?

പ്രേമ—(സഹകാൎയ്യമായി) ജ്യേഷ്ഠൻ, ജ്യേഷ്ഠന്റെ വിവാഹകാൎയ്യത്തെപ്പററി ഞാൻ അഭിപ്രായം പറഞ്ഞു. നിന്നോടു സത്യം പറയാമല്ലോ. സുശീലയെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നു ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചു. അപ്പോഴാണു ജ്യേഷ്ഠൻ എന്നോടു കാൎയ്യം തുറന്നു പറഞ്ഞതു.

സരോ—ഇനിയും രമണിയുടെ അച്ഛനമ്മമാരെ കണ്ടു പറയണം.

പ്രേമ—ഇന്നലെ ഞാനും അച്ഛനും കൂടി പോയി പറഞ്ഞു: അവൎക്കു പൂൎണ്ണസമ്മതം അവൾ എങ്ങനെയെങ്കിലും തിരിച്ചു വന്നാൽ മതി:

സരോ—വിവരം അവളെ അറിയിച്ചോ?

പ്രേമ—ഇന്നലെത്തന്നെ അറിയിച്ചു. ഇന്നവൾ വരും.

സരോ—പാവം! എത്ര സങ്കടപ്പെട്ടു.

പ്രേമ—എല്ലാം ശുഭമായി കലാശിച്ചല്ലോ.

സരോ—വിവാഹം താമസിയാതെ നടത്തണം:

പ്രേമ—അതെ, പക്ഷെ ഒന്നുകൂടി കഴിയേണ്ടതുണ്ടു.

സരോ—ആകെക്കൂടി മംഗളങ്ങൾ ഉള്ളതല്ലോ! വരൻ ആരാണു?

പ്രേമ—ഒരു ഡാക്ടർ: അദ്ദേഹം ഞങ്ങളോടുകൂടിയാണു കൽക്കത്തായിൽ നിന്നുവന്നതു.

സരോ—ബങ്കാളിയാണോ?

പ്രേമ—അല്ല. നമ്മുടെ നാട്ടുകാരൻ തന്നെ,

സരോ—എത്ര സന്തോഷകരമായ വൎത്തമാനങ്ങൾ.

പ്രേമ—നിന്റെ വിവാഹത്തിനു വന്നു ചേരണമെന്നാശിച്ചു, പക്ഷെ അച്ഛനും ഡാക്ടൎക്കും പല കാൎയ്യങ്ങളും ചെയ്തു തീൎക്കാനുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു സാധിച്ചില്ല.

സരോ—എങ്കിലും സമ്മാനം അന്നു കാലത്തു തന്നെ കിട്ടി.

പ്രേമ—നിന്റെ ഭർത്താവിനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരാഞ്ഞതെന്തു്?

സരോ—കച്ചേരിയിൽ നിന്നു വന്നില്ല.

പ്രേമ—അപ്പോൾ അനുവാദം കൂടാതെയാണോ നീ പോന്നതു്?

സരോ—അല്ല, കാലത്തെ ഞാൻ പറഞ്ഞു, നിങ്ങളെയെല്ലാം അങ്ങോട്ടു ക്ഷണിക്കണമെന്നും നാളെ കാലത്തു് കാറയക്കണമെന്നും പറഞ്ഞിട്ടാണു പോയതു്.

പ്രേമ—ആരെയെല്ലാം?

സരോ—അച്ഛനെയും ജ്യേഷ്ഠനെയും, സുശീലയെയും ലീലാവതിയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു കാലത്തു പത്തു മണിക്കു മുമ്പു വരണം. ഒൻപതു മണിക്കു മുൻപു് കാർ ഇവിടെ എത്തും. അച്ഛനെയും ജ്യേഷ്ഠനെയും ഞാൻ പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു കണ്ടു പറഞ്ഞുകൊള്ളാം.

പ്രേമ—നാളെ അതിരാവിലെ നീ രമണിയുടെ വീട്ടിൽ ഒരാളെ അയച്ചാൽ അവളും വരും. ഇപ്പോൾ അവൾ തിരിച്ചെത്തിയിരിക്കും.

സരോ—ഞാൻ അതുവഴി പോകാം.

പ്രേമ—ഭാഗ്യമായി നിന്നെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ ആഗ്രഹിച്ച ആൾ തന്നെ വന്നുചേർന്നല്ലോ. ഇതാവണ സ്ത്രീധനമൊന്നും ചോദിച്ചില്ലേ?

സരോ—ആ കഥ വളരെ നീണ്ടതാണു്. എന്നെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ പതിനായിരം രൂപാ ഞാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. കയ്യിൽ പണം ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു് ബാങ്കിൽ നിന്നു കടം വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവന്നു. പക്ഷെ, കടത്തിന്റെ ശല്യം എന്നെയും ബാധിക്കു

മെന്നു പറഞ്ഞു തിരികെ കൊടുപ്പിച്ചു. നേരംപോക്കു കൂട്ടവിലാണ് അദ്ദേഹത്തിനു ബോദ്ധ്യമായതു്. പരിചയപ്പെട്ടു കഴിയുമ്പോൾ ചോദിക്കണം. വിവരമെല്ലാം പറയാതിരിക്കില്ല.

പ്രേമ—നിന്നെ ആശുപത്രിയിൽ വച്ചു കണ്ടിട്ടു തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ലേ?

സരോ—ഇല്ല, പക്ഷേ, ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി.

ഇങ്ങനെ വളരെ നേരം അവർ കഴിഞ്ഞ കാര്യത്തെപ്പററി സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

അദ്ധ്യായം 25

രവികുമാരൻ, പ്രേമലത, വൃദ്ധൻ, രമണി ഡാക്ടർ സുന്ദരം മുതലായവർ തഞ്ചാവൂർ എത്തിയിട്ടു് ഏതാനും വാരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. രവികുമാരനും രമണിയും തമ്മിലും പ്രേമലതയും ഡാക്ടർ സുന്ദരവും തമ്മിലുമുള്ള വിവാഹങ്ങൾ അനാഡംബരമായി ആഘോഷിച്ചു. സാധുക്കൾക്കു അന്നദാനം നൽകുക മാത്രമായിരുന്നു വിവാഹത്തിൻെറ (വൈവാഹിക കർമ്മങ്ങൾക്കു പുറമേ) പ്രധാന ചടങ്ങു്. വിവാഹത്തിനു് പ്രേമലതയ്ക്കു് അനേകം വിലയേറിയ സമ്മാനങ്ങൾ ലഭിച്ചു. എങ്കിലും അവളെ ഏററവും കൂടുതൽ പ്രീതിപ്പെടുത്തിയതു് മിസസ്സ് ഘോഷിൻെറ സമ്മാനമായിരുന്നു. ആ മഹതി ഒട്ടധികം കായക്ലേശവും ധനവ്യയവും സഹിച്ചു് വിവാഹത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടു.

പ്രേമലതാദേവി ദാമ്പത്യജീവിതം വരിച്ചതിൻെറ മൂന്നാംദിവസം വൈകിട്ടു അവളുടെ ഗൃഹത്തിൽ വെച്ചു് അതിപ്രധാനമായ ഒരു കൂടിയാലോചന നടന്നു. രവി

കുമാരൻ, അയാളുടെ പിതാവ്, ഡാക്ടർ സുന്ദരം, വേണുഗോപാൽ, മിസസ്സ് ഘോഷ്, പ്രേമലത, സരോജം, രമണി, സുശീല എന്നിവർ ഈ ആലോചനയിൽ പങ്കെടുത്തു.

സരോ:—ഞങ്ങളിൽ ചിലരുടെ ജീവിതം സമുദായ സേവനത്തിന് സമർപ്പിക്കണമെന്നു ഞങ്ങൾ തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. സമുദായം എന്നാൽ മനുഷ്യസമുദായം എന്നു മാത്രമേ ഞങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുള്ളു. അശരണരും അനാഥരുമായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ—ജാതിയോ മതമോ നോക്കാതെ സംരക്ഷിക്കുക, സാധുക്കളുടെ ആരോഗ്യം, ശുചിത്വം, വിദ്യാഭ്യാസം മുതലായ കാര്യങ്ങളിൽ കഴിയുന്നതെല്ലാം ചെയ്യുക. ഇതാണ് ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശം. ഇതിന് ഒരു പദ്ധതി തയ്യാറാക്കണം. കൽക്കത്തയിലെ സേവാസംഘത്തിന്റെ മാതൃക ഈ കാര്യത്തിൽ നമുക്കു വഴി കാണിക്കുന്നു. (മിസസ്സ് ഘോഷിനോട്) അതിനാൽ അവിടുന്ന് ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തിന് ഉതകുന്ന ഒരു സ്കീം തയ്യാറാക്കിത്തരണം. അതിനുവേണ്ടിയാണ് അവിടുത്തെ ഇത്ര നിർബന്ധിച്ചു ക്ഷണിച്ചത്.

മി. ഘോ—പ്രേമേ, നീ വിവാഹിതയായാലും ചക്രവർത്തിനിയായാലും സുഖമോ പ്രതാപമോ ആഗ്രഹിക്കുകില്ലെന്നെനിക്കറിയാം. നിന്റെ ജീവിതം അത്ര വിശിഷ്ടമാണ്. സുശീല നിനക്കു പററിയ ഒരു സഹപ്രവർത്തകയായിരിക്കും. മിസസ്സ് വേണുഗോപാലനെപ്പററി എനിക്കു വലിയ പരിചയമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് യാതൊന്നും പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

വേ—അതിരിക്കട്ടെ. എന്തെല്ലാമാണ് നമുക്ക് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നത്?

മി. ഘോഷ്—എന്തെല്ലാം ചെയ്യാൻ നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ആദ്യമേ പറയണം:

ഡാക്ടർ—സാധുക്കളെ ധർമ്മമായി ചികിത്സിക്കുന്നതിന്ന ഒരു നഴ്സിംങ്ങ് ഹോം. ജോലി ചെയ്യാൻ ത്രാണിയില്ലാത്ത സ്ത്രീകളേയും കുട്ടികളേയും പാർപ്പിച്ച് സംരക്ഷിക്കുന്നതിന്ന് ഒരു അനാഥമന്ദിരം, സാധുക്കളായ കുട്ടികളെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കുന്നതിന്ന് ഒരു വിദ്യാലയം. ഇത്രയും

പ്രേമ—ഒരു ഗ്രാമോദ്ധാരണ കേന്ദ്രംകൂടി സ്ഥാപിക്കണം. പല തരം ഗാർഹിക വ്യവസായങ്ങൾ, ചെറുതരം കൃഷികൾ, ശുചീകരണം, ആതുരശുശ്രൂഷ മുതലായ ഗ്രാമോദ്ധാരണപ്രവൃത്തികളിൽ സ്ത്രീകൾക്ക പരിശീലനം നൽകണം. സ്പിന്നിങ്ങും ഹിന്ദിയും ധർമ്മമായി പഠിപ്പിക്കണം. ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പൌരബോധം ഉണ്ടാക്കണം. പ്രായമായവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന വേണ്ടി ഒരു നിശാപാഠശാല സ്ഥാപിക്കണം. ഇതെല്ലാമാണ ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശങ്ങൾ. ക്രമേണ ഈ പദ്ധതികൾ നമുക്ക് വികസിപ്പിക്കാം. ജനങ്ങളുടെ വിശ്വാസവും സഹകരണവും ലഭിക്കുന്നതുവരെ നമുക്ക ചെറിയ തോതിൽ നടത്താം.

മി. ഘോഷ്—ഇതിനെല്ലാംകൂടി ഒരു വലിയ മൂലധനം വേണമല്ലോ. അതിന്നും പുറമേ ഓരോന്നിന്നും പ്രത്യേകം പ്രവർത്തകരേയും നിശ്ചയിക്കണം.

ഡാക്ടർ—നഴ്സിങ്ങ് ഹോമിന്റെ സ്ഥാപനവും നടത്തിപ്പും ഞാൻ ഏററ. പണക്കാരെ ചികിത്സിച്ചു കിട്ടുന്ന പണംകൊണ്ടു് അതു നടത്തിക്കൊണ്ടു പോകാം. ക്രമേണ ഗവർമ്മെൻറിൽ നിന്നു് സഹായധനവും കിട്ടും.

പ്രേമയുടെ പിതാവു്—അനാഥമന്ദിരത്തിന്നുവേണ്ട പ്രാരംഭ ചിലവുകളെല്ലാം ഞാൻ വഹിക്കാം.

വേണു—ഗ്രാമോദ്ധാരണ കേന്ദ്രത്തിന്നുള്ള കെട്ടിടം ഞാൻ പണിയിക്കാം.

പ്രേമ—ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതുമുതൽ ഇൻഡ്യയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിലുമുള്ള ഉദാരമതികളായ ധനവാന്മാരുമായി എന്റെ ഉദ്ദേശങ്ങളെപ്പററി എഴുത്തുകുത്തു നടത്തുകയാണു്. എന്നാൽ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രവൎത്തനം ആരംഭിച്ചു ശേഷം സഹായിച്ചാൽ മതിയെന്നു് ഞാൻ എഴുതിയിട്ടുണ്ടു്.

വേണു—ഫലമോ?

പ്രേമ—അത്യന്തം പ്രോത്സാഹജനകമാണു്. പലരുമായി ഒരു നല്ല സംഖ്യ വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ററാററാക്കമ്പനിക്കാർ കെട്ടിടങ്ങൾ പണിയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വരുന്നതിന്റെ ഒന്നു പകുതി തരാമെന്നറിയിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രവൎത്തനം കണ്ടിട്ടു് വേണ്ട സഹായങ്ങൾ ചെയ്യാമെന്നു് മദ്രാസ് ഗവൎമ്മെണ്ടു സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

മി. ഘോഷ്—ഓരോന്നിനും പററിയ ചുമതലക്കാരെ കിട്ടുന്നതിലാണു് വിജയം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതു്.

വേണു—ഞാൻ ഉദ്യോഗം രാജിവെച്ചിട്ടു് എന്തെങ്കിലും ചുമതല ഏല്ക്കാം.

പ്രേമ—അതു പാടില്ല. സരോജം സമ്മതിക്കില്ല.

സരോ—പ്രതാപവും ധനവും ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരുവളാണു് ഞാനെന്നു് വിധിച്ചതു് കഷ്ടമായി. എന്നെ ഇതിലൊന്നിലും ഉൾപ്പെടുത്തരുതെന്നു വിചാരമുണ്ടെങ്കിൽ അതു പറഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ.

വേണു—സരോജത്തിന്റെ സേവനം ഫലപ്രദമാകുന്നതു് നഴ്സിങ്ങ് ഹോമിൽ ആയിരിക്കും.

സരോ—എന്നെ ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം ഒഴിവാക്കാനല്ലേ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

പ്രേമ—നിൻെറ അധ്യാപകപ്രസംഗം ഇനിയും തീർന്നിട്ടില്ലേ? ഏതായാലും നിന്നെ നഴ്സിങ്ങ് ഹോമിൽ അല്ല അനാഥമന്ദിരത്തിൽ ഇടാനാണു് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. മന്ദിരത്തിൻെറ സൂപ്രണ്ടു് നീ ആയിരിക്കും: രമണി ഹിന്ദി ക്ലാസിൻെറയും ചർക്കാക്ലാസിൻെറയും മേൽനോട്ടം വഹിക്കണം. ഗ്രാമോദ്ധാരണ കേന്ദ്രത്തിൻെറ പ്രവർത്തനം അച്ഛൻെറ മേൽനോട്ടത്തിൽ ഞാൻ വഹിച്ചുകൊള്ളാം.

മി. ഘോഷ്—ഈ സ്ഥാപനങ്ങളെല്ലാം ഒരു കേന്ദ്രത്തിൽ കഴിയുന്നതും അടുത്തടുത്തു് ആയിരിക്കണം.

പ്രേമയുടെ പിതാവു്—ഞങ്ങളുടെ വക ഒരു നാല്പതേക്കർ ഭൂമി ഒന്നായി കിടപ്പുണ്ടു്. അതിൻെറ തെക്കേ ഭാഗം കുന്നാണു്. നഴ്സിങ്ങ് ഹോമിനു് അതു വളരെ പററിയ സ്ഥലമാണു്. വടക്കു മാറി മററു സ്ഥാപനങ്ങൾക്കു വേണ്ട കെട്ടിടങ്ങളും പണിയിക്കാം.

മി. ഘോഷ്--പ്രേമലത ഈ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയെല്ലാം ജനറൽ മാനേജരായിരിക്കണം. ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥാപനം ഏററാൽ പോരാ. നഴ്സിങ്ങ് ഹോം ഡാക്ടർ നോക്കിക്കൊള്ളും. അനാഥമന്ദിരം മിസ്സ് വേണുഗോപാലും, ഗ്രാമോദ്ധാരണകേന്ദ്രം മിസ്സ് രവികുമാരനും ഭരിക്കണം. സ്കൂളുകളുടെ നടത്തിപ്പു് മിസ്റ്റർ രവികുമാരൻ ഏൽക്കണം. അച്ഛനു് നല്ല ആരോഗ്യം ഇല്ല. അദ്ദേഹം കഴിയുന്നതും വിശ്രമിക്കുകയും നിങ്ങളെയെല്ലാം ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്യും.

സരോ--വല്ലതും പ്രവർത്തിക്കാൻ ത്രാണിയുള്ള ഒരാളെ നി

ങ്ങളെല്ലാം വിസ്മരിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് അനാഥമന്ദിരത്തിന്റെ ഭരണം അവരുടെ ഏല്പിക്കണമെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം.

മെ--രാജൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണു്. അനാഥമന്ദിരത്തിന്റെ ഭരണത്തിനു് ഏററവും പററിയ ആൾ സുശീലാദേവിയാണു്.

പ്രേമ--അതെ, അതു പരമാർത്ഥമാണു്.

ധ്യേഷ്ട--എന്റെ അഭിപ്രായം ഞാൻ പറയാം. സുശീലാദേവി തന്നെ മന്ദിരത്തിന്റെ സൂപ്രണ്ടു്. രമണി ഗ്രാമോദ്ധാരണ കേന്ദ്രത്തിന്റെ ഭരണകർത്രി. മിസ്സ് വേണുഗോപാലൻ സംഘടനാ, പ്രചരണം എന്നീ വകുപ്പുകളുടെ ചുമതല വഹിക്കണം, കഴിവുള്ളപ്പോഴെല്ലാം എന്നെയും സഹായിക്കണം.

പ്രേമ--ചുരുക്കത്തിൽ എനിക്കു യാതൊരു ജോലിയുമില്ല. ജനറൽ മാനേജർ എന്നൊരു ഉദ്യോഗപ്പേരു മാത്രം.

വേണു--ആ ചുമതല ഏററാൽ മററൊന്നും ചെയ്യാൻ സമയം കിട്ടുകയില്ല.

പ്രേമ--കൽക്കത്തായിലും ഇവിടെയും നടക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെ സംഘടിപ്പിക്കണം.

മി. ഘോഷ്--ഞങ്ങൾ സേവാസംഘം ഒരു അഖിലേന്ത്യാ സ്ഥാപനമായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു കഴിഞ്ഞു. അലഹബാദിലും, ബോംബേയിലും ഡൽഹിയിലും ശാഖകൾ സ്ഥാപിക്കാനുള്ള ജോലിയും തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടു്.

പ്രേമ--എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനവും അതിന്റെ കീഴിലാക്കണം.

മി. ഘോഷ്--അങ്ങനെ ചെയ്യാം. ബംഗാളിൽ നിന്നു് നല്ല സഹായവും ഉണ്ടാകും.

ത്യാഗവും സേവനവുംകൊണ്ടു സുരഭിലമായ അവരുടെ ജീവിതം മാതൃഭൂമിക്കുവേണ്ടി അർപ്പിക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. രോഗത്തിലും ദാരിദ്ര്യത്തിലുംമുഴുകി അജ്ഞരും അവശരുമായി അടിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന പതിതകോടികൾക്കു അവരുടെ പ്രവൎത്തനങ്ങൾ ഒരു നവജീവിതം നൽകുവാൻ പൎയ്യാപ്തമായിത്തീൎന്നു. നന്മയുടെ മൂല്യവും മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ മഹത്വവും തെളിച്ചുകാട്ടുന്ന വിശിഷ്ടമാതൃകയായി ആ സ്ഥാപനം ജഗൽപ്രസിദ്ധിയാൎജ്ജിച്ചു. സേവാസംഘത്തിന്റെ വളൎച്ചയോടൊപ്പം പ്രേമലതയുടെ നാമധേയവും ലോകത്തിന്റെ നിത്യാരാധനയ്ക്കു പാത്രമായി.

ശുഭം.

തയ്യാറായി!

ഗദ്യനാടകങ്ങൾ

മായ (ബ്രഹ്മപുത്രൻ)	1	0	0
വീരകാമിനി (ജി: കെ. നമ്പ്യർ)	1	8	0
നനയാത്തകണ്ണുകൾ (പാലാ)	1	0	0
അനാചാരാദനം (റി. എൻ)	1	4	0
സ്വാമി (വെട്ടിക്കവല)	1	0	0
രക്താർപ്പണം (ഉമയനല്ലൂർ)	1	0	0
സിക്കന്തർ (ഈ. എം)	1	8	0
അഭിജ്ഞാനം (സുദർശൻനായർ)	1	4	0
അപരാധി (മിസ്സ്. ജോഷ്വാ)	0	12	0
മൂന്നുസഹോദരിമാർ (വക്കം)	1	4	0
സമരകവി (കേശവദേവ്)	1	0	0
വിവാഹത്തിനുശേഷം	0	12	0
ഭാരതപ്രദീപം	1	8	0

ആവശ്യപ്പെടുക:—

ഉദയാ ബുക്സ്റ്റാൾ, പുനലൂർ.

നാടകങ്ങൾ

മായ സ്വാമി ബ്രഹ്മവ്രതൻ	1	0	0
വീരകാമിനി	1	8	0
വിദ്വാൻ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ			
നനയാത്തകണ്ണുകൾ	1	0	0
പാലാ ഗോപാലൻനായർ എം. ഏ.			
രക്താർപ്പണം	1	0	0
ഉമയനല്ലൂർ ബാലകൃഷ്ണപിള്ള			
വിവാഹത്തിനുശേഷം	0	12	0
കോന്നിയൂർ നരേന്ദ്രനാഥ്			
അഭിജ്ഞാനം	1	4	0
കെ. ആർ. സുധേശൻ നായർ			
മൂന്നു സഹോദരിമാർ	1	4	0
വക്കം അബ്ദുൽഖാദർ			
അപരാധി	0	12	0
മിസ്സ് ജോഷ്വാ എം. ഏ.			
പ്രേമപരീക്ഷ	0	6	0
മിസ്സ് ജോഷ്വാ എം. ഏ.			

ഉദയാ ബുക്കുസ്റ്റാൾ, പുനലൂർ.

ബ്രാഞ്ച്—തിരുവനന്തപുരം.